

ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΤΟ ΙΝΤΕΡΦΕΡΟΝ ανοίγει νέο κεφάλαιο στη βιολογία και την ιατρική.

Στό άδυτο της Κεντρικής 'Υπηρεσίας Πληροφοριών.

ΧΟΓΚ - ΚΟΓΚ ή τὸ μυστικό τῆς συνυπάρξεως.

110

ΥΠΝΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

ΔΡΑΧΜΑΙ

4

Μέτο ΜΙΚΡΟΦΕΡΙΟΚΟΝ

ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΑΤΟΡΕΣ

Άγαπητοί μου φίλοι,

Είναι πολύ κακό ν' άπασχολείς τη σκέψη σου, ύστερα από ένα παίρνεις», αν δεν πιστευα, πώς, ύραίο άββα Πιέρ, μ' ένα άθλιο Γρουχίλιο. Θάλεγα: να τη ρυ άποστολή αυτής της στήλης είναι να στρέφεται πρὸς δικαίους και πρὸς άδίκους — να εξάιρει τὸ Καλό και τὸ Ὡραίο, ἴδια ὅπως χρωσάει να στηλιτεύει τὴ βρωμιά και τὴν άθλιότητα...

Ἐκεί πέρα στὴ μικρὴ δημοκρατία τοῦ Ἀγίου Δομνίκου, άνοιξε ξαφνικά ένας άχετός και σ' έπνιξαν τὴν ἴδια στιγμή οί άναθυμιάσεις του. Ἡ δολοφονία αὐτοῦ τοῦ μισητοῦ δικτατορίσκου της, πού άφάνιζε ἔτσι χρόνια όλόκληρα τὴν τιμὴ και τὴν ύπαρξη ενός όλόκληρου λαοῦ, έφερε στὸ φῶς τὰ εἰδεχθῆ του έγκλημια. Γιατί, έγκλημα δὲν εἶναι μονάχα να σκοτώνεις ανθρώπους, στήνοντάς τους στοὺς τοίχους. Ἐγγκλημα άκόμα χειρότερο, εἶναι να τοὺς παιδεύεις και να τοὺς λεηλατεῖς, να τοὺς άρπάξεις τὸ ψωμί άπ' τὸ στόμα τους, να τοὺς άπαγορεύεις να έχουν γνώμη, καταδικάζοντάς τους στὴν κτηνωδέστερη άπαθλίωση.

Ὅπως ἔκανε ὁ τρομερός κι άνεκδιήγητος δικτάτορας τοῦ Ἀγίου Δομνίκου. Σ' ένα δισηκατομμύριο δολάρια ύπολογίζεται ἡ περιουσία πού άφῆσε στοὺς κληρονόμους του. Κι' εἶναι εύκολο να ύπολογισθεῖ με τί τρόπο άποκτήθηκε ἡ ασύλληπτη αὐτὴ σὲ ὅγκο περιουσία. Εἶναι ὁ ἰδρώτας και τὸ αἷμα ενός όλόκληρου λαοῦ. Πού οί δικτάτορες ὅλου τοῦ κόσμου συνηθίζουν να θά βρωποῦν για δικά τους, για κτήμα τους. Και έννοούν να τὰ «δρέπουν», ὅπως ὁ άσπιλος και τίμιος άνθρωπος δρέπει τὰ μή-

λα άπ' τὴ μηλιά πού κολλιεργεῖ πτὸν κήπο τοῦ σπιτιοῦ του.

Καλλιεργητής, αλλά κακῆς ποιότητος, σπάθηκε στὴ ζωὴ του κι' ὁ Τρουχίλιο. Ἐσπειρε και καλλιέργησε τὸ μίσος, τὴν προδοσία, τὴ ραδιουργία, τὴν ἐκμετάλλευση, τὴν άρπαγή και τὴ δολοφονία — ὅλα αὐτὰ τὰ «εύσομα άνηθ», πού άνθοῦν και λιπαίνονται με βρωμερά πάντοτε λιπάσματα στὶς καρδιές τῶν ανήθικων, τῶν άσυνείδητων και άσύστολων ανθρώπων. Ὅπως συνέβη και με τὴν περίπτωση τοῦ δικτατορίσκου τοῦ Ἀγίου Δομνίκου.

Τὸ κακό εἶναι πὼς ὁ θάνατός του δὲν ἔφερε τὴ λύτρωση στὸ δύστυχο λαὸ τῆς μικρῆς αὐτῆς δημοκρατίας — τῆς κατ' εὐφημισμὸν, φυσικά, δημοκρατίας. Γιατί, τὰ κληρονομικά δικαιώματα στὴν ἐξουσία και στὴν περιουσία τοῦ Τρουχίλιο μεταβιβάστηκαν στὸν άνεκδιήγητο γιό του, ένα άπαίσιο ύποκείμενο, πού σπουδαζε ἔξη χρόνια στὸ άνωτερο Πανεπιστήμιο τοῦ ... Χόλλυγουντ! Ὁ λαὸς τοῦ Ἀγίου Δομνίκου δὲν, ἔφτασε, τάχα, άκόμα ὡς τὸ τελευταίον σκαλί τοῦ ξεπεσμοῦ του, για να ξεσηκωθεί σύσσωμος και να τιμωρήσει μιὰ και καλὴ ὅλα τὰ κεφάλια τῆς Λερναίας Ὑδρας, πού τὸν άπομυζοῦν και τὸν καταδυναστεύουν τόσα χρόνια τώρα; Ἄς ἔλθουμε κι' ἄς εὐχηθοῦμε πὼς σύντομα θὰ φτάσει. Για ν' άρπάξει ὁ ἴδιος πιὰ στὰ χέρια του τὴ μοῖρα του — πού τοῦ τὴν πνίγουν ὡς τώρα οί διάφοροι άνάσχυντοι Τρουχίλιο και οί πιὸ άνάσχυντοι άκόμα... κληρονόμοι τους!

Με αγάπη,

ΑΔΙΚΗΣ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔ

ΔΩΡΕΑ Φρ. Τ. Σιόβ

ΗΜΕΡΟΜ.

ΑΡΙΘ.

ΜΑΘΕΤΕ ΟΤΙ...

Δυὸ ἐρευνητικές ομάδες, στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες και στὴν Ἀγγλία, κατέληξαν στὴν ἴδια ἐκπληκτικὴ ἀνακάλυψη: Στὶς περιοχές ὅπου ἡ περιεκτικότητα τοῦ νεροῦ σὲ άσβέστιο εἶναι μεγάλη (λέμε τότε πὼς εἶναι μιὰ περιοχή με «σκληρὸ» νερὸ) τὸ ποσοστὸ τῶν θανάτων ἀπὸ παθήσεις τῆς καρδιάς και τοῦ κυκλοφοριακοῦ συστήματος εἶναι μικρότερο παρὰ στὶς περιοχές ὅπου τὸ νερὸ εἶναι «μαλακό», δηλαδή λιγώτερο πλούσιο σὲ άσβέστιο.

Διάφορες ἐξηγήσεις τοῦ μυστηριώδους φαινομένου ἔχουν προταθεῖ ἀπὸ τοὺς Ἀγγλους ἐπιστήμονες πού άσχολήθηκαν με τὸ ζήτημα:

1. Οἱ κάτοικοι τῶν περιοχῶν ὅπου κατανάλσκεται «σκληρὸ» νερὸ προσβάλλονται λιγώτερο ἀπὸ καρδιοπάθειες και άνωμαλίες τοῦ κυκλοφοριακοῦ συστήματος, ἴσως ἐπειδὴ τὰ ὀρυκτὰ ἄλατα και οἱ ἄλλες οὐσίες πού περιέχονται σ' αὐτὸ τὸ νερὸ προστατεύουν τὶς ἀρτηρίες τους ἀπὸ τὴ φυσιολογικὴ παραιμὴ — ὅπως τὸ φθόριο τοῦ νεροῦ μᾶς προστατεύει ἀπὸ τὴν τερηδόνα. Δὲν ξέρουμε ὅμως πὼς ἐπιδροῦν οἱ παράγοντες αὐτοὶ κατὰ τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως.

2. Δὲν ἀποκλείεται, τὸ «μαλακό» νερὸ πού περιέχει λιγώτερο άσβέστιο και ἄλλες οὐσίες, να εὐνοεῖ τὴν ἀνάπτυξη παθογόνων στοιχείων πού προσβάλλουν τὶς ἀρτηρίες.

3. Ἀλλά κατὰ τὸν Ἀγγλο δρ. Μόρρις, οἱ χημικὲς οὐσίες πού περιέχονται στὸ νερὸ δὲν ἔχουν σχέση με τὶς ἀγγειοκαρδιακὲς παθήσεις. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι οἱ παθήσεις αὐτές εἶναι λιγώτερο συχνές στὶς περιοχές ὅπου κατανάλσκεται «σκληρὸ» νερὸ. Ἀλλά τὸ φαινόμενο μπορεῖ να ὀφείλεται σὲ ἄλλους ἐνδιάμεσους παράγοντες οἱ ὅποιοι πρὸς τὸ παρὸν μᾶς διαφεύχουν...

Τὸ ρωσικὸ ἠλεκτροεγκεφαλοσκόπιο εἶναι ένα εἶδος τηλεοπτικῆς συσκευῆς για τὴν εξέταση τοῦ ἐγκεφάλου. Ἀλλά για να ἐρμηνευθοῦν ὅλες οἱ πληροφορίες πού ἡ συσκευὴ αὐτὴ μπορεῖ να καταγράψει σ' ένα δευτερόλεπτο δὲ θ' άρκοῦσαν τὰ χρόνια μιᾶς ἀνθρώπινης ζωῆς. Γι' αὐτὸ και σὲ μιὰ νεώτερη ἐκδοσὴ τοῦ μηχανήματος αὐτοῦ, τὸ ἠλεκτροεγκεφαλοσκόπιο συνδέεται μ' ἕναν ἠλεκτρικὸ ἐγκέφαλο.

Οἱ Καναδοὶ πολὺ σύντομα θ' ἀπαλλαγοῦν ἀπὸ τὸ γνωστὸ ἐκνευριστικὸ ὄρυθο τοῦ τροχοῦ τοῦ ὀδοντοῖατροῦ. Ἀντὶ γι' αὐτὸν θ' ἀκούνε τώρα τὸ γλυκὸ μουσικὸ ἦχο τοῦ νεροῦ πού τρέχει. Ὁ «λευκὸς ἦχος» ἔτσι ὠνόμασαν τὸν ἦχο αὐτὸ, ἔχει τὴν ιδιότητα να ἐξουδετερώνει και τὸν πόνο.

Ἡ μέθοδος αὐτὴ «ἡ διὰ τοῦ ἦχου ἀναλγησία» ἐπεδείχθη για πρώτη φορά σὲ μιὰ κλινικὴ τοῦ ὀδοντιατρικοῦ συλλόγου τοῦ Ὀννάριο. Μπορεῖ δὲ άκόμη να ἐκτικασθεῖ σὲ ὀρισμένους ὀδοντῶν ἐπεμβάσεις και τὰ ἀναισθητικά.

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΚΟΣΜΟΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΖΩΗ

ΕΤΟΣ Γ' ΑΡ. ΤΕΥΧΟΥΣ 110 ΤΙΜΗ ΔΡΧ. 4

ΛΟΥΚΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ Ἐκδότης — Διευθυντής

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΚΡΗΣ Διευθυντής Συντάξεως

ΝΙΚΟΣ Α. ΓΚΟΥΜΑΣ Ἐπιμελητής Ὑλης

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΤΗΣΙΩΝ 636 τηλ. 813.180

ΑΘΗΝΑΙ 6 — 12 ΙΟΥΛ. 1961

Τὸ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ζεύχος

Τὸ ἐξώφυλλο τοῦ «ΚΟΣΜΟΥ»

Για τὶς δυὸ εἰκόνες τοῦ σημερινοῦ ἐξωφύλλου βλ. τὸ ἄρθρο «Πυραυλοκίνητος Ἴκαρος» (σελ. 5).

Ἐπικαιρότητες

ΑΛΚΗ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗ: Δικτάτορες και Δικτατορίες Σελ. 2
* Ἀντιπνευματικὸ κράτος » 3
ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ: Ἡ Δελφικὴ Ἰδέα » 4

Ἐπιστὴμη και Τεχνικὴ

* Τὸ πανεπιστήμιο τῶν μάγων » 6
ΕΙΔΙΚΟΥ: Ἡ στρατηγικὴ τοῦ διαστήματος και ἡ ἐπιστήμη » 7
Β. ΕΒΑΝΣ: Ἀλήθειες και ψέματα » 10
* Τὸ ἱντερφερόν » 20
ΤΖ. ΛΑΚΟΣΤ: Ὑπνωσις και χειρουργικὴ » 22

Ἱστορία και Τέχνη

* Ὁ ὠραίος Μπρούμμελ » 18
ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΥ: Ἡ ἀναγέννησις τῆς ἰσπανικῆς μουσικῆς (Ἰσαάκ Ἀλμπανίθ) » 34

Διάφορα

* Στὸ αὐτο τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας Πληροφοριῶν » 13
* Οἱ ἄνθρωποι τοῦ Λύκου και οἱ κατ'άσκοποι » 16
* Τὸ μυστικὸ τῆς συνυπάρξεως τῶν λαῶν » 27

Μυθιστόρημα και Διήγημα

ΠΙΕΡ ΛΑ ΜΥΡ: Τραγοῦδι Ἀγάπης » 31
ΕΡΒΕ ΜΠΑΖΕΝ: Ἡ Κουτσάβλα (διήγημα) » 36
ΜΑΡΓΟΤ ΝΕΒΙΛ: Φωτιές και έγκλημα » 41
ΧΑΝΣ ΡΑΪΜΑΝ: Τὸ πνίγις; » 43

ΑΝΤΙΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ

Τὸ ΠΙΟ μεγάλο ἐμπόδιο, πού δυσχεραίνει τὴν πολιτιστικὴ ἀνάπτυξη τοῦ τόπου μας, εἶναι ἡ ἀντιπνευματικὴ στάσις τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους. Ὅλα τὰ μεγάλα ἢ μικρὰ θέματα πολιτισμοῦ, ἡ ἀντιμετώπιση τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἀπὸ κρατικὴ ἐμπνευση και πρωτοβουλία, καταδικάζονται σὲ ἀτύχαια στασιμότητος και ἀποσυνθέσεως. Νομίζει κανεὶς ὅτι τὸ κράτος ἀντιστρατεύεται τὸν πνευματικὸ μας πολιτισμό. Εἶναι τὸσος ὁ φανατισμός κι' ὁ θόρυβος τῆς Κομματικῆς Ἀγορᾶς, γύρω ἀπὸ τὰ πολιτικὰ και προσωπικὰ ζητήματα, ὥστε τὸ κρίσιμο θέμα τῆς διαπλάσεως, τῆς μορφοποιήσεως τῶν προϋποθέσεων πού θὰ στηρίξουν τὸν νεοελληνικὸ πολιτισμό, ν' ἀγνοεῖται συστηματικὰ ἀπὸ τὶς κυβερνήσεις τῆς τελευταίας εικοσαετίας. Πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο, ἔχαν ἀναληφθεῖ εὐτυχεῖς πρωτοβουλίες στὴν Παιδεία, τὰ Γράμματα και τὶς Τέχνες — τὰ μόνα φωτεινὰ σημάδια ἐνὸς πνευματικώτερου ἑλληνικοῦ κράτους. Ἀπὸ τότε, με κάποια μικρὰ διαλείμματα, βαθύ, ἀδιαπέραστο σκοτάδι κατακαλύπτει τὸ πνεῦμα και τὴ φαντασία κυβερνητικῶν κι' ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν. Κι' ὅταν κάποτε ξυπνήσουν ἀπὸ τὸν βαθύ λήθαργο, τότε ἐξαγγέλλονται ἀποφάσεις, πού εἶναι χαρακτηριστικὲς μιᾶς πολὺ χαμηλῆς πνευματικῆς στάθμης. Τὰ ποσὰ τῶν 50 χιλ. δραχμῶν πού διανεμόνται στοὺς μουσικοσυνθέτες τῶν ρεμπέτικων τραγουδιῶν, ἐνῶ ἐξυτελιστικὰ ποσὰ βραβεύουν τὴν καλλιτεχνικὴ δημιουργία τοῦ τόπου, χαρακτηρίζουν τὴν ἀντίληψη ἀπὸ τὴν ὁποία κινεῖται τὸ σύγχρονο ἑλληνικὸ κράτος. Ἡ ψυχολογία και τὰ γούστα τοῦ ἀμόρφωτου κοινοῦ, πού προσκομίζει χιλιάδες ἀναγνωστῶν στὰ λαϊκὰ περιοδικὰ, εἶναι κι' ἡ ἐπίσημη ψυχολογία. Μπορεῖ να ἐκφράζεται κάπως πολυτελέστερα, με πολλὴ δόση πιθηκισμοῦ, ὅμως στὸ βάθος εἶναι ἡ ἴδια ἀντιπνευματικὴ ἀντίληψη, πού κρατᾶει τὸν τόπο μας πολὺ πίσω και τοὺς νέους μακριὰ ἀπὸ τὶς μόνιμες, τὶς πλούσιες χαρὲς τοῦ πανανθρώπινου πολιτισμοῦ. Λόγου χάρι, τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κράτους για τὸ ποδόσφαιρο ἔφθασε στὸ σημεῖο να ἔνει ὀδηγήσει τὴ νεολαία τοῦ τόπου μας στὰ γήπεδα, ὅπου τὸ θανατηφόρο λίκνισμα ὑψώνεται σὴν ἡ σύγχρονη, ἡ μοναδικὴ κοσμοθεωρία. Ὅλοένα και πλημμυρίζουν τὰ γήπεδα, οἱ συζητήσεις ὀποκλειστικὰ στρέφονται στὸ ποδόσφαιρο και τὸ πρὸ — πό, ὁ ψυχικός και πνευματικός ἐκμυσλισμός προσωποῦνται μ' ἐπιμονὴ και σύστημα. Ὅπως οἱ πολλοὶ Ρωμαῖοι ἔνομιε ἐξασφαλίζει ὀριστικὰ τὸ θέαμα, ἀλλά γαροῖς ἄστον... Τὸ κοπτικὸ ἐνδιαφέρον δὲν ἔνει ὀνοχητῆσι ποτὲ τοὺς τρόπους και τὰ μέσα ν' ἀπλώσει τὴν παιδεία τοῦ ἔθνους, να ὀδηγήσει τοὺς ἀνθρώπους στὶς διβλιοθήκες, τὸ κολὸ και φθινὸ διβλίον σὲ ὅλα τὰ σπίτια, τὸ χρησιμο περιοδικὸ σὲ κάθε οἰκονέμεια. Οἱ ἀριθμητικοὶ δείκτες τῆς κυκλοφορίας τῶν καλῶν βιβλίων και τῶν καλῶν περιοδικῶν εἶναι ἀπογοητευτικοί. Καί, φυσικά, δὲν ἔνει καμμιὰ σημασία τὸ πὼς ὑπάρχουν μερικοὶ ἄνθρωποι πού φωνάζουν και διαμαρτυροῦνται. Δὲν τοὺς ἀκούει κανεὶς. Μοναχὰ μιὰ φωτισμένη πρωτοπορία, αὐτὴ πού πονεῖ τὸν τόπο μας και μάνεται για τὴν ἀληθινὴ του δικαιοσύνη στὸ νῶτο τῆς ἱστορίας. Καὶ δὲν μπορεῖ — κάποτε θὰ ἐπιβάλει τὴν ἀποψὲ τῆς. Στὴν ἀγωνιστικὴ μοῖρα τῆς εἶναι να μὴ ἀπογοητεύεται και να μάνεται ὀλοένα.

ΟΙ ΑΤΥΧΙΕΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑΣ

Ὅρισμένοι ἀναγνώστες τοῦ «ΚΟΣΜΟΥ» ἔχουν ὑποστει ἀδικαιολόγητη ταλαιπωρία σχετικὰ με τὸ ζήτημα τῆς διβλιοδεσίας τῶν τόμων τοῦ περιοδικοῦ. Συνεχῆς ἀτυχία μᾶς ἔχει ἐμπλέξει, κατὰ σειρὰ, σὲ τρία διβλιοδετικὰ κατὰστάματα, πού δὲν μπόρεσαν ν' ἀναποκριθοῦν στὶς ὑποχρεώσεις τους. Τὸ πρῶτο κατὰστάμα ἐχρεώκοπησε, τὸ δεύτερο μᾶς παρέδωσε τόμους με πρόχειρη διβλιοδεσία, ὥστε πολλοὶ να ἔχουν ἀχρηστευθεῖ. Καὶ ὁ τρίτος διβλιοδετής, πού μᾶς σύστησε φίλος κι' ἐξαιρετικὸς ἐκδότης, παρέλαβε τοὺς τόμους και δὲν δίδει σημεῖα ζωῆς, ἐδῶ κι' ένα μῆνα.

Ἐπειὰ ἀπὸ τὴν ἀναγκαία αὐτὴ ἐξήγηση, ἐλπίζουμε ὅτι ἡ γνωστὴ εὐμένεια τῶν ἀναγνωστῶν μας θὰ δικαιολογήσει τὴ θλίβερὴ και τόσο ἐνοχλητικὴ ἀσυνέπεια, στὴν ὁποία ἔχουμε καταδικασθεῖ, με τὴ βεβαιότητα ὅτι πολὺ σύντομα θὰ δώσουμε ὀριστικὴ λύση στὴν ἀτυχὴ αὐτὴ ἐκκρεμότητα.

Η Δελφική Ίδέα

Δέκα χρόνια από το θάνατο του Σικελιανού (1951-1961) οι υπήκοοι της ανθρωπίνης συνειδήσεως και ευθύνης, αναζητούν τον τρόπο και τα μέσα για τη δημιουργία του κέντρου των νέων 'Αμφικτυονιών, όπου η φιλία και η πολιτιστική αμιλλα ν' αντικαταστήσουν την έχθρότητα και τον πόλεμο. Γιατί το νέο αυτό κέντρο να μη είναι οι Δελφοί;

ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΒΡΕΤΤΑΚΟΥ

ΚΑΘΕ ποιητής και γενικώτερα ο κάθε δημιουργός φέρνει ένα κόσμο δικό του μέσα του, ή καλύτερα τα σπέρματα ενός δικού του ιδεατού κόσμου, που τον μορφοποιεί με το έργο του. Ίσως αυτό δεν άποτελεί ιδιαίτερο προνόμιο των ανθρώπων του Λόγου και της Τέχνης. Είναι πολλοί οι άνθρωποι που έρχονται στον κόσμο πλουτισμένοι με μια ποσότητα ενεργειών, προωρισμένων ν' αναλωθεί σε δημιουργικούς σκοπούς. Όλους τους τομείς της ζωής τους ανέδειξαν και τους πλούτισαν οι ιδιοφυΐες. Όχι μόνο το πλάσιμο του λόγου, αλλά και το πλάσιμο του ηθικού του ηρώου, ή του πλάσιμου αυτού της ιδιοφυΐας του πλαστοουργού της. Ωστόσο ανάμεσα στους ποιητές και γενικώτερα τους δημιουργούς του πνεύματος, διακρίνεται εύκρινεστερα η μορφή του προσωπικού τους κόσμου, του προσωπικού τους μηνύματος, γιατί διακινείται, χάρη στη μεγάλη ανακάλυψη της γραφής, αναλλοίωτα οργανωμένο μέσα στο δικό τους άφθαρτο λόγο. Η εποχή που πέρασε — τα τελευταία τριάντα χρόνια δηλαδή — υπήρξαν χρόνια δοκιμασίας για τους ανθρώπους του πνεύματος. Τους ώνόμασαν «πουλιά της καταιγίδας». Βίαια ρεύματα τους έφεραν προς όλες τις κατευθύνσεις. Αναζητούσαν λυτρωτικές διεξόδους για τον εαυτό τους και για τον κόσμο. Η Ελλάδα αυτής της εποχής, ανέδειξε μια πλειάδα ανθρώπων αξίων να μελετηθούν ιδιαίτερος. Μια πλειάδα από υπεραπελπισμένους κι' από υπεραισιόδοξους όπως είναι ο Σικελιανός, ο Καζαντζάκης, ο Βάρναλης, ο Καβάφης. Οι δροι υπεραισιόδοξοι και υπεραπελπισμένοι, είναι φυσικά συμβατικοί. Ίσως οι αισιόδοξοι να ήταν οι περισσότερο απελπισμένοι. Οι άνθρωποι αντιδρούν παράδοξα στις τραγικές εποχές.

ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ, που έκλεισαν ήδη δέκα χρόνια από το θάνατό του, ήταν ο πιο ξένοιαστος. Είχε μια καλή μοίρα στην άτομική του ζωή κι' έδειχνε πως δεν ανησυχούσε για τίποτα, σε μια στιγμή που οι ανησυχίες κορυφωνόντουσαν. Έδειχνε πως πίστευε μόνο. Είχε δημιουργήσει ένα κύκλο από φίλους γύρω του, μέσα σ' ένα κόσμο συννεφωμένο και ταραγμένο. Ο ενθουσιασμός του παρούσαζε τον άμειωτο. "Αν δεν ήταν τόσο κοντά στην ελληνική φύση, θύλαγε κανείς πως ήταν ο πιο ανεδαφικός, ένας ξένος του κόσμου τούτου. Ωστόσο η Δελφική Ίδέα που ξύπνησε μέσα του, μάς γεννά μερικές υποψίες. Ξεκίνησε από ένα αχαλίνωτο σωβινισμό για την αναδίωξη του αρχαίου πνεύματος, ή μήπως οι φερόμενοι στην ατμόσφαιρα σπόροι της εποχής του έπεσαν και στο δικό του υποσυνείδητο. Γιατί, ομολογουμένως, πρέπει ν' αποκλείσουμε πως προχώρησε στη Δελφική Ίδέα έχοντας ολοκληρώσει στη συνειδήσή του ένα ουσιαστικό σκοπό, προσαρμοσμένο στα σύγχρονα του πράγματα. Ο σύγχρονός του κόσμος, είχε ανάγκη από μια προεργασία για τη δημιουργία διεθνών αμφικτυονιών, που θα τις ώργάνωνε το διε-

θνές ανθρωπιστικό και πολιτιστικό πνεύμα, αναδεικνύοντας την ισχύ του και τον ειρηνιστικό του ρόλο, μέσα στην κλυδωνιζόμενη εποχή του. Ωστόσο η προσπάθεια αυτή του Σικελιανού, όσο ποιητική και αν ήταν, δεν ήταν μακριά από μια ανάγκη που πήγαζε από τα πράγματα του εικοστού αιώνα και που σήμερα ξανάρχεται στο μυαλό σαν Ίδέα, Δελφική ή Αδελφική του πνεύματος που πρέπει ν' ανακαλύψει τον προορισμό του, τη δύναμή του και την ευθύνη του.

ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ πρωτοφάνηκε στην ελληνική ποίηση σε ηλικία 26 χρόνων (1909) με τον «Αλαφροίσκιωτο», ένα λυρικό έργο που τον επέβαλε κιάλας σαν ποιητική φυσιογνωμία. Η φωτιά που έφερνε μέσα του ήταν γνήσια και το μήνυμά του θα αποκάλυπτε — όπως συμβαίνει με κάθε αληθινό ποιητή — θάπρεπε νάχει ένδιαφέρον. Ποιό ήταν αυτό το μήνυμα; Μάταια θα το αναζητήσει κανείς στην πρώτη του ποιητική περίοδο. Ένας συναισθησιασμός, μια άμορφοποίητη όρμη προς το πάν, ή ακτινοβολία της

φύσεως που έπεφτε σ' ένα βαθύτερο κέντρο μέσα του και αναμεταδίνονταν με πολύ θόρυβο μέσ' απ' την ποίησή του, ήταν τα διακριτικά του. Ήταν ένα «ήλικο» άτομο θα μπορούσε να ειπεί κανείς, που έβλεπε την ευδαιμονία παντού και που το βαθύτερο μυστικό του ήταν περίπου το εξής:

"Ενοιωθε — το πίστευε — πως είναι ένα άτομο «πεπρωμένο» για κάτι υψηλό, «ισόθεο» θα μπορούσε να το χαρακτηρίσει ο ίδιος, ένθαρρυνμένος από την άπατηλη ατμόσφαιρα που του δημιουργούσε η ποιητική ευφορία του, ή υγεία του, ή ώραία του σωματική διάπλαση και η άνετη ζωή που του δημιούργησε μια καλή σύμπτωση. Ο Σικελιανός ζει σε ένα ευδαιμονικό όνειρο. Ζει τη ζωή των μονάδων, που δεν ακούνε τους στεναγμούς των μαζών. Τα σύγχρονα προβλήματα δεν τον εμπόδιζαν να πηγαίνει και νάρχεται μέσα στο φωτεινό κόσμο του, χωρίς να σκοντάψει πουθενά.

Ωστόσο η ποίηση προϋποθέτει μια ανθρώπινη ευαισθησία που δεν μπορεί να ζήσει για καιρό ξεκομμένη από το σύγχρονο κόσμο. Ο προσανατολισμός του προς τη Δελφική Ίδέα, όσο κι' αν γίνεται χωρίς την απαραίτητη συνειδητή προσαρμογή στα πράγματα της εποχής του, κρύβει μέσα του ένα σύγχρονο κοσμοθεωρητικό σπέρμα, που δεν επιτρέπει την απόλυτη καταδίκη του. Πέρα από την αρχαιολατρεία του υπάρχει ακαθόριστη — ποιητική — διάθεση για μια ανθρωπινότερη ένωση του πνεύματος και του κόσμου.

«ΔΙΟΥΡΑΜΒΟΣ του Ρόδου», το έκτεταμένο λυρικό του ποίημα που είδε το φως πριν απ' τις εκδηλώσεις του στους Δελφούς, μάς αφήνει να καταλάβουμε πως ο ποιητής ξεκινάει από μια βαθύτερη ανάγκη, να γίνει ο δημιουργός ενός ιδεατού προπλάσματος επαφής των ανθρώπων. Από τα κύρια σύμβολα του Όρφισμού, από το Στάχυ το Κλήμα και το Ρόδο, διαλέγει το τελευταίο στο «Διούραμβο του Ρόδου». Όπως ο Όρφείας συγκέντρωνε τα πρόβατα και τα άγρια θηρία γύρω από τη μουσική του, το ίδιο κι' ο Σικελιανός θέλει να συγκεντρώσει όλους τους ανθρώπους γύρω απ' αυτό το Ρόδο. "Αν σκεφτεί κανείς πως, σύμφωνα με τον Όρφειο και τον Άριστοφάνη, ο Όρφείας ήταν Απόστολος ενός πολιτισμού, καταλαβαίνει κανείς ότι μέσα στο υποσυνείδητο, τουλάχιστον, του ποιητή, ζούσε η ιδέα μιας αποστολής για χάρι των συνανθρώπων του. Γύρω απ' αυτό το Ρόδο, οραματίζεται να σμίξει τους «τ ό π ο υ ς με τ ο υ ς α ί ω ν ε ς» . Το Ρόδο ήταν ποτισμένο με αίμα και προωριζόταν για όλους τους λαούς.

Στο πρόσωπο του Όρφεία ο Σικελιανός έβλεπε φαίνεται την παντοδυναμία ενός ποιητή, που θα μπορούσε με τη βοήθεια των λαών να θαυματουργήσει. Έχει μια οικουμενική ευρύτητα ή ποιητική του σύλληψη, μια σύλληψη άραία σαν ποιητική σύλληψη. Δεν μπορεί ν'

άρνηθεί δέβαια κανείς ότι στο βάθος υπάρχει ένας πυρήνας για πρακτική αντιμετώπιση. Η ανάγκη της εποχής, έχει βαθύτατη ανάγκη μιας πρώτης επαφής του πνεύματος, ενός υπερεθνικού κέντρου, ενός είδους Δελφών που θα του ώργάνωνε ή ανιδοτέλεια του πνεύματος κι' όχι τα ισχυρά συμφέροντα για να κάνουν τη δουλειά τους.

ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ, όπως είναι γνωστό, προχώρησε πιο πέρα. Ωργάνωσε μαζί με την Εύα τις Δελφικές Γιορτές, παραστάσεις αρχαίων τραγωδιών (1927) και (1930). Η προσπάθειά του κίνησε κάποιο ενδιαφέρον τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, το αποτέλεσμα όμως θύμισε περισσότερο τον Ίουλιανό τον Παραβάτη παρά βοήθησε το ανήσυχο πνεύμα της εποχής να προχωρήσει σε μια διεξόδο. Η όλη υπόθεση πήρε κοσμικό χαρακτήρα, γιατί όλοι έβλεπαν σ' αυτές τις γιορτές μια προσωρινή αναβίωση του αρχαίου πνεύματος, ξεκομμένου απ' την εποχή του. Δεν έβλεπαν τίποτα πιο πέρα από το είδος αυτό του θεάτρου. Ξυπνούσε μέσα τους την προγονοληξία και δεν έβλεπε να καλύπτει καμμία ουσιαστική ανάγκη αυτή η προσπάθεια. Τα σημεία επαφής του παλιού και του νέου ήταν μόνο ποιητικά. Από την άποψη αυτή η καυστική σάτυρα του Καρυωτάκη δεν ήταν άδικη.

Τελικά έμεινε μόνος ο Σικελιανός με το όνειρό του, ένα όνειρο που το ώμορφαινε η ιδέα της συναδελφώσεως του πνεύματος και των λαών, η ιδέα της παγκόσμιας ειρήνης. Τα τελευταία έργα του Σικελιανού, έκαμαν πιο σαφή τον προσανατολισμό του, αυτό έγινε όμως σε μια εποχή που η ποιητική λαμπρότητα τον είχε ως ένα μεγάλο σημείο εγκαταλείψει. Έτσι έμεινε στην Ελλάδα η καθαρή λυρική φωνή του, ο μεγάλος του ποιητικός δραματισμός κι' ακόμη κάτι άλλο που λαχταράει μέσα στους στίχους του: Η αγάπη του για την Ελλάδα. Ήταν ένα γνήσιο παιδί της που σκέφτηκε λιγώτερο και φαντάστηκε περισσότερο. Μια μεγάλη καρδιά που τον παράσερνε έξω από τα όρια που βάζει η απαραίτητη περισκεπή.

ΠΡΟΤΙΜΗΣΑΜΕ να μιλήσουμε για το θέμα της Δελφικής Ίδεας με την ευκαιρία της συμπληρώσεως δέκα ακριβώς χρόνων από το θάνατό του, γιατί αυτός του ο προσανατολισμός, απηχούσε, πραγματικά ένα βαθύτερο αίτημα. Η ιδέα του, όπως κι' αν ο ίδιος την παρουσίασε, ρίχτηκε σε μια εποχή που την ζητούσε από τα συνειδητά πνευματικά της παιδιά. Ο κόσμος περιπλέκονταν από μέρα σε μέρα περισσότερο, τα σημεία του κόσμου δεν ήταν όμορφα και κάποιοι έπρεπε να μιλήσουν εν ονόματι του ανθρώπου. Ο δραματισμός του Σικελιανού είχε ένα πυρηνικό βάρος, αρκετό να τον ξεχωρίζει σαν έφεση, σαν ενθουσιασμό, σαν όρμη, σαν ιδιαίτερη εσωτερική θεώρηση του κόσμου, απ' όλους τους συγχρόνους του. Πραγματικά, από τότε έπρεπε νάχει αρχίσει ή προσπάθεια επαφής ανάμεσα στο υπέυθυνο πνεύμα. Να που σήμερα η ευθύνη του, γίνεται από μέρα σε μέρα βαρύτερη. Με κέντρο τους Δελφούς, με

Ο ΠΥΡΑΥΛΟΚΙΝΗΤΟΣ ΙΚΑΡΟΣ

Ένα παράξενο αμερικανικό μηχανήμα που επιτρέπει στον άνθρωπο να πετά χωρίς φτερά, όπως εικονίζεται στο σημερινό μας εξώφυλλο

Το πανάρχαιο όνειρο του ανθρώπου πραγματοποιείται: Μπορεί να πετάξει — και μάλιστα να πετάξει χωρίς φτερά, μόνο μ' ένα ελαφρύ μηχανήμα προσαρμοσμένο στην πλάτη του. Το πείραμα πραγματοποιήθηκε με κάθε επισημότητα στις 8 Ιουνίου 1961. Στο Φόρτ Γιορτς της Βιργίνιας (ΗΠΑ) οι θεατές, κυρίως Αμερικανοί στρατιωτικοί και άλλοι προσκεκλημένοι, παρακολούθησαν κατάπληκτοι τον νεαρό μηχανικό Χάρολντ Γκράχαμ να προωθείται μ' ένα μικρό φορητό πύραυλο του οποίου μπορούσε να ελέγχει τη λειτουργία χάρη σ' ένα πολύ απλό σύστημα μοχλών. Ο Γκράχαμ υψώθηκε, σε λίγα δευτερόλεπτα, πενήντα μέτρα πάνω από το έδαφος και, χωρίς την παραμικρή δυσκολία, πέρασε πάνω από ένα στρατιωτικό καμπί.

Το μηχανήμα κατασκευάστηκε από μια μεγάλη αμερικανική εταιρεία για λογαριασμό του αμερικανικού στρατού. Ονομάζεται «ζώνη πύραυλος» και αποτελείται από έναν αντιδραστήρα που λειτουργεί με υπεροξείδιο του υδρογόνου (δξυζην) και μια ζώνη από πλαστική ύλη που σφίγγεται στη μέση, στους ώμους και στους γοφούς του χειριστού. Ένας μοχλός ελέγχου επιτρέπει στον πυραυλόκινητο Ικάρο να μεταβάλει την κατεύθυνση της κινήσεως, ν' ανεβαίνει και ν' κατεβαίνει. Μπορεί να κατέβει γρήγορα με μια χειρολαβή, όπως στις μοτοσυκλέτες. Το σύστημα έχει αρκετή σταθερότητα, ώστε αρκεί μια μικρή κίνηση του σώματος για να διατηρηθεί ή κάθετη στάση.

Η ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ της πυραυλόζωνης στο στρατό είναι φανερή: Μετά μηχανήματα αυτά μπορούν να μεταφερθούν στρατεύματα πεζικού σε εδάφη που δεν προσφέρονται για την κίνηση τροχοφόρων. Οι στρατιώτες θα μπορούν να υπερπηδήσουν χωρίς κόπο διάφορα εμπόδια, ποτάμια, ακαθωτά στρατοπέδματα, ναρκοπέδια κλπ. Θα μπορούν επίσης ν' αποβιβάζονται γρήγορα από τα αεροπλάνα στη στεριά κατά τις αποβατικές επιχειρήσεις, να κάνουν εφόδους σε απροσέλαστα ύψηματα.

Το μηχανήμα μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί και για ειρηνικούς σκοπούς, και δεν αποκλείεται ν' αντικαταστήσει κάποτε τα ιδιωτικά αεροπλάνα ως μεταφορικό μέσο. Προς το παρόν, το βάρος του είναι 40 κιλά και μπορεί να καλύψει μια απόσταση εκατό μέτρων με ταχύτητα 50 χιλιομέτρων την ώρα και σε ύψος 35 — 40 μέτρων. Αλλά με λίγες τροποποιήσεις και τελειοποιήσεις, το βάρος του μπορεί να μειωθεί στα δέκα κιλά και ή αντίνα δράσεώς του ν' αυξηθεί σ' ένα χιλιόμετρο. Με μόνο δέκα κιλά στη σάχη, ακόμα κι' ένα παιδί δε θα δυσκολευόταν να πετάξει. Η πυραυλόζωνη θα έχει ασφαλώς ένα λαμπρό μέλλον στις εναέριες μεταφορές.

Ο ΓΚΡΑΧΑΜ είναι ο πρώτος άνθρωπος που κατάφερε να πετάξει με τη βοήθεια μονάχα ενός πυραύλου. Το όνομά του έχει γίνει σήμερα στην Αμερική εξ ίσου διάσημο με των αδελφών Ράιτ που, στις αρχές του αιώνα μας, είχαν καλύψει με το αεροπλάνο τους την «καταπληκτική» απόσταση των σαράντα μέτρων σε 12 δευτερόλεπτα! Σε κάθε ανθρώπινη προσπάθεια χρειάζονται πρωτοπόροι έτοιμοι να διακινδυνεύουν τη ζωή τους.

Γιατί το πείραμα του Γκράχαμ δεν ήταν χωρίς κινδύνους. Η πτήση του Φόρτ Γιορτς, που διήρκεσε 14 δευτερόλεπτα, πραγματοποιήθηκε χωρίς το ελάχιστο ασφαλιστικό μέτρο: ούτε αεροδυναμικά δίχτυα, ούτε ελαστικά στρώματα στο έδαφος. Μια ενδεχόμενη πτώση θα μπορούσε να είναι θανάσιμη.

Πριν από την πτήση της 8ης Ιουνίου, ο Γκράχαμ είχε κάνει 39 δοκιμές. Αλλά το νέο μεταφορικό μέσο είχε κιόλας το πρώτο του θύμα: τον μηχανικό Ουέντελ Μούρ, που δοκίμασε το μηχανήμα πριν από τον Γκράχαμ και είχε την ατυχία να σπάσει το πόδι του κατά την προσγείωση.

Έτσι, τον τίτλο του νέου, πυραυλόκινητου Ικάρου τον απέκτησε οριστικά ο Χάρολντ Γκράχαμ.

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ

Στην Πραιτωρία, οι μάγοι της 'Αφρικής θ' αποκτούν πανεπιστημιακή μόρφωση! Στο παράξενο αυτό ίδρυμα οι ιθαγενείς και οι Εύρωπαίοι γιατροί θ' ανταλλάσσουν τις γνώσεις τους.

ΤΟ 1957, μια ειδική επιτροπή της Παγκοσμίου 'Οργάνωσης 'Υγείας συγκεντρώθηκε για ν' ακούσει την έκθεση του δρος Φίλιπ Ρόμπερτς, που είχε αναλάβει μια έρευνα για τις θεραπευτικές μεθόδους των Αυστραλών μαγών.

Προτού αναλύσει τα πορίσματα της έρευνάς του, ο δρ Ρόμπερτς δήλωσε στα μέλη της επιτροπής ότι, κατά τη γνώμη του, οι μάγοι δεν ήταν καθόλου άπατελώνες, αλλά κατείχαν άναμφισβήτητα πολύτιμες γνώσεις φυτοθεραπείας και ψυχοσωματικής ιατρικής...

Σ' αυτά μπορούμε να προσθέσουμε πως οι μάγοι της 'Αφρικής, της 'Ασίας ή της 'Ωκεανίας, εφαρμόζουν και να θεραπευτικά μέσα που προσφέρονται από τα υλικά της φύσεως. Σ' αυτές τις θεραπευτικές μεθόδους καταφεύγουν κάποτε και οι λευκοί. Στο Γιοχάννεσμπουργκ της Νοτιοαφρικανικής 'Ενώσεως μια μεγάλη φαρμακοβιομηχανία κατασκευάζει και πουλάει φαρμακευτικά προϊόντα σύμφωνα με τις συνταγές των 'Αφρικανών μαγών! Είναι η «Μού-τι Μανιουφάκτουριγκ Κόμπανυ» («μού-τι» σημαίνει ιατρική των μαγών) που κάνει χρυσές δουλειές πουλώντας αλοιφές από λίπος λεονταριού, ιπποποτάμου και κροκοδείλου, περιβαλόνια από δέρμα πυθώνας που προστατεύουν τον άνθρωπο από τους επιβλαβείς, χάρπια από κονιορτοποιημένα όστρα φιδιών που θεραπεύουν την ισχυαλγία, έλιξιρία από καρδιά έλεφαντος, που είναι πανάκριβα γιατί έχουν μεγάλη ζήτηση. Η φίρμα διευθύνεται από ένα Εύρωπαίο και τα προϊόντα της τροφοδοτούν κυρίως τους «έξελιγμένους» μάγους της 'Αφρικής που προτιμούν τα διαμνηκανοποιημένα γιατροσόφια, αλλά χρησιμοποιούνται, παραδόξως, και από πολλούς Εύρωπαίους γιατρούς που εργάζονται στις αφρικανικές χώρες.

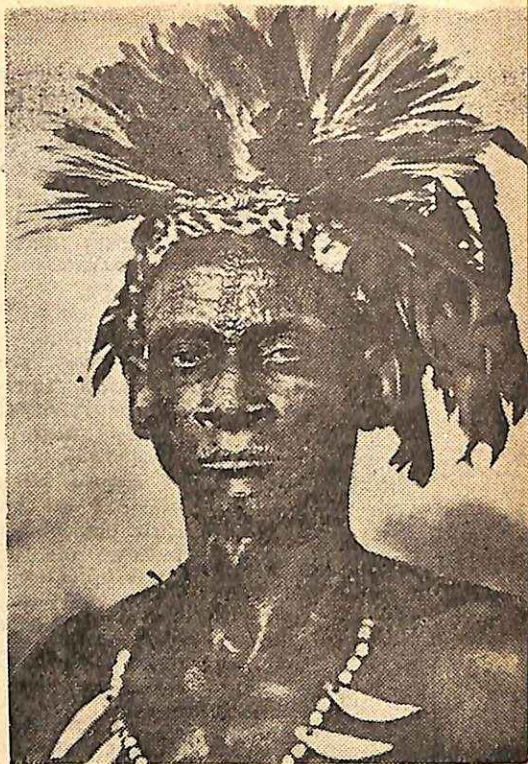
Υπό τις συνθήκες λοιπόν αυτές δεν είναι εκπληκτικό το γεγονός ότι αποφασίσθηκε η ίδρυση, στην Πραιτωρία, ενός πανεπιστημίου για τους μάγους. Η ιδέα διατυπώθηκε αρχικά το 1955 από τους ίδιους τους 'Αφρικανούς μάγους που άνησχυόσαν για τον άβυσσο συναγωνισμό διαφόρων τσαρλατάνων που εξαπατούσαν τους άφελείς με «μαγικά» φίλτρα κ.λ.π. τα οποία δεν είχαν καμιά σχέση με τη γνήσια πανάρχαιη μαγική τέχνη. Την εποχή εκείνη κανείς δεν πήρε στα σοβαρά την πρό-

ταση των μαγών. 'Αλλά πρόσφατα, χάρη στην οικονομική ένισχυση όλων των ιθαγενών φυλών της Νοτιοαφρικανικής 'Ενώσεως που τρέφουν άνυπόκριτο σεβασμό προς τους μάγους γιατρούς, οργανώθηκε ένα συνέδριο με σκοπό την ίδρυση αυτού του μοναδικού στον κόσμο πανεπιστημίου. Στις συνεδριάσεις έλαβαν μέρος, ντυμένοι με κομψά εύρωπαϊκά κοστούμια ή με τις πολύχρωμες έθνικές φορεσιές τους, οι μάγοι του Τράνσβααλ, του κράτους της 'Οράγγης, της χώρας των Μπασούτος κ.λ.π. υπό την προεδρία του δρος 'Εμ-θεμπού. Εύρωπαίοι γιατροί και ιεραπόστολοι παρακολούθησαν το συνέδριο που κράτησε τρεις μέρες.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ σοβαρό πρόβλημα που εξετάσθηκε ήταν αν επιτρέπεται, στην εποχή μας, η εκλαΐκευση των μυστικών της θεραπευτικής μαγείας, της βροχοποιίας, της προστασίας από τις επιθέσεις των θηρίων κ.λ.π., αλλά και της μαύρης μαγείας που έχει την τρομερή δύναμη να σκοτώνει έναν άνθρωπο εξ άποστασίας και χωρίς όπλα!

Οι μάγοι του συνεδρίου, χωρίς να προκαλέσουν ειρωνικά σχόλια εκ μέρους των Εύρωπαίων παρατηρητών, μίλησαν για τα βοτάνια και τις ρίζες με τις αξιοθαύμαστες ιδιότητες, όπως το «βελαιμποκέκε», η ρίζα που προκαλεί γέλιο: «Αν τρίψετε το πρόσωπό σας με «βελαιμποκέκε», τα θηρία θα σας αφήσουν ήσυχο και οι χειρότεροι έχθροί σας θ' αρχίσουν να γελάνε ξεχνώντας τις κακές προθέσεις τους. Μια άλλη ρίζα — της οποίας θ' αποσιωπήσουμε τ' όνομα για να μη γίνει γνωστή στους κακοποιούς — επιτρέπει στον άνθρωπο που τη χρησιμοποιεί να περνάει μέσα από τους τοίχους και να ξεφύγει ανενόχλητος τα σπίτια χωρίς να μπορεί κανείς να τον σταματήσει. Το βοτάνι «βολαδόλα» αν ανακατευθεί με τη μύρα, χαρίζει ευημερία στις επιχειρήσεις. 'Αλλα φυτά εξασφαλίζουν την επιτυχία στις έρωτικές υποθέσεις. Οι λευκοί έθεσαν πολλές έρωτήσεις. 'Ηθελαν κυρίως να βρουν μια εξήγηση στις επιστημονικά διαπιστωμένες περιπτώσεις έντοφισσμού των άρρώστων, οι οποίοι, κατ' έντολήν του μάγου γιατρού μένουν θαμμένοι επί δυο μέρες και ξεθάβονται την τρίτη μέρα... ζωντανοί και θεραπευμένοι.

Δεν είναι από στείρα περιέργεια που

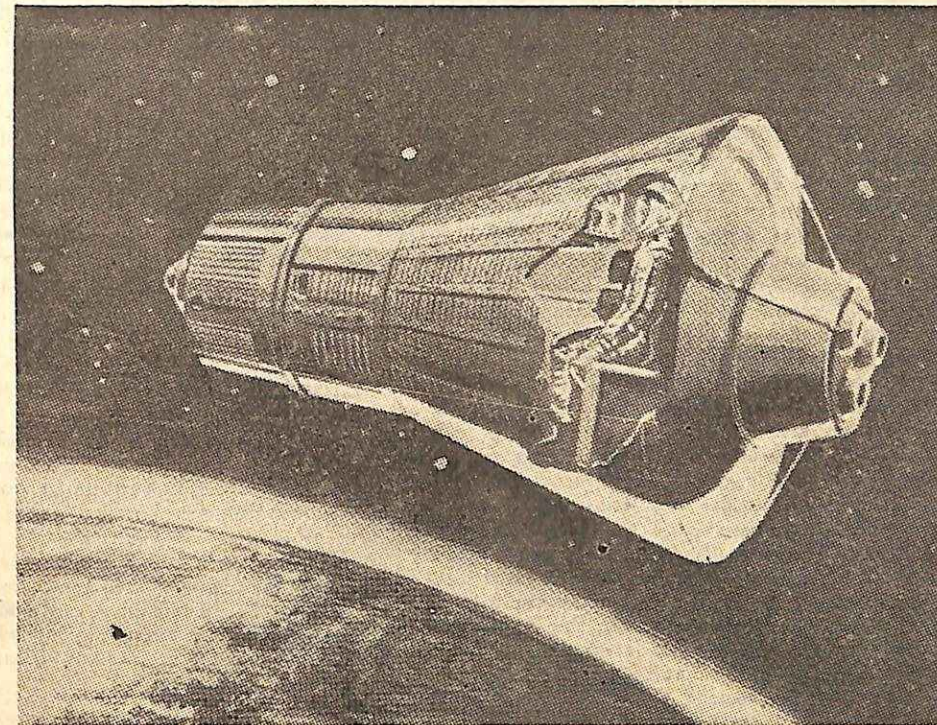

οι δυτικοί επιστήμονες ενδιαφέρονται για την ίδρυση αυτού του πανεπιστημίου. Όσοι έζησαν σε στενή έπαφή με τις ιθαγενείς φυλές, οι έθνολόγοι, οι ιεραπόστολοι, ξέρουν ότι, παρά τις άδυσσאלές διαφορές, η ιατρική της Δύσεως μπορεί να ωφεληθεί από τις πανάρχαιες γνώσεις των αυθεντικών μαγών της 'Αφρικής.

Επίσης ξέρουν ότι συμφέρει από κάθε άποψη να μην ύπνομευθεί το γόητρο των ιθαγενών μαγών, που ασκούν συχνά μια ευεργετική επίδραση στους πρωτόγονους αφρικανικούς λαούς οι οποίοι δεν είναι ακόμα ώριμοι για να δεχθούν το δυτικό πολιτισμό.

Το μαγικό πανεπιστήμιο της Πραιτωρίας θα έχει ως άποστολή να ξεχωρίζει τον καλό σπόρο από τα ζιζάνια. 'Εφ' όσον, έτσι κι' αλλιώς, ο μάγος είναι αναπόσπαστα δεμένος με τη ζωή των πρωτόγονων φυλών, είναι άπειρώς προτιμότερο να εξυπηρετούνται από ένα «σπουδασμένο» μάγο με κάποια συνείδηση ευθύνης, παρά να πέφτουν θύματα των άπατελώνων. Στο πανεπιστήμιο των μαγών, άλλωστε, όλα τα πατροπαράδοτα θεραπευτικά συστήματα θα τεθούν υπό επιστημονικό έλεγχο και οι φοιτητές θα ύποστούν μια γενική ιατρική εκπαίδευση δυτικού τύπου και θα μάθουν ότι οι Δυτικοί γιατροί έχουν κι' αυτοί τα «μυστικά» τους. 'Ετσι, μέσω των μαγών γιατρών, θα διαδοθούν σιγά σιγά στην πρωτόγονη 'Αφρική ώρισμένες ιδέες για την υγιεινή, τη διαιτητική κ.λ.π. που θα ωφελήσουν τις μαύρες φυλές. Οι ύποψιοι φοιτητές του πανεπιστημίου θα πρέπει να ξέρουν ανάγνωση και γραφή και η διδασκαλία θα γίνεται από νέγρους διπλωματούχους γιατρούς και μερικούς από τους διαπρεπέστερους ιθαγενείς μάγους. Το πανεπιστήμιο θα διαθέτει όλες τις εύκολες για τους λευκούς έρευνητές που θα ήθελαν να πειραματισθούν με τα γιατροσόφια των ιθαγενών.

Η ιατρική ξεκίνησε από τη μαγεία και τώρα, χάρη στο πανεπιστήμιο των μαγών, επιστρέφει στις πηγές της.

Το διαστημόπλοιο αυτό είναι ένα σπαθί του Δαιμόκλη κρεμασμένο επάνω από τη Γη: 'Οποιαδήποτε στιγμή, μ' έντολη από το έδαφος, μπορεί να εξαπολύσει το καταστρεπτικό φορτίο του.

Η ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ

«Όταν η επιστημονική έρευνα εξελίσσεται σε μέσο καταστροφής».

Ανάλυση του ΕΙΔΙΚΟΥ

Η στρατηγική του διαστήματος θ' αντικαταστήσει τη σημερινή στρατηγική; Η πρόοδος της τεχνικής είναι τόσο ραγδαία, ώστε να μπορούμε — έπειτα μάλιστα από τα έπιτεύγματα του Γκαγκάριν και του Σέπαρντ—ν' αναρωτηθούμε ποιά θα είναι ή καινούργια αυτή στρατηγική; Ποιάν άπειλη αντιπροσωπεύει; Πόσο και πως θα έπηρεάσει τη σημερινή κατάσταση του κόσμου; Είναι δυνατό να βεβαιωθεί ότι ή επέμβαση της «διαστημικής στρατηγικής» στη γήινη στρατηγική θα οδηγήσει σε επαναστατική αλλαγή των πολεμικών δεδομένων;

Η «ΔΙΑΣΤΗΜΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ» αρχίζει να υπάρχει και στηρίζεται στην εκμετάλλευση των δεδομένων που είναι ήδη γνωστά. Ποιά είναι αυτά τα δεδομένα, στην περίπτωση λ.χ. του «Βοστόκ», του διαστημόπλοιου του Γκαγκάριν;

1. Μια επιτάχυνση περιορισμένη στο ξεκίνημα. 'Ο επιβάτης — ο Γκαγκάριν — μόρεσε, πραγματικά, να διατηρήσει την ικανότητά του για δράση ακόμα και στη σύντομη αυτή περίοδο της έπιταχύνσεως.

2. Μια πολύ άκριβης πτήση ενός βαρέος σώματος ως την προσγείωσή του. Η πτήση του «Βοστόκ» έγινε σε μέσο ύψος 240 χιλιομέτρων. Δηλαδή σε περιοχή πολύ κοντά στη Γη, στα γήινα προσώτια θα μπορούσαμε να πούμε, αλλά αυτό δεν αλλάζει τη σημασία της.

3. Μια επιβράδυνση, που την προκαλεί έντολη από τη Γη, αρκετή για την έπιστροφή του διαστημόπλοιου στη γήινη ατμόσφαιρα.

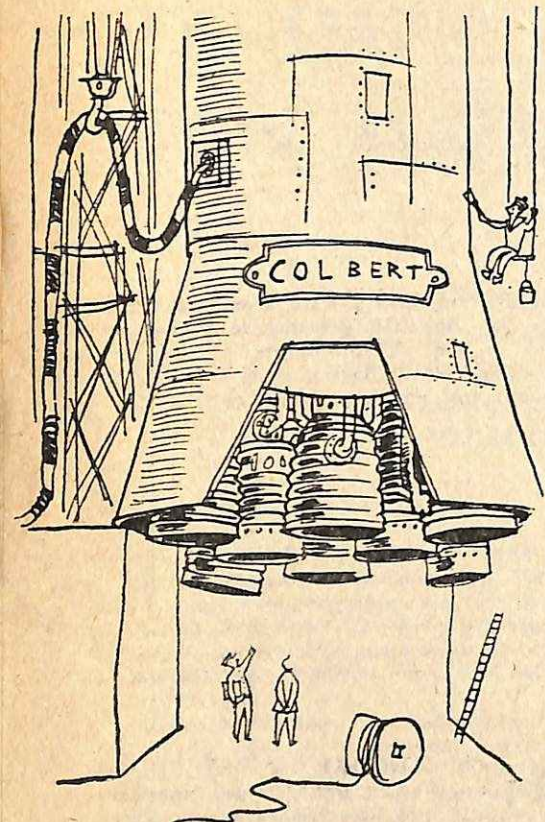
Τα δεδομένα αυτά αποδείχνουν ότι ο άνθρωπος, από τη Γη, μένει κύριος του διαστημόπλοιου και ότι μπορεί να προκαλέσει σ' αυτό και πλάγια παρέκκλιση. Για να πραγματοποιηθεί αυτή θα χρειάζονταν απλώς μια κάπως μεγαλύτερη δύναμη, κάπως περισσότερα καύσιμα και κάπως μεγαλύτερο βάρος στο ξεκίνημα.

Από τις διαπιστώσεις αυτές συνάγεται ότι είναι δυνατό να εξαπολυθεί και να διατηρηθεί στο διάστημα, ένα «διαστημικό όπλο» έπληρωμένο ή όχι Κι' αυτό έχει σημασία.

Με βάση τα δεδομένα αυτά, που είναι σήμερα τόσο γνωστά και τόσο βέβαια, ποιάς μπορεί να είναι οι στρατηγικές εφαρμογές του «διαστημικού όπλου»;

Το σπαθί του Δαιμόκ ή

ΑΠΟ στρατιωτική άποψη είναι περιττή ή επάνδρωση των διαστημόπλοιων. Όταν δεν υπάρχει έμφυχο πλήρωμα, είναι δυνατό να ύπο-

Κοσμικό καταδρομικό: "Ένα διαστημικό όπλο του μέλλοντος, όπως το βλέπει ο επιστημονικός σχεδιαστής Λύκ Μαρί Μπαίηλ.

βληθεί το διαστημόπλοιο σε μεγαλύτερες επιταχύνσεις, σε μεγαλύτερη υπερθέρμανση, να παραιμείνει πολύ περισσότερο χρόνο στην τροχιά του. Χωρίς ανθρώπινο πλήρωμα, το διαστημόπλοιο μπορεί να κάνει — και τώρα μάλλον — περισσότερα απ' όσα έχουν αποδειχθεί με τα επιτεύγματα του Γκαγκάριν και του Σέπαρντ. Το διαστημόπλοιο — και γενικά το σώμα που θα εξαπολυθεί στο διάστημα — μπορεί να μεταφέρει, ό,τι θέλουμε: Μέσα για έπισημανση, για κατασκοπεία, ατομικές ή υδρογονικές βόμβες. Μπορεί, λοιπόν, ν' αντικαταστήσει με πολλά πλεονεκτήματα τα ισχυρότερα βομβαρδιστικά αεροπλάνα. Το μεγάλο του πλεονέκτημα είναι η μονιμότητά του: Είναι τεχνητός δορυφόρος. Όταν τεθεί στην τροχιά του, κάνει τις περιστροφές του χωρίς πλέον καμμία πρόσθετη δαπάνη. Φυσικά δεν θα μεταδίνει ραδιοηχητικά για να μη έπισημανθεί ή ύπαρξή του, αλλά ο ραδιοδέκτης του θα είναι πάντα σ' έπιφυλακή για να δέχεται έντολές από τη γή οποιαδήποτε στιγμή — έντολές που θα μπορούν να μετατρέψουν το διαστημόπλοιο αυτό μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα στο φοβερότερο πολεμικό όπλο. Και όσο για την απόδοσή του, άποτελεί — όπως άλλωστε κι' η υδρογονική βόμβα, αν υπολογισθεί ή έκρηκτική της ισχύς — ένα σχετικά σπανό πολεμικό όπλο.

Είναι, λοιπόν, ένδεχόμενο ότι οί Μεγάλες Δυνάμεις θα εξαπολύσουν τέτοια διαστημόπλοια έξωπλισμένα για πολεμική δράση. Κατά τη γνώμη του Λούτ Κάν, του διασήμου Γάλλου ειδικού, πε-

νήντα περίπου τέτοια «διαστημικά όπλα» θα έδιναν στη Δύναμη, που θα τα κρατούσε υπό τον έλεγχό της, μεγάλες δυνατότητες κυριαρχίας. «Και άσφαλώς ο ύπολογισμός θα έχει ήδη γίνει από τους έμπειρογνώμονες της Μόσχας και της Ουάσιγκτον.

Μπορούμε να φαντασθούμε κατά διαφόρους τρόπους την περιφορά των διαστημικών αυτών όπλων. Η Γή στρέφεται γύρω από τον έαυτό της στο έσω-τερικό της τροχιάς του διαστημικού όπλου. Αν, όπως στην περίπτωση του «Βοστόκ», ή τροχιά είναι λοξή σχετικά με το γήινο ίσημερινό, το διαστημικό όπλο περνά, σε κάθε περιστροφή του, επάνω από διάφορες περιοχές της Γής. Αν ή τροχιά είναι πολική, τότε το διαστημικό όπλο θα πετάξει διαδοχικά επάνω απ' όλα τα σημεία της Γής. Αν ή τροχιά ακολουθεί τον ίσημερινό, με περίοδο περιστροφής 24 ώρες, τότε το διαστημικό όπλο θα διατηρηθεί σταθερά επάνω από το ίδιο σημείο, θα είναι φαινομενικά ακίνητο, αφού θα συμβαδίζει με την περιστροφή της Γής γύρω από τον άξονά της. Θα είναι, δηλαδή, ένα τρομερό σπαθί του Δαιμονική κρεμασμένο επάνω μας.

Καταργείται ο «προληπτικός πόλεμος»

ΜΕ μιιά διαφορά: "Ότι θα είναι κρεμασμένο πολύ ψηλά: Σε 35.000 χιλιόμετρα περίπου επάνω από την επιφάνεια της Γής. "Αν όμως το διαστημόπλοιο αυτό θα έχει άποστολή όχι να εξαπολύσει πυρηνικά όπλα, αλλά να κάνει παρατηρήσεις — δηλαδή κατασκοπεία — τότε θα περιφέρεται στο διάστημα σε ύψος λίγων εκατοντάδων χιλιομέτρων επάνω από τη Γή. Το όπλο αυτό, άθέστο και μυστικό, έτοιμο να πλήξει οποιαδήποτε στιγμή, είναι πραγματικά «άπόλυτο». Δεν υπάρχουν αντίμετρα εναντίον του.

Οί ειδικοί άναζητούν, αυτά τα αντίμετρα. Τα διαστημόπλοια που περιφέρονται γύρω από τη Γή — οί τεχνητοί δορυφόροι — είναι δυνατό να έπισημανθούν με το ραντάρ. Άλλά προς το παρόν δεν είναι δυνατό να σκοπευθούν να πληγούν, να καταστραφούν. Είναι άτρωτα. Τα διηπειρωτικά βλήματα δεν είναι άτρωτα, γιατί ή θερμότητά τους έλκει τα «άντιβλήματα». Το διαστημικό όπλο, στην τροχιά του, είναι άδρανης μάζα.

Δεν θα ήταν δυνατό να εξαπολυθεί και να έκρηγει κοντά του μιιά ατομική βόμβα: Πολύ δύσκολο. Έξ άλλου, ή ραδιενέργεια της βόμβας αυτής θα έπεφτε στη Γή.

Άπομένει το ένδεχόμενο να διαταραχθούν με παρεμβολές τα ραδιοκύματα που τηλεκατευθύνουν τις κινήσεις και τη λειτουργία του διαστημικού όπλου. Άλλά για να γίνει αυτό, θα έπρεπε να ήταν γνωστό το μήκος των ραδιοκυμάτων, που, άλλωστε, δεν θα έκπέμπονταν παρά την τελευταία στιγμή — τη στιγμή της δράσεως.

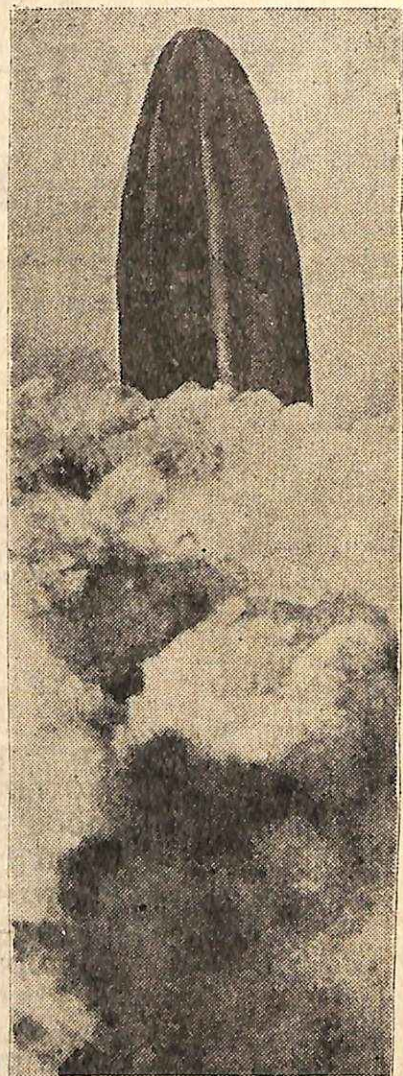
Τα διαστημικά όπλα άνατρέπουν τη σημερινή στρατηγική και άχρηστεύουν τον προληπτικό πόλεμο. Σήμερα μιιά πυρηνική Δύναμη μπορεί να εξαπολύσει αίφνιδιαστική έπίθεση — αυτός είναι ο «προληπτικός πόλεμος» — και να καταστρέψει τον αντίπαλο χωρίς αυτός να προλάβει ν' άπαντήσει με «αντίποι-

να». "Αν όμως κι' οί δυο αντίπαλοι έχουν διαστημικά όπλα, τότε τα «αντίποινα» είναι δυνατό, γιατί τα διαστημικά όπλα της χώρας που θα υποστεί την ξαφνική έπίθεση θα ξεφύγουν από την καταστροφή και θα χρησιμοποιηθούν. Έτσι τα διαστημικά όπλα είναι μιιά έγγυση ότι καμμιιά Δύναμη δεν θα τολμήσει να κάνει προληπτικό πόλεμο, αφού κι' αυτή θ' άπειλείται με την ίδια καταστροφή όπως κι' οί αντίπαλοί της. Η στρατηγική του «προληπτικού πολέμου» άχρηστεύεται.

Διάφορες χρησιμοποιήσεις

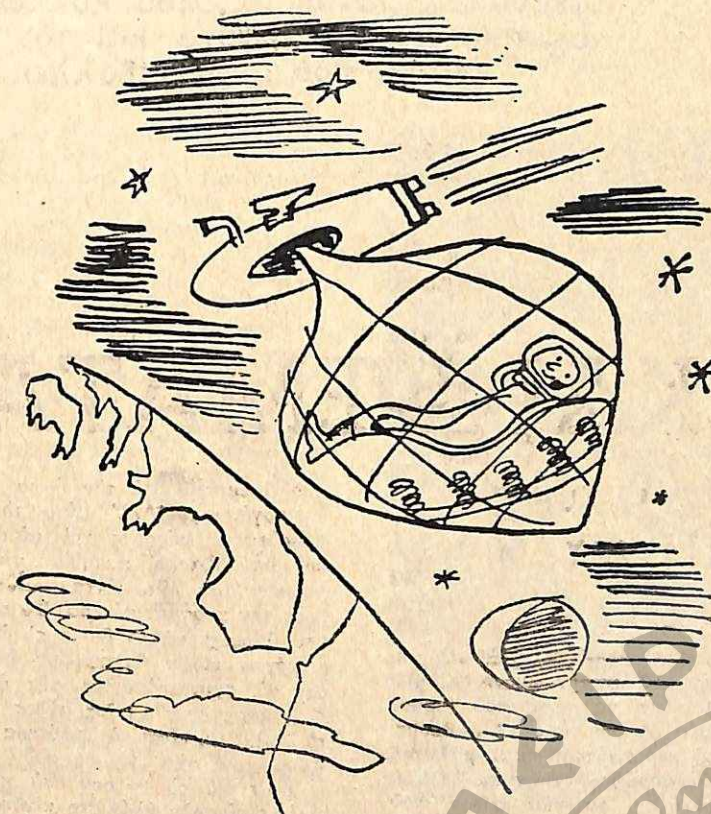
ΚΙ' ΑΥΤΑ μόν άφορούν άκόμα το μέλλον. Τι μπορεί, όμως, να πραγματοποιηθεί τώρα, για ποιές πολεμικές άποστολές, για ποιές μορφές πολέμου, παγκόσμιου ή τοπικού;

Στο έρώτημα αυτό άπαντά ο ναύαρχος Καμπανιέ, άρχηγός του γαλλικού Γενικού Ναυτικού Έπιτελείου, και άσθεντία στο θέμα των τεχνητών δορυφόρων. Κατά τη γνώμη του, είναι βέβαιο

ο πυράυλος άνυψώνεται από το έδαφος μέσα σε μιιά κόλαση φλογών και καπνού. Μεταφέρει στήν Άφροχιά της Γής τεχνητό δορυφόρο για έπιστημονικές παρατηρήσεις ή διαστημικό όπλο; Ποιός μπορεί να είναι βέβαιος;

ότι ή γενική στρατηγική των κρατών που διαθέτουν τεχνητούς δορυφόρους ή που είναι δυνατό ν' άπειληθούν από τεχνητούς δορυφόρους (διαστημικά όπλα), θα έπηρεασθεί συντομώτατα από τα έπιτεύγματα στον τομέα του διαστήματος. Οί πτήσεις του Γκαγκάριν και του Σέπαρντ άποκαλύπτουν σημαντικώτατες προόδους. Υπάρχει, ώστόσο, ένας οικονομικός παράγων. Το διαστημικό όπλο, όταν τεθεί στην τροχιά του, δε στοιχίζει πλέον τίποτε. Η κατασκευή του, όμως, είναι δαπανηρότατη. τόσο δαπανηρή, ώστε λίγα κράτη μπορούν να σηκώσουν το βάρος της.

Θαλαμίσκος από πλαστική ύλη για την έπιστροφή του πληρώματος από το διαστημικό όπλο στη Γή.

Όποιοδήποτε είναι δυνατός πολυάριθμες στρατηγικές χρησιμοποιήσεις των τεχνητών δορυφόρων και σχεδιάζονται ήδη διάφοροι «ειδικευμένοι» τεχνητοί δορυφόροι.

1. Ο άναγνωριστικός τεχνητός δορυφόρος θα είναι έφωδιασμένος με φωτογραφικές μηχανές, συνδυασμένες με τηλεοπτικές συσκευές. Η μιιά φωτογραφική μηχανή θα φωτογραφίζει πολύ μικρές επιφάνειες με μεγάλη ακρίβεια. Η άλλη θα φωτογραφίζει μεγάλες επιφάνειες με μικρή εύκρινεια. Είναι γνωστό ότι υπάρχουν σήμερα φωτογραφικές μηχανές που φωτογραφίζουν από μεγάλες άποστάσεις (έκατοντάδες χιλιόμετρα) μικρές λεπτομέρειες. Οί Άμερικανοί ειδικά έχουν φτάσει σε έκπληκτικό άποτελέσματα. Οί άμερικανικές έφημερίδες έχουν άποκαλύψει ότι κατασκοπευτικά αεροπλάνα που πετούν σε ύψος 10.000 μέτρων έχουν φωτογραφίσει άν

τικείμενα που το μέγεθός τους δεν ξεπερνά το ένα μέτρο. Και οί φωτογραφικές αυτές μηχανές τελειοποιούνται, διαρκώς. Έτσι ένας άναγνωριστικός ή άνιχνευτικός τεχνητός δορυφόρος έφωδιασμένος με τέτοιες μηχανές θα μπορεί να κατασκοπεύει άδιάκοπα το έχθρικό έδαφος και να μεταδίδει τις φωτογραφίες με την τηλεοπτική συσκευή του.

2. Ο τεχνητός δορυφόρος για μόνιμη παρακολούθηση θα είναι έφωδιασμένος με συσκευές για ήλεκτρονική έπίσημανση, που θα έπιτρέπουν να έπισημάνει κάθε εξαπόλυση πυραύλου και να

χρησιμότητά του. Θα έπιτρέπει να σχηματίζεται, με μιιά ματιά, γενική εικόνα των μετεωρολογικών συνθηκών επάνω από πολύ μεγάλες έκτασεις.

5. Ο τεχνητός δορυφόρος τηλεπικοινωνιών, που θα έπιτρέπει την άσφαλή μετάδοση — χωρίς κίνδυνο διαταραχών από μαγνητικές θύελλες ή από παρεμβολές — των ραδιοηχημάτων.

6. Ο έξωπλισμένος τεχνητός δορυφόρος — δηλαδή το καθαυτό διαστημικό όπλο. Ο «Βοστόκ» του Γκαγκάριν έχει δείξει ότι είναι από τώρα δυνατό νά σχεδιασθεί ένας τεχνητός δορυφόρος έξωπλισμένος με πυρηνικά όπλα, που θα είναι έτσι άποθηκευμένα στο διάστημα — το σπαθί του Δαιμονική — και θα μπορούν να εξαπολυθούν σ' άποιοδήποτε σημείο της Γής με ραδιεντολή άπό το έδαφος. Ωστόσο ή κατασκευή άόκετών τέτοιων διαστημικών όπλων είναι άπίστευτα δαπανηρή, υπάρχει δε πάντοτε ή δυνατότητα — μακρινή, βέβαια, άκόμα — να έπινόηθούν αντίδιαστημικά όπλα, που ν' άποκαταστήσουν την ίσορροπία. Έξ άλλου το διαστημικό όπλο είναι προσωρισμένο — αν χρησιμοποιηθεί — μόνο για ένα γενικό πυρηνικό πόλεμο.

Έκείνο που άπειλεί την άνθρωπότητα σήμερα δεν είναι τέτοιος πόλεμος, που κανένας δεν τολμά να τον προκαλέσει και που όλοι προσπαθούν να τον άποτρέψουν: Είναι οί τοπικοί πόλεμοι, τύπου Κορέας. Και σε τέτοιους πολέμους, που είναι πάντοτε πιθανοί, δε θα χρησιμοποιηθούν πυρηνικά, αλλά συμβατικά όπλα. Το διαστημικό όπλο άνοπρέπει την γενική στρατηγική — τη στρατηγική, δηλαδή, ένός παγκόσμιου πυρηνικού πολέμου. Δεν άνατρέπει τη στρατηγική των τοπικών πολέμων. Σ' αυτούς μπορούν να χορηγηθούν οί άλλοι τύποι των τεχνητών δορυφόρων: Οί άνιχνευτικοί, οί μετεωρολογικοί, οί τηλεπικοινωνιακοί

Όπως κι' αν είναι, οί ειδικοί μελετούν συστηματικά τις δυνατότητες που προσφέρουν οί τεχνητοί δορυφόροι στην πολεμική τέχνη και προσπαθούν να βρουν και να τελειοποιήσουν πρακτικές έφαρμογές. Ο άνθρωπος ξεκίνησε να κατακτήσει το διάστημα για να λύσει το άίνιγμα του Σύμπαντος και, ξεχνώντας την έιρηνική άποστολή της έπιστήμης, προσπαθεί να μεταβάλει τα έπιτεύγματά του σε μέσα καταστροφής. (Το ίδιο είχε κάνει και με τη διάσπαση του ατόμου, ένα έπίτευγμα που θα του έπέτρεπε να λύσει το άίνιγμα της δομής της ύλης: Άντί να έμβαθύνει περισσότερο την έπιστημονική του έρευνα, έπίασε την ατομική βόμβα). Η Έπίσημη πήρε κακό δρόμο μ' αυτή την παρέκκλιση της. Άντί να ύπηρετεί την ειρήνη — δηλαδή την άνθρωπότητα — ύπηρετεί έθνικές φιλοδοξίες και πολιτικές έπιδιώξεις. Η μόνη έλπίδα είναι ότι θα άντιληφθεί το βαρύ σφάλμα της και θα ξαναγυρίσει στο δρόμο που είχαν ακολουθήσει οί μεγάλοι έρευνητές, από τον Άριστοτέλη ως το Γαλιλαίο κι' από τον Παστέρ ως το Φλέμινγκ.

Η παρέκκλιση της έπιστήμης

3. Ο ΤΕΧΝΗΤΟΣ δορυφόρος «πλάτος» θα καθοδηγεί τα πλοία, ώστε να καθορίζουν άμέσως και με άπόλυτη ακρίβεια τη θέση τους. Η βελτίωση αυτή των πλοηγητικών μέσων θα έπιτρέψει να εξαπολούνται με περισσότερη ακρίβεια βλήματα — όπως τα «Πολάρис» και τα «Μινιούτμην» — από κινητή βάση, δηλαδή από πλοία.

4. Ο μετεωρολογικός τεχνητός δορυφόρος, που είναι φανερή ή στρατιωτική

Ο γοργίλλας είναι το ζώο που συγγενεύει περισσότερο προς τον άνθρωπο. Δεν είναι το αγριώτερο θηρίο της ζούγκλας, όπως τον θεωρούμε, αλλά ένα ειρηνικό πλάσμα που δεν πειράζει κανένα...

ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΨΕΜΜΑΤΑ...

ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΤΗ ΦΥΣΗ

ΜΙΑ πολύ διαδεδομένη κι' επίμονη κλιματολογική πλάνη μας έχει πείσει πως η περιοχή της 'Αρκτικής είναι σκεπασμένη από αιώνια χιόνια κι' ότι το κρύο στις άρκτικές περιοχές είναι ανυπόφορο. Φαίνεται πως η πλάνη αυτή οφείλεται στην έξ' ίσου έσφαλμένη αντίληψη ότι το κρύο αυξάνεται σταθερά όσο απομακρυνόμαστε από τον 'Ισημερινό και πλησιάζουμε στους Πόλους. Στην πραγματικότητα, το κλίμα είναι ξηρό στην 'Αρκτική και το χιόνι ελάχιστο. Χιονίζει περισσότερο στην «έκκρητη» Βιργινία των 'Ηνωμένων Πολιτειών παρά στην 'Αρκτική! Και το κρύο δεν είναι τόσο δριμύ όσο το φανταζόμαστε. Σε πολλές νοτιότερες χώρες η θερμοκρασία είναι συχνά κατά έξη βαθμούς χαμηλότερη παρά στο Βόρειο Πόλο. 'Η έτήσια μέση θερμοκρασία του Ρέικιαβικ της 'Ισλανδίας, είναι υψηλότερη από τη μέση θερμοκρασία της Νέας 'Υόρκης. 'Επίσης, η 'Αρκτική δεν είναι η χώρα του χειμεριού σκότους, όπως τη φανταζόμαστε. Σε καμμία εποχή του χρόνου το σκοτάδι δεν είναι απόλυτο, γιατί υπάρχει πάντα το φεγγαρόφωτο και η αντανάκλασή του στο κατάλευκο χιόνι. Στο διάστημα ενός χρόνου, ο συνολικός αριθμός των ωρών κατά τις οποίες μπορούμε να διαβάσουμε χωρίς τεχνητό φως δεν είναι μεγαλύτερος στους τροπικούς.

Δεν πρόκειται, άλλωστε, για μια περιοχή άγονη και άπομονωμένη. Συχνά κατά τη διάρκεια του άρκτικού θέρους ή θερμοκρασία φτάνει τους 33 βαθμούς, κάποτε και περισσότερο, και μάλιστα επί πολλές εβδομάδες συνεχεία. 'Υπάρχουν εκατοντάδες φυτικών ειδών που έχουν θαυμάσια προσαρμοσθεί στο κλίμα της 'Αρκτικής και στα έκτεταμένα λειβάδια βόσκουν κάθε καλοκαίρι άναρίθμητα κοπάδια βοοειδών. Τα λάχανα, οι πατάτες, τα τριαντάφυλλα, οι πασχαλιές, το αγιόκλημα και πολλές άλλες ποικιλίες χορταρικών και λουλουδιών καλλιεργούνται κι' εϋδοκίμουν πολύ βορειότερα του άρκτικού κύκλου, ενώ τα πολικά νερά σφύζουν από ζωικές μορφές πολύ περισσότερο από τα νερά των τροπικών.

Οι παρεξηγημένοι λύκοι

ΠΙΝ από πενήντα ακόμα χρόνια, έβλεπε κανείς κρεμασμένη στους τοίχους πολλών σπιτιών μια χαλκογραφία που το «εδωκεν» της περιεχόμενο προωφείζονταν ασφαλώς για τ' άρρενα μέλη της οικογενείας: 'Η εικόνα παρίστανε ένα μεγάλο άρσενικό ζαρκάδι με μεγαλοπρεπή κέρατα που προσπαθούσε ν' αποκρούσει ένα περνασμένο κοπάδι λύκων, ενώ πίσω του, σ' ένα χιονισμένο λόφο, μια ζαρκάδα και το ζαρκάδι της αντικρύζαν τη σηνή με μάτια δοθάνοντα

‘Ο ‘Αϊνστάϊν έλεγε: «Στη θλιβερή εποχή μας είναι δυσκολώτερο να διασπάσουμε μια πρόληψη παρά τον πυρήνα ενός ατόμου!» 'Εδω και πολλούς αιώνες, η πολιτισμένη ανθρωπότητα συσσωρεύει άναρίθμητες έσφαλμένες αντιλήψεις οι οποίες, παρά την πρόοδο της έπιστήμης, είναι δύσκολο να ξεριζωθούν από το πνεύμα των κοινών ανθρώπων. 'Ιδού μερικές από τις πιο ένδιαφέρουσες... άνοησίες, που κυκλοφορούν σχετικά με τον ξμψυχο και τον άψυχο κόσμο που μάς περιβάλλει.

από θανασμό για τον ήρωα της ζαρκάδοοικονείας. 'Αλλ' αυτό το διδακτικό παράδειγμα θάρρους και αυταπαρήσεως που θαύμαζαν οι παπύδες μας, δεν ανταποκρινόταν ούτε ανταποκρίθηκε ποτέ προς την πραγματικότητα. Το «άξιοθαύμαστο θάρρος» με το οποίο τ' άρσενικά ώριμμένων ειδών όπληφόρων υπερασπίζονται τα «γυναικόπαιδα» της άγέλης δεν είναι παρά ένας ωραίος μύθος. 'Ιδιαίτερα τα ζαρκάδια, είναι τα δειλότερα των ζώων. 'Ακόμα και την περίοδο του όργασμού, τ' άρσενικά τδ βάζουν στα πόδια μόλις αισθανθούν τον έλάχιστο κίνδυνο και δεν πλησιάζουν τδ θηλυκό παρά μονάχα όταν αισθάνονται ασφαλή. Και οι παρατηρήσεις αυτές ισχύουν για τ' άρσενικά των περισσότερων ζωικών ειδών. 'Απ' όλα τα ζώα που ζούν σε όργανωμένες κοινωνίες μονάχα οι τεμνίτες διαθέτουν άρσενικά που έχουν κάποιο κοινωνικό προορισμό. 'Αλλά φυσικά, η οικογενειακή ζωή των τεμνιτών δεν προσφέρεται ως διακοσμιακό θέμα για μια χαλκογραφία σαλονιού...

‘Όσο για τους λύκους, αυτοί δέ ζούν ποτέ σε άγέλες. Αυτό είναι δύσκολο να το πιστέψουμε, γιατί όλοι έχουμε ακούσει να γίνεται λόγος για τις άγέλες ή τις «οδούς» των λύκων που κατασπαράζουν τα πρόβατα και τδν άτυχο βοσκό. ‘Όσοι όμως είχαν την ευκαιρία να παρατηρήσουν από κοντά τις συνήθειες των λύκων, άρνούνται κατηγορηματικά τους μύθους που κυκλοφορούν εις βάρος τους. ‘Ο φυσιοδίφης Στέφανσον, που μελέτησε επί χρόνια τους λύκους στο φυσικό τους περιβάλλον, βεβαιώνει ότι δεν είδε ποτέ τδ τους λύκους να συγκεντρώνονται σε ομάδες μεγαλύτερες

από μια οικογένεια που περιλαμβάνει τδ άρσενικό τδ θηλυκό και δύο ή τρία μικρά. ‘Ο Στέφανσον εξέτασε προσεκτικά όλες τις γνωστές άφηγήσεις όπου γίνεται λόγος για «κοπάδια λύκων»: καμμία απ' αυτές τις ιστορίες δεν αποδείχθηκε αξιόπιστη. ‘Ο φυσιοδίφης είναι πεισμένος πως η «άγέλη των λύκων» είναι καθαρός μύθος και ό δρ Νέλσον, πρώην διευθυντής της Βιολογικής 'Επιτηδεύσεως των Η. Π.Α., που έχει κι' αυτός μελετήσει τη ζωή των λύκων, συμπεριφέρει την πεποίθηση του Στέφανσον.

Τδ ίδιο συμβαίνει και με τις άφηγήσεις που αναφέρουν επιθέσεις λύκων κατά των ανθρώπων. Τέτοιες άφηγήσεις κυκλοφορούσαν άφρονες άλλοτε, και στην εποχή μας εξακολουθούν τότε τότε να δημοσιεύονται στις έφημερίδες ως άναποκρίσεις από μακρινά χωριά. 'Αλλ' η άδεντικότητα των άφηγήσεων αυτών είναι πάντοτε άμφίβολη. 'Επί χρόνια η Βιολογική 'Επιτηδεύση της Ουάσιγκτον εξέτασε με προσοχή όλες τις ιστορίες που αναφέρουν ότι ένας άνθρωπος κατασπαράχθηκε από τους λύκους στις 'Ηνωμένες Πολιτείες και στην Καναδά. Τδ συμπέρασμα ήταν ότι «όλες οι σχετικές άφηγήσεις, χωρίς εξαίρεση, αποδείχθηκαν φανταστικές».

‘Η αλήθεια λοιπόν, χωρίς τα καρυκεύματα της ανθρώπινης φαντασίας, είναι πως οι λύκοι, αν και πολύ περιεργοί (όπως πολλά ζώα) είναι πολύ επιφυλακτικοί και αποφεύγουν τους ανθρώπους. ‘Ο 'Αξελ Νίλσεν, ένας έμπορος που πέρασε δεκαπέντε χρόνια στο βόρειο Καναδά, εξέφρασε τη γνώμη πολλών κυνηγών σε μια έπιστολή του προς τδ περιοδικό 'Ετάμ, εξ άφορμής μιας κινηματογραφικής ταινίας που βασίζονταν σ' αυτές τις φανταστικές ιστορίες λύκων: «Σύμφωνα με την προσωπική μου πείρα, έγραφε ό Νίλσεν, και σύμφωνα με τις μαρτυρίες πολλών 'Ινδιάνων, των οποίων μιλάω εύχερώς τη γλώσσα, ούτε συνάντησα ούτε άκουσα να γίνεται λόγος έστω και για ένα λύκο που υπήρξε τόσο επικίνδυνος για τδν άνθρωπο όσο ένας έξημερωμένος ταύρος, μια θυμωμένη γουρούνα ή ακόμα και μια έξαγριωμένη άρσενική χήνα».

Οι άτυχίες των στρουθοκαμήλων

ΑΠΟ τους μύθους που κυκλοφορούν γύρω από τδ διάφορα είδη των πουλιών, ό γνωστότερος άσφαλώς είναι ό μύθος της στρουθοκαμήλου που όταν αισθανθεί κίνδυνο κρύβει τδ κεφάλι της στην άμμο. ‘Ο μύθος της στρουθοκαμήλου αποδείχθηκε άνθεκτικότερος από τδ φόνικος που άναγεννιέται από τη στάχτη του και ασφαλώς ή εικόνα αυτή της άνόητης στρουθοκαμήλου θά έπιχει ακόμα όταν τδ άηδόνι του Κήτης, ό κορυδαλός του Σέλλεϋ και τδ κοράκι του Πόου θά έχουν περάσει στη λήθη. 'Αδάνατο πουλί. Είναι πολύ χρήσιμο για τδ έξασθεϊ. Οι γυναίκες μπορούν στην άνάγκη να ζήσουν και χωρίς φτερά στρουθοκαμήλου στα καπελάκια τους, αλλά τι θά γίνουν οι πολιτικοί, οι δημαγωγοί και οι προφήτες χωρίς τδν δοντιολογικό αυτό μύθο που έχει άποκτήσει τδ κύρος μιας παροιμίας: 'Εκτός από την «πολιτική» της, ή στρουθοκαμήλος φημίζεται και για τδ καταπληκτικό στομάχι της, που όποτιδήποτε δτι μπορεί να χωνέψει ακόμα και τδ σί-

δερα. Ξέρουμε αυτά τδ χιονομοριστικά σκίτσα όπου, κοντά στις κασίδες που μασώνε κονσερβοκούτια, βλέπουμε στρουθοκαμήλους που καταπίνουν ξυπητήρια, άγγλικά κλειδιά και σαμπρέλλες αυτοκινητών. Οι αντιλήψεις αυτές για τδ στομάχι της στρουθοκαμήλου είναι παλαιοόμο κι' ό κόσμος. 'Αλλοτε ζωγράφιζαν πάντοτε τη στρουθοκαμήλο μ' ένα πέταλο άλόγου στο ράμφος.

Είναι δύσκολο να φαντασθούμε τδ κακό που μπορούν να προξενήσουν αυτές οι αντιλήψεις. Οι άνθρωποι πιστεύουν ότι τδ στομάχι του πουλιού μπορεί να χωνέψει ό,τιδήποτε και προσπαθούν να τδ αποδείξουν — με μοιραίες συνέπειες για τδ δυστυχισμένο πλάσμα. Στους ζωολογικούς κήπους οι έπισκέπτες «ταίζουν» τη στρουθοκαμήλο με ό,τι βρουν μπροστά τους και τδ πουλί, όταν είναι πεινασμένο, τδ καταπίνει. ‘Ο φυσιοδίφης Μπουλνζέ, που υπήρξε επί χρόνια διευ-

οί φράγτες των ζωολογικών κήπων δεν έχουν κατασκευασθεί για να προστατεύουν τδν άνθρωπο από τδ θηρία, αλλά μάλλον τδ αντίθετο. Γιατί υπάρχουν άνθρωποι που πιό άνόητοι από τη στρουθοκαμήλο.

Και κάτι άλλο για να τελειώνουμε με τδ πουλιά: 'Εχει παρατηρηθεί πως οι γονείς τρέφουν τδ μικρά τους στη φωλιά, τδ ένα μετά τδ άλλο, με σχολαστική άμεροληψία, για να λάβουν όλα τδ ίδιο μερίδιο τροφής. Αυτό θεωρήθηκε ως παράδειγμα προς μίμηση για τους ανθρώπους, που συχνά εύνοούν ένα παιδί περισσότερο από τ' άλλα.

'Αλλ' ό φυσιοδίφης Λέξερ ισχυρίζεται ότι τδ πουλιά δέ γνωρίζουν τδν αριθμό των μικρών τους και δεν ενδιαφέρονται για τη δίκαιη μοιρασιά της τροφής. Η άμεροληψία, όστόσο, είναι άναπόφευκτη από τη φύση των πραγμάτων. Γενικά,

Οι λύκοι, λένε οι σύγχρονοι φυσιοδίφες, δεν είναι τόσο επικίνδυνοι όσο τους παριστάνουν αυτές οι παλιές χαλκογραφίες...

θινητής του ζωολογικού κήπου του Λονδίνου δημοσίευσε έναν κατάλογο των άντικειμένων που βρέθηκαν στο στομάχι μιας στρουθοκαμήλου που πέθανε έπειτα από ένα τέτοιο γενναιόδοτο τάισμα. Στο στομάχι της βρέθηκαν δύο μαντήλια, τρία γάντια, ένας κλινδρος φωτογραφικής μηχανής, ένα μέτρο σκουινού, ένα κομμάτι τσατσάρας, ένα κλειδί, ένα κομμάτι έύλου μήκους δώδεκα εκατοστών, δύο κομμάτια κολλάρου, ένα ψεύτικο χρυσό κολλί, ένα νόμισμα της μίας πέννας, ένα βελγικό φράγκο. 'Η συλλογή βρίσκεται σήμερα σε μια προθήκη της Τροπικής Σχολής 'Ιατρικής του Λονδίνου. 'Ασφαλώς όλα αυτά τδ πράγματα προσφέρθηκαν στην άτυχη στρουθοκαμήλο από τους άνόητους έπισκέπτες που ήθελαν να έταληθεδούν τδ μύθο για τις άπεριόριστες δυνατότητες του πεπτικού της συστήματος. 'Εχουμε την τάση να ξεχνάμε ότι τδ κάγκελλα, τδ χαντάκια, οι τοίχοι και

ό πατέρας ή ή μητέρα φτάνουν στη φωλιά πάντα από την ίδια κατεύθυνση και προσφέρουν τδ σκουλήκι ή τδ έντομο που κρατάνε στο ράμφος τους στη πρώτο μικρό που βρίσκεται κοντά τους. Αν και όλα έχουν άνοιχτό τδ στόμα τους για να δεχθούν την τροφή. 'Αλλ' έπειτα από κάθε μπουκιά, τδ πουλάκι πρέπει ν' ανακουφισθεί και για να τδ κάνει αυτό πρέπει ν' άνασπράσει τδ όπίσθιο του έξω από τη φωλιά (για λόγους μηχανικούς και όχι από... σεμνοτυφία). Με την κίνηση αυτή, παραχωρεί αυτόματος τη θέση του στο επόμενο πουλάκι που βρίσκεται δίπλα του κι' έτσι τδ δεύτερο γίνεται πρώτο στη γραμμή και θά σερβιριστεί στον επόμενο γύρο των γονέων του. Με τδν τρόπο αυτό εξασφαλίζεται ή δίκαιη τροφοδοσία όλων των μικρών και τδ καθένα δέχεται ίση μερίδα τροφής. 'Εξυπνο σύστημα, που βασίζεται όμως όχι στη μηχανική άμεροληψία, αλλά στις πολύ λιγότερο ρομαντικές άνάγκες

εκκενώσεως του εντέρου των μικρών πουλιών.

Ο ουκοφαντημένος γορίλλας

ΣΤΗΝ εποχή μας δεν κυκλοφορούν πια τόσοι μύθοι για τους πιθήκους όσοι στις περασμένες εποχές. Είναι οι δημοφιλέστεροι τρόφιμοι των ζωολογικών κήπων κι' έξ αιτίας των θεωριών του Δαρβίνου οι φυσιοδίφες έχουν μελετήσει πολύ προσεκτικά τις συνήθειες αυτών των ζώων που είναι οι πλησιέστεροι συγγενείς του ανθρώπου.

Αόριστες ιστορίες από τρίτο ή τέταρτο χέρι κυκλοφορούν ακόμα για την κοινωνική τους οργάνωση και για τις οικολογικές τους συνήθειες. 'Αλλ' ο πιο εύπιστος αναγνώστης δε θα μπορούσε πια να παραδεχθεί την αφήγηση του Πλινίου

την καθαριότητα, κάνουν την τουαλέτα τους και περιποιούνται το τρίχωμά τους. Χτενίζουν και ξύνουν εθυσινείδητα ο ένας τον άλλο και, φυσικά, αν συναντήσουν καμμία ψείρα, δεν αποκλείεται να τη φάνε, άλλ' αυτό δε συμβαίνει πολύ συχνά. Οι πίθηκοι στην αιχμαλωσία σπάνια ψευιάζουν και πάντα έξ αιτίας της επαφής τους με τους ανθρώπους. Το ίδιο συμβαίνει και με τους ελεύθερους πιθήκους. Έτσι μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι αν οι πίθηκοι του ζωολογικού κήπου έχουν ψείρες ή ψύλλους έχουν αρπάξει αυτά τα ζωύφια από τους ακάθαρτους επισκέπτες. Όπως αναφέραμε και πιο πάνω, τα ζώα κινδυνεύουν περισσότερο από τον άνθρωπο παρά ο άνθρωπος από τα ζώα.

Όσο για τους γορίλλες, οι άνθρωποι βέβαια πολύ σπάνια έχουν την ενκαι-

μη, ο γορίλλας δε ξηράει τίποτα καλύτερο από το να τον αφήσουν ήσυχο. Στο φυσικό του περιβάλλον, ζει μιάν αυστηρά οικολογική ζωή. Είναι αποκλειστικά χορτοφάγος και ειρηνόφιλος, όταν δεν τον ενοχλούν. Δε διαπληκτίζεται ποτέ με τον άνθρωπο, ή με τ' άλλα ζώα εκτός αν τον προκαλέσουν. 'Ακόμα και όταν του επιτίθενται, θα επιχειρήσει πρώτα να φύγει. 'Αν περικινλωθεί, και δεν μπορεί να φύγει, θα επιχειρήσει να διώξει τον αντιπαλό του με μια επίδειξη της δυνάμεώς του, φωνάζοντας άγρια και χτυπώντας το στήθος με τις γροθιές του. Και μόνον όταν εξαντλήσει κάθε άλλο μέσο, θα δεχθεί τη μάχη.

Είναι δύστροπος εκ φύσεως και γίνεται όλο και πιο δύστροπος με την πρόοδο της ηλικίας. 'Αλλ' όπως ένας δύστροπος γέρος, θέλει να τον αφήνουν ήσυχο και δεν πειράζει κανέναν αν δεν τον πειράζουν. Στα δάση της 'Αφρικής μονάχα ένας τραυματισμένος κι' εξαγριωμένος γορίλλας μπορεί να επιτεθεί κατά του αδέξιου κυνηγού.

Αν αιχμαλωτισθεί σε τρυφερή ηλικία, ο μικρός άνθρωποιδής αρέσκεται στα χάδια και είναι έξ ίσου χαριτωμένος και ακινδυνος μ' ένα μικρό χιμπατζή. 'Αλλά φυσικά, όσο μεγαλώνει η μυϊκή του δύναμη αυξάνεται και δεν είναι δυνατόν να τον μεταχειρισθούμε σαν παιγνιδιάρικο γατάκι. Τότε, κατ' ανάγκη θα τον κλείσουμε σ' ένα κλουβί και δεν είναι δύσκολο να φαντασθούμε πόσο δυσάρεστη, ίσως και μαρτυρική, πρέπει να είναι η αιχμαλωσία για ένα τόσο δυνατό και ανεξάρτητο ζώο. Στην περίπτωση αυτή δεν πρέπει να περιμένουμε ότι ο γορίλλας θα γλήψει τα χέρια των δεσμοφύλακων του. Γίνεται άγριος και θυμώδης και δαγκώνει όταν μπορεί. Αυτό είναι φυσικό. Οι τρόφιμοι των φυλακών αντιδρούν όπως οι γορίλλες: Μισούν τους δεσμοφύλακες, επαναστατούν, δραμετεύουν όταν μπορούν, απεχθάνονται τα κλουβιά τους και την έννομη τάξη που αντιπροσωπεύουν. Γιατί λοιπόν, θα ξητούσαμε από τους γορίλλες να φέρονται χριστιανικότερα από τους ανθρώπους;

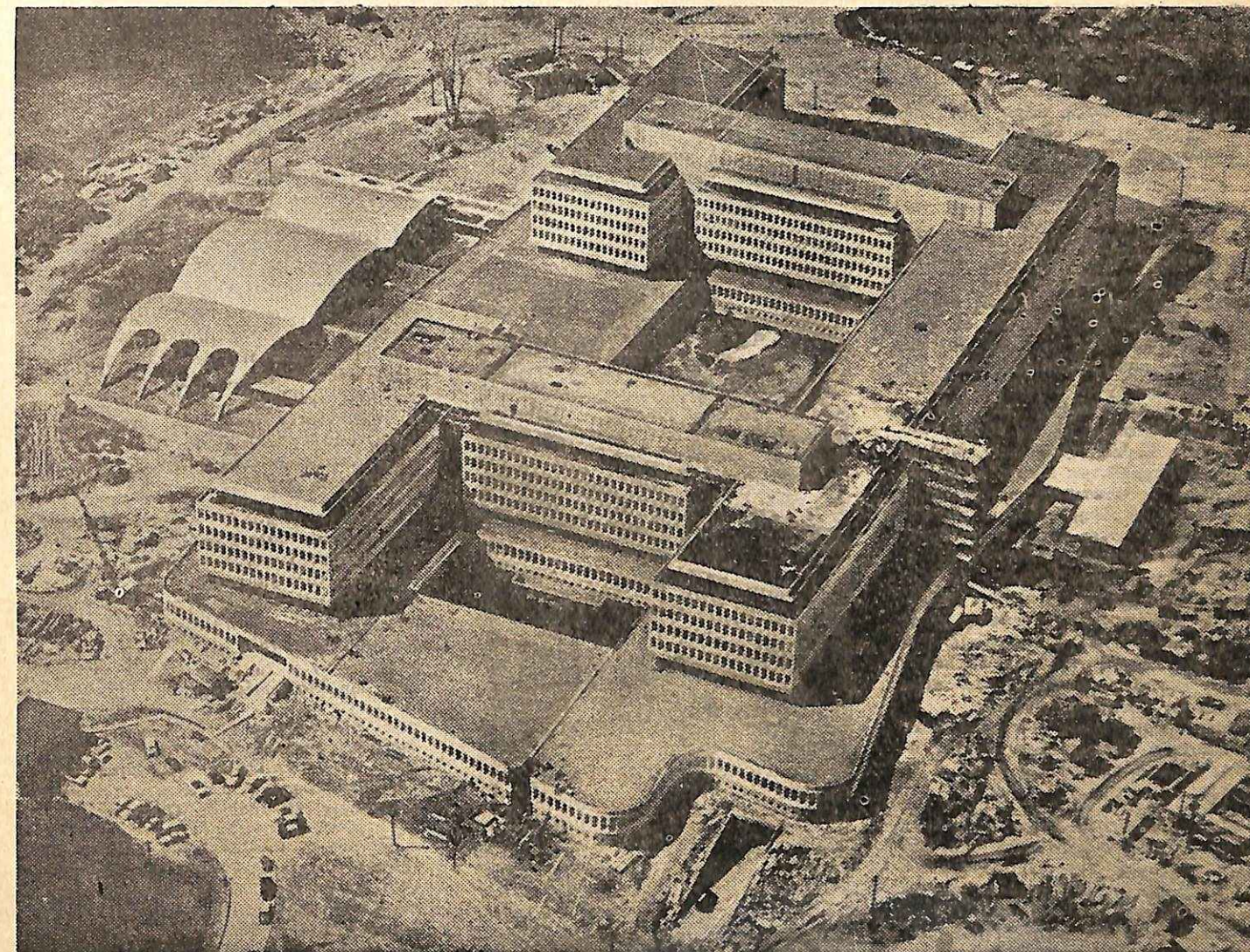
Το άδωο χταπόδι

ΑΛΛ' ας πούμε δυο λόγια και για τα χταπόδια που, στη λαϊκή φαντασία, είναι το άκρον άωτον της φρίκης.

Η όψη του ζώου είναι, πράγματι, φοβερά. Το μαλακό και γλοιώδες κορμί του που φουσκώνει και ξεφουσκώνει ρυθμικά, τα πλοκάμια του που σαλεύουν αδιάκοπα προς όλες τις κατευθύνσεις, το παγερό του βλέμμα και τα στρογγυλά που μάτια χωρίς βλεφαρίδες, είναι αρκετά για να κάνουν τους πιο ψυχραιμούς ανθρώπους ν' ανατριχιάσουν.

Και όμως, το χταπόδι είναι τελειώς ακίνδυνο για τον άνθρωπο. Οι φυσιοδίφες μάς βεβαιώνουν ότι αν υπάρχει ένας κίνδυνος, είναι μάλλον ψυχολογικός παρά φυσικός. Είναι παράλογο να πιστεύουμε πως είναι αδύνατον να γλυτώσουμε από τα πλοκάμια του. 'Αρκεί να πιάσουμε το ζώο από το κεφάλι για να το εξαγαγίσουμε ν' αποσώσει άμέσως τα πλοκάμια του. Έστω κι' αν είναι μεγάλον

ΣΤΗΝ ΕΚΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

Η έδρα της Κεντρικής 'Υπηρεσίας Πληροφοριών, στην Ουάσιγκτον, είναι ένα επιβλητικό κτίριο που στεγάζει χιλιάδες υπαλλήλους. Ο προϋπολογισμός της Κ.Υ.Π. είναι μυστικός, αλλά λέγεται ότι ξεπερνά το ένα δισεκατομμύριο δολάρια το χρόνο.

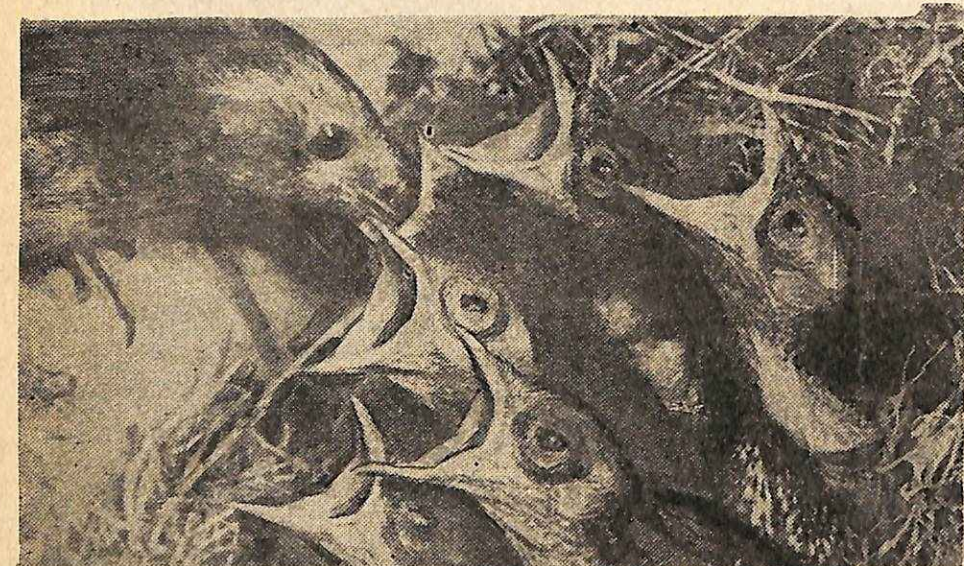
Στο άδυτο της Κεντρικής 'Υπηρεσίας Πληροφοριών

ΜΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΝΑ ΚΑΝΕΙ ΛΑΘΗ

Η διεθνής ένταση αναγκάζει και πάλι τις Μ. Δυνάμεις ν' αντιμετωπίζονται με βαθιά δυσπιστία. Και η δυσπιστία κάνει την κατασκοπεία πιο αναγκαία παρά ποτέ άλλοτε. Και πραγματικά περνούμε μιά περίοδο που η κατασκοπεία βρίσκεται στην ημερησία διάταξη της καθημερινής ειδησεογραφίας. Δυο οργανώσεις δρουν τώρα έντατικά σ' όλο τον κόσμο: Η σοβιετική Μ.Β.Δ. και η αμερικανική Κ.Υ.Π. (Κεντρική 'Υπηρεσία Πληροφοριών). Για την πρώτη δεν υπάρχουν στοιχεία, γιατί η δράση της είναι και παράνομη και μυστική. Η δεύτερη, όμως, έχει γίνει πλέον πασίγνωστη, προ πάντων μετά την εισβολή στην Κούβα. Τι ξέρουμε γι' αυτή;

ΤΟΝ τελευταίο καιρό οι υποθέσεις κατασκοπείας έχουν πληθύνει σε αφάνταστο βαθμό. Η πολύκροτη υπόθεση Μπλάιρκ στην 'Αγγλία, ήταν ίσως η πιο συνταρακτική — υπήρξαν, όμως, και πολλές άλλες που έχουν απασχολήσει κι' εξακολουθούν ν' απασχολούν όλα σχεδόν τα κράτη. Η πραγματικότητα αποκαλύπτεται, με τις λεπτομέρειες των υποθέσεων αυτών, πιο συνταρακτική, πιο άπιστη κι' από τη φαντασία των πιο διασημών συγγραφέων μυθιστορημάτων κατασκοπείας. Όσοδήποτε μεγάλο ταλέντο, όσοδήποτε τολμηρή φαντασία κι' αν έχουν οι συγγραφείς αυτοί, δεν μπορούν να συναγωνισθούν την πραγματικότητα. Χιλιάδες, δεκάδες χιλιάδες άνθρωποι, που κινούνται στον πλανήτη μας, θα μπορούσαν να προσφέρουν στους συγγραφείς αυτούς αληθινά υλικό για συνταρακτικές αφηγήσεις.

Γιατί οι κατασκοπικοί υπάρχουν και είναι αληθινά πρόσωπα, πολύ πιο αληθινά από τους ήρωες των μυθιστορημάτων του Γκράχαμ Γκρήν (ε'Ο πράκτορας μας στην 'Αβάνα) ή των ταυινίων του Κλουζό. Δεν προσπαθούν να κρυφτούν φορώντας μαύρα γυαλιά ή

Πολλές εσφαλμένες αντιλήψεις επικρατούν για τα πουλιά. Λένε πως η μητέρα ξέρει να ταΐζει με τη σειρά τους νεοσσούς. Στην πραγματικότητα, δεν ξέρει ούτε τον αριθμό τους....

ον που περιγράφει δυο πιθήκους που παίζουν ξάρια, ούτε τα μυθεύματα του 'Οτι ζιμίτι που μ'ας βεβαιώνει πως οι θαβούνοι καπνίζουν, παίζουν τυχερά παιγνίδια και ξεδεύουν τα κέρδη τους σε κακόφημα νυκτερινά κέντρα. 'Ο λόρδος Μονμπόντο λοχυρίζεται πως οι οδραγοκόταγχοι κατασκευάζουν σπία και διατηρούν ανθρώπινους δούλους για να μπορούν να επιδίδονται απεριόσταστοι στην αγαπημένη τους ψυχαγωγία, τη μουσική της φλογέρας! Είναι αλήθεια ότι στον 18ο αιώνα θεωρούσαν κιόλας τις αφηγήσεις του λόρδου Μονμπόντο εκάπως υπερβολικές, άλλ' ο 19ος αιώνας δεν ήταν αρκετά δύσπιστος για ν' απορρίψει τις αφηγήσεις του εξερευνητή Στάνλεϊ που βεβαίωνε πως οι χιμπατζήδες χρησιμοποιούν αναμμένες δάδες κατά τις νυχτερινές τους μετακινήσεις.

Είναι φανερό πως οι ιστορίες των πιθήκων έχουν πασαμμάσει. Δεν διαθέτουμε σήμερα τίποτα το ανάλογο με τους διασκεδαστικούς μύθους που αναφέραμε. Οι συνηθέστερες από τις σύγχρονες πλάνες είναι αυτές οι δυο: 1) Οι πίθηκοι «ψευιάζουν» αμοιβαίως. 2) 'Ο γορίλλας είναι το αγριότερο των ζώων.

Στην πραγματικότητα, οι πίθηκοι επιδίδονται σε μια άσχολία πολύ πιο περιεργή από το απλό «ψευιάσμα»: 'Αγαπούν

οία να τους αντικούνουν έξω από τα κλουβιά των ζωολογικών κήπων, άλλ' οι άφισες των κινηματογράφων και των λιποδρομιών τους απεικονίζουν συχνά σαν αμφοδύα τέρατα με αφρισμένο στόμα, που κρατάνε με το ένα χέρι μιά λιπόθυμη κοπέλα και με το άλλο ένα χασάπικο μαχαίρι που στάζει αίμα. 'Αλλοτε πάλι ο γορίλλας απεικονίζεται ωπλισμένος μ' ένα κούτι και ποδοπατώντας τα ματωμένα κορμιά των ημίγυμων γυναικών και των παιδιών.

Για τους ψυχολόγους ασφαλώς έχει κάποια σημασία το γεγονός ότι διαλέξαμε το ζώο που μ'ας μοιάζει περισσότερο για να το κάνουμε σύμβολο της αγριότητας και της αμφοδύας. 'Αλλ' οι ζωολόγοι λυπούνται ειλικρινά για την εσφαλμένη αυτή αντίληψη σχετικά με τους γορίλλες.

'Ο γορίλλας, πραγματικά, είναι ένα πλωίο ζώο, πολύ ισχυρότερο από τον ισχυρότερο άνθρωπο. Το βάρος του φτάνει συχνά 250 κιλά, με περίμετρο θώρακος 1,40 και άνοιγμα βραχιόνων 2,40. Δεν άρχει αμφιβολία ότι μπορεί να σπάσει στα δυο ένα τουφέκι σά να ήταν σπριτόξυλο και να σκοτώσει έναν άνθρωπο μ' ένα χαστούκι.

'Αλλά παρά την τρομακτική του δύνα-

σταχτιά πανωφόρια και άποφύγουν ν' αναζητούν τις υπηρεσίες των ώραιότατων αυτών γυναικών με το λυγερό κορμί, με τα πλατινένια μαλλιά και με το κοκκινόστομο μυαλό που είναι τόσο συγκινητικές στην όθονή, αλλά που θ' άποδειχνονταν, στην πράξη, πάρα πολύ γρήγορα άχρηστες ή και επικίνδυνες για τους συνεργάτες τους.

Η ΖΩΗ των πραγματικών αυτών κατασκόπων είναι το ίδιο επικίνδυνη είτε εργάζονται για τις υπηρεσίες πληροφοριών — όπως ονομάζονται στην επίσημη γλώσσα οι υπηρεσίες κατασκοπείας — του δυτικού κόσμου, είτε είναι πράκτορες των χωρών του κομμουνιστικού συνασπισμού, είτε μισθοδοτούνται κι' από τα δυο ταμεία σύμφωνα με τη μόνη παράδοση των διπλών πρακτόρων, που εξασφαλίζει μεγαλύτερα κέρδη, αλλά και συνεπάγεται τρομακτικούς κινδύνους.

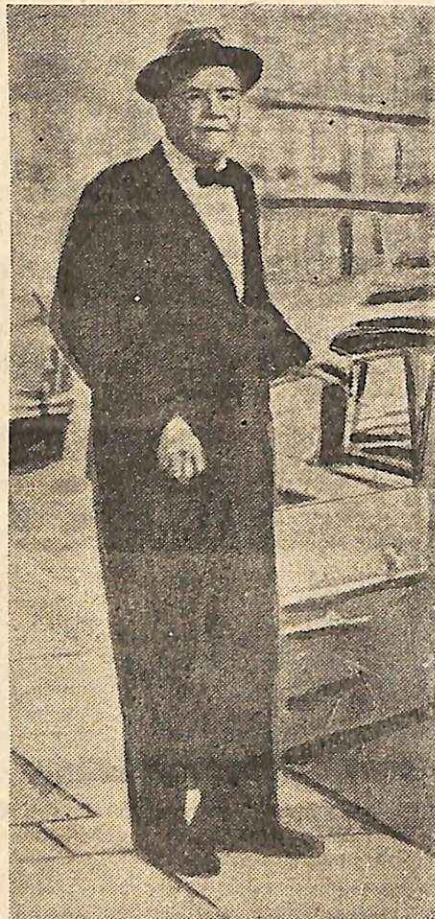
Κάθε τόσο οι έφημερίδες δημοσιεύουν σύντομες ειδήσεις αυτού του είδους: «Ο Τζακ Σόμπλ, που άμολόγησε ότι ήταν κατάσκοπος της Μόσχας, καταδικάστηκε σε φυλάκιση έπτά έτών». «Η: «Ο ραδιοφωνικός σταθμός της Πράγας μετέδωσε ότι πέντε άτομα που ανήκουν σε άμερικανικό δίκτυο κατασκοπείας καταδικάστηκαν σε φυλάκιση από έπτά ως δεκαπέντε χρόνια».

Μερικές περιπτώσεις κατασκοπειάς στα τελευταία χρόνια είχαν διεθνή άπήχηση. Οι πιο σημαντικές ήταν οι ακόλουθες:

Η Μάρθα Ντόντ — Στέρν, κόρη ενός Άμερικανού πρώην πρεσβευτή στο Βερολίνο, σύζυγος ενός εκατομμυριούχου (σε δολάρια), μία γυναίκα που υπήρξε το χαϊδεμένο παιδί του Τρίτου Ράιχ που πήρε μέρος στη δεξίωση του Χίτλερ και στα κυνήγια του Γκαίριγκ, που έρωτοτρόπησε με άνώτατους αξιωματικούς της Λουφτβάφε, ήταν πράκτωρ της σοβιετικής κατασκοπείας και δραπέτευσε από το πολυτελές διαμέρισμά της στο Μανχάτταν της Νέας Υόρκης λίγα λεπτά πριν φθάσουν τα όργανα της άμερικανικής αντι κατασκοπείας που είχαν ανακαλύψει τη δράση της και πήγαιναν να τη συλλάβουν.

Ο Ρούντολφ Ίβανovic "Άμπελ, φίλος του φωτογράφου, έγκατεστημένος στο κέντρο του Μπρούκλιν, είναι συνάμα — κι' αυτό δεν το ξέρει κανένας — συνταγματάρχης του σοβιετικού στρατού. Χρειάστηκε πολύμηνη έρευνα για ν' ανακαλυφθεί ότι ο άσημος αυτός επαγγελματίας ήταν στην πραγματικότητα, ο άνώτατος άρχηγος όλόκληρου του σοβιετικού δικτύου κατασκοπείας στις Ην. Πολιτείες. Στο φωτογραφείο του δρέθηκε όλόκληρο όπλοστάσιο από πομπούς άσυρμάτου, από μικροφώνια και από μολύβια, νομίσματα και κουμπιά που ήταν άδεια μέσα και γέμιζαν με σημειώματα και μικροφωτογραφίες. Ο "Ιούλιος κι' η "Έβελ Μπάρρμπορ έχουν γίνει πασίγνωστοι από τη γεμάτη έπεισόδια δίκη τους και από τη δραματική έκτελέσή τους στις Ην. Πολιτείες. Καταδικάστηκαν με την κατηγορία — που δεν άποδείχθηκε ποτέ άναμφισβήτητα — ότι παρέδωσαν σε πράκτορες της σοβιετικής κατασκοπείας τα μυστικά της κατασκευής της άμερικανικής άτομικής βόμβας.

Ο ΝΟΜΟΣ περί Έθνικής Άσφαλείας ίδρυσε τον Ιούλιο του 1957 την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών που τ' άρχικά της (Κ.Υ.Π.) άπέκτησαν γρήγορα παγκόσμια φήμη. Στην πραγματικότητα ο νόμος του 1957 άναδιοργάνωσε κι' άναδιόρθωσε το Ο.Σ.Σ. (Γραφείο Στρατηγικής Υπηρεσίας) που η μυστική δράση του είχε άποδειχθεί άποτελεσματικώτατη στη

"Άλλεν Ντάλλες
ο διευθυντής της άμερικανικής Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών.

δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο.

Η νέα όργάνωση — ή Κ.Υ.Π. — διέθετε, ώστόσο, πολύ πιο πλατειά άκτίνα δράσεως ήλικά μέσα άπεριόριστα και τέτοια άυτονομία, ώστε ήταν άπαλλαγμένη από τον έλεγχο του Κογκρέσου και των «άδιακρίτων» και πανίσχυρων έρευνητικών έπιτροπών του

Προορισμός της Κ.Υ.Π. ήταν να γίνει ο «φύλακας» του δυτικού κόσμου. Οι άρχηγοί της θα είχαν να λογοδοτήσουν μόνο στη συνείδησή τους για τις δαπάνες της, άκόμα και για τη θυσία ανθρώπινης ζωής που θα μπορούσε να επιβάλει η άνάγκη. Μερικοί πολιτικοί και ειδικά ο διαβόητος γερουσιαστής Τζόζεφ Μακ Κάβου επιχείρησαν να γίνουν κύριοι του άπρόσιτου αυτού φρουρίου για να το χρησιμοποιήσουν όπως αυτοί θα ήθελαν. Συναντήσαν, όμως, πάντοτε ένα άδιαπέραστο φραγμό και

ένα έπιτακτικό σύνθημα σιωπής που το σέβονταν οι άνώτατες Άρχές του Κράτους.

Δεν είναι σχήμα λόγου ή λέξη «φρούριο» σχετικά με την Κ.Υ.Π. Έκτος από τα 25 μεγάλα κτίρια που διαθέτει στην Ούάσιγκτον, ή Κ.Υ.Π. έχει έγκαταστήσει τώρα το Άρχηγείο της σ' ένα τεράστιο οικόδομημα που χτίστηκε ειδικά γι' αυτό το σκοπό στα προάστια της άμερικανικής πρωτεύουσας και που στοίχισε 46.000.000 δολάρια, χωρίς τις έσωτερικές έγκαταστάσεις του.

Άφου έξετασθούν, έρευνηθούν και ύπομνηματισθούν από τα άρμόδια γραφεία, σ' αυτό το κτίριο καταλήγουν όλες οι πληροφορίες — έπιστημονικές, πολιτικές, στρατιωτικές, οικονομικές — που «φιλήσυχoi Άμερικανοί» (όλοι οι πράκτορες είναι «φιλήσυχoi άνθρωποι») συλλέγουν σ' όλα τα σημεία της Γης, άντιμετωπίζοντας συχνά τους σοβαρώτερους κινδύνους.

Άπό το χείμαρρο των τηλεγραφημάτων που δεν σταματά ούτε μιá στιγμή, ένα «τράστ έγκεφάλων» ξεχωρίζει κάθε πρωί τα πιο σημαντικά, που τα σναψίζει σε μιá έκθεση προσωρισμένη άποκλειστικά για τον πρόεδρο των Ην. Πολιτειών, για τους κυριώτερους ύπουργούς και για τα μέλη του Συμβουλίου Έθνικής Άσφαλείας.

Οι καθημερινές αυτές έκθέσεις είναι, φυσικά, άκρως άπόρρητες, καθορίζουν την άμερικανική έξωτερική πολιτική και έπηρεάζουν τις πιο ουσιώδεις άποφάσεις του Λευκού Οίκου.

Ο προύπολογισμός της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών δε δημοσιεύεται σε κανένα έπίσημο κείμενο. Υπολογίζεται γενικά ότι ξεπερνά το ένα δισεκατομμύριο δολάρια το χρόνο, αλλά μόνο μερικά μέλη του Κογκρέσου ξέρουν τις λεπτομέρειες και δεν τις άποκαλύπτουν ποτέ. Όσο για το προσωπικό της Κ.Υ.Π. ύπολογίζεται ότι 18.000 ύπάλληλοι ύπηρετούν στην κεντρική ύπηρεσία της Ούάσιγκτον και ότι τουλάχιστον 100.000 πράκτορες χρησιμοποιούνται σ' όλόκληρο τον κόσμο.

Ο ρόλος του "Άλλεν Ντάλλες

Ο ΑΡΧΙΣΤΡΑΤΗΓΟΣ του μυστικού αυτού στρατού είναι ένας άνδρας 68 χρόνων, με σοβαρό και βαρύ πρόσωπο, με πολύ περιποιημένη εμφάνιση και που οι τρόποι και τα λόγια του θυμίζουν καθηγητή ή δικαστικό μάλλον, παρά τον άπόλυτο κύριο του πιο έπιβλητικού δικτύου κατασκοπείας της έποχής μας.

Ο "Άλλεν Ντάλλες, μικρότερος άδελφός του μακαρίτη ύπουργού των έξωτερικών Τζών Φόστερ Ντάλλες, είναι ένας βετεράνος των ύπηρεσιών πληροφοριών. Ένασούρισε στις ύπηρεσίες αυτές όταν οι "Ην. Πολιτείες τάχθηκαν για δεύτερη φορά σ' όλο πλεονό των Συμμάχων σ' όν τελευταίο πόλεμο εναντίον των Δυνάμεων του Άξονος. Άπό τη Γενεύη της ούδέτερης Έλβετίας, όπου είχε έγκαταστήσει το Στρατηγείο του, είχε όργανώσει μιá πρότυπη ύπηρεσία

Ο στρατηγός Μάξουελ Τάιηλορ πρώην άρχηγος του άμερικανικού Γενικού Έπιτελείου Στρατού, σ' όν όποιο ο πρόεδρος Άϊζενχάουερ έχει άναθέσει ν' άναδιοργανώσει την Κεντρική Υπηρεσία Πληροφοριών, μετά τις έντυπες σιακές άποτυχίες της στην Κούβα και στο Λάος και να έπιβλέπει τη δράση της.

κατασκοπείας που χρησιμοποιούσε έκατοντάδες πράκτορες σκορπισμένους σ' όλο Τρίτο Ράιχ και σε δέκα άλλες χώρες της Εύρώπης.

Τόν Μάιο του 1943 μπόρεσε έτσι ν' άναγγείλει πρώτος σ' όλο συμμαχικό Γενικό Έπιτελείο την ύπαρξη μιás πειραματικής δόσεως γερμανικών πυράλων σ' όλο Πεννεμούντε, όπου ο Βέρνερ φον Μπράουν έτοιμάζε τις περιδότες «ίπτάμενες βόμβες» του — τις Φάου 2. Κι' ο ίδιος πάλι, το 1944, πληροφορήθηκε την άκριβή στιγμή που οι γερμανικές μεραρχίες που πολεμούσαν στην Ιταλία, ήταν έτοιμες να παραδοθούν. Για την πολύτιμη αυτή πληροφορία τιμήθηκε με ειδικό παράσημο.

Σ' όν ιδιαίτερο κόσμο των μυστικών ύπηρεσιών, φίλοι κι' έχθροι άναγνωρίζουν ότι ο "Άλλεν Ντάλλες έχει τις άρετές ενός άρχηγού που παίρνει ώριμες άποφάσεις, που άντιδρά με την ταχύτητα άστραπής και που ξέρει να ένεργεί άποτελεσματικά. Όταν διορίστηκε διευθυντής της Κ.Υ.Π., ή «Πράδδα» της Μόσχας έγραψε: «Άν ο κατάσκοπος "Άλλεν Ντάλλες κατάρθωνε να γίνει δεκτός σ' όν ούρανό, θα γέμιζε άμέσως τα σύννεφα μ' έκρηκτικές ύλες, θα ύποψέμε τα άστρα και θα έκτελούσε τους άγγέλους». Το σχόλιο αυτό μαρτυρεί πόσο πολύ οι Ρώσοι φοβούνται τη δράση του "Άλλεν Ντάλλες.

Οι έγνοιες, όμως, κι' οι στενοχώριες του "Άλλεν Ντάλλες άρχισαν λίγο μετά την προαγωγή του σ' ένικό Διευθυντή

πεισόδιο, ή Κ.Υ.Π. σημείωσε και άλλες έντυπες άποτυχίες. Σ' όλο Λάος οι πράκτορές του έφεραν σε δύσκολη θέση την άμερικανική κυβέρνηση, γιατί δεν είχαν ύπολογίσει σωστά την πολιτική κατάσταση της άσιατικής αυτής χώρας. Και όλόκληρη ή κρίση του Λάος, που άνάγκασε τελικά την Ούάσιγκτον να κάνει τόσες παραχωρήσεις, ύπήρξε συνέπεια του κακού αυτού ύπολογισμού των πρακτόρων της Κ.Υ.Π.

Μετά την άποτυχία στην Κούβα

Η ΙΔΙΑ άνεπάρκεια των άμερικανικών ύπηρεσιών πληροφοριών ώδήγησε, πριν από λίγους μήνες, στην όλέθρια άπόπειρα εισβολής στην Κούβα. Η άποτυχία αυτή έκανε έξαιρετικά δισάρεστη έντύπωση στην άμερικανική κοινή γνώμη, γιατί ή Κούβα άπέχει μόλις 150 χιλιόμετρα από τις άκτές των Ην. Πολιτειών. Άν λοιπόν ή Κ.Υ.Π. ήταν τόσο κακή πληροφορημένη για μιá γειτονική χώρα, για τη στρατιωτική δύναμη του Κάστρο και για τις διαθέσεις του κουβανικού λαού, πια πίστη μπορούσε να δοθεί στις πληροφορίες που της έστελναν οι πράκτορές της από τις μακρινές εύρωπαϊκές άσιατικές κι' άφρικανικές πρωτεύουσες;

Άξίζει ν' άναφερθούν οι παράτολμες πρωτοβουλίες που άποδίδονται — σωστά ή άδικα, κανένας δεν το ξέρει θετικά — σε ώρισμένους συνεργάτες του "Άλλεν Ντάλλες στη Βόρεια Άμερική και π' όλο πάντων στην περίπτωση του άντιγκωλλικού πραξικοπήματος του Άλγερίου. Οι άποτυχίες αυτές άνάγκασαν τον πρόεδρο Κέννεντυ ν' άναζητήσει τη θεραπεία στη ρίζα του κακού. Έτσι, μολονότι κράτησε τον "Άλλεν Ντάλλες σ' όλη θέση του και του άνανέωσε δημοσίως την έμπιστοσύνη του, άνέθεσε ώστόσο σ' όλο στρατηγό Μάξουελ Τάιηλορ, πρώην άρχηγό του Γενικού Έπιτελείου Στρατού, να έλέγξει άυστηρά και συστηματικά όλη τη διάρθρωση, την όργάνωση και τη δράση της Κ.Υ.Π. και να του ύποβάλει ένα σχέδιο για άναδιοργάνωση που να προβλέπει, όν είναι άνάγκη, ριζική έκκαθάριση.

Ο στρατηγός Τάιηλορ, που άποστρατεύθηκε πριν από δυό χρόνια έπειτα από λαμπρή σταδιοδρομία — είχε διοικήσει τα άεραγήματα σ' όν τελευταίο πόλεμο και είχε διακριθεί και σ' όν πόλεμο της Κορέας — θεωρείται ένας άυστηρός και άκαμπτος στρατιωτικός. Έχει συνάμα την τεράστια σημασία των ύπηρεσιών πληροφοριών τόσο σε καιρό ειρήνης όσο και σ' όν πόλεμο και ξέρει έπίσης ότι από τον άγώνα των μυστικών πρακτόρων μπορεί να κριθεί ή τελική επικράτηση του ένος από τους άντιπάλους. Και γι' αυτό φαίνεται τώρα άεγκτος σ' όλο έργο που του έχει άνατεθεί. Ο "Άλλεν Ντάλλες μένει προσωρινά σ' όλη θέση του, άλλ' ο πραγματικός άρχηγός της Κ.Υ.Π. είναι τώρα πλέον ο Τάιηλορ, ο «στρατηγός των άλεξιπτωτιστών» κι' αυτός διοικεί και έλέγχει κάθε πρωί την καθημερινή έκθεση της Κ.Υ.Π. πριν την ύποβάλει σ' όν πρόεδρο Κέννεντυ.

«Ένας ειδικός κλάδος της Σκώτλαντ Γυάρντ, που συνεργάζεται με την ύπηρεσία αντικατασκοπείας, σημείωσε εδώ και λίγους μήνες μία επιτυχία, που κανείς δεν την περίμενε. Έξήθρωσε ένα δίκτυο κατασκοπών ύστερα από υπομονετικές έρευνες, πετυχαίνοντας το όριστικό κτύπημα έναντιον του ακριβώς την τελευταία στιγμή της προθεσμίας που είχε τάξει η Βρετανική Κυβέρνηση.

Οί άνθρωποι του «Λύκου» καί οί κατάσκοποι ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΩΝ ΣΟΒΙΕΤΙΚΩΝ ΠΡΑΚΤΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ

ΤΟΝ άποκαλούν «Γουόλφ» (Λύκο), γιατί είναι πολύ ξερακιανός με δόντια που προβάλλουν. Τό πραγματικό του όνομα είναι Ουίλλιαμ Τζαίημς Σκάρντον. Πρόκειται για τόν ύπ' όρ. 1 άνθρωπο της Μ.Ι.5, ένός από τούς κλάδους της Σκώτλαντ Γυάρντ, που συνεργάζεται με τήν 'Ιντζέλλιτζενς Σέρβις.

Στό γραφείο του, στό Μαϊφωρ τού Λονδίνου, ό άνθρωπος αυτός έμοιαζε με θηρίο στό κλουβί. Έδω και τέσσερις μήνες, ή βρετανική αντικατασκοπεία είχε ντροπιασθεί, για πρώτη φορά. Κατά τά τέλη Φεβρουαρίου 1960, οί πρώτες άνησυχητικές άναφορές ήρθαν από τήν Πολωνία και τή Σοβιετική Ένωση. Οί Άγγλοι πράκτορες άνέφεραν ότι πίσω από τό παραπέτασμα είχαν γνωσθεί τά προγράμματα τών βρετανικών ναυπηγήσεων από τήν ίδια κιόλας έβδομάδα που είχαν καταρτισθεί. Στίς όχθες τού Μόσχοβα, δέν ήταν άγνωστο σχεδόν κανένα μυστικό τού βρετανικού ναυτικού. Καί τό χειρότερο! οί Ρώσοι ήξεραν πολλά και για τά πειραματικά κέντρα άνυποβρυχιακού πολέμου. Έξ άλλου, είχαν τά σχέδια τού «Ντρεντγουτ», τού πρώτου άτομι-

κού ύποβρυχίου της Άγγλίας, που δέν είχε μπει ακόμα στό σκαριά!

Οί διαφυγές αυτές από τού σημειώνονται; Ό Σκάρντον τó υπέθετε. Πιθανώτατα από τό Πόρτλαντ, τήν άχυρωμένη χερσόνησο στό νότια της Άγγλίας, τήν πιθ καλά άσφαλισμένη βάση δοκιμών όλου τού 'Ηνωμένου Βασιλείου.

Όλόκληρο τό Πόρτλαντ εργαζόταν για τό Ναυαρχείο. Τόν 'Ιούνιο τού 1959, τό βασιλικό ναυτικό είχε συγκεντρώσει εκεί τά πιό μυστικά έργα στήριά του, όπως εκείνα τού Γκρήνοκ, τού Γουέϊμσάουθ, τού Χάδαντ, τού Μπάρνεμαουθ. Εκεί, ή θάλασσα είναι μέσα στό αίμα όλων κι ή προδοσία κάτι που δέν θα μπορούσε κανείς να τό υποθέσει. Όστόσο, από τό 1959, οί πληροφορίες άρχισαν να κάνουν φτερά πρós τή Μόσχα.

Τό μυστικό του πρώην όπλονόμου

Ε ΔΩ και 4 μήνες, 700 πράκτορες της Μ. Ι. 5 περνούν στό Πόρτλαντ με διάφορα προσχήματα, ό ένας π-

Ό Χάρρυ Χιούτον

σω από τόν Άλλο. Βολιδοσκοπούν, παρακολουθούν τούς 2.000 τεχνικούς τού ναυτικού, τούς 3.000 επίσημους κι' εργάτες που είναι πολίτες. Κανείς δέν εξαίρεται. Ούτε ό πλοίαρχος Σάιμοντς, διευθυντής τών έρευνών. Ούτε ό διοικητής της βάσεως ύποναύαρχος Γκρέττον, ήρωας τού δεύτερου παγκοσμίου πολέμου. Άλλά τού κάκου. 'Η ύπόθεση έχει πάρει τέτταρα έκταση, ώστε ό πρωθυπουργός Μάκ Μίλλαν άναγκάστηκε να είδοποιήσει τήν Άμερική. «'Η ναυτική ασφάλεια τού ΝΑΤΟ άπειλείται. Πρέπει να λάβουμε όλοι τά μέτρα μας».

Στίς 4 'Ιουνίου, όπως κάθε πρωινό μετά τόν Φεβρουάριο, ό Σκάρντον εξέταζει κατά προτεραιότητα τά μηνύματα που προέρχονται από τό Πόρτλαντ. Τίποτα. Ό Τζώρτζ Σμιθ, ό καλύτερος πράκτωρ της Μ. Ι. 5, τού άναφέρει άπλω, ότι άνάμεσα στους ύπαλλήλους της βάσεως είναι κι' ένας που ξοδεύει πολλά στό πιότό. Πρέπει να συνεχισθεί τό ψάξιμο; Άναφορές τέτοιον είδους, ό Σκάρντον έχει λάβει μυριάδες μέσα σέ δέκα χρόνια. Δέν προσφέρουν γενικά τίποτα, αλλά τό ψάξιμο συνεχίζεται. Είναι ένα αξίωμα, μία άρχή...

Για τόν Σμιθ, δέν ήταν παρά μία άπασχόληση ρουτίνας. Χωρίς να λάβει ιδιαίτερες προφυλάξεις, μπαίνει στό ξενοδοχείο τού Όρμ, ακολουθώντας τόν ύπάλληλο που ύπαίτευσται, τόν Χάρρυ Χιούτον. Όταν ό τελευταίος θγαίνει, λίγα λεπτά αργότερα, μ' ένα δέμα στή μασάλη, ό Σμιθ ρωτά τόν μάξιμαν.

«Ό Χιούτον; Είναι ό καλύτερος πλάτης μου, άπαντά εκείνος. Τού έδωσα τρεις μπουκάλες ούισκυ. Άγοράζει κάθε εβδομάδα άκοκέτες».

Ό Σμιθ φυλλάξεται. Ξέρει ότι ό μισθός τού Χιούτον είναι μικρός και δέν επαρκεί για τέτοιες πολυτέλειες.

Ό Χάρρυ Χιούτον είναι ένας άνδρας ήλικίας 55 χρόνων, τετραγωνικός, γεροδεμένος, λιγάκι φαλακρός. Τό έφος του, ό άερας τού έχουν κάτι τό κτηνώδες. Οί γείτονές του τόν φοβούνται, όπως τόν φο-

βόνταν κι' οί ναύτες του όταν ήταν όπλονόμος στό καράβια. «Ίστερα από τό διαζυγίο του, στό Μπάφνεμαουθ, τό 1958, ζεί μόνος του σ' ένα σπίτι, στό Μίντουν Βιού Ρόαντ τού Πόρτλαντ.

Τό σπίτι αυτό είναι έπιπλωμένο με πολυτέλεια σημειώνει ό Σμιθ στή νέα του άναφορά πρós τή Μ.Ι.5. «Ό άνθρωπος αυτός άρέσκεται στήν πολυτέλεια. Τά παπούτσια του προέρχονται από τού Χάρρυ, που είναι τό καλύτερο ύποδηματοπωλείο τού Στράντ, στό Λονδίνο. Τό ραδιόφωνο του είναι από τά ακριβότερα. Με δυό λόγια, ξοδεύει κάπου 250 λίρες τόν μήνα, ενώ τό εισόδημά του, που μπορεί να έλεγχθει, φθάνει τίς 60 μονάχα. Οί τράπεζες είναι κατηγορηματικές: ό Χιούτον δέν έχει καταθέσεις, ούτε μετοχές. Δέν κληρονομεί».

Ή όμορφη σχεδιάστρια

Τ Ο παρελθόν τού Χάρρυ Χιούτον κáνει να μεγαλώσει ή περιέργεια της Μ.Ι.5. Ίπηρετώντας στό ναυαρχείο από τό 1945, τοποθετήθηκε βοηθός τού ναυτικού άκολουθούσθ στή βρετανική πρεσβεία της Βαρσοβίας, στίς 21 'Ιουλίου τού 1951. Άλλά δέν έμεινε σ' αυτή τή ζηλευτή θέση για πολύ. Στίς 20 'Οκτωβρίου τού 1952, ό πρεσβευτής άπήγαγε να τόν πάρουν πίσω. Ό Χιούτον έπανε κι' έκανε μαύρη άγορά με άντιβιοτικά. Άλλά, κυρίως, είχε περίεργες σχέσεις με νεαρές γυναίκες, που βρίσκονταν πολύ κοντά στίς κυβερνητικές ύπηρεσίες της Πολωνίας. Χωρίς να διατάξει συμπληρωματική έρευνα, τό Ναυαρχείο τόν τοποθέτησε ένα μήνα αργότερα στό Πόρτλαντ. Έπί πέντε χρόνια, ό άνθρωπος αυτός είχε χωμένη τή μύτη του σ' ένα σωρό μυστικά τού ναυτικού.

Άλλά ό Χιούτον δέν έμεινε στήν έμπιστευτική θέση του. Κι' εκεί έγινε άντιπύλητος. Από τίς 9 Φεβρουαρίου τού 1957, πριν δηλαδή διαρρεύσουν στό παραπέτασμα τά μυστικά τού βρετανικού ναυτικού, ό Χιούτον δέν έμπαινε πιά στό σχεδιαστήριο της μυστικής βάσεως. Έργαζόταν στό λιμάνι κι' εκεί, φυσικά, δέν ύπηρχε τίποτα που να μπορεί να τό πωλήσει σέ ξένη δύναμη.

Τό νήμα φαινόταν να έχει όριστικά κοπεί, όταν ό Σμιθ, ένα βράδυ πρós τό τέλος τού 'Ιουνίου, κάλεσε τόν Σκάρντον στό τηλέφωνο.

«Ό Χιούτον μπήκε στό ξενοδοχείο τού Όρμ με μία όμορφη γυναίκα, άνέφερε.

— Καί λοιπόν;

— Αύτη ή γυναίκα, ή Έθελ Γκίη, 44 χρόνων, δέν είναι όποιαδήποτε. Δουλεύει στό τμήμα σχεδίων της βάσεως από τόν 'Ιανουάριο τού 1955. Έχει έλεύθερη έσοδο στό μυστικό άρχείο.

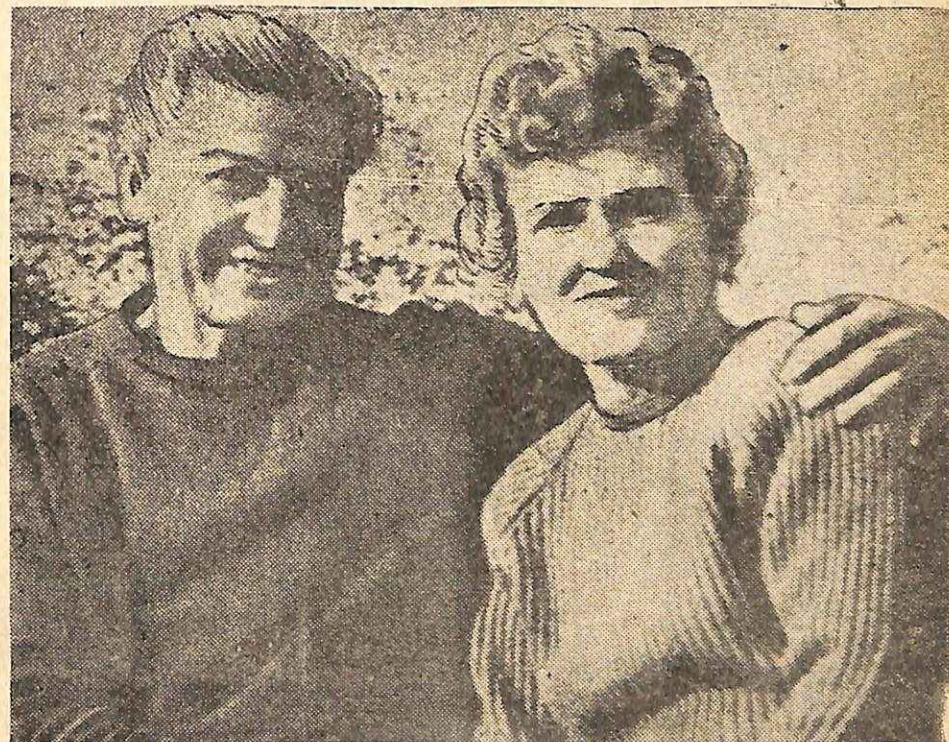
Δώδεκα μέρες αργότερα, μπορούσε να οχηματίσει τή βεβαιότητα ότι ό Χιούτον κι' ή Έθελ είχαν παύσει να είναι πατριώτες Άγγλοι. Έκείνο τό Σάββατο, 9 'Ιουλίου, τό ζεύγος έφυγε για τό Λονδίνο με άεροκίνητο. Ό Σμιθ κι' ό έπιθεωρητής Έντουαρντ Γούντ τó είχαν πάρει από πίσω. Στόν σιδηροδρομικό σταθμό τού Βατερλώ, ό Χιούτον συναντήθηκε μ' έναν άγνωστο, μελαγχολικό και παχύ. Περιπάτησαν μαζί άκοκρη ώρα κι' άντάλλαξαν φασέλλους. Όταν ό Σμιθ κι' ό Γούντ θέλησαν να παρακολουθήσουν τόν άγνωστο, δέν άργησαν να άντιληφθούν ότι είχαν να κάνουν με σωστό τέρας έξεπνά-

δας. Σέ τρία λεπτά, είχαν χάσει τά ίχνη του.

Στό Μαϊφωρ, ή βρετανική άντικατασκοπεία είχε μπροστά της ένα φοβερό δίλημμα. Να πιάσει άμέσως τόν Χιούτον και τή Γκίη, ώστε να συντρίψει μονομιάς τό κατασκοπευτικό δίκτυο ή να άναζητήσει τήν κεφαλή της οργάνωσης;

Ή βρετανική κυβέρνηση έδωσε τήν έντολή να γίνει μία συστηματική, ύπομονετική κι' έκτεταμένη έρευνα. Ή έρευνα αυτή, πρωτοφανής στήν Άγγλία, διάρ-

Γκρόντον άκολουθήσε τή μητέρα του στή Φινλανδία. Τά ίχνη τους χάθηκαν κατά τόν ρωσοφινλανδικό πόλεμο. Οί έρευνες τών 600 πρακτόρων της Μ.Ι.5 σέ όλο τόν κόσμο ξαναβρίσκουν τόν μίτο αυτής της ιστορίας στόν Μάρτιο τού 1954. Έκείνη τή χρονιά, ένας άνθρωπος, τριάντα έτών, φθάνει στό Κομπάλτ. «Είμαι ό Λόνονταίηλ», λέει. Δέν τόν άναγνωρίζουν. Άλλά οί λεπτομέρειες που δίνει γύρω από τήν παιδική του ήλικία, δέν αφήνουν καμμία άμφιβολία για τήν

Τό ζεύγος Γκρόγκερ.

κεσε ένα έξάμηνο, άπήγαγε τήν κινητοποίηση χιλιάδων άτόμων και κόστισε ένα μικρό βουνό λίρες.

Ό μυστηριώδης Καναδός

Τ ΗΝ εδύνη της ύποθέσεως τήν άνέλαβε ό Τζώρτζ Σμιθ. Τό διαλεχτό αυτό λαγωνικό είχε ήδη δείξει τίς ιδιαίτερες ικανότητές του στό κυνήγι τών σοβιετικών κατασκοπών. Αύτός είχε συλλάβει τόν δόκτωρα Φούξ, τόν άτομικό μυστικό πράκτορα. Αύτός, άκριβώς, δέν άργησε να άνακαλύψει τήν ταυτότητα τού άγνώστου, που συναντήθηκε και δεύτερη φορά με τόν Χιούτον και τή Γκίη στό σταθμό τού Βατερλώ, μπροστά στό Όλντ Βίκ, τό θέατρο τού σέο Λώρενς Όλιβιέ.

Ήταν ό Γκρόντον Λόνονταίηλ, ήλικίας 37 χρόνων, έμπορικώς διευθυντής ένός έργοστάσιου έξορμημάτων αυτοκινήτου, που είχε νοικιάσει μόλις πριν από λίγο καιρό ένα διαμέρισμα στήν Άλμα-νυ Στρήτ. Τό διαβατήριό του ήταν καναδικό.

Οί άνθρωποι τού Σμιθ έμαζαν και συγκέντρωσαν γι' αυτό τό άτομο τά έξής ποσθετα στοιχεία. «Ένας Γκρόντον Λόνονταίηλ είχε γεννηθεί τό 1924 στό Κομπάλτ τού Καναδά, κοντά στήν Όντάβα, από πατέρα Ινδιάνο και μητέρα Φινλανδή. Ό ταν οί γονείς του χώρισαν, τό 1934, ό

ταυτότητά του. Έτσι τού χορηγούν ένα καναδικό διαβατήριο.

Είτε άληθινός είτε ψεύτικος, αυτός ό Γκρόντον Λόνονταίηλ είναι επικίνδυνος. Από τήν άφιξή του στήν Άγγλία, τόν Φεβρουάριο τού 1955, πουλά πιε — άπ και τσίγκες στίς άμερικανικές άεροπορικές βάσεις. Τρείς μήνες αργότερα, ή Σοβιετική Ένωση ήξερε όλα τά μυστικά αυτών τών άεροδρομίων, χωρίς να πάει κανείς ή σέψη στόν Λόνονταίηλ. Δέν ύπάρχει τώρα καμμία άμφιβολία ότι ό άνθρωπος αυτός είναι πράκτωρ της Μόσχας. Ό τρόπος, εξ άλλου, που διαφεύγει κάθε φορά τήν παρακολούθηση, δείχνει ότι πρόκειται για σωστό ξεφτερί της κατασκοπείας.

Ή διαταγή, που δίνει ό σέρ Τζών Νόττ — Μπόουερ, ό άρχηγός της Σκώτλαντ Γυάρντ, είναι κατηγορηματική: «Μη χάνετε ούτε λεπτό από τά μάτια σας τόν Λόνονταίηλ».

Οί παλιοβόθλιοπώλες του Στράντ

Η ΣΚΩΤΛΑΝΤ Γυάρντ, μη δοσκόνας ικανοποιητικό τόν άριθμό τών λαγωνικών που διαθέτει, κινητοποιεί τότε και τίς γυναίκες τών υπηρεσιών της, μη εξαίρωντας, γεγονός μοναδικό, ούτε τίς συζύγους τών ύπαλλήλων ΣΤΗΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

Οι «δανδήδες», κατά γελοιογραφία της εποχής.

Ο ΩΡΑΙΟΣ ΜΠΡΟΥΜΜΕΛ

‘Ο βίος και ή πολιτεία του κομψότερου άνδρα όλων τών εποχών.

Ποιός υπήρξε στην πραγματικότητα ο ωραίος Μπρούμμελ, ο Άγγλος ευπατρίδης που θεωρείται ως σήμερα το σύμβολο της ανδρικής φινέτσας και κομψότητας;

Ένας άνθρωπος, άνομιφίβολα, έξυπνος, αλλά στερημένος έντελώς από το αίσθημα της πρακτικότητας, ένας κωμωδός, χωρίς τύψεις, που ήξερε να υποδύεται θαυμάσια το ρόλο του, βέβαιος ότι μονάχα έτσι μπορούσε να επιβάλλεται στους γύρω του. Προικισμένος με εξάισιο γούστο, έγωιστής όσο εκεί που δεν έπαιρνε άλλο, ευγενικός σε όλες τις γυναίκες και φίλος όλων τών... ζώων εκτός τών ανθρώπων, που τους περιφρόνησε βαθύτατα σε όλη του τη ζωή, είχε εξισορροπήσει μέσα του κατά ιδεώδη τρόπο την ευαισθησία και τόν κυνισμό, το πνεύμα και την παραδοξότητα.

ΜΟΛΙΣ ο Μπρούμμελ βγήκε από το Ήτον, όπου έμαθε αυτό το λίγο που διδασκόταν τότε στα αγγλικά κολλέγια, κι' όπου είχε κάνει όνομα ανάμεσα στους σπουδαστές του για το άμμογο χτένισμά του και την ικανότητά του να διατηρεί τα άσπρα παπούτσια του καθαρά στις βροχερές ή μέρες, γνωρίστηκε με τόν πρίγκιπα της Ουαλλίας και κατόρθωσε από τις πρώτες στιγμές να τόν γοητεύσει.

Ο πρίγκιπας ήταν τότε τριαντάδω

χρόνων και είχε ένα χαρακτήρα από κάθε άποψη άποκρουστικό. «Δεν έχω δει άλλο σκυλί τόσο άτιμο, τόσο δειλό, τόσο άκαρδο όσο αυτό το βασιλιά, που στάθηκε ο χειρότερος τών γιών, ο χειρότερος τών συζύγων, ο χειρότερος τών μοναρχών», θα γράψει γι' αυτόν ένας λόρδος λίνα χρόνια άργότερα.

Σ' αυτό ακριβώς το γαλαζόαιμο υποκείμενο, ο Μπρούμμελ χρωστά την άπθανή τύχη του. Όπως ήταν επόμενο, ή άδυναμία που έδειξε ο πρίγκιπας της Ουαλλίας στο δεκαεξάχρονο τότε Μπρούμμελ, άποδόθηκε σε άνώμαλα σεξουαλικά κίνητρα. Άλλά τίποτα δεν άποδεικνύει αυτή την έκδοχή. Κι' ο πρίγκιπας όσο ο Μπρούμμελ υπήρξε γυναικάς ως το κόκκαλο. Τό πιθανότερο είναι ότι ο Μπρούμμελ άρεσε στο διάδοχο του άγγλικού θρόνου για το ζωηρό πνεύμα του, την ελαφρότητα αντιμετώπισης της ζωής και, φυσικά, για την άπαράμιλλη κομψότητά του.

Ο πρίγκιπας τόν άνώμασε σαλπικτή στο 10ο σύνταγμα τών Ουσσάρων, που διοικητής του ήταν ο ίδιος. Οι άξιαματικοί της μονάδας αυτής διαλέγονταν άποκλειστικά ανάμεσα στους εύνοιμους και τους φίλους του διαδόχου και τό να γίνει κάποιος δεκτός σ' αυτή σήμαινε ότι άνηκε πιά στον πιο άριστο κρατικό κύκλο της άγγλικής κοινωνίας. Τό δηκτικό τόν πνεύμα, οι τρόποι του και τό ντύσιμό του έκαναν τό Μπρούμμελ να ξεχωρίζει γρήγορα ανάμεσα σ' αυτούς τους στρατιώτες, που σκέφτον

ταν περισσότερο τό χορό από τόν πόλεμο. Άνάμεσά τους, ο Μπρούμμελ έκανε τις πιο θαθείες και σταθερές φιλιές του. Άλλά καταλάβαινε πολύ καλά, ότι δεν ήταν προωρισμένος για τη στρατιωτική σταδιοδρομία. Έτσι, όταν τό σύνταγμα μεταφέρθηκε στο Μάντσεστερ, προτίμησε να παραιτηθεί παρά να ζήσει σε μία πόλη που είχε τόσο πεζό όνομα και πού, τό χειρότερο, οι κάτοικοί της... εργάζονταν.

Έτσι, τό Λονδίνο κι' ή Αύλή, που και για τά δυό έδλεπε ότι ήταν γεννημένος, έμειναν τό άποκλειστικό θέατρο τών εκδηλώσεών του.

‘Η «Σχολή τών Δανδήδων»

ΣΕ ΛΙΓΑ χρόνια, επιβλήθηκε σε όλους, στους πιο σπουδαίους, στους πιο πλούσιους, στους πιο άριστοκράτες. Δημιούργησε μία καινούργια κοσμική «σχολή», εκείνη τών «δανδήδων», κι' έγινε ο άναμφισβήτητος ήγέτης της.

Εκείνη την εποχή (άρχες τού 19ου αιώνα), ή άγγλική άριστοκρατία ήταν σε άπίστευτο βαθμό εκχυδαϊσμένη. Με μόνη την προσωπική του σαγήνη, ο Μπρούμμελ άνανέωσε την Αύλή κι' όλόκληρη την ύψηλή κοινωνία. Χάρη σ' αυτόν, οι λόρδοι έπαψαν να είναι χοντροκομμένοι τύποι ή τουλάχιστο προσπάθησαν να μην είναι πιά. Έμαθαν να φλερτάρουν μία γυναίκα, πριν της κάνουν συγκεκριμένες προτάσεις κι' άν συνέχισαν τις άκολασίες τους, τις συνέχισαν με κάποια δόση λεπτότητας και καλού γούστου. Δεν μεθούσαν πιά δημοσία με ποτά κακής ποιότητας. Ο Μπρούμμελ τούς ένέπνευσε την εκτίμηση τών καλών κρασιών, τούς μύησε στα θέλητρα της σαμπάνιας, και προπαντός, τούς έμαθε να ντύνονται.

Με τό άκατανίκητο παράδειγμά του, που γινόταν νόμος για όλους, έσβυσε μονομιάς από την ιστορία της άνδοικής μέδας τά δαιμασκήνά, και βελούδινα «κροτούμα» τού 18ου αιώνα, τά παλτά-λόνια που έφθαναν ως τό γόνατο και συνεχίζονταν από μακριές κάλτσες. Δημιούργησε έτσι, με κριτήριο τη λιτότητα, τη χάρη και την άρρενωπότητα, την άνδρική μόδα που βαστά ως σήμερα. Ο χρυσός κανόνας τού Μπρούμμελ για τό κομψό ντύσιμο ήταν: «Μη κινεϊτε την ιδιαίτερη προσοχή με ό,τι φοράτε». Ο πραγματικός δανδής δεν έπρεπε να εκτίθεται σε καμιά έκκεντρικότητα. Άλλά, γά να διατηρεί τη μελετωμένη αυτή άπλότητά του, πόση σκέψη και πόσος κόπος χρειάζονταν!

Ο πρίγκιπας της Ουαλλίας, που ως τότε ντυνόταν πολύ φανταχτερά κι' έξεζητημένα, έγκολπώθηκε από τους πρώτους την καινούργια μόδα, άν κι' ήταν άρκετά παχύς, ώστε να τού πηγαίνει ή λιτή της γραμμή.

Για να φτιάχνει τά γάντια του, ο Μπρούμμελ χρησιμοποίησε τρεις χειροκτοπιούς. Στόν ένα άνέθετε τόν μεγάλο δάκτυλο, στόν άλλο τά ύπόλοιπα δάχτυλα και στόν τρίτο τόν καρπό τού χεριού. Τό βερνίκι για τά σκαποίνια του ήταν ποτισμένο με σαμπάνια. Τρεις κομμωτές φρόντιζαν για τά μαλλιά του κάθε πρωί και κάθε άπόγευμα. Άλλά κυρίως ο Μπρούμμελ έμαθε στόν κόσμο

τών δανδήδων την τέχνη τού δεσίματος της γραβάτας.

Η γραβάτα αποτελούσε ένα σοβαρό πρόβλημα για τους κομψούς άνδρες της εποχής. Οι γραβάτες τότε ήταν ένα είδος τριγωνικού μαντηλιού, από άσπρο λινό, που τυλιγόταν δυό φορές κάτω από τό πηγούνι. Ο Μπρούμμελ, με τό δαιμόνιο γούστο του, έβαλε τελεία και παύλα σ' αυτό τό καθεστώς. Τροποποίησε αυτόν τόν... έφιάλη, δίνοντας στο μαντήλι εκείνο περίπου τη μορφή της συνηθισμένης σε μιάς γραβάτας.

Η διαδικασία που χρησιμοποίησε για τό δέσιμό της, μάς μεταδόθηκε με εύλάβεια από τους μύστες της σχετικής διδασκαλίας του. Ο Μπρούμμελ οτε... κόταν μπροστά στόν καθρέφτη, με τό πηγούνι υψωμένο ως εκεί που δεν έπαιρνε άλλο και περνούσε από τόν λαιμό του με αϊθέριες κινήσεις τό μακρόστενο πιά τριγωνικό μαντήλι, που τό μήκος του έφθανε τους σαράντα πόντους. Έστερα, χαμηλώνοντας σιγά — σιγά τό πηγούνι, με άλλεπάλληλες, μικρές κινήσεις, έφερνε τις δυό άκρες τού μαντηλιού στην κατάλληλη άπόσταση μεταξύ τους και, με μία τελευταία, καλά υπολογισμένη κίνηση, έφτιαχνε τόν κόμπο. Φυσικά, ή δουλειά αυτή δεν πετύχαινε πάντα με τό πρώτο. Τότε, ή γραβάτα λυνόταν και πετιόταν χωρίς όικτο. Ωςπου να πραγματοποιηθεί ένα τέλειο δέσιμο, μπορούσε να παρελάσουν μπροστά από τόν καθρέφτη τού Μπρούμμελ δέκα, είκοσι και καμιά φορά τριάντα «άτυχε» γραβάτες.

Η επίδοσή του στο ζήτημα τού δεσίματος της γραβάτας ήταν τόσο περιβόητη, ώστε όταν ένας φίλος του τού έγραψε με τη διεύθυνση «Τζώρτζ Μπράιαν Μπρούμμελ, στη γραβάτα του», το γράμμα έφθασε στόν προορισμό του.

Τό πνεύμα του

ΠΑΡΑ την άπίστευτη αυτή άφοσίωσή του σε ζητήματα τόσο τιποτένια, ο Μπρούμμελ ήταν ένας άνθρωπος έξυπνος και καλλιεργημένος πνευματικά, τουλάχιστο για τά μέτρα της εποχής του. Ήξερε καλά έλληνικά και λατινικά, μιλούσε άπταιστα γαλλικά κι' ιταλικά, έφτιαχνε χαριτωμένους στίχους και ζωγράφιζε μ' επιτυχία. Άνάμεσα στους στενούς φίλους του, κατ'ελαχίστον κι' ο Μπαύρον. Η κουβέντα του ήταν πνευματώδης, φεγγάβολη, λεπτή, άν και καμιά φορά ή έμφυτη σαρκαστικότης της προσέδιδε κάποια άνυπόφορη σκληρότητα. Στους κοσμικούς κύκλους, ήταν ένα είδος ήμιθέου. Κάθε Άγγλος τού καλού κόσμου επιδίωκε τη τιμή να τόν συστήσουν στόν Μπρούμμελ κι' έλπιζε να προσεχθεί απ' αυτόν στο θέατρο ή σε κάποια δεξίωση. Καμιά λαίδη δεν ήταν άναγνωρισμένη άν δεν είχε καλέσει στο τραπέζι της έστω μία φορά. Κι' όποιοδήποτε κλάμπ δεν έπαυε να ύφίσταται άν ο Μπρούμμελ δεν τό είχε τιμήσει με την παρουσία του.

Για κατοικία του, είχε διαλέξει ένα μικρό σπίτι στην Τσέστερφιλντ Στρήτ, όπου τριγυριζόταν απ' όλα τά άπαραίτητα για τις αισθητικές ανάγκες της έμφανισέως του κομψό. Όλες οι λεπτομέρειες ήταν καλά ψυχολογημένες κι' άπαύγαζαν τό εξάισιο γούστο του.

Άρχισε με τό να παραθέτει μικρά γεύματα, έτοιμασμένα με την πιο διεξονυχιστική προσοχή και φροντίδα, σ' ένα στενό κύκλο φίλων. Ο πρίγκιπας της Ουαλλίας έγινε γρήγορα ένα από τά πιο τακτικά μέλη αυτού τού κύκλου.

Ο Μπρούμμελ, κοινωνικά, ήταν ένας άνθρωπος φθασμένος. Είχε ελεύθερη είσοδο στο άνάκτορο τού πρίγκιπα, θριασκόταν πάντα μαζί του στα θέατρα και στους πιο σπουδαίους πύργους της άριστοκρατίας υπήρχε πάντα ένα ώρισμένο δωμάτιο, ελεύθερο γι' αυτόν. Πού και

Ο Μπρούμμελ, σύμφωνα με δυό σχεδισγράμματα ενός φίλου του. Άριστερά: όταν θριάμβευε στο Λονδίνο. Δεξιά: λίγο πριν από τόν θάνατό του στη Γαλλία.

που, δεχόταν προσκλήσεις σε κυνήγια, άν και τό πολύ πρώινο ξύπνημά κι' ή διαστική τουαλέττα δεν τόν ευχαριστούσαν. Περιωριζόταν να κάνει μία γρήγορη εμφάνιση στόν τόπο της συγκεντρώσεως.

Τό πνεύμα του κι' ή δηκτικότης του έγιναν σύντομα άπαραίτητο στοιχείο για την επιτυχία κάθε κοσμικής συγκεντρώσεως. Ο λόγος τού έφτιαχνε ή κατέστρεφε ύπολήψεις. Ένας νεαρός άστος έγινε δεκτός στους κύκλους της άνώτερης τάξεως μόνο και μόνο γιατί ο Μπρούμμελ είχε παρατηρήσει ότι χρησιμοποίησε ένα καλό άρωμα. «Δεν υπήρξε άνθρωπος που να τιμήθηκε τόσο θαθεία από τόν κόσμο τού», γράφει ένας φίλος τού Μπρούμμελ. «Έγινε τό είδαλο τών γυναικών και τό πρότυπο τών άνδρών. Σε όλα τά ζητήματα που

άφορούσαν τό καλό γούστο και τό ντύσιμο, ακολουθούσαν όλοι τη γνώμη του χωρίς να τη συζητούν.

‘Η μυσταγωγία της «τουαλέτας»

Η ΗΜΕΡΑ τού άρχισε με δυό ώρες «τουαλέτας». Τό μπάνιο σε γάλα ήταν σχεδόν καθημερινό κι' όλες οι φροντίδες για τό σώμα διεξονυχιστικές. Δεχόταν, ένω ντυνόταν, αλλά ή άπασχόλησή του αυτή δεν τού επέτρεπε να προσέχει τί τού έλεγε ο έπι

σκέπτης του, και πρό παντός ν' άπαυτά. Κάποιος, μία μέρα, τού μιλούσε για τη λίμνη της Σκωτίας κι' ήθελε να μάθει από τό στόμα τού, ένώ ο Μπρούμμελ έδενε τη γραβάτα του, ποιά ήταν ή λίμνη της δικής του προτιμήσεως.

— Ρόμπινσον, ρώτησε ο Μπρούμμελ τόν οικόνομό του, ποιά λίμνη προτιμά;

— Τη Γουίντερμπερ, κύριε.

— Ά, ναι, τη Γουίντερμπερ, είπε ο Μπρούμμελ. Κι' επιδόθηκε πάλι στην τόσο σοβαρή άπασχόλησή του.

Άκόμα και στόν πρίγκιπα της Ουαλλίας δε δινόταν πολλή ελευθερία κατά την ιερή ώρα της «τουαλέτας». Μπορούσε να μπαίνει, αλλά άφειλε, όπως κι' οι άλλοι, να σιωπά και να θαυμάζει. Κι' ο πρίγκιπας ύπόμεινε αυτή την κατάσταση. Δαροδοκούσε τούς υπηρέτες τού φίλου του για να τού δώσουν κάποιο ρούχο ή κάποια ταμπακίερα τού

Μπρούμμελ κι' έτσι να τὰ αντιγράφουν οι ραφτες κι' οι χρυσοχόοι του. Παραδεχόταν χωρίς αντίρρηση αυτό που έλεγαν οι ραφτες του Λυοννίου: «Ο πρίγκιπας της Ουαλλίας είναι πολύ κομψός ανόρας. Άλλά τα πρωτεία τὰ έχει ο Τζωρτζ Μπράνιαν Μπρούμμελ».

Τα πιό φίνα ύφασματα, τα πιό άκριβά άξεσουαρ, τα πιό πολύτιμα άντικείμενα, τίποτε στόν κόσμο δεν ήταν ικανοποιητικά ωραία γιά τόν Μπρούμμελ. Δεν ήξερε τήν άξία του χρήματος και τό έοευε χωρίς σκέψη.

Έτσι, ήταν έπόμενο να φάει ώς τήν τελευταία πεντάρα τήν πατρική του περιουσία. Ο πρίγκιπας ήταν γενναιοδωρος σ' αυτό τό φίλο του, αλλά οι γαλαντομίες του δεν έξαρκούσαν ποτέ. Κι' ο Μπρούμμελ άρχισε να παίζει. Γιά πολλά χρόνια, τό πράσινο τραπέζι, ενώ ήταν τόσο τής μόδας, δεν τόν είχε έλκύσει. Άλλά οι οικονομικές άνάγκες τόν τράβηξαν σ' αυτό. Η τύχη του χαμογέλασε. Σέ λίγο χρονικό διάστημα, κέρδισε τριάντα χιλιάδες λίρες. Μάταια οι φίλοι του τόν συμβούλεψαν να τις επενδύσει με σίγουρο τρόπο. Γι' αυτόν, ή καλύτερη επένδυση ήταν να τις ξοδέψει άμέσως και να ξαναπαίξει. Άλλά ή τύχη, αυτή τή φορά, άδιαφόρησε. Έχανε διαρκώς.

ΜΑΖΙ με τήν άτυχία στο παιχνίδι, ο Μπρούμμελ γνώρισε και τήν άτυχία στην Αύλη. Η οικειότης του με τόν πρίγκιπα είχε ξεπεράσει, από καιρό, κάθε όριο. Η άνοχη του γαλαζαίματου φίλου του άπέναντι στο Μπρούμμελ, πού δεν ήξερε τί θα πεί διάκριση, είχε έξαντληθεί. Έτσι, μιá ώραία μέρα, οι σχέσεις τους διακόπηκαν.

Τα χρέη άρχισαν τότε να πνίγουν τό Μπρούμμελ. Η κατάσταση, όλοένα, γι' νύταν πιό ανυπόφορη. Έτσι, άποφάσισε να δώσει τή Μάγχη ανάμεσα στόν έαυτό του και στούς δανειστές του. Τό δράδυ τής 16ης Μαΐου τού 1816, πήγε στο Ντόβερ. Τήν άλλη μέρα, βρισκόταν στο Καλαί.

Στό μεταξύ, ο πρίγκιπας τής Ουαλλίας ανέθηκε στο όθονο με τό όνομα Γεώργιος ο 5ος. Γιά μιá στιγμή, ο Μπρούμμελ έλπισε ότι ο παλιός φίλος του θα τόν συγχωρούσε. Έκανε μιá αίτηση να του δοθεί ή θέση προξένου στο Καλαί. Άλλ' ο βασιλιάς, μνηστικός, δεν υπέγραψε τήν πρόταση του ύπουρου γού. Μονάχα μετά τό θάνατο τού Γεωργίου, ο Μπρούμμελ απέκτησε αυτό πού επεδίωκε. Έγινε πρόξενος στο Καέν.

Η οικονομική του κατάσταση βελτιώθηκε, άλλ' όχι γιά πολύ. Τα χρέη άρχισαν πάλι να τόν πνίγουν. Οι δανειστές του τόν έβόλιναν στη φυλακή. Όταν, ύστερα από ένα μήνα, οι φίλοι του κατόρθωσαν, γιά άλλη μιá φορά άκόμα, να τού πληρώσουν τα χρέη, ο Μπρούμμελ βγήκε από τή φυλακή με τό νού σαλειμένο. Δεν ήταν πιά σέ θέση να ζήσει μόνος του. Έτσι, από τή φυλακή, τόν πήγαν σ' ένα άσυλο, όπου τό περιβάλλον κι' οι περιποιήσεις τών καλογριών του χάρισαν μιá γλυκειά θαλπωρή παρέχοντάς ήσυχία και σπαργή.

Και μέσα σ' αυτά τα δύο, τελείωσε άπαλά, μιá νύχτα, ενώ κοιμόταν, σέ ήλικία έξηνταδύο χρόνων, τή ζωή του ο Τζωρτζ Μπράνιαν Μπρούμμελ.

ΤΟ ΙΝΤΕΡΦΕΡΟΝ

“Ένα δαυματοουργό φάρμακο πού άνοίγει νέο κεφάλαιο στη βιολογία και τήν ιατρική

Η ΑΣΠΙΔΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΙΩΝ

Τό ίντερφερόν είναι μιá άνακάλυψη — σταθμός γιά τή σύγχρονη έπιστήμη. Η ουσία αυτή, πού άπομονώθηκε τό 1957 από τόν Άγγλο “Ι-ζαακς, προέρχεται από κύτταρα μολυσμένα κι' άποτελεί άτρωτη άσπίδα γιά τα άθικτα από ιούς κύτταρα. Η μεγάλη δραστηριότης της δεν συνδέεται από τό παραμικρό ίχνος τοξικότητος. Η επενέργειά της είναι σύγχρονα προληπτική και θεραπευτική. Τα όσα περιμένει άκόμα ή έπιστήμη από τό ίντερφερόν στο διπλό πεδίο της θεωρίας και τής πράξεως, είναι πολλά.

ΟΤΑΝ σ' ένα οργανισμό εισέρχονται είτε σύγχρονα είτε ο ένας μετά τόν άλλο δυό ιοί διαφορετικού τύπου, πολλά είναι τα ένδεχόμενα πού μπορεί να συμβούν. Δυό ξεχωριστές ή μιá από τήν άλλη άρρώστειες άναπτύσσονται παράλληλα και, φαινομενικά, χωρίς ν' αντιδρά ή πρώτη στη δεύτερη κι' αντίστροφα. Η εξέλιξη τών δυό νόσων επιδεινώνεται ή τουλάχιστον τής μιás. Τέλος, μπορεί ή μιá από τις δυό να μη εκδηλωθεί καθόλου. Αυτά τα γεγονότα σημαίνονται σέ ευρύτατη κλίμακα. Έχουν διαπιστωθεί με ιούς ικανούς να προσβάλουν ζώα, φυτά, άκόμα και βακτηρίδια.

Κάποτε, γιά τήν άποκάλυψή τους, άρκει μονάχα ή κλινική εξέταση. Έτσι, από τό 1804, ο διάσημος Γένερ είχε παρατηρήσει ότι οι άλλοιώσεις πού επιδιώκεται να προκληθούν με τό έμβόλιο κατά τής ευλογιάς, δεν άναπτύσσονται στο δέρμα τών ατόμων πού φέρουν έρπητικά κυστίδια. Άλλά, φυσικά, τις άκριβέστερες γνώσεις μάς τις έχει προσκομίσει τό εργαστήριο.

“Ας πάρουμε τήν τελευταία περίπτωση, πού είναι κι' ή συχνότερη. “Υστερα από τήν εισαγωγή δύο παθογόνων ιών σ' ένα πειραματόζωο, ή μιá από τις δυό αντίστοιχες άρρώστειες δεν εκδηλώνεται. Η παρατήρηση αυτού του γεγονότος φαίνεται να έγινε γιά πρώτη φορά στην περιοχή τών φυτικών ιών (Μάκ Κίνεϊ, 1929). Λίγα χρόνια άργότερα, επεκτάθηκε και στούς ζωϊκούς ιούς, ιδίως χάρη στούς Χόσκινς και Μαγκράσσι (1935). Στην αρχή, οι διάφορες αυτές παρατηρήσεις δεν τράβηξαν πολύ τήν προσοχή. Κατόπιν, σιγά σιγά, οι έπιστήμονες άρχισαν να έλκύονται άπ' αυτές όλοένα περισσότερο. Τέλος, από τό 1945, τό πρόβλημα εξεταζόταν ήδη πολύ σοβαρά. Κορυφαίοι έρευνητές, όλοένα πιό πολλοί, έσκαβαν πάνω τους, με έπι κεφαλής τόν δόκτορα Χένλ και τή σύζυγό του. Έτσι, μέσα σέ λίγα χρόνια, σωρεύτηκε ένα όλόκληρο βουνό δεδομένων. Τί μάς έμαθαν αυτά τα δε-

δομένα;

Μιá κατάσταση τέτοιας άλληλεπιδράσεως, στη βιολογία, μπορεί να παρατηρηθεί ή να προκληθεί πειραματικά, σέ πολλά είδη ζώων: ποντίκια, κουνέλια, πιθήκους, όρνίθια κ.λ.π. Υπήρξαν περιπτώσεις πού σάν ύλικό εξέτασεως χρησιμοποιήθηκαν έμβρυα ή άπομονωμένοι ιστοί, με ειδική καλλιέργεια.

Οι ιοί, πού μπορούν να χρησιμοποιηθούν σ' αυτή τήν κατηγορία έρευνηών, είναι επίσης όχι λίγοι. Έγιναν λόγου χάρη πειράματα με ιούς ικανούς να άναπαράγονται μέσα στο νευρικό σύστημα, τούς πνεύμονες, τό δέρμα, άκόμα και στο γονιμοποιημένο αυγό.

ΔΕΝ θάπρεπε, ωστόσο, να υποτεθεί ότι, σέ όλες τις περιπτώσεις, τα άποτελέσματα είναι σαφή και βέβαια. Πράγματι, ή προστατευτική ενέργεια πού μπορεί να άσκήσει ο πρώτος ιός, είναι μόνον ένα γεγονός πού έχει πολύ συχνά διαπιστωθεί, αλλά δεν άποτελεί καθόλου ένα άπόλυτο κανόνα. Άκόμα κι' όταν τό άποτέλεσμα είναι θετικό, δεν άποκλείεται καθόλου ο δρόμος στη δεύτερη νόσο. Άπλως, ή άρρώστεια αυτή άκολουθεί μιá ανώμαλη εξέλιξη κι' οι χαρακτηριστικές άλλοιώσεις πού προκαλεί είναι ήπιες.

Άλλά ύπάρχει λόγος να έκπλαγούν οι έρευνητές γιά όλα αυτά; Τα άποτελέσματα, στη βιολογία, σπάνια παρουσιάζουν τή στερεότητα τών μαθηματικών δεδομένων. Στα βιολογικά φαινόμενα, λαμβάνουν μέρος πολλοί παράγοντες. Στο θέμα πού μάς άπασχολεί έδω, δυό τουλάχιστο άπ' αυτούς φαίνεται να έχουν πρωτεύουσα σπουδαιότητα. Άπό τό ένα μέρος, ή ηλικία τών ζώων, πού διαλέγονται γιά τό πείραμα. Άπό τό άλλο, ή φύση τών ιών, πού καλούνται να άπαρτίσουν τό πειραματικό

«ζευγάρι». Πρέπει να διαλεχθούν κι' ο ένας κι' ο άλλος με πολλή διάκριση. Πρέπει, επίσης, να καθορισθεί με φροντίδα ή ποσότης τών μολυσματικών δόσεων, ή σειρά με τήν οποία πρέπει να εισαχθούν στο πειραματόζωο οι δυό τύποι ιών κι' οι στιγμές πού είναι οι πιό κατάλληλες γι' αυτή τήν εισαγωγή. Γενικά, θεωρείται προτιμότερη ή χωριστή εισαγωγή γιά τόν καθένα από τούς δυό τύπους. Υπάρχει, πράγματι, ένα χρονικό διάστημα ύπολανθάνουσας ενέργειας, πού πρέπει να τό λάβουμε ύπ' όψη μας. Είχι τό διάστημα πού χρειάζεται ο πρώτος ιός γιά ν' άναπτυχθεί μέσα στα κύτταρα και, γιά να επιφέρει τα άποτελέσματά του.

Γενικά, στο εργαστήριο, γιά τήν πρόκληση αυτών τών φαινομένων, χρησιμοποιούνται ζωντανοί ιοί. Άλλά έχουν επίσης έπιτευχθεί ικανοποιητικά άποτελέσματα και με ιούς πού έχουν στερηθεί τή μολυσματική τους δύναμη, με τή χρησιμοποίηση φυσικών μέσων (θερμότης, υπεριώσεις ακτίνες) ή και χημικών (φορμόλη). Πρέπει, ωστόσο, αυτοί οι δεύτεροι ιοί να μην έχουν ύποστει βαθεία άλλοίωση. Υπάρχει ένα ώριμο στάδιο έκφυλισμού, πού δεν πρέπει να ξεπερασθεί. Όταν όλες οι προϋποθέσεις καθορισθούν εύστοχα και μ' επιμέλεια, τό άποτέλεσμα πού άποκομίζουμε μπορεί να συνοψισθεί σέ μιá φράση. τήν άκόλουθη: «ή έπιθεση τών πρώτων ιών άντιτίθεται, όλοκληρωτικά ή κατά ένα μέρος, στη δεύτερη». Η διάκριση τής προστασίας είναι όχι βραχύνοση: από μερικές μέρες ως μερικές έβδομάδες.

ΑΣ δούμε τώρα ποιά είναι ή έξήγηση αυτού του γεγονότος. Οι ειδικοί τήν αναζήτησαν, κατά τα τελευταία χρόνια, με πάθος. Κι' οι έρευνές τους κατέληξαν στην άνακάλυψη του ίντερφερόν. Άλλά πριν φθάσουμε σ' αυτήν τήν ουσία — γιατί τό ίντερφερόν είναι μιá ουσία — πρέπει να πούμε προηγουμένως λίγα λόγια γιά τις έκδοχές πού προτάθηκαν.

Η πρώτη έξήγηση πού δόθηκε, ήταν ή άκόλουθη. Η εισαγωγή του πρώτου ιού προκαλεί μιá επεξεργασία άντισωμάτων, πού άντιυαχόνται, στα κύτταρα, τήν είσοδο του δεύτερου ιού. Δεν ύπάρχει άμφιβολία ότι, σέ ώρισμένες περιπτώσεις, ή έξήγηση αυτή μπορεί σε να σταθεί στα πόδια της. Άλλά είναι πολύ περισσότερες οι περιπτώσεις, όπου μιá τέτοια έκδοχή δεν λείει άπολύτως τίποτα. Πράγματι, γιά να περιорισθούμε σ' ένα παράδειγμα, τό πείραμα μπορεί να γίνει, όπως είπαμε παραπάνω, σέ έμβρυα ή σέ ιστούς με ειδική καλλιέργεια. Λοιπόν, αυτά τα έμβρυα κι' αυτοί οι ιστοί δεν μπορούν καθόλου να παραγάγουν άντισώματα.

Μιá άλλη έξήγηση προτάθηκε, λίγο άργότερα. Σύμφωνα μ' αυτή, αν ο ιός πού εισάγεται στόν οργανισμό δεύτερος δεν προκαλεί τήν αντίστοιχη νόσο, αυτό συμβαίνει γιάτί ή διάχυσή του άναγκάζεται από τις άντιδράσεις τών ιστών, τις όποιες προκάλεσε ήδη ο πρώτος. Δυστυχώς, κι' ή δεύτερη αυτή έρμηνεία δεν ήταν δυνατό να άναγνωρισθεί γενικά βάσιμη. Όπως

σημειώσαμε ήδη, φαινόμενα άλληλεπιδράσεως μπορούν να προκληθούν και με μη ένεργητικούς ιούς. Οι ιοί αυτοί δεν επιφέρουν στούς ιστούς παρά έλάχιστες άντιδράσεις.

Οι έπιστήμονες, λοιπόν, άναγκάστηκαν να στραφούν πρós μιá τρίτη έρμηνεία. Αυτή τή φορά εξετάστηκε ένα πιθανό μπλοκάρισμα τών κυτταρικών δεκτών. (Χίρστ, 1941). Ίδού, με άπλά και σαφή λόγια, περί τίνος πρόκειται. Γιά να μπορέσει ένας ιός να εισέλθει σ' ένα κύτταρο, πρέπει, αν, όχι πάντα, τουλάχιστο όμως συχνά, να βρεί κάπου, στην επιφάνεια του κυττάρου, ένα κατάλληλο σημείο προσβολής ή δέκτη. Άφου άνακαλύψει τόν δέκτη του, ο ιός κολλά πάνω του, τόν καταστρέφει κι' έτσι, σάν να άνοιξε κάποια πόρτα, μπαίνει στο κύτταρο. Με άφετηρία αυτό τό έξακριβωμένο γεγονός, ήταν δυνατό να διατυπωθεί ή άκόλουθη έρμηνεία γιά τις καταστάσεις άλληλεπιδράσεως τών δυό ιών. Ο πρώτος ιός καταστρέφει τούς δέκτες. Έτσι, όταν έρχεται ο δεύτερος, δεν βρίσκει σημεία προσβολής και δεν μπορεί να μπει με τή σειρά του στα κύτταρα.

Η έπιστήμη είχε πιάσει, έπί τέλους τήν όρθή έξήγηση; Άλλοίμονο, όχι. Χωρίς να μπούμε σέ λεπτομέρειες, θ' άρκεσθούμε να άναφέρουμε ένα γεγονός, πού άρκει γιά να διαφωτίσει τόν άναγνώστη. Φαινόμενα άλληλεπιδράσεως μπορούν να παρατηρηθούν με δυό ιούς πού δεν προσβάλλουν τα ίδια κύτταρα σ' ένα οργανισμό και πού, άρα, δεν έχουν κοινούς δέκτες.

ΠΟΙΟΣ, λοιπόν, μπορούσε να είναι ο πραγματικός μηχανισμός αυτών τών φαινομένων; Τόν άνακάλυψε τό 1957 ένας Άγγλος βιολόγος, ο “Αλκ “Ιζαακς. Ο έπιστήμων αυτός, παρά τό σχετικά νεαρό τής ηλικίας του, είναι σήμερα ένας από τούς καλύτερους ιολόγους του κόσμου. Έκτός τής ιδιοφυίας του, χρωστά τις έπιτυχίες του και στο γεγονός ότι διετέλεσε, γιά αρκετό διάστημα, βοηθός του καθηγητή Μάκ Χάρλαν Μπάρνερ, πού πήρε τό βραβείο Νόμπελ πέρυσι.

Ο δόκτωρ “Ιζαακς παρατήρησε ότι στην καλλιέργεια κυττάρων, πού είχε μολύνει με ιούς, γιά να προκαλέσει φαινόμενα άλληλεπιδράσεως, είχε δημιουργηθεί μιá ουσία, πού όπως διαπίστωσε κατόπιν με τήν άπομονώσή της και τήν εξέτασή της, είχε μόνον τή δύναμη να έμποδίσει τήν άναπτυξη τών ιών στα κύτταρα.

Αυτή τήν ουσία, έντελώς άγνωστη ως τότε, ο “Ιζαακς τή βάπτισε ίντερφερόν. Εύκολα καταλαβαίνει κανείς ότι από τό 1957 κι' έδωθε, μόνος ή με τή βοήθεια διαφόρων συνεργατών, τή μελέτησε κάτω άπ' όλες τις μορφές της. Άλλά τό ίδιο έκαναν, σέ όλο τόν κόσμο, και πολλοί άλλοι έπιστήμονες. Οι έρευνές τους όχι μόνο επιβεβαίωσαν ότι είχε πεί ο νεαρός “Αγγλος, αλλά πρόσθεσαν κι' άλλο ύλικό στις παρατηρήσεις του. Τώρα, βρισκόμαστε στα 1961. Τί γνωρίζουμε σήμερα γιά τό ίντερφερόν;

Πρόκειται γιά μιá ουσία πού τήν παράγουν τα κύτταρα όταν μολυνθούν

από ένα ιό. Πώς ή ουσία αυτή ενεργεί εναντίον τών ιών; Διαταράσσουν, στούς κόλπους τών μη μολυσμένων κυττάρων, τή φυσιολογική λειτουργία τών μεταβολισμών κι' ιδιαίτερα τού μεταβολισμού τών σακχάρων. Σ' αυτά, λοιπόν, τα κύτταρα πού έχουν άλλοιωμένους μεταβολισμούς, οι ιοί δεν κατορθώνουν ν' άναπαραχθούν.

ΤΟ ΙΝΤΕΡΦΕΡΟΝ, μόλις παραχθεί, έχει τήν τάση να εξαπλωθεί στο βιολογικό περιβάλλον του, όπως λόγου χάρη στο ύγρό, πού, μέσα του, έπιζούν και πολλαπλασιάζονται τα καλλιεργούμενα κύτταρα. Έκει, λοιπόν, αναζητείται και βρίσκεται. Χρειάζεται, γιά να τό άπομονώσουμε και να τό άποκτήσουμε, ένας τύπος ιδιαίτερος κυττάρων ή ένας ειδικός ιός; Όχι. Τό ίντερφερόν έχει καταστεί ήδη δυνατό να έπιτευχθεί στο εργαστήριο με τή βοήθεια έμβρυικών κυττάρων, πού προέρχονται από διάφορα ζωϊκά είδη, καθώς και με λογής — λογής ιούς. Τό γεγονός αυτό άποδεικνύει, ότι τό ίντερφερόν έκπροσωπεί, γιά τα κύτταρα, ένα πολύ γενικό έπακόλουθο τής μολύνσεως από ιούς. Μπορούμε, ωστόσο, να παρατηρήσουμε, από τή μιá περίπτωση στην άλλη, μικρές διαφορές. Άλλ' αυτό δεν πρέπει να προκαλεί έκπληξη, γιάτί ύπάρχουν έπίσης κι' όρμόνες, ένζυμα, άκόμα κι' άντισώματα, πού προέρχονται από ζωϊκούς οργανισμούς διαφόρων ειδών και ποικιλιάζουν μεταξύ τους έλαφρά άνομοιότητα. Άλλωστε, τό γεγονός αυτό δεν είναι καθόλου σπουδαίο. Έτσι, τό ίντερφερόν πού παράγεται από μολυσμένα κύτταρα πιθήκων, χρησιμοποιείται εναντίον ιών από κύτταρα πού άνήκουν σέ άλλους ζωϊκούς οργανισμούς, ιδιαίτερα από ανθρώπινα κύτταρα.

Η ουσία αυτή παρουσιάζεται ήδη σέ προχωρημένη κατάσταση χημικής καθαρότητος. Πρόκειται γιά μιá πρωτεΐνη, πού τό μοριακό βάρος της είναι περίπου 65.000. Είναι άρα μικρότερου «άναστήματος» αν συγκριθεί με τα μόρια τών άντισωμάτων. Μπορούμε να τή διατηρήσουμε γιά πολύ καιρό αναλλοίωτη σέ ψυγείο (+4°C). Η διατήρησή της είναι άκόμα πιό άσφαλής, αν έχει προηγουμένως άποξηρανθεί. Είναι διαλυτή στο φυσιολογικό νερό.

Διαλύσεις ίντερφερόν μπορούν, όπως είπαμε παραπάνω, να έμποδίσουν τή μολυνση κυττάρων από ιούς. Αυτό είναι ήδη πολύ άξιοσημείωτο. Άλλά τό πιό συναρπαστικό είναι ότι οι ίδιες διαλύσεις άσκού, παρόμοια ευεργετική επενέργεια κι' άπ' ευθείας στούς οργανισμούς. Άπ' αυτή τήν άποψη, έχουν πρόσφατα συγκομισθεί πολύ θεαματικά άποτελέσματα. Τό ίντερφερόν εξάρκισε τήν εμφάνιση μολύνσεων, πού, κανονικά, θα έπρεπε να εκδηλωθούν. Έπίσης, επέτρεψε τό σόβισμο μολύνσεων, πού ήταν στην πλήρη άνάπτυξή τους. Πρós τό παρόν, όλα αυτά επιτεύχθηκαν σέ πειραματόζωα. Όχι άκόμα στόν άνθρωπο.

ΕΠΙΛΑΜΕ στην αρχή ότι, σχετικά με τό ίντερφερόν, ή έπιστήμη βρίσκεται μπροστά σέ μιá μεγάλη

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 42

ΥΠΝΩΣΗ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΥΡΓΙΚΗ

Σε πολλές χώρες ο ύπνωσις περιλαμβάνεται στον κατάλογο των υποχρεωτικών μαθημάτων που πρέπει να παρακολουθούν οι φοιτητές της ιατρικής. Για πρώτη φορά στην ιστορία η μέθοδος αυτή μπαίνει θριαμβευτικά στο Πανεπιστήμιο. Το μυστήριο της υπνώσεως επανέρχεται στην ημερησία διαταγή της Ιατρικής. Και οι έντυπωσιακές έμφυργες της «ύπνοαναλγησίας» στη χειρουργική μες καταπλήσσουν.

ΓΥΡΩ στα τέλη του 1952, ο Βρετανικός Ιατρικός Σύλλογος ανέλαβε μια έκστρατεια κατά του ύπνωσις. Χρησιμοποίησε τις στήλες του μεγάλης κυκλοφορίας περιοδικού «Φάμιλυ Ντόκτορ» (Οικογενειακός Γιατρός) για να επιτεθεί με ασυνήθιστη διαισθητικότητα κατά του ύπνωσις. Πήτερ Κάσσον. Ο Κάσσον απάντησε άμεσα με μια μήνυση για συκοφαντική δυσφήμιση κατά του Βρετανικού Ιατρικού Συλλόγου.

Αλλά στη δίκη αποκαλύφθηκε ότι ο Πήτερ Κάσσον άσκούσε το επάγγελμά του στο νοσοκομείο Ρότσορντ με την έγκριση των γιατρών και με την ήλική ενίσχυση πολλών από τους διαπρεπέστερους επιστήμονες του Ηνωμένου Βασιλείου. Τότε ο Βρετανικός Ιατρικός Σύλλογος ανενγάρισε τίμια πως είχε άδικο στην επίθεσή του κατά του Κάσσον και αποφάσισε να αναθεωρήσει τη στάση του δείχνοντας περισσότερη ανοχή απέναντι των ύπνωσις. Συγχρόνως αποφασίστηκε η συγκράτηση μιας επιτροπής επιφορτισμένης να μελετήσει «τις δυνατές εφαρμογές του ύπνωσις στην Ιατρική».

Η επιτροπή άρχισε την έρευνά της το 1953, υπό τη διεύθυνση του καθηγητή Φέργκιουσον και τη συνεργασία τριών άλλων διακεκριμένων επιστημόνων, του καθηγητή Άλεξάντερ Κέννεντυ και των γιατρών Μπένετ και Σκότ. Έπειτα από δυο χρόνια, τα μέλη της επιτροπής είχαν καταλήξει ομόφωνα σ' έ-

να καθαρό θετικό συμπέρασμα: «Οτι σε ώριμες περιπτώσεις η ύπνωσις μπορούσε να αντικαταστήσει τη χημική αναισθησία και ότι στη θεραπεία πολλών ασθενειών η τεχνική αυτή παρουσίαζε αναμφισβήτητα πλεονεκτήματα. Το πρακτικό αποτέλεσμα αυτής της έρευνας ήταν ότι ο Βρετανικός Ιατρικός Σύλλογος αποφάσισε να περιλάβει τον ύπνωσις στον κατάλογο των υποχρεωτικών μαθημάτων που πρέπει να παρακολουθούν οι φοιτητές της Ιατρικής! Τρία μόνο χρόνια μετά την έκστρατεια κατά του Πήτερ Κάσσον, η βρετανική επιστήμη έπαιρνε στροφή 180 μοιρών. Είναι αδύνατο να φαντασθούμε μια ριζικότερη μεταστροφή σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Για πρώτη φορά στην Ιστορία, ο ύπνωσις έμπαινε θριαμβευτικά στα βρετανικά πανεπιστήμια, τα συντηρητικότερα του κόσμου.

Αισιόδοξα Συμπεράσματα

ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ, φυσικά, δεν ήθελαν να μείνουν καθυστερημένοι μπροστά σ' αυτή τη ραγδαία επιστημονική εξέλιξη και πολλά πανεπιστήμια της υπερηπειρωτικής δημοκρατίας περιλάβαν τον ύπνωσις στο πρόγραμμά τους. Το 1959, ο Αμερικανικός Ιατρικός Σύλλογος έθεσε τις βάσεις μιας επαγγελματικής ενώσεως των Ιατρικών ύπνωσις. Λίγους μήνες αργότερα, ένας από τους πρωταγωνιστές αυτής της κινήσεως, ο δρ Μάρμερ, δημοσίευσε τα αποτελέσματα των πρώτων του παρατηρήσεων από μια ευρύτατη έρευνα για τις εφαρμογές της ύπνοαναλγησίας και της «ύπνοαναλγησίας» στις «Ηνωμένες Πολιτείες. Τα συμπεράσματά του είναι εξαιρετικά αισιόδοξα και μας δίνει μερικά παραδείγματα εντυπωσιακών επιτυχιών με τα όποια θ' ασχοληθούμε πιο κάτω.

Η Γαλλία δεν παρακολούθησε αυτή την εξέλιξη. Ελάχιστοι γιατροί στο Παρίσι χρησιμοποιούν τον ύπνωσις στην πελατεία τους, αλλά το κάνουν σχεδόν άποκρυφα, για να μη χάσουν την υπόληψή τους. Αντίθετα, οι δοντισταίροι έχουν υιοθετήσει μια πρωτοποριακή στάση απέναντι του ύπνωσις, αν και δεν τον εφαρμόζουν συστηματικά.

Η αιτία της επιφυλακτικής στάσεως των Γάλλων επιστημόνων είναι το γεγονός ότι, στα τέλη του περασμένου αιώνα, η χώρα τους υπήρξε η μεγάλη

Στην Αγγλία τα 50% των δοντισταίρων εφαρμόζουν συστηματικά τον ύπνωσις.

Το μέλλον μιας νέας τεχνικής που ένδέχεται να αντικαταστήσει τις κλασικές μεθόδους αναισθησίας.

πατρίδα του ύπνωσις και την εποχή εκείνη ήταν ακόμα δύσκολο να διακριθούν οι αληθινοί επιστήμονες από τους αγύρτες. Η Ιατρική γενεά του 1900 έμαθε να δυσπιστεί. Αλλά το δεύτερο ήμισυ του 19ου αιώνα στη Γαλλία ήταν η χρυσή εποχή του ύπνωσις. Οι εργασίες του μεγάλου Σαρκό και του Μπερνστάιν προκαλούσαν, απερίγραπτο ένθουσιασμό στον Ιατρικό κόσμο. Κατόπιν, υπό τις σφοδρές επιθέσεις του Μπαμπίνσκυ, οι όπαδοί της υπνώσεως άρχισαν να υποχωρούν και η «μόδα» έσβυνε σιγά σιγά.

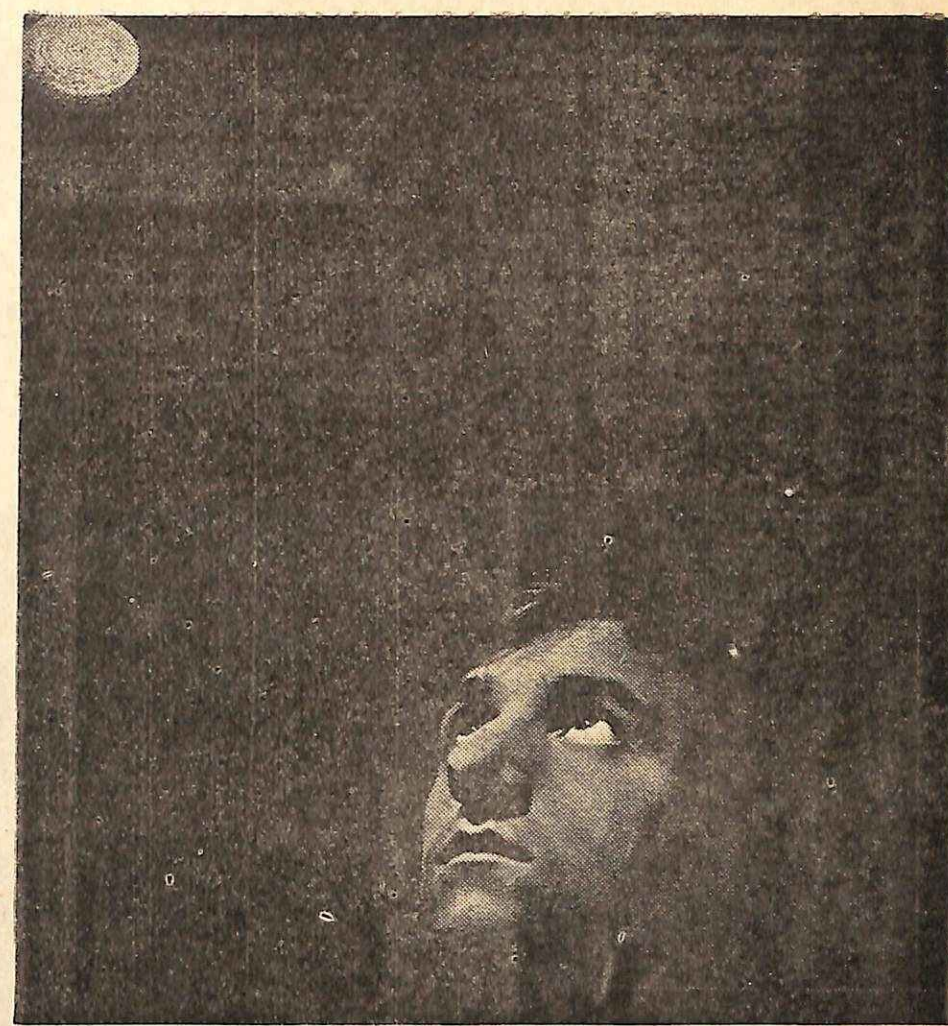
Αλλά τώρα, έπειτα από μισό αιώνα λησμονιάς, ο ύπνωσις επανέρχεται στην ημερησία διάταξη των Ιατρικών κύκλων. Έρευνήτες που φημίζονται για την επιφυλακτικότητά τους, δε διστάζουν σήμερα να ασχοληθούν με αυτό το πρόβλημα που έδω και λίγα χρόνια ήταν ακόμα «ταμπού». Το μυστήριο της υπνώσεως έρευνάται με τις πιο σύγχρονες τεχνικές μεθόδους, που ήταν άγνωστες την εποχή του Σαρκό. Στην πρώτη σειρά των νέων μεθόδων έρευνας της υπνώσεως πρέπει να σημειώσουμε την ηλεκτροεγκεφαλογραφία.

Η ύπνωτική νάρκη

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ζήτημα που διχάζει τους ειδικούς της υπνώσεως είναι η φύση της «ύπνωτικής νάρκης». Πρόκειται για μια ιδιαίτερη μορφή του ομαλού ύπνου. Με άλλα λόγια, ο ύπνωσις προκαλεί στο υποκείμενο του πειράματος μια νέα κατάσταση ή απλώς το υποχρεώνει να κοιμηθεί φυσιολογικά.

Η μελέτη των εγκεφαλικών κυμάτων που ανιχνεύονται με τον ηλεκτροεγκεφαλογράφο επιτρέπει, εκ πρώτης όψεως, να απαντήσουμε εύκολα σ' αυτό το ερώτημα. Γιατί τα εγκεφαλικά κύματα του ύπνου και τα εγκεφαλικά κύματα της έγρηγόρσεως διαφέρουν πολύ σημαντικά μεταξύ τους. Αλλά το ζήτημα, όπως θα ίδουμε, είναι πολύ πιο περίπλοκο.

Αυτό που μας κάνει εντύπωση εξ αρχής στη μελέτη της υπνώσεως είναι το γεγονός ότι στη βαθειά ύπνωσις το υποκείμενο φαίνεται πραγματικά «κοιμισμένο», ενώ σε άλλες περιπτώσεις διατηρεί τις περισσότερες διανοητικές του ικανότητες. Μπορεί να μιλήσει λογικά και να απαντήσει στις ερωτήσεις του ύπνωσις, εξακολουθεί να κινείται και, γενικά, φέρεται σαν άνθρωπος «ξύπνιος». Κάποτε εκδηλώνει μια κατάσταση υπνηλίας, αλλά μπορεί να ανοίξει και να κλείσει τα μάτια του σύμφωνα με τις εντολές του ύπνωσις, ή ακόμα και να εκτελέσει μερικές απλές χειρονομίες.

Οι ύπνωσιςτες χρησιμοποιούν διάφορες μεθόδους για να πετύχουν την ύπνωτική νάρκη. Μια συνηθισμένη μέθοδος είναι η προώθηση του βλέμματος σε μια φωτεινή πηγή.

Οι παρατηρήσεις αυτές δε συμβιβάζονται με την κατάσταση του σθηθισμένου ύπνου που, όπως ξέρουμε, σημαίνει μια προοδευτική απώλεια της συνειδήσεως του έξω κόσμου. Όσοι χρειάζονταν να παλαίσουν κατά του ύπνου (π.χ. οδοντισταίροι) ένα αυτόκινητο ή νύχτα) το καταλαβαίνουν αυτό. Τα μεταδοτικά στάδια πριν από το βαθύ ύπνο χρησιμοποιούνται κάποτε από τους ψυχιάτρους γιατί διευκολύνουν τη θεραπεία των ασθενών που οι ψυχικές τους αντιστάσεις παρουσιάζονται μειωμένες κατά την προύπνωτική αυτή κατάσταση.

Αλλά ένας Αμερικανός ψυχίατρος, ο δρ Θόνορ Μπέιμπερ, ανέλαβε κατά τη διάρκεια του 1960 τη διεξαγωγή μιας σειράς πειραμάτων που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη μελέτη του απλού ύπνου. Τα υποκείμενα των πειραμάτων του ήταν φοιτητές που προσφερόμενοι, έθελοντικά. Η πόρτα του δωματίου τους έμενε ανοιχτή και ο δρ Μπέιμπερ μπορούσε να μπει αθόρυβα την ώρα που κοιμόντουσαν. Καθόταν δίπλα τους και τους έδινε διαταγές χαμηλόφωνες. Αυτά από τα υποκείμενα έμπνησαν άμεσα και το πείραμα δεν είχε συνέχεια. Έξη παρουσίασαν μιά αρχή έγρηγόρσεως, σπριφογυρίζοντας στο κρεβάτι τους. Οι υπόλοιποι έμειναν βαθειά κοιμισμένοι. Ποιές ήταν οι αντιδράσεις τους στις χαμηλόφωνες

διαταγές; Όλα, χωρίς εξαίρεση, τα υποκείμενα υπακούσαν στις απλές διαταγές όπως «σηκώσε το χέρι σου», «κλείσε τη γροθιά σου», «ένωσε τα χέρια σου». Αλλά το πιο ενδιαφέρον ήταν ότι έξη δώσαν πλήρη δεκτικότητα στην υποβολή. Ο γιατρός π.χ. τους έλεγε: «Το αριστερό σου χέρι έχει μουδιάσει». Και αμέσως κατόπιν τους έδινε τη διαταγή να ενώσουν τα χέρια. Το υποκείμενο προσπαθούσε, αλλά δεν το κατόρθωνε. Το αριστερό του χέρι ήταν άκαμπτο. Στο ξύπνημα, οι περισσότεροι δεν μπορούσαν να θυμηθούν τίποτα. Μερικοί είχαν άοριστα την εντύπωση ότι κάτι τους είχε διαταράξει τον ύπνο, αλλά δεν ήξεραν ακριβώς τι.

Ας επανέλθουμε τώρα στις έρευνες της ηλεκτροεγκεφαλογραφίας. Η πρώτη παρατήρηση είναι η εξής: Τα κύματα που καταγράφονται στην κατάσταση της υπνώσεως δεν διαφέρουν από τα κύματα της έγρηγόρσεως. Με άλλα λόγια, από την άποψη εγκεφαλικών κυμάτων, το ύπνωσις υποκείμενο είναι «ξύπνιο». Η ύπνωσις, συνεπώς, είναι μια κατάσταση διαφορετική από τον ύπνο.

Αλλά το πρόβλημα, όπως αναφέραμε, δε λύνεται με τον ηλεκτροεγκεφαλογράφο. Γιατί υπάρχουν διάφοροι βαθμοί ύπνου και διάφοροι βαθμοί υπνώσεως

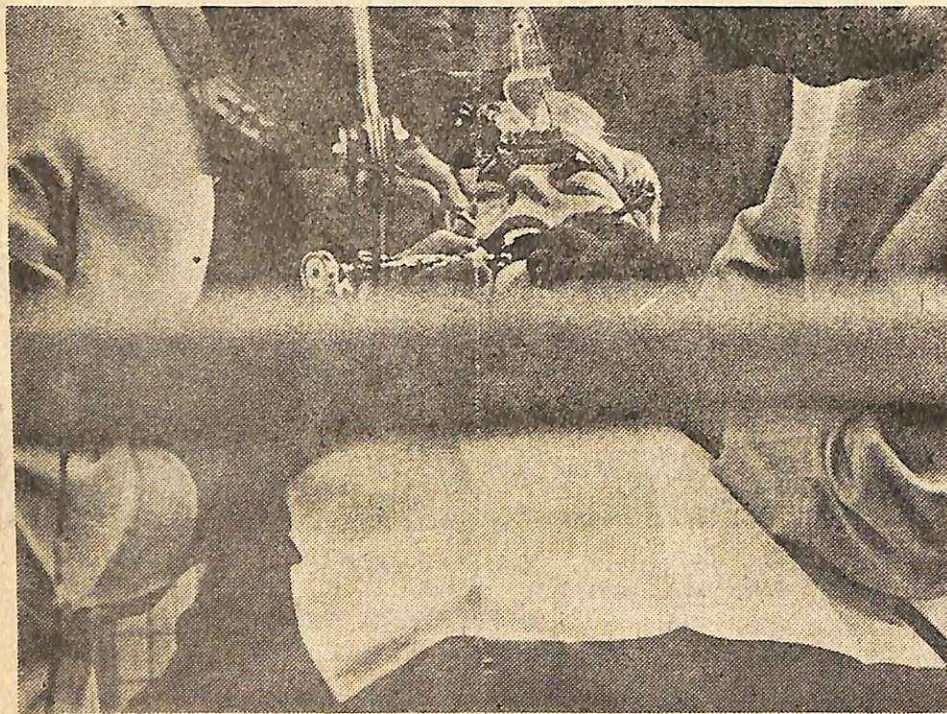

καί δὲν ὑπάρχει «ἀπόλυτο τέστ» γιὰ νὰ κρινουμε ποιὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς ὕπνος καὶ ἡ ἀληθινὴ ὕπνωση. Τὸ ζήτημα λοιπὸν παραμένει σκοτεινὸ.

Πρακτικές ἐφαρμογές

ΟΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ συζητήσεις γιὰ τὶς φυσιολογικὲς καὶ τὶς ψυχολογικὲς δάσεις τῆς ὕπνωσης δὲν ἔχουν ἀκόμα καταλήξει σὲ θετικὰ συμπεράσματα, οἱ πρακτικὲς τῆς ὁμῶς ἐφαρμογὲς ἀναπτύσσονται ταχίως.

Τὶ μπορεί νὰ μᾶς προσφέρει ὁ ὕπνωτισμός; Ἄς ἐξετάσουμε τὸ ζήτημα ἀπὸ τὴν πρὶ ἐντυπωσιακὴ πλευρὰ του:

Ὁ ὕπνωτισμός διευκολύνει τὸ ἔργο τοῦ ὁδοντιάτρου καὶ οἱ ὁδοντιατρικὲς ἐπεμβάσεις γίνονται ἀνώδυνες γιὰ τὸν ἄρρωστο.

Τὴν ἀντικατάσταση τῶν ἀναισθητικῶν μετὰ τὴν ὕπνωση κατὰ τὴ διάρκεια τῶν χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων.

Τὸ πρόβλημα ἔχει τεθεῖ πολὺ νωρίτερα ἀπ' ὅσο φανταζόμαστε. Ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ περασμένου αἰῶνα, πρὶν καὶ μετὰ τὴν ἀνακάλυψη τῆς γενικῆς ἀναισθησίας μετὰ τὸν αἰθέρα, πολλὲς ἐγχειρήσεις εἶχαν πραγματοποιηθεῖ μετὰ τὴ βοήθεια τοῦ ὕπνωτισμοῦ. Τὸ 1829 ὁ Γάλλος χειρουργὸς χρησιμοποίησε τὴν ὕπνωση γιὰ ν' ἀφαιρέσει ἀνώδυνα ἕναν ὄγκο τοῦ στήθους. Ἀργότερα, ὁ διάσημος χειρουργὸς Μπρόκ ἀπέτελε μετὰ τὴν ἴδια μέθοδο μιὰ χειρουργικὴ ἐπέμβαση στὸ ἀπηνευσμένο καὶ τὸ 1860 ὁ Γκερινὸ ἀπέτελε ἕναν ἀκρωτηριασμό τοῦ μῆρου.

Φυσικά, οἱ ἐγχειρήσεις αὐτὲς πραγματοποιήθηκαν σὲ μιὰ ἐποχὴ πού οἱ γιατροὶ δὲν ἦταν σὲ θέση νὰ ἐλέγξουν καὶ νὰ περιγράψουν με ἀκρίβεια τὶς ἀντιδράσεις τῶν ἀρρώστων. Οἱ χειρουργοὶ ἦταν συνηθισμένοι νὰ προκαλοῦν πόνο, οἱ ἀντιδράσεις τῶν ἀρρώστων δὲν τοὺς ἐνδιέφεραν καὶ συνεπῶς δὲν ἐπεχείρησαν νὰ γενικεύσουν τὴν ἐφαρμο-

γὴ τῆς ὑπνωτικῆς μεθόδου.

Ἀλλὰ μερικὲς πρόφατες ἐγχειρήσεις ἔγιναν ἀφορμὴ ν' ἀνοίξει καὶ πάλι ὁ φάκελος τῶν ἐφαρμογῶν τοῦ ὕπνωτισμοῦ στὴ χειρουργικὴ. Ἡ σοβαρότητα τῶν πειραμάτων καὶ τῶν γιαιτρῶν πού τὰ ἐξέτελεσαν δὲν μπορεῖ ν' ἀμφισβητηθεῖ.

Τὸ 1946, ὁ Ἀμερικανὸς Ζόλμαν πραγματοποίησε μετὰ τὴν ὕπνωση μιὰ λαπαροτομία. Τὸ 1953, ὁ Ἀγγλὸς Ὁδερ Φούντ ἀφαιρέσε μιὰ σκωληκοειδῆ ἀπόφυση, πάντα μετὰ τὴν ὕπνωση καὶ χωρὶς νὰ χρησιμοποίησει κανενὸς εἴδους ἀναισθητικό. Τὸ 1957, στὶς Ἡνωμένες

ἐφάρμοξε συχνὰ τὴν ὕπνωση στοὺς πελάτες του. Ὁ γιαιτρὸς εἶχε διαπιστώσει πὼς ἡ κοπέλλα ἦταν ὑποκείμενο ἐξαιρετικὰ δεκτικὸ. Τῆς πρότεινε νὰ χρησιμοποίησι τὴν ὕπνωση γιὰ μιὰ χειρουργικὴ ἐπέμβαση στὴν κοιλιά. Μετὰ τὴ συγκατάθεση τῆς ἀρρώστης, τὸ πείραμα πραγματοποιήθηκε μπροστὰ σὲ πολλοὺς μάρτυρες, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ δύο δημοσιογράφοι. Ἡ ἐγχείρηση κινήματογραφήθηκε.

Γιὰ νὰ προσηλωσε τὸ βλέμμα τῆς ἀρρώστης, ὁ γιαιτρὸς κρατοῖ ἕνα μεταλλικὸ ἐργαλεῖο πενήντα ἐκατοστὰ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς. Ἀρχίζει νὰ μιλάει. Προτοῦ περάσει ἕνα λεπτό, ἡ ἀρρώστη πέφτει σὲ νάρκη. Ὁ γιαιτρὸς πλησιάζει, ἀγγίζει τὸ λαιμὸ τῆς μετὰ δάχτυλά του καὶ μιλάει μονότονα, ἐπίμονα. Ὑποβάλλει στὴν ἀρρώστη τὴν ἰδέα ὅτι βρίσκεται σὲ μιὰ ἀκρογιαλιά τῆς Κυανῆς Ἀκτῆς καὶ τὴ διατάζει νὰ ξεχάσει τὴν ἐγχείρηση καὶ νὰ μὴν προσέχει παρὰ μόνο τὴ φωνὴ τοῦ ὕπνωτη στή.

Μετὰ μιὰ βελόνα, ὁ ὕπνωτιστὴς τρυπάει ἐλαφρὰ τὴν κοιλιά τῆς. Ἡ ἀρρώστη ἀντιδρά. Ὁ ὕπνωτιστὴς ζητάει ἀπὸ τὸν χειρουργὸ νὰ καθορίσει τὸ τμήμα τῆς κοιλίας πού πρέπει ν' ἀναισθητοποιηθεῖ. Γιὰ τρίτη φορὰ ὁ ὕπνωτιστὴς σκῦβει πάνω ἀπὸ τὴ νεαρὴ γυναῖκα καὶ τῆς μιλάει:

— Καὶ τώρα θὰ κάνω τὴν κοιλιά σας ἀναισθητὴ στὸν πόνο. Θὰ νοιώσετε μονάχα ἕνα αἶσθημα ψύχους, ὅχι δυσάρεστο, μέσα στὰ πλαίσια πού χαράζω αὐτὴ τὴ στιγμὴ...

Καὶ ὁ ὕπνωτιστὴς χαράζει στὸ δερμα μετὰ τὴ βελόνα τοῦ ἑνῆ τετράγωνο μετὰ πλεურὲς εἰκοσι περίπου ἐκατοστῶν. Συνεχίζει:

— Στὸ ἐσωτερικὸ αὐτοῦ τοῦ τετραγώνου θὰ θὰ νοιώσετε κανένα πόνο. Τὸ τετράγωνο θὰ εἶναι τελείως ἀναισθητο...

Καὶ ξαφνικά — εἶναι ἡ πρώτη ἐκπληκτικὴ στιγμὴ αὐτῆς τῆς ἀπίστευτης ἐγχειρήσεως — ὁ ὕπνωτιστὴς τρυπάει δυνατὰ τὸ δερμα στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ τετραγώνου. Ἡ ἀρρώστη δὲν ἀντιδρά. Τὸ τρύπημα ἐπαναλαμβάνεται πολλὰ φορές: Καμμιὰ ἀντίδραση. Ἀντίθετα, ὁταν ἡ βελὸν ἀγγίζει τὸ δερμα ἐξω ἀπὸ τὸ τετράγωνο, ἡ ἀρρώστη τινάζεται ἀπότομα.

Τότε ἀρχίζει ἡ ἐγχείρηση. Ὁ σφυγμὸς πού ἦταν ἀρχικὰ στοὺς 74 παλμούς, ἀνεβαίνει γρήγορα στοὺς 92, ἀλλ' ἡ ἀρρώστη δὲν ταράζεται. Χαμογελάει μακάρια, ἐνῶ ἡ κοιλιά τῆς εἶναι ὀνοιχτὴ καὶ τὸ νυστέρι βυθίζεται ἀμελίκτα στοὺς ἱστούς. Οἱ θεατὲς ἀναρωτιῶνται μήπως ὀνειρεύονται. Ἀλλ' ἡ ἀρρώστη, πάντα ἀτάραχη, ζητάει νὰ τῆς ἀνάψουν ἕνα τσιγάρο, τραβάει μερικὲς ρουφηξιὲς καὶ ξεσπάει σὲ γέλια. Φωνάζει: «Προσοχή! Μὴ ξεφεύγετε ἀπὸ τὸ τετράγωνο!» ὅταν ὁ χειρουργὸς ἀγγίζει ἀπρόσεκτα τὸ δερμα τῆς ἐξω ἀπὸ τὰ προκαθορισμένα πλαίσια. Μονάχα ὅταν ὁ χειρουργὸς κόβει τὸ νευρικὸ δίκτυο τῆς ἀρρώστης ἀντιδρά μετὰ μερικὲς συσπάσεις. Ἀ' ἡ ἀντίδραση αὐτὴ ἐκδηλώνεται καὶ ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τῶν συνηθισμένων ἀναισθητικῶν. Εἶναι τε-

Μόνο τὸ 10ο)ο τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀρκετὰ δεκτικοὶ γιὰ νὰ ὑπνωτισθοῦν τόσο βαθειὰ, ὥστε νὰ χάσουν ἐντελῶς τὴν αἴσθηση τοῦ πόνου.

λείως μηχανικὴ. Στὴ λεπτότερη στιγμὴ τῆς ἐγχειρήσεως, ὅταν ὁ χειρουργὸς κόβει τὸ περιτόναιο, ἡ ἀρρώστη ζητάει νὰ πιεῖ νερό.

Μετὰ τὴν ἐγχείρηση, ὁ ὕπνωτιστὴς τὴν ξυπνάει, ἀφοῦ τῆς δώσει τὴν ἐντολὴ νὰ ξεχάσει τὰ πάντα. Κι' αὐτὸ ἦταν ὅλο.

Λίγους μῆνες ἀργότερα, στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, πραγματοποιήθηκε μιὰ ἐγχείρηση πολὺ πρὶ θεαματικὴ. Ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ γυναῖκα 42 ἐτῶν πού μῆπκε στὸ νοσοκομεῖο γιὰ νὰ ὑποστῇ μιὰ χειρουργικὴ ἐπέμβαση γιὰ στένωση τῆς μιτροειδοῦς. Αὐτὸ σημαίνει πὼς οἱ χειρουργοὶ ἔπρεπε ν' ἀνοίξουν τὸ θώρακά τῆς, νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἀναπνοὴ εἰσάγοντας ἕνα τραχειακὸ σωλῆνα ἀπὸ πλαστικὴ ὕλη, νὰ πριονίσουν μερικὰ παῖδια γιὰ νὰ ξεσκεπάσουν τὴν καρδιά καὶ νὰ εἰσδύσουν στὸ ἀριστερὸ ὠτίο. Ὁ δρ Μάρμερ, πού ἤξερε πὼς ἡ ἀρρώστη ἦταν ὑποκείμενο δεκτικὸ, πρότεινε τὴν ἐκτέλεση τῆς ἐγχειρήσεως μετὰ τὴν ὑπνοαναισθησία.

Ἡ ἀρρώστη ἐξετάσθηκε πολλὰς ἡμέρες πρὶν ἀπὸ τὴν ἐπέμβαση. Ἀντιδρούσε εὐνοϊκὰ στὴν ὑπνωτικὴ ὑποβολή καὶ μπορούσε νὰ πέσει σὲ βαθειὰ ὕπνωση κατὰ τὴ διάρκειά τῆς ὁποίας ὁ θώρακός τῆς ἔμενε τελείως ἀναισθητός στοὺς ἐξωτερικοὺς ἐρεθισμούς. Τὴ νύχτα πού προηγήθηκε τῆς ἐγχειρήσεως δὲν τῆς ἔδωσαν κανένα ναρκωτικό. Τὸ πρῶτὴ τὴν ὕπνωσαν στὸ κρεβάτι τῆς καὶ τὴ μετέφεραν στὸ χειρουργεῖο.

Σ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ἐπεμβάσεως ἡ ἀρρώστη ἦταν ἱκανὴ ν' ἀνοίγει καὶ νὰ κλείνει τὰ μάτια τῆς ὅταν τῆς τὸ ζητοῦσαν. Ὅταν τελείωσε ἡ ἐγχείρηση, δηλαδὴ ἔπειτα ἀπὸ δύο ὥρες καὶ 15 λεπτά κατὰ τὴ διάρκειά τῶν ὁποίων οἱ γιατροὶ τὴν πετσόκοψαν, τὴν πριονίσαν, τὴν ἔβρασαν καὶ τὴν ξανάβρασαν ἀνενόχλητοι, ὁ ὕπνωτιστὴς ἀνέλαβε νὰ ἐπαναφέρει βαθμιαίᾳ τὴν ἀρρώστη στὴ φυσιολογικὴ τῆς κατάσταση. Ὅταν ξύπνησε δὲ θυμὸς τῆς τίποτα. Ἡ κατάστασή τῆς ἦταν ἀπολύτως ἱκανοποιητικὴ καὶ ἡ ἀνάρρωσή τῆς πολὺ ταχύτερη παρὰ στὶς συνηθισμένες ἐγχειρήσεις αὐτοῦ τοῦ εἴδους.

Τὸ μέλλον τῆς ὕπνωσης

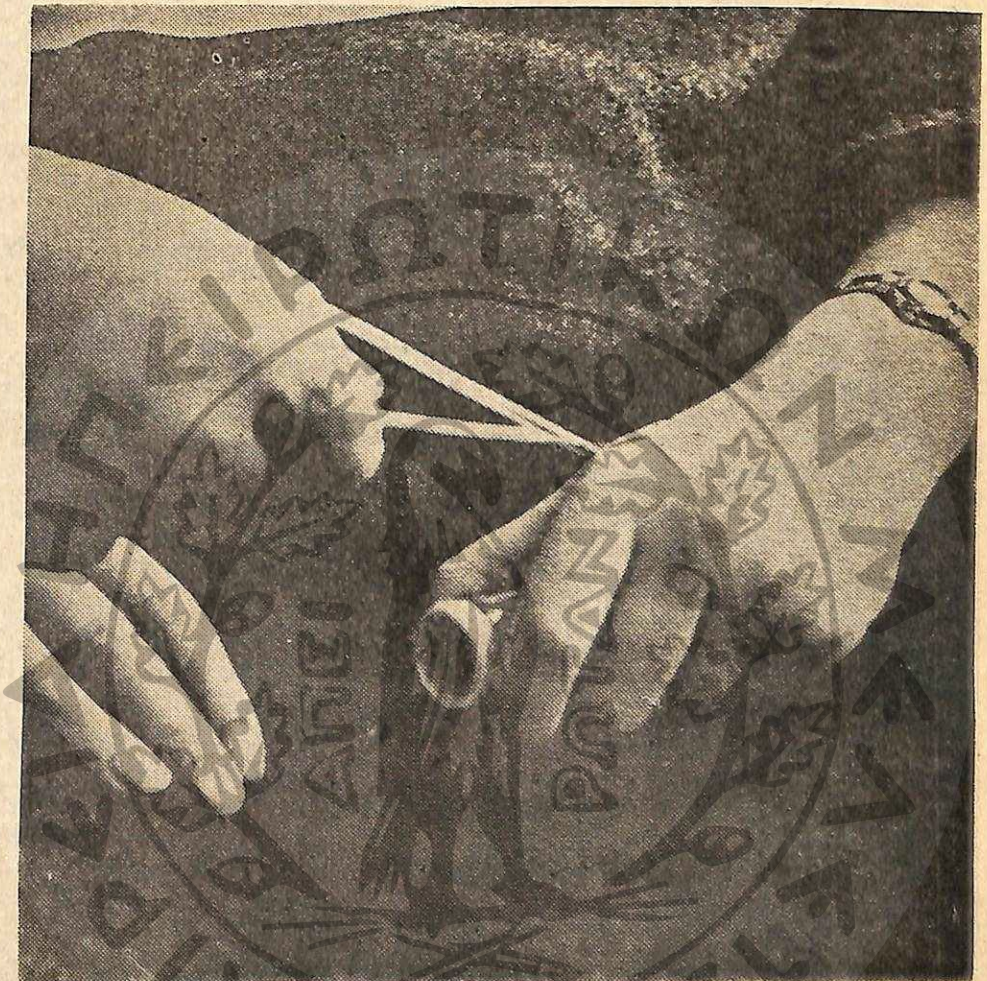
ΠΩΣ πρέπει νὰ ἐρμηνεύουμε αὐτὰς τὶς περιπτώσεις; Πρῶτα ἀπ' ὅλα, ἐπιβάλλεται νὰ τονίσουμε ὅτι πρόκειται γιὰ περιπτώσεις ἐντελῶς ἐξαιρετικῆς. Μόνο τὰ 10% τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀρκετὰ δεκτικοὶ γιὰ νὰ ὑπνωτισθοῦν τόσο βαθειὰ ὥστε νὰ χάσουν ἐντελῶς τὴν αἴσθησιν τοῦ πόνου. Ὡστόσο, ὑπολογίζεται ὅτι τὰ 50% τῶν ὑποκειμένων μποροῦν νὰ ὑποστοῦν μετὰ τὴν ὕπνωση μιὰ μερικὴ ἀναισθησία πού

εἶναι ἀρκετὴ γιὰ τὴν ἐκτέλεση ἀπλῶν χειρουργικῶν ἐπεμβάσεων, ὅπως ἡ ἐξαγωγή ἑνὸς δοντιοῦ.

Ποιὸ εἶναι τὸ μέλλον τῆς ὕπνωσης στὴ χειρουργικὴ; Ἡ ὕπνωση θ' ἀντικαταστήσει τὶς κλασικὲς μεθόδους ἀναισθητοποιήσεως; Δὲν τὸ πιστεύουμε. Οἱ πιθανότερες πλήρεις ἐπικρατήσεως τῆς ὑπνωτικῆς μεθόδου εἶναι μηδανιστές. Ἡ τεχνικὴ τῆς ἀναισθησίας (ἐνδεχομένως σὲ συνδυασμὸ μετὰ τὴ βαθειὰ ὑποθερμία) ἔχει τόσο προοδεύσει στὶς ἡμέρες μας, ὥστε δὲν ὑπάρχει κανένας λόγος ν' ἀντικατασταθεῖ. Σὲ καμμιὰ περίπτωσι γενικῆς χειρουργικῆς τὰ πλεονεκτήματα τῆς χημικῆς ἀναισθησίας δὲν παρουσιάζονται μειωμένα ἔναντι τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ὕπνωσης. Ἡ ὕπνωση, ἀντίθετα παρουσιάζει ὠρισμένα σοβαρὰ μειονεκτήματα: Πρῶτα ἀπ' ὅλα, ὅπως

ἀναφέραμε, θὰ ὑπάρχουν πάντα μερικοὶ ἄνθρωποι πού δὲν προσφέρονται ὡς ὑποκείμενα τῶν ὑπνωτικῶν πειραμάτων. Ἐξ ἄλλου, ἀκόμα καὶ στὰ δεκτικὰ ὑποκείμενα, ἡ ὕπνωση πρέπει νὰ προετοιμασθεῖ πρὶν ἀπὸ τὴν ἐγχείρηση ὥστε νὰ εἶναι βέβαιος ὁ γιαιτρὸς ὅτι δὲ θὰ παρουσιασθοῦν ἀπρόοπτα κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐπεμβάσεως. Ἐνῶ μετὰ τὶς κλασικὲς μεθόδους, ἡ ἀναισθησία ἐπιτυγχάνεται σὲ λίγα λεπτά καὶ ἀκριβῶς τὴν ὥρα πού χρειάζεται.

Ἀλλ' αὐτὸ δὲ σημαίνει πὼς ὁ ὕπνωτισμός θὰ πρέπει ν' ἀποκλεισθεῖ ἀπὸ τοὺς χειρουργικοὺς θαλάμους. Κάθε ἄλλο. Μπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθεῖ ὡς γενικὴ προπαρασκευὴ τοῦ ἀρρώστου γιὰ τὴ χημικὴ ἀναισθησία, πράγμα πού θὰ ἐπιτρέπει τὴ μείωση τῶν δόσεων τοῦ ἀναισθητικοῦ. Τὸ ξύπνημα γίνεται ἐπι-

Μετὰ τὸν ὕπνωτισμό ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀναλγησία. Τὸ ὑπνωτισμένο ὑποκείμενο δὲν αἰσθάνεται τὸ τρύπημα μιᾶς βελόνας στὸ δερμα τοῦ χεριοῦ...

της πολύ πιο εύχρηστο και ή ανάρρω-
ση επιταχύνεται. Έξ άλλου (αν και δεν
μπορούμε να εξηγήσουμε το φαινόμενο)
παρατηρήθηκε ότι στους υπνωτισμέ-
νους άρρώστους ή αιμορραγία είναι πο-
λύ περιορισμένη κατά τη διάρκεια της
έγχειρσεως.

Ένα ενδιαφέρον πεδίο εφαρμογών
για τον υπνωτισμό είναι ώρισμένες
περιπτώσεις έπεμβάσεων στον εγκέφα-
λο, κατά τη διάρκεια των οποίων ο άρ-
ρωστος πρέπει αναγκαστικά να μείνει
ξύπνιος. Επίσης, ή ύπνωση μπορεί να
εφαρμοσθεί στις άπλες έγχειρήσεις ά-
μυγαλών που είναι πάντα όδυνηρές,
αν και οι γιατροί για διαφόρους λόγους
άποφεύγουν να χρησιμοποιήσουν ανα-
σθητικά. Το ίδιο μπορούμε να πούμε
και για τους τοκετούς, όμαλούς ή ά-
νώμαλους.

Υπνωτιστές οδοντίατροι

ΑΛΛΑ το εύρύτερο πεδίο εφαρμογών
για την ύπνωση είναι άναμφισβή-
τητα ή οδοντιατρική.

Στη Γαλλία, οι φοιτητές της οδοντια-
τρικής υποχρεώνονται να παρακολουθή-
σουν μαθήματα ύπνωτισμού. Ασφαλώς,
ή ύπνωση δεν πρόκειται να φέρει καμ-
μιά επανάσταση στον τομέα της οδον-
τιατρικής. Ο γιατρός διαθέτει άνασθη-
τικά που του επιτρέπουν να εκτελεί
άνώδυνα όλες σχεδόν τις άπαραίτητες
επεμβάσεις. Ωστόσο, ή χρήση των
άνασθητικών δεν είναι πάντα άκίνδυ-
νη. Όρισμένοι πελάτες των οδοντιά-
τρων παρουσιάζουν αντίδρασεις άκόμα
και στις απλούστερες άνασθητικές
ουσίες. Ιδιαίτερα οι καρδιακοί και οι
άλλεργικοί, δεν άνέχονται τα άνασθη-
τικά, που συχνά προκαλούν σοβαρές
αντιδράσεις, λιποθυμίες, άκόμα και
συγκοπές. Σ' αυτές τις περιπτώσεις
ό ύπνωτισμός είναι ή μόνη λύση.

Οι Άγγλοι οδοντίατροι χρησιμοπο-
ούν την ύπνωτική μέθοδο σε μεγάλη
κλίμακα. Οι Άμερικανοί άκολουθούν το
παράδειγμά τους. Οι Ιταλοί διαθέτουν
μια σχολή «οδοντιατρικής ύπνώσεως»
στην Παδία.

Συνήθως, ή βαθεία ύπνωση δεν είναι
άπαραίτητη στην οδοντιατρική. Στις
λίγες περιπτώσεις που γίνεται άπαραί-
τητη, καλείται ένας ειδικός ύπνωτιστής.
Ο άπλος οδοντίατρος εκπαιδεύεται
στην έφαρμογή της έλαφράς ή μέτριας
ύπνώσεως που είναι άρκετη για τις πε-
ρισσότερες οδοντιατρικές έργασίες
(π.χ. το άπαίσιο ήλεκτρικό τρυπάνι).

Έκπληκτικές θεραπείες

Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ πολλών άσθενειών
διευκολύνεται με την τεχνική της
ύπνώσεως. Θ' αναφέρουμε μονάχα
δυο παραδείγματα που σημειώθηκαν
πρόσφατα στα Ιατρικά χρονικά: Τον
άλκοολισμό και το άσθμα.

Μετά τον πόλεμο διαδόθηκε ή χρήση
της έμετίνης και της άπομορφίνης για
την θεραπεία των άλκοολικών. Οι ουσίες
αυτές έχουν την ιδιότητα να προκα-
λούν άφόρητη άηδία και διάθεση έμε-

τού κάθε φορά που ο άρρωστος κατα-
ναλίσκει την παραμικρή ποσότητα οίνο-
πνεύματος. Έτσι υποτίθεται πως ό
άλκοολικός άηδιάζει όριστικά το πιο-
τό και παύει να πίνει. Άλλά τ' άπο-
τελέσματα της μεθόδου δεν είναι πολύ
ίκανοποιητικά. Όταν διακοπεί ή χο-
ρήγηση των φαρμάκων, άργα ή γρήγο-
ρα ό άλκοολικός επανέρχεται στις πα-
λιές του συνήθειες.

Πρόσφατα, έπιχειρήθηκε ή θεραπεία
του άλκοολισμού με την ύπνωση. Είναι
πρώω να δγάλουμε συμπεράσματα
για την άξία της μεθόδου, άλλά τα
πρώτα άποτελέσματα είναι πολύ ένδια-
φέροντα. Επί 24 άλκοολικών που ύπε-
βλήθησαν σ' αυτή τη θεραπεία, μονάχα
οι πέντε ξανάρχισαν να πίνουν στους
δώδεκα μήνες που άκολούθησαν το πεί-
ραμα.

Η περίπτωση του άσθματος είναι ά-
κόμα πιο ένδιαφέρουσα. Στη γεροντική
ήλικία ή άρρώστεια αυτή εκδηλώνεται
συνήθως με πολύ σοβαρή και βασανι-
στική μορφή. Οι άσθματικές κρίσεις
είναι συνεχείς, δεν παρυσιάζεται καμ-
μιά βελτίωση και καμμία θεραπεία δεν
είναι άποτελεσματική.

Ένας Όλλανδός ψυχίατρος, ό δρ
Σίνκλαιρ Γκίμπεν, που εργάζεται τώρα
στη Σικωτία, αναφέρει σε μια πρόσφα-
τη άνακοίνωσή του την περίπτωση έ-
νός ήλικιωμένου άσθματικού που του
τόν έστειλαν οι γιατροί όταν άπελπί-
σθηκαν ότι θα τον θεραπεύσουν.

Η άρρώστεια είχε εκδηλωθεί πριν ά-
πό έξη χρόνια και από τότε δεν έπα-
ψε να επιδεινώνεται. Η θεραπεία με
αντιβιοτικά, με άμινοφυλλίνη και κορ-
τιζόνη δεν έφερε κανένα άποτέλεσμα.
Ο άρρωστος ήταν μελανιασμένος από
την άνεπάρκεια του όξυγόνου, πνιγό-
ταν, έμοιαζε έτοιμόθάνατος. Ζούσε σε
μια κατάσταση άπερίγραπτης άγωνίας
και περίμενε το θάνατο από στιγμή σε
στιγμή.

Τότε ό δρ Σίνκλαιρ Γκίμπεν άρχισε
να τον ύπνωτίζει. Η μεγαλύτερη δυσκο-
λία ήταν να τον πείσει να προσηλώ-
σει το βλόμεμα του σταθερά σ' ένα άν-
τικείμενο, γιατί ό δυστυχισμένος, στην
προσπάθειά του ν' άναπνεύσει, συσπού-
σε άδιάκοπα τους μύς του προσώπου
του. Άλλά στο τέλος ό γιατρός κατά-
φερε να τον ύπνωτίζει. Σε δέκα λεπτά
ό άρρωστος είχε πέσει σε βαθεία ύπνω-
τική νάρκη και ό γιατρός του υπέβαλε
τις κατάλληλες έντολές: «Τώρα θα πά-
ψεις να πνίγεις και θ' άρχίσεις ν'
άναπνέεις κανονικά!» Ο άρρωστος
συμμορφώθηκε άμέσως. Η άναπνοή
του έγινε ρυθμική, ή κυάνωση εξαφανί-
σθηκε από το πρόσωπό του.

Η ύπνωτική θεραπεία συνεχίσθηκε
μέρα παρά μέρα. Για πρώτη φορά από
έξη χρόνια ό άρρωστος μπορούσε να κοι-
μάται ήσυχα όλόκληρες νύχτες. Σε δέ-
κα μέρες ήταν στο πόδι κι' άρχισε να
χορεύει μπροστά στους άλλους άρρώ-
στους προτού έγκαταλείψει όριστικά το
νοσοκομείο.

GEORGES LACOSTE

ΚΟΥΝΗΘΕΤΕ!

Οι Άμερικανοί έξεπλάγησαν ό-
ταν έμαθαν ότι ό νέος τους
πρόεδρος, ό νεώτερος πρόεδρος
των 'Ηνωμένων Πολιτειών συνή-
θιζε να παρακολουθεί το βράδυ
την τηλεόραση ξαπλωμένος σε
μια κουνιστή πολυθρόνα, σαν
αυτές που χρησιμοποιούσαν οι
γιαγιάδες μας. Οι πολιτικοί του
άντίπαλοι έσπευσαν να εκμεταλ-
λευθούν τό.. σκάνδαλο του «προ-
έδρου που κουνιέται». Άλλ' ένας
Άμερικανός γιατρός, ό δρ Σου-
άν, ανέλαβε την υπεράσπιση της
κουνιστής πολυθρόνας — και του
προέδρου Κέννεντυ.

— Ο πρόεδρος έχει δίκιο, βε-
βαιώνει ό δρ Σουάν. Αυτή είναι
ή πιο άποτελεσματική μέθοδος ά-
ναπαύσεως.

Και να τα έπιχειρήματα του
Άμερικανού γιατρού:

Για να κουνηθεί ή πολυθρόνα,
άπαιτείται μια μυϊκή προσπάθεια
της κνήμης και του προβραχί-
ονος που διευκολύνει την έπιστρο-
φή του φλεβικού αίματος στην
καρδιά.

Με τον τρόπο αυτό, ή κυκλο-
φορία γενικά βελτιώνεται, γιατί
το αίμα παύει να συσσωρεύεται
στα άκρα του σώματος. Ο κίν-
δυνος της φλεβίτιδος περιορίζε-
ται.

Η άσκηση αυτή, χωρίς να κου-
ράζει καθόλου το σώμα, διευ-
κολύνει τη λειτουργία της άνα-
πνοής. Το αίμα τροφοδοτείται με
άφθονο όξυγόνο και το άνθρακι-
κό άέριο αποβάλλεται εύκολότε-
ρα.

Συγχρόνως άποφεύγεται ή δυ-
σκαμψία των άρθρώσεων και ή ά-
τροφή του μυϊκού συστήματος.

Το βράδυ, ή κατευναστική έ-
πίδραση του λικνίσματος διευ-
κολύνει τον ύπνο. Ξέρουμε ότι το
λικνισμα είναι το καλύτερο ύ-
πνωτικό για τα μωρά. Γιατί να
στερήσουμε τους μεγάλους άπ'
αυτή την άπόλαυση;

Για τους γέρους, που ή μυϊκή
τους δραστηριότητα είναι κατ'
ανάγκην περιορισμένη, ή κουνι-
στή πολυθρόνα έχει το πλεονέ-
κτημα ότι διατηρεί το πνεύμα ξύ-
πνιο. Κατά τη γνώμη του δρος
Σουάν, ή κουνιστή πολυθρόνα εί-
ναι ένα από τα όπλα της γερον-
τολογίας.

Το μυστικό της συνυπάρξεως ΤΩΝ ΛΑΩΝ

«Άλλοτε το Χόγκ Κόγκ ήταν ένα από τα
«κλειδιά του κόσμου», που τα κρατούσε ή
Άγγλία. Σήμερα, άποκομμένο από τη φυ-
σική του ένδοχώρα, την άπέραντη Κίνα, θα
έπρεπε να μάραθει και να πεθάνει. Και θ-
μως, ή έξωτική αυτή πολιτεία είναι σήμε-
ρα ζωντανώτερη παρά σε οποιαδήποτε άλ-
λη περίοδο της Ιστορίας της...

ΟΙ ΠΙΛΟΤΟΙ που χρησιμοποιούν το
αεροδρόμιο του Χόγκ Κόγκ ζουν
άκόμα, κατ' ανάγκη, στην ήρωϊ-
κή εποχή της αεροπορίας, όταν ή άπο-
γείωση και ή προσγείωση, χωρίς θύ-
ματα, ήταν ένας καταπληκτικός άθλος,
άνάλογος με την πτήση του Γκαγκά-
ριν και του Σέπαρντ. Παντού άλλου,
οι τεχνικές διευκολύνσεις κάνουν τη
χρήση των αεροδρομίων όλο και άσφα-
λέστερη. Όταν το αεροδρόμιο, είναι
πολύ μικρό, οι διάδρομοι προσγειώσε-
ως επέκτείνονται. Και όταν δεν υπάρχει
δυνατότητα επέκτάσεως, όλοκληρο το
αεροδρόμιο μεταφέρεται πιο πέρα.
Άλλά το δράμα του Χόγκ Κόγκ εί-
ναι άκριβώς αυτό: Δεν υπάρχει «πιο
πέρα»...

Έτσι, ό πιλότος είναι ύποχρεωμένος
να βρεί μια τρύπα στην όμίχλη για να
χωθεί άνάμεσα σε δυο βουνά, παίρνει
στροφή γύρω από έναν άπόκρημνο βρά-
χο που ύψώνεται μπροστά του, πετάει
κατοικημένων λόφων, τόσο χαμηλά ώσ-
τε οι ταξιδιώτες μπορούν να μελετήσουν
τ' άξιοθέατα μιας άπλωμένης μου-
γάδας, άποφεύγει ως έκ θαύματος μια
καμινάδα έργοστασίου που φυτρώνει έ-
κει που δεν πρέπει και τέλος, έπειτα
ανάμεσα στις άπόμενες πλαγιές δυο
από μερικές άλλες έξοχες άκροβασίες,
άκουμπάει στο διάδρομο προσγειώσεως.
Άλλά πρέπει να προσέξει να θέσει ά-
μέσως σε λειτουργία το σύστημα τρο-
χοπεδήσεως, γιατί αν άφθεεί να γλυ-
στρήσει στην άλλη άκρη του διαδρόμου
θα πέσει στη θάλασσα. Η προσγείωση
στο Χόγκ Κόγκ παρουσιάζει τα ίδια
προβλήματα με την προσγείωση σ' ένα
αεροπλανόφορο, με τη διαφορά ότι στο
μικροσκοπικό αεροδρόμιο του Χόγκ
Κόγκ προσγειώνονται πελώρια Σου-
περκονοτελίσσον και πυραυλοκίνητα και
όχι μονοθέσια βομβαρδιστικά.

Και αν ό ταξιδιώτης κατανικήσει τον
τρόμο του για τις έναέριες άκροβασί-
ες, μπορεί ν' άπολαύσει τη φυσική ό-
μορφία του γαλάζιου κόλπου που ά-
πλώνεται από κάτω, σπαρμένος μ' έβ-
δωμένα κανικά νησάκια πνιγμένα στην
τροπική βλάστηση. Αυτό είναι όλο το
Χόγκ Κόγκ.

Παλιές ντροπές

Η ΠΟΛΗ του Χόγκ Κόγκ είναι μοι-
ρασμένη στα δυο. Το ένα μισό ά-
πλώνεται στο νησί της Βικτωρίας, που
τα είκοσιτέσσερα τετραγωνικά του χιλιό-
μετρα είναι τόσο βραχύωδη και άπότομα,
ώστε είναι άδύνατον να χτισθεί εκεί πέ-
ρα τίποτα άλλο από άετοφωλιές που ό-
νομάζονται βίλλες.

Το άλλο μισό, άκριβώς άπέναντι, είναι
ή χερσόνησος του Καουλούν, το προγεφύ-
ρωμα της Βικτωρίας στην ήπειρωτική
Κίνα. Το Καουλούν έχει έκταση μονάχα

δέκα τετραγωνικών χιλιομέτρων, άλλ' αν εξαιρέσουμε τις μυρμηκοφωλιές, δεν υπάρχει γωνιά του κόσμου που να έχει συγκεντρώσει τόσα πολλά ζωντανά πλάσματα σε τόσο μικρό χώρο. Ανάμεσα στη γεροσύνη του Καουλούν και το νησί της Βικτωρίας, μια λουρίδα θάλασσας πλάτους ενός μιλίου, σπαρμένη με κατατράσινα μικροσκοπικά νησιά.

Ανάμεσα στο Καουλούν και την Έρυνθρά Κίνα υπάρχουν οι Έννεα Δράκοντες — έννεα λόφοι που οι Άγγλοι τους ονομάζουν ενέα εδάφη. Η Μεγάλη Βρετανία έχει «μισώσει» αυτά τα εδάφη το 1898 από την τότε αυτοκρατορική Κίνα. Και παραδόξως, η Κίνα του Μάο Τσέ Τούγκ δεν έχει ακόμα καταγγείλει τη σύμβαση.

Στις άκτες του νησιού της Βικτωρίας είναι άγκιστρωμένες όλες οι παλιές άγ-

κοσμο, οι δωδεκάδες των κινέζικων ραφιών που παραδίνουν ένα κοστούμι σε 48 ώρες ραμμένο φθηνότερα και καλύτερα παρά όπουδήποτε άλλου στον κόσμο, οι εκατοντάδες των μαγαζιών όπου μπορεί κανείς να αγοράσει μια γερμανική φωτογραφική μηχανή φθηνότερα παρά στη Γερμανία και οποιαδήποτε αμερικανική συσκευή φθηνότερα παρά στις Ηνωμένες Πολιτείες, τ' αρχαιοπωλεία όπου μπορεί κανείς ακόμα να δει μερικές γνήσιες πορσελάνες της δυναστείας Μίγκ. Άλλ' αυτά δεν τ' αγοράζει κανείς γιατί είναι αδύνατον να τα περάσει από το μπλόκο των αμερικανικών τελωνείων της Φορμόσας. Κάθε τι που βγαίνει από την Κίνα, έστω κι' αν έχει κατασκευασθεί την εποχή των αυτοκρατόρων, κατάσχεται αμελίκτα από τους Άμερικανούς.

Φυσικά, όταν βρίσκεται κανείς στο

Σήμερα, πολλά απ' αυτά τα κλειδιά έχουν χαθεί, άλλα έχουν σκουριδάσει. Στην περίπτωση του Χόγκ Κόγκ, υπάρχει ακόμα το κλειδί, άλλ' η κλειδαριά είναι βουλωμένη. Το εμπόριο αυτό κεντρικό δεν είχε νόημα παρά μόνο χάρη στη φυσική του ενδογόνο, την απέραντη Κίνα, για την εκμετάλλευση της οποίας ιδρύθηκε και αναπτύχθηκε στις σημερινές του διαστάσεις.

Αποκομμένο από την Κίνα εξ αιτίας της πολιτικής καταστάσεως, το Χόγκ Κόγκ έπρεπε κανονικά να μαραζιέ, να πεθάνει. Αυτό λέει η λογική. Και όμως, το Χόγκ Κόγκ είναι σήμερα ζωντανό, παρότι σε οποιαδήποτε άλλη περίοδο της ιστορίας του. Φαίνεται πως εδώ ισχύουν οι κανόνες μιας άλλης λογικής, που έμελλε οι Εύρωπαίοι δε θα μπορούσαμε ποτέ να τη συλλάβουμε. Γι' αυτό και το Χόγκ Κόγκ παραμένει ένα από τα σπάνια σταυροδρόμια της ανθρωπότητας που η ανεξήγητη γοητεία τους μάλλον αυξάνεται παρά μειώνεται. Υπό τη δαμόκλειο σπάθη του κινέζικου κομμουνισμού, η σαγηνευτική αυτή πολιτεία έχει μια προσωρινότητα που κανονικά θα έπρεπε να την έχει αδειάσει από τους κατοίκους της. Και όμως, ο πληθυσμός του Χόγκ Κόγκ διαρκώς αυξάνεται.

Πίσω από το επαπέτασμα του μπαμπού ή συντριπτική παρουσία της Κίνας γίνεται παντού αόρατη. Η πελώρια Κίνα χειρίζεται στο Χόγκ Κόγκ. Άλλ' από πού Κίνα; Η σύγχρονη; Η χθεσινή; Κανείς δεν ξέρει ακριβώς, άλλ' υποπτευόμαστε ότι το Χόγκ Κόγκ, υπό την προστασία του λευκού ανθρώπου, είναι το τελευταίο προπύργιο της παλιής κινεζικής παραδόσεως που σβήνει.

Και πρώτα οι θόρυβοι — στοιχεία της κινεζικής παραδόσεως. Δεν υπάρχουν θορυβώδεις δρόμοι από τους δρόμους μιας κινεζικής πολιτείας, όπου τα δρογνα της υπαίθρου δολιχόστας ανακατεύουν τους ήχους τους με τα κουδούνια των γαϊδουριών, τα καμπανάκια του νερούλα, τα κύμβαλα και τα κρόταλα των μικροπωλητών, τους κρότους των πυροτεχνημάτων που διώχνουν τα κακά πνεύματα, τις ύστεριες λογομαχίες. Και όλοι αυτοί οι ήχοι έχουν μια χορεία εξωτική που δεν τη συναντάει κανείς σε καμιά ευρωπαϊκή πόλη.

Το Κουήν Ρόουντ είναι ο κεντρικός δρόμος του νησιού Βικτωρία. Το πλήθος κυκλοφορεί μέρα και νύχτα. Κάθε πρόσωπο είναι μαγαζί. Δεν κοιμάται κανείς ποτέ από τον κινέζικο δρόμο και τα συνασπαστικά θέαματα που ποσφύρει. Άλλα τα συνασπαστικότερα θέαμα είναι οι διτρίνες των κινέζικων φαρμακείων. Θα θέλαμε να μάθουμε σε τι χρησιμοποιούν αυτά τα νεκρογέννητα κοτόπουλα που κολιμάνε σε γυδίες με οινόπνευμα, αυτά τα κομμένα κεφάλια πάσας που διατηρούνται παστωμένα σ' ένα μπουκάλι, αυτά τα πολύχρωμα φίδια, οι ταρχεινέες σαύρες... Άλλα όχι, καλύτερα να μην το μάθουμε...

Σταματάμε στην τύχη μπροστά σ' έναν αγγυρομοιό που στέκεται με απολιθωμένο χαμόγελο πίσω από τη διτρίνα του. Στον ούχο κρέμεται ένας πίνακας που αναγράφει τις τρέχουσες τιμές όλων των νομισμάτων του κόσμου. Όπως στην Ταγγέρη — όπως στη Βουρτζή, το συναλλαγμα είναι ελεύθερο στο Χόγκ Κόγκ.

Μπορεί κανείς να ανταλλάξει οποιοδήποτε νόμισμα με οποιοδήποτε άλλο σε οποιαδήποτε ποσότητα, χωρίς κίνδυνο να υποστεί τις ζημιές της παρανομίας. Με ανέκφραστο πρόσωπο, ο Κινέζος σαραφής παίρνει το νόμισμα που του δίνουμε. Χωρίς να το κοιτάξει στο φως, χωρίς να το περιεργασθεί καχύποπτα, χωρίς να το μυρσθεί σαν κλούβιο αυγό, με μια υπέροχη αδιαφορία, το ρίχνει στο συρτάρι του. Εκτελεί μερικές ταχυδακτυλουργίες με τις χάντρες του πατροπαράδοτου άθλας που δεν έχει ακόμα εκτοπισθεί από τις αριθμομηχανές και μας μετράει ένα μάσο ντόπιων χαρτονομισμάτων. Αυτές ήταν όλες οι διατεώσεις της συναλλαγής. Και όμως, το είχαμε δώσει ένα χαρτονομίσμα των 500 δολλαρίων, ολόκληρη περιουσία για έναν Κινέζο του Χόγκ Κόγκ...

Το κινέζικο εμπόριο βασίζεται στην καλή πίστη. Το διαπιστώνουμε χίλιες φορές από το Σόλν στο Μπανγκόκ, από τη Σιγκαπούρη στο Ανόι. Με τους Κινέζους εμπόρους τα πάντα ρυθμίζονται με μια λέξη, με μια υπόσχεση, χωρίς γραμμάτια και συναλλαγματικές και συμβόλαια. Γι' αυτό και οι Κινέζοι κρατάνε στα χέρια τους το εμπόριο της Άσίας. Παιδιά μπορεί να τους συναγωνισθεί; Ζούνε με μια γαβάθα ρύζι που το τρώνε όλοι, πίσω από τον πάγκο τους, κατοικούνε δέκα μαζί σ' ένα μικροσκοπικό δωμάτιο, απ' όπου βγαίνουν κάθε πρωί χαμογελαστοί και φρεσκοσιδερωμένοι. Και περιορίζονται σ' ένα ελάχιστο κέρδος, που θα κατέστρεφε σε λίγες ημέρες οποιαδήποτε επιχείρηση εκτός από την κινεζική.

Η γάτα και το ποντίκι

ΑΛΛ' υπάρχει και κάτι άλλο πίσω απ' αυτή την πρόσοψη, κάτι άλλο πίσω από τη λιτή ευημερία των εμπόρων του Καουλούν. Υπάρχει η Κίνα που βαρύνει με όλο της το βάρος, συντριπτική, αλλά καλόβολη, επιφοδής αλλά φαινομενικά αδιάφορη. Φαίνεται πως αυτό το παχνίδι της γάτας και του ποντικού που παίζει με το Χόγκ Κόγκ, διασκεδάζει αφάνταστα τον Μάο Τσέ Τούγκ. Ίσως αυτό είναι το πιο παράξενο παιχνίδι της διεθνούς πολιτικής που παίζθηκε ποτέ στην ιστορία. Το θηρίο είναι εκεί, έτοιμο να' απλώσει τα νύχια του για να χάσει το καλοθρεμμένο ποντίκι. Το Χόγκ Κόγκ είναι στο έλεος των Κινέζων και κανείς δεν θα μπορούσε να κάνει τίποτα, απολύτως τίποτα, για να το σώσει την ημέρα που οι Κινέζοι θ' αποφασίσουν ότι το παιχνίδι κράτησε αρκετά. Γιατί δεν πρόκειται βέβαια να γίνει παγκόσμιος πόλεμος για τη σωτηρία μιας αγγλικής αποικίας. Άλλα το θηρίο δεν απλώνει τα νύχια του. Και όχι μόνο δεν απλώνει τα νύχια του, αλλά και βοηθάει το ποντίκι να ξησέει... και να παχνέει ακόμα περισσότερο.

Κάθε ταξιδιώτης έχει την περιέργεια να ρίξει μια ματιά στο επαπέτασμα του

μπαμπού που απομονώνει την αποικία της Μεγαλειότητας από την ηπειρωτική Ασία. Είναι δυο βήματα από την πόλη. Άρκει να διασχίσει κανείς τα «νέα εδάφη», τους Έννεα Δράκοντες με τα ουροδόρα, τους λαχανόκηπους και τα μικρά εργοστάσια για να φτάσει γρήγορα στα σύνορα που χωρίζουν το Χόγκ Κόγκ από την Έρυνθρά Κίνα.

Η συνοριακή γραμμή δεν είναι μεγαλύτερη από 27 χιλιόμετρα. Κατά ένα μέρος βρίσκεται από τις έλθες του ποταμού Σαμσούν, που κάτω είναι ένας ξύλινος φράχτης που παριστάνει... δρυλωματικά έργα, κι' από κάτω είναι ένα μονοπάτι που η μια πλευρά του είναι κινεζική και η άλλη αγγλική. Το παραπέτασμα του μπαμπού δεν είναι καθόλου εντυπωσιακό. Στην κομμόπολη του Σατωκόκ, που βρίσκεται πάνω στη συνοριακή γραμμή, ο κεντρικός δρόμος είναι τα σύνορα των δυο κόσμων. Αν κατοικεί κανείς στην αριστερή πλευρά, ανήκει στην Έρυνθρά Κίνα. Αν κατοικεί στη δεξιά πλευρά, είναι υπήκοος της βασίλισσας Έλισάβετ. Μα όλα αυτά οι κάτοικοι του Σατωκόκ τα γράφουν στις παλιές τους παντοφλές. Κανείς εδώ δεν παίρνει στα σοβαρά την πολιτική.

Η άφιξη του τραίνου από την Καντόν μας βοηθάει να καταλάβουμε ακόμα καλύτερα την κατάσταση. Κάθε μέρα, το τραίνο της Καντόν φτάνει στο συνοριακό σταθμό του Λό Βού, ξεφορτώνει τους ταξιδιώτες και τα εμπορεύματά του και ξαναφεύγει φορτωμένο με άλλους ταξιδιώτες κι' εμπορεύματα για την Καντόν.

Στη γέφυρα του ποταμού Σαμσούν, από την μιάν άκρη κυματίζει η κόκκινη σημαία με τα πέντε άστρια κάτω από το περιστέρι της ελπίδας. Από την άλλη άκρη, οι Άγγλοι στρατιώτες σηματοδοτούν ρυθμικά κάτω από τη σημαία της αυτοκρατορίας.

Στο σταθμό του Λό Βού το τραίνο του Χόγκ Κόγκ φτάνει κάθε μέρα την ίδια ώρα με το τραίνο της Καντόν. Και οι ταξιδιώτες εφορμούν με τρομακτική δολαχωνία για να καταλάβουν θέσεις από το ένα τραίνο στο άλλο, ενώ μερικές ομάδες κοίληδων σπεύδουν να ξεφορτώσουν τα εμπορεύματα. Κάθε μέρα που το τραίνο της Καντόν φτάνει στα σύνορα, το Χόγκ Κόγκ κερδίζει άλλες 24 ώρες ζωής. Γιατί αν πάψει να έρχεται το τραίνο, το Χόγκ Κόγκ θα πεθάνει από αστία. Τα χωράφια του δεν αρκούν για να θρέψουν τον εξογκωμένο πληθυσμό του.

Άλλα ποιοι είναι αυτοί οι Κινέζοι που πηγαεύονται με τόση εικόλια από τον ένα κόσμο στον άλλο; Είναι απλοί ταξιδιώτες; Είναι πρόσφυγες; Είναι παραμεθόριοι κάτοικοι; Θέτουμε το ερώτημα σ' έναν Άγγλο.

— Είναι κυρίως οι παραμεθόριοι πληθυσμοί που έχουν δικαίωμα να περνούν ελεύθερα. Υπάρχουν βέβαια και πρόσφυγες. Στα τελευταία τέσσερα χρόνια ο πληθυσμός του Χόγκ Κόγκ έχει αυξη-

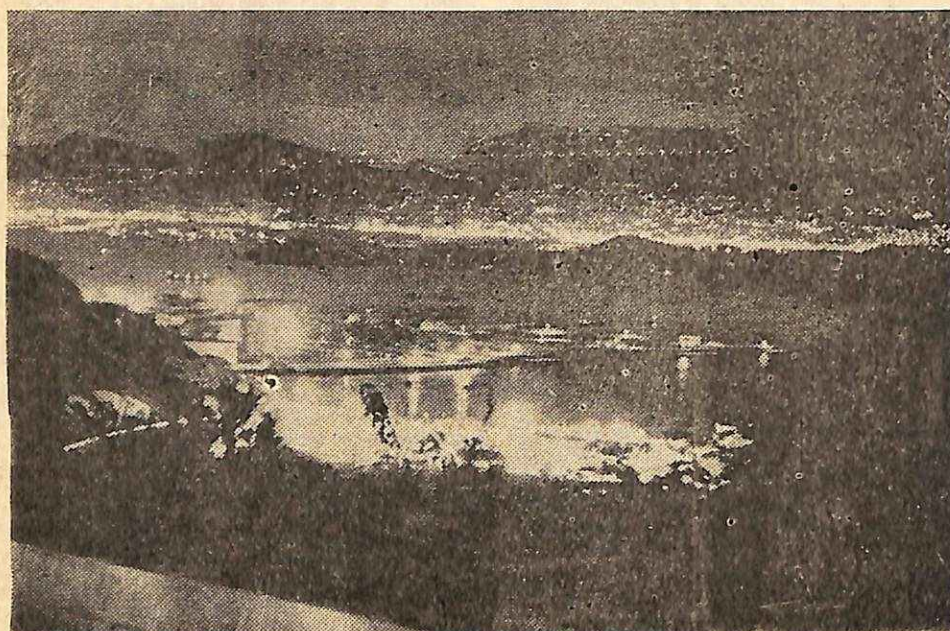

θεί κατά ένα εκατομμύριο...

— Ένα εκατομμύριο πρόσφυγες;

— Δεν ξέρουμε πως αλλιώς να το χαρακτηρίσουμε. Η πολιτική πάντως δεν έχει καμιά σχέση με την περίπτωσή τους. Έρχονται για να δρουν δουλειά στο Χόγκ Κόγκ, όπου τα ημερομίσθια είναι ψηλότερα. Και αφήνουν την οικογένειά τους από την άλλη πλευρά του παραπετάσματος, όπου η ζωή είναι φθηνότερη. Ανάμεσά τους μπορεί να δει πάσχουν και μερικοί γνήσιοι πολιτικοί φυγάδες, αλλά ποιος μπορεί να τους διακρίνει; Πολλοί έρχονται με το τραίνο της Καντόν μόνο για να επισκεφθούν τους συγγενείς τους στο Καουλούν ή στη Βικτωρία, για να παρευρεθούν σ' ένα γάμο ή σε μια κηδεία.

— Και κατόπιν επιστρέφουν στην κομμουνιστική Κίνα σε να μη συνέθε τι-

Μια πανοραμική άποψη του Χόγκ Κόγκ τη νύχτα.

γλικές επιχειρήσεις. Οι τράπεζες (πολλές από τις οποίες έχουν ακόμα το προνόμιο να εκδίδουν τοπικό νόμισμα), οι εφοπιστικές εταιρείες, οι ασφαλιστικές εταιρείες, οι Μεγάλες εμπορικές φίρμες. Ακόμια παλιά κτίρια που οικοδομήθηκαν εδώ κι' εκατό χρόνια πάνω στο βράχο, μπροστά στη θάλασσα που τους έφερε τον πλούτο — και ο πλούτος σκέπασε τις παλιές ντροπές. Γιατί ποιος θυμάται τώρα ότι το 1839 οι Άγγλοι κατέλαβαν το Χόγκ Κόγκ για να το χρησιμοποιήσουν ως βάση για το εμπόριο του όπλου με την Κίνα;

Και πίσω από τ' αξιοσέβαστα ιδρύματα που ζούσαν άλλοτε από το εμπόριο της αποικιοκρατίας (ένδεσος), το «Πενίνσουλαρ», το «Μισαμάρ», με τη λίγο ξεθωριασμένη λάμψη τους, τ' αναρίθμητα εστιατόρια με τον ψεύτικο εξωτικό διά-

Καουλούν, συμβαίνει να έχει δουλειά στη Βικτωρία. Και όταν βρίσκεται στη Βικτωρία, δεν μπορεί να' αντισταθεί στον πειρασμό να πάει στο Καουλούν. Έτσι, περνάει κανείς τον καιρό του στο πορθημένο που συνδέει τα δυο κομμάτια της πόλεως. Το πορθημένο ξεκινάει κάθε πέντε λεπτά και το πέρασμα διαρκεί δέκα λεπτά. Εκεί στην αποβάθρα υπάρχει και μια μικρή λεπτομέρεια που θυμίζει στον ταξιδιώτη τους κινδύνους των εξωτικών περιοχών: Ένας μαυροπίνακας αναγράφει τις τελευταίες πληροφορίες για τον τυφώνα που αναμένεται: απόσταση, ταχύτητα, ένταση κλπ. Και υπάρχουν πάντα τυφώνες στη θάλασσα της Κίνας. Όταν πλησιάζει ο τυφώνας, η δηροσεκτα του πορθημένου διακόπτεται μέχρι νεότερας διαταγής. Τότε ο καθένας πρέπει να μείνει εκεί που βρίσκεται.

Το σταυροδρόμι των φυλών

ΑΛΛΟΤΕ, το Χόγκ Κόγκ ήταν ένα από τα κλειδιά του κόσμου, που φυσικά, τα κρατούσε η Άγγλία.

Αὐτὸς ὁ Κινέζος βυλουργὸς ἐργάζε-
ται μὲ τ' ἀπὸρραιωμένα ἐργαλεῖα
τῶν προγόνων του

ποτα; Δὲ διαλέγουν τὴν ἐλευθερίαν;

— Ὁ συνομιλητὴς μας γελᾷ:

— Ὁχι, δὲ διαλέγουν τὴν ἐλευθερίαν.
Οἱ δικές μας λέξεις ἔχουν διαφορετικὴ
σημασία γιὰ τοὺς Κινέζους...

Κρίση στέγης

ΣΤΟ Χόγκ Κόγκ ἡ πυκνότητα τοῦ
πληθυσμοῦ κατὰ τετραγωνικὸ χιλιό-
μετρο εἶναι μεγαλύτερη παρὰ στὸ
Λονδίνο, στὸ Παρίσι ἢ στὸ Μανχάτταν
τῆς Νέας Ὑόρκης: πέντε χιλιάδες ἄνθρω-
ποι κατὰ ἑκτάριο. Ὑπάρχει δξύτατη κρί-
ση στέγης. Μερικὲς οἰκογένειες κατοί-
κουν σ' ἓνα δωμάτιο ἐπὶ δώδεκα ὧρες
καὶ τὸ παραχωροῦν τὴς ἐπόμενες 12 ὧρες
σὲ ἄλλη οἰκογένεια. Οἱ φτωχοὶ Κινέ-
ζοι ὑπερνοικιάζουν τὸ χῶρο... κάτω ἀπ'
τὸ κρεβάτι τους! ἐκφορίζουμε τὸν οἶκτο
μας:

— Αὐτοὶ οἱ δυστυχισμένοι πρόσφυγες...

Ἄλλ' ὁ συνομιλητὴς μας μᾶς κυττάει
κι' αὐτὸς μὲ οἶκτο:

— Μὰ ὄχι, κάνετε λάθος. Οἱ πρόσφυγες
εἶναι στεγασμένοι. Ἐκεῖνοι ποὺ θύειαν
στὸ δρόμο εἶναι οἱ αὐτόχθονες. Δὲν μπο-
ρεσαν ν' ἀντισταθοῦν στὸν πειρασμὸ νὰ
νοικιάσουν τὰ σπίτια τους σὲ τιμὲς μαύ-
ρης ἀγορᾶς. Καὶ τὴν ἔπαθαν...

Ἐδῶ κι' ἑκατὸ χρόνια τὸ ἐμπόριο μὲ
τὴν Κίνα ἦταν ὁ μοναδικὸς λόγος υπάρ-
ξεως τοῦ Χόγκ Κόγκ. Σήμερα, ἡ ἀποικία
στηρίζεται κυρίως στὴς ἀγορὲς τῆς
νοτιανατολικῆς Ἀσίας, τὴν Ἰνδοκίνα,
τὴς Φιλιππίνες, τὴ Μολαΐσια, τὴ Φορμό-

ζα. Γιατὶ ὁ ἐμπορικὸς ἀποκλεισμὸς τῶν
Ἀμερικανῶν ἔθεσε τέρατα στὴς ἀνταλλα-
γὲς μεταξὺ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύ-
σεως σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ τοῦ κόσμου.
Οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ σε-
βασθοῦν, ἐπισήμως τὸν ἐμπορικὸ ἀπο-
κλεισμὸ τῆς Κίνας, γιατί οἱ Ἀμερικανοὶ
ἐλέγχουν τὴ Φορμόζα. Ἀνεπισημῶς, οἱ
ἀνταλλαγὲς μπορεῖ νὰ συνεχίζονται
ἀλλ' ὄχι βέβαια σὲ μεγάλη ἔκταση.

Οἱ Κόκκινες Πάπιες

ΜΕ τὴν πολιτικὴν αὐτὴ, οἱ Ἀμε-
ρικανοὶ καταδίκασαν τὸ Χόγκ Κόγκ
σὲ μαρσάσι. Ἄλλ' ἐνῶ μὲ τὸ ἔ-
να χέρι τοῦ ἀφαιροῦσαν τὴν ἀγορὰ τῆς
Κίνας, μὲ τὸ ἄλλο χέρι πρόσφεραν τὴ
βοήθειά τους. Προσπάθησαν νὰ ἐνθαρ-
ρύνουν τὴ γεωργία καὶ τὴν κτηνοτροφία,
καθὼς καὶ τὴς μικρὲς τοπικὲς βιομηχα-
νίες.

Ὁ Ἀμερικανὸς πρὸξενος ὑποσχέθηκε
πὺς οἱ Ἠνωμένες Πολιτεῖες θ' ἀγορά-
ζουν ὅλες τὴς πάπιες τοῦ περισσεύουν
στὰ θορνιθοτροφεία τοῦ Χόγκ Κόγκ. Οἱ
Ἀμερικανοὶ κράτησαν τὴν ὑπόσχεσή
τους καὶ ἡ παραγωγὴ τῶν θορνιθοτροφεί-
ων αὐξήθηκε καταπληκτικὰ. Ὅλα πη-
γαιναν καλὰ ὥς τὴν ἡμέρα ποὺ μιὰ ἐπι-
τοσιπὴ Ἀμερικανῶν γερουσιαστῶν ἀπο-
φάσισε νὰ ἐπισκεφθεῖ ἓνα εἰδικὸς στὰ θορνι-
θοτροφεία ποὺ εἶχε ἰδρυθεῖ πρόσφατα.
Δυστυχῶς γιὰ τοὺς Κινέζους, ἓνας ἀπὸ
τοὺς γερουσιαστὲς ἦταν εἰδικὸς στὰ θορνι-
θοτροφικὰ ζητήματα καὶ δὲν ἄργησε ν'
ἀντιληφθεῖ πὺς οἱ πάπιες τοῦ Χόγκ Κόγκ
γεννοῦσαν ἡ κάθε μιὰ περιπύου... πενήν-
τα αὐγὰ τὴν ἡμέρα!..

Τότε συγκροτήθηκε μιὰ ἐξεταστικὴ ἐ-
πιτροπὴ γιὰ νὰ μελετήσῃ τὸ καταπληκτι-
κὸ φαινόμενο. Τὸ μυστικὸ δὲν ἄργησε ν'
ἀποκαλυφθεῖ: Γιὰ ν' αὐξήσουν τὴν πα-
ραγωγὴ τους, οἱ θορνιθοτρόφοι τοῦ Χόγκ
Κόγκ ἔφεραν αὐγὰ ἀπὸ τὴν κομμουνι-
στικὴ Κίνα, τὰ τοποθετοῦσαν στὴς ἐπω-
στικὲς μηχανὲς καὶ ἀνάτρεφαν τὴς πάπιες
τὴς ὁποῖες πουλοῦσαν στοὺς Ἀμερικανούς
μὲ μεγάλο κέρδος.

Οἱ ἐμπειρογνώμονες τοῦ διεθνοῦς δι-
καίου ἐξέτασαν σοβαρὰ τὴν κατάσταση:

Τὴν παραμονὴ μιᾶς
θρησκευτικῆς γιορ-
τῆς, ἡ γυναίκα αὐτὴ
πουλάει λιθάνι
στοὺς δρόμους τοῦ
Χόγκ Κόγκ.

Ποιὰ ἦταν ἡ ἰθαγένεια μιᾶς πάπιας τοῦ
Χόγκ Κόγκ ποὺ βγήκε ἀπὸ ἓνα αὐγὸ
ποὺ γεννήθηκε στὴν Ἑρυνθὰ Κίνα καὶ
ἐπωδόθηκε σὲ μιὰ ἀποικία τῆς βασιλεί-
ας Ἑλισάβετ;

Οἱ θορνιθοτρόφοι, γιὰ νὰ καλοπιάσουν
τοὺς Ἀμερικανούς, ἰσχυρίσθηκαν πὺς οἱ
πάπιες ἦσαν γνήσιες Ἀμερικανίδες, ἐφ'
ὅσον εἶχαν βγεῖ ἀπὸ ἀμερικανικῆς κα-
τασκευῆς μηχανικὰ ἐπωαστήρια. Ἄλλ'
ἐπιτροπὴ ἀπέρριψε μὲ ἀγανάκτηση αὐτὴ
τὴν ἀποψη ποὺ θὰ μπορούσε νὰ θίξει τὴς
ἄλλες Ἀμερικανίδες. Οἱ Ἀγγλοὶ, μὲ τὴ
διπλωματικὴν ποὺ τοὺς χαρακτηρίζει
πρότειναν νὰ θεωρηθοῦν οἱ πάπιες ὡς κι-
νεζικῆς ἰθαγενείας πολιτικὸι φυγάδες.
Ἄλλὰ κι' αὐτὴ ἡ ἀποψη δὲν ἔγινε τελι-
κὰ δεκτὴ. Ἔτσι, οἱ Ἀμερικανοὶ, μισο-
στά στὸν κίνδυνον νὰ δηλητηριασθοῦν
τρώγοντας ἐρυνθὲς πάπιες ἀποφάσισαν
νὰ διακόψουν τὴς εἰσαγωγὰς ἀπὸ τὸ Χόγκ
Κόγκ. Καὶ τὴ περισσότερα θορνιθοτροφεία
ποὺ στηριζόντουσαν ἀποκλειστικὰ στὴν ἀ-
μερικανικὴ ἀγορὰ, χρεοκόπησαν.

Ὡστόσο, τὸ Χόγκ Κόγκ δὲν πέθανε.
Τὸ Χόγκ Κόγκ δὲν εἶναι οὔτε ἐρυνθὸς,
οὔτε λευκὸ, οὔτε μαύρο. Εἶναι κίτρινον.
Ἡ ζωὴ του κρέμεται ἀπὸ μιὰ κλωστή
ποὺ θὰ κοπεῖ ὅταν τὸ ἀποφασίσει ἡ ἐρυ-
θρὰ εἰμαρμένη ποὺ βρίσκεται πίσω του.
Εἶναι τόσο εὐκόλο νὰ πεθάνει τὸ Χόγκ
Κόγκ... Ἀρκεῖ ἓνας Κινέζος ἀξιωματικὸς
πίσω ἀπὸ τοὺς Ἑννέα Δοκόντες, ὅπου
βρίσκεται τὸ ὑδραγωγεῖο νὰ στρέψῃ ἓνα
ρομπινέ — καὶ τὸ Χόγκ Κόγκ θὰ πεθα-
νε ἀπὸ δίψα. Ἀρκεῖ ν' ἀραιώσει τὰ
δρομολογία του τὸ σαραβαλιασμένο
τραῖνο τῆς Καντόν — καὶ τὸ Χόγκ Κόγκ
θὰ πεθάνει ἀπὸ ἀστία. Δὲ θὰ χρειασθεῖ
νὰ πέσει οὔτε μιὰ κανονία. Ἄλλ' ἴσως
ἡ πελώρια Κίνα θεωρεῖ κατόπιν ἀπὸ
τὴν ἀξιοπρέπειά της νὰ σκοτώσει αὐτὸ
τὸ ἀνυπεράσπιστο πρᾶγμα ποὺ λέγεται
Χόγκ Κόγκ. Τὶ θὰ κερδίσει ἀπὸ τὸ θάνα-
τό του; Ἴσως ὅμως ὑπάρχει κι' ἓνας
ἄλλος λόγος ποὺ ἐξηγεῖ τὴν ἐπιβίωση τῆς
ἐξωτικῆς πολιτείας: Μήπως οἱ Κινέζοι
τοῦ Χόγκ Κόγκ ἀνεκάλυψαν τὸ μυστικὸ
τῆς συνυπάρξεως;

R. P. GOSSET

ΤΡΑΠΟΥΝΑΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΠΙΕΡ ΛΑ ΜΥΡ

ΜΕΤ. ΣΥΛΒΑΣ ΑΚΡΙΤΑ

ΤΑ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΑ: Ὁ Φέλιξ Μέντελσον βαρυστη-
μένος ἀπὸ τὴς ἄκαρπες προσπάθειές του ν' ἀναδειχθεῖ τῇ
μουσικῇ τοῦ Μπάχ καὶ ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὴν ἔλλειψη κα-
τανόησης ποὺ συναντᾷ γύρω του, ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὴ γυ-
ναῖκα του, ἐγκυβόρει τὸ σπῆτι του καὶ ρίχνεται στὴν
περιπέτεια, συναντώντας ξανά τὴν παλιὰ φιλενάδα του Μα-
ρία Σάλλα.

230

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΚΙ' ἔτσι οἱ ἐραστές δὲν χωρίσανε,
ἀλλὰ ὁ δεσμός τους ἄλλαξε. Ἐέρα-
νε πὺς ζοῦσαν σ' ἓνα ψέμα, κι' ἔ-
να ψέμα μπορεῖ νὰ θολώσει μιὰ ἀγάπη.
Πρῶτα χάθηκε τὸ γέλιο. Ὅσοι κα-
ποιοὺς σεβασμὸς ποὺ ἔνοιωθε ὁ ἓνας γιὰ
τὸν ἄλλον. Ἐκεῖνος γιὰ τὴν τιμιότη-
τά της, τὴ γενναιοδωρία της, τὴν εἰ-
λικρινή, μολονότι παρᾶξεν θρησκοληψία
της. Ἐκεῖνη, γιὰ τὴν κοινωνικὴ καὶ
πνευματικὴ του ἀνωτερότητα. Αὐτὸ τὸ
χάσανε. Νοιώσανε τὴν ἰσότητα τῶν συ-
νετόχων.

Τώρα ποὺ ἐκεῖνη δὲν τὸν σεβότανε πιά,
παράτησε γρήγορα τοὺς καλοὺς τρόπους
ποὺ κρατοῦσε μισροστά του. Ξανάρχισε
νὰ καπνίζει. Αὐτὸς διαμαρτυρήθηκε μὲ
λεπτότητα πὺς τὸ κάπνισμα μπορεῖ νὰ
ἐβλάπτει τὴ φωνή της. Ἐκεῖνη εἶπε
δὲν τὴν ἔνοιαζε. Ἡ γραφικὴ ὁμιλία
της ἔξεπεφε ὅλο καὶ πὺς συχνὰ στὴ
χρυσιά της. Ἀνακάλυψε μιὰ καινούργια
Μαρία.

Ἀκόμη καὶ τὸ πρόσωπό της ἄλλαξε.
Ἡ ζωηράδα του, ἡ τρυφερότητα ἔσβυ-
σε. Ξαφνικὰ εἰδείξε κουρασμένη, τσακι-
σμένη. Ἐκεῖνος δὲν μπορούσε νὰ πιστέ-
ψῃ πὺς ἦταν ἀκριβῶς στὴν ἡλικία τῆς
Σεσίλ. Εἶχε ζήσει πολὺ ἔντονα κι' ἀπὸ
πολὺ νωρίς, γνώρισε πολλοὺς ἄντρες,
δούλεψε σκληρά. Κάποτε τοῦ θύμιζε
μουμινοῦνι ποὺ μαράθηκε, προτοῦ ἀν-
θῆσει.

Ἐξακολουθοῦσε ν' ἀρνιέται νὰ βγαίνει
ἔξω μαζί του.

— Τὶ περᾶζει τώρα, τὴ ρωτοῦσε. Μή-
πως δὲν θὰ ζήσουμε πιά μαζί;

Ἐκεῖνη ἔνευε ἀδέξια.

— Γιατί, λοιπόν, δὲν θέλεις νὰ σὲ
δοῦνε μαζί μου; Μήπως ἀνησυχεῖς γιὰ
τὴν ἀξιοπρέπειά μου — ἢ τὴ δική σου;
Τοῦ ὑποσχέθηκε πὺς στὸ Παρίσι θὰ
βγαίνανε μαζί.

— Ὁχι ὅμως ἐδῶ εἶπε ἀποφασιστι-
κά.

Αὐτὸς ἔνοιωθε πὺς μὲ κάποιον τρόπο,
ἡ Μαρία ἐξακολουθοῦσε νὰ προσταθεῖ
τὸ γόητρό του κι' ἀκόμη περισσότερο
τὸ γόητρο τῆς Σεσίλ. Διαμαρτυρόταν,
πὺς ἡ Σεσίλ δὲν τὸν ἀγαποῦσε. Τὴ φο-
βό αὐτὴ, τὸ ψέμα δὲν εἶχε ἀπατέλα-
σμα.

— Ἴσως, ἔκανε κουνώντας πεισματά-
ρικα τὸ κεφάλι της. Ἀλλὰ, ὥστόσο,

εἶναι γυναίκα σου, νό; Ἡ μάμα τῶν
μαματίνι, σί;

Δοκίμασε ἄλλο. Ποιὸς ἦταν ὁ σκοπὸς
αὐτῆς τῆς γελοίας μυστικότητος; Ἀρκε-
τὸς κόσμος στὸ ξενοδοχεῖο ἀνακάλυψε τὸ
δεσμό του. Ὁ διευθυντὴς τὸν εἶδε δυὸ
φορὲς νὰ τρυπᾷ στὴν κἀμαρά της.
Κι' οἱ καμαριέρες, οἱ ὑπηρετές, τὰ γκαρ-
σόνια;

Ἴσως, τοῦ ἀπαντοῦσε. Ἀλλὰ αὐτὸς
δὲν λογαριαζότανε. Συμφέρον τους ἦταν
νὰ εἶναι διακριτικοί. Ἐνα σκάνδαλο θὰ
ἐβλάπτει τὸ ξενοδοχεῖο τους.

Τελικὰ ἐκεῖνος ὑπέκρινε.

— Κάνε, ὅπως θέλεις εἶπε κουρασμέ-
να.

Μιὰ κι' ὁ περισσότερός της καιρὸς ἦ-
ταν πιασμένος μὲ τὴς πρὸδες, ὁ Φέλιξ
περνοῦσε τὴς πὺς πολλὰς ὥρες μόνος. Εἶ-
χε χάσει τὴς συνήθειές του κι' ἀναπολοῦσε
τὴν τάξη τοῦ σπιτικοῦ του. Ναί, ἡ Σε-
σίλ ἦταν μιὰ καλὴ νοικοκυρά. Εἶχε πολλὰ
ἐλαττώματα, ἀλλὰ ἦταν καλὴ νοικοκυρά.
Ἦξερε πὺς νὰ διευθύνῃ ἓνα σπίτι...

Μιὰ μέρα, ἀποφάσισε νὰ μετατρέψῃ
τὸ σαλονάκι σὲ μελετητήριον. Θὰ μπορού-
σε νὰ γράφῃ μουσικὴ, περμιένοντας τὴ
Μαρία. Ἡ δουλειὰ θὰ συγκρατοῦσε τὴς
σκέψεις του. Στρώθηκε μὲ ἡλὸ στὸ γρα-
φειάκι του. Ἀλλὰ τὰ μάτια του ἀνα-
ζητοῦσαν στὸν τοῖχο τὸ πορτραῖτο τοῦ πα-
τέρα του, τ' ἀγαπημένο του πιάνο, τὴ
φιλικὴ παρουσία τῶν γνωστῶν του ἀντι-
κειμένων. Νοστάλησε τὰ γέλιο τῶν παι-
διῶν. Ἡ θύμηση τῶν Παθῶν, κλει-
σμένων στὸ συρτάρι του, τοῦ ξανάφθε μ'
ἀναπάντεχη ἔνταση. Ἀναπόμνημα πέταξε
τὴν πέννα, ἀρπάξε τὸ καπέλλο του καὶ
βγήκε ἔξω.

ΕΝΑ ἀπόγευμα ὁ Φέλιξ ἐπισκέφθηκε
τοὺς Σούμαν. Μιὰ κουρασμένη ὁ-
μητορία ἀνοίξε τὴν πόρτα, λέγον-
τάς του πὺς ἡ κυρία Σούμαν ἔλειπε ἀπ'
τὴν πόλη. Ὅσο γιὰ τὸν κύριο, δὲν ἤξερε,
ἀν βρισκότανε μέσα. Ὁ Φέλιξ τῆς ἔδωσε
τὴν κάρτα του καὶ περίμενε στὸ χαλάκι.
Ἐνα λεπτὸ ἀργότερα ὁ Ρόμπερτ Σού-
μαν μπήκε μέσα. Ἦταν ἀξέριτος, ἀγέ-
νιστος, μὲ μάτια κατακόκκινα, ἀποβλακω-
μένα ἀπ' τὴν κούραση.

— Πόσο χαίρομαι ποὺ σὲ βλέπω, εἶ-
πε ἀγκαλιάζοντας τοὺς ὤμους τοῦ Φέλιξ.
Μπήκανε στὸ μελετητήριον κι' ἀρχίσανε νὰ
κουβεντιάσουν. Ναί, ἡ Κλάρα ἦταν κα-
λά, ἀλλὰ ἔλειπε σὲ μιὰ ἀπ' τὴς περιοδεῖες

τῆς δίνοντας συναυλίες. Ὁχι ἐκεῖνος δὲν
πῆγαινε πιά μαζί της. Ἐπρεπε κάποιος
νὰ φροντίζῃ τὰ παιδιά... Τώρα ποὺ εἶ-
χε σακατέψῃ τὸ δάχτυλό του, αὐτὴ δού-
λευε γιὰ τὸ ψαμί τους. Ὁ, ναί, ἔγρα-
φε μουσικὴ. Περισσότερο ἀπὸ κάθε φορὰ,
παρ' ὅλες τὴς ὁδηγίες τοῦ γιαιτροῦ.

— Κι' ἐσύ, Φέλιξ, τί κάνεις; Δὲ μοῦ
φαίνεται καὶ πολὺ καλὰ.

— Ὑποφέρω πότε — πότε ἀπὸ δυνα-
τοὺς πονοκεφάλους, ἀλλὰ κατὰ τ' ἄλλα
εἶμαι καλὰ. Ἐνδιαφέρομαι, ἔρεεις, νὰ
βρῶ ἓνα δάσκαλο γιὰ σύνθεση, γιὰ νὰ
πάρῃ τὴ θέση μου στὸ Ὄδαιο. Σκέπτο-
μαι αὐτὸν τὸν Βάγκνερ. Τί λὲς εσύ;

— Δὲν ξέρω. Τὴ μιὰ στιγμὴ ἡ μου-
σικὴ του εἶναι φανταστικὴ, τὴν ἄλλη
ὑπέροχη. Δὲν μπορῶ νὰ καταλάβω, ἀν
εἶναι μεγαλοφυΐα ἢ τσαρλατάνος.

— Μπορεῖ νὰναι καὶ τὰ δυό.

— Εἶναι ἓνας μυστήριος ἀνθρωπάκος.
Κοντοπίθαρος μ' ἓνα τεράστιο κεφάλι.
Ματαιόδοξος σὰν παγώνι. Βουτηγμένος
στὰ χρέη. Φέρεται ἀπαίσια στὴ γυναίκα
του. Φαντάζεται πὺς εἶναι λογοτέχνης,
ποιητὴς, φιλόσοφος, καὶ πολιτικός. Βγά-
ζει λόγους σὲ πολιτικὲς λέσχες καὶ μιὰ
ἀπ' αὐτὲς τὴς μέρες θὰ βρεθεῖ στὴ φυ-
λακὴ.

— Ὁραῖα! Χαμογέλασε ὁ Φέλιξ. Μπο-
ρεῖ νὰ τὸ θεωρήσῃ λογικὸ ν' ἄλλάξῃ
πόλη καὶ νὰ πάει στὴ Λειψία.

Κουβεντιάσανε λιγάκι ἀκόμα, νοιώ-
θοντας κάπως ξένοι. Χωρίσανε μὲ τὴς συ-
νηθισμένες ὑποσχέσεις νὰ ξανασυναντη-
θοῦν, ἔχοντας πὺς δὲν ἔμελλαν νὰ τὴς
κρατήσουν.

Καθήμεν Ρόμπερτ, καθήμεν Κλάρα. Ἀ
γωνίστηκαν τόσα χρόνια γιὰ τὴν ἀγάπη
τους καὶ τώρα; Ἐνας φτωχὸς, δύσκολο-
ς γάμος, μὲ μακρόχρονο χωρισμὸς,
ὅλο ἀγωνία, μὲ τὸν ἐφιάλτη τῆς ἀρρώ-
στειας καὶ τῆς τοῦλας... (Λίγα χρόνια
ἀργότερα ἐκδηλώθηκαν στὸ Σούμαν τὰ
φανερὰ συμπτώματα παραφροσύνης. Ἐ-
να ἀπόγευμα, στὸ Ντόσσελντορφ, ὀλίγη
στὸ Ρήνο. Σάθηκε καὶ τὸν κοινώλησαν
σ' ἓνα ἄστυ, ὅπου καὶ πέθανε ὄστερα
ἀπὸ δυὸ χρόνια). Καὶ μήπως ὁ ἴδιος μὲ
τὴ Σεσίλ; Ἀρχίσανε ποτὲ δυὸ νέοι τὸ
ταξίδι τῆς ζωῆς μὲ μεγαλύτερες πιθα-
νότητες ἐπιτυχίας; Καὶ τώρα! Χαροσμέ-
νοι, πικραμένοι, ὁ καθένας κυλιόμενος
στὸν ἐαυτό του. Ὁ, Θεέ, δὲν ἔπρεξε μὴ-
νυμ εὐτυχία σὲ τοιοῦτον κόσμῳ;

Μπαίνοντας στὴν κἀμαρά του, δὲν πρό-
σεξε ἀμέσως τὴν Μαρία. Σὰν πῆγε ν' ἀ-
νάψῃ τὸ κερί, τὴν εἶδε ξαπλωμένη στὴν
πολυθρόνα κοντὰ στὸ παράθυρο.

— Ἀγαπημένη! φώναξε χαρούμενος.
Δὲ σὲ περιμένα τόσο νωρίς.

Τὰ μάτια της ἦταν ψυχρά, τὰ μάγου-
λα ὄρα.

— Τί τρέχει; τὴ ρώτησε τρυφερά,
πιάνοντας τὰ χέρια της.

Ἐκεῖνη δὲν ἀπάντησε.

— Γιατί κλαῖς;

— Γιὰ σένα, τοῦ χαμογέλασε μὲ πό-
νο στὰ μάτια.

Αὐτὸς καμώθηκε πὺς δὲν καταλάβαινε.

— Δὲν εἴμαστε εὐτυχιώμενοι; Ἀγα-
πίμαστε. Σὲ δέκα μέρες φεύγουμε γιὰ
τὸ Παρίσι.

— Γιατί νὰ σ' ἀγαπᾷ τόσο; Ἐκανε
ἔπνοη. Ὁχι, αὐτὰ τὰ χρόνια, ποὺ σε
σκεφτόμουνα, ἔλεγα στὸν ἐαυτό μου πὺς
εἶμαι χαζή. Ἐλεγα, πὺς ὑπάρχουν πολλοὶ
πιδ ὁμορφιοὶ καὶ πλοῦσιοι ἄντρες ἀπὸ
σένα. Μοῦ δόνανε διαμάντια καὶ λεφτά.
Τὰ πάντα. Ἀλλὰ ἐγὼ δὲν σκεφτόμουνα

παρά έσένα. "Όταν λές, πώς ή καλή γυναικούλα σου, σ' έδιωξε και δεν σ' αγαπάει πιά, ξέρω πώς λές ψέματα. 'Αλλά σ' αγαπώ, δεν έβλω να φύγεις κι' έτσι καμώνομαι πώς σε πιστεύω. Τώρα, όμως, ή Μαντόνα θύμωσε μαζί μας και φαρισκάνει την αγάπη μας.

— Μα έγω είμαι εύτυχισμένος, της είπε σφίγγοντάς της τα χέρια.

— "Όχι, καρίνο, δεν είσαι εύτυχισμένος. Διαβάζω τη θλίψη στα μάτια σου. Σε παρατηρώ κρυφά και ξέρω πώς σκέφτεσαι τη γυναικούλα σου και να μπαμπίνι.

Την έστρωξε θυμωμένα.

— 'Η καλή μου γυναίκα, ή γυναικούλα μου, έμπηξε τις φωνές. Χαίρομαι που την έχτιμω, αλλά τυχαίνει να την γνωρίζω καλύτερα από σένα. 'Ήταν ψυχρή, έγωιστρια και...

— Ξεφονίζεις, αλλά λές ψέματα, τον διέκοψε. Την είδα μονάχα μία φορά στο Παρίσι, αλλά την παρατήρησα κι' είδα πώς είναι σπουδαία σύζυγος για σένα. Πολύ δημοφιλής κι' άριστοκρατική. Ποτέ της δεν πούλησε λουλούδια στους δρόμους, νό; Ποτέ δεν πήγε μ' άντρες στα ξενοδοχεία, όπως έγω. Πάντα της καλή κοπέλλα.

— 'Εγώ όμως έζησα μαζί της δώδεκα χρόνια.

— "Ένας άντρας μπορεί να ζήσει χρόνια με μία γυναίκα, αλλά να μην την νοιώσει. Να την αγαπάει, αλλά να μην την καταλάβει.

— Καλά, λοιπόν, μια και τη βρίσκεις τόσο υπέροχη, γιατί ξεγλύστρησες στην κάμαρά μου, το βράδυ που έφτασα εδώ;

Τό χτύπημα την πόνεσε. Κιιά μία στιγμή μής, τον κύτταξε με βλέμμα ύγρο.

— 'Ήρθα στην κάμαρά σου, γιατί είμαι μία παλιογυναίκα και σ' αγαπώ, του είπε ταπεινά. Γιατί δλ' αυτά τα χρόνια, παρακολουσά σου τη Μαντόνα να κάνει ένα μιράκι. Τώρα, όμως, ξέρω πώς δεν ξαναγυρνάς στη γυναίκα σου έπειδή σου δίνω πολλά φιλά και κάνω ό,τι μπορώ για να τήνε ξεχάσεις και να μείνεις μαζί μου. 'Η Μαντόνα, μία μέρα, θα με τιμωρήσει και θα καώ στην κόλαση.

— Θέλεις να ξαναγυρίσω στη Σεσίλ; τη ρώτησε γλυκά.

— Δεν το θέλω, έκανε απελπισμένη, αλλά ξέρω πώς αυτό είναι το καλό σου, καρίνο. Πήγαινε και πές της τα όλα. Πώς βρέθηκα γυμνή στο κρεβάτι σου, σαν μία πόρνη. Πές της πόσο ντρέπεται και πώς μονάχα εκείνην αγαπάς, και σε λίγο θα σε συγχωρέσει.

— Κι' εσύ;

— 'Εγώ δεν λογαριάζομαι. "Όταν φύγεις, ή καρδιά μου θα πεθάνει, και δεν έχει πιά σημασία το που θα πάω. Θα τραγουδάω στην όπερα και θα δίνω πολλά λεφτά για να μπαμπίνι, δεν θα πηγαίνω πιά με άντρες. Κι' έτσι, σαν πεθάνω, ίσως ό Θεός να με συγχωρέσει κι' έμεινανε.

— Μα δεν καταλαβαίνεις, Μαρία, πώς αγαπιόμαστε; Θάμωστε πάντα μαζί. Και θα δείς, θάμωστε πολύ εύτυχισμένοι.

"Ένοιωθε πώς δεν θα τη έπειθε ποτέ και πώς μία μέρα θα του ξεφύγνε και πάλι.

Τή φορά αυτή, όμως δεν θα την άφηνε να του φύγει.

ΤΙΣ επόμενες μέρες, ή Μαρία δεν του ξαναμίλησε για τη Σεσίλ. Τα φροσμάτά της όμως όλο και χειροτερεύανε. 'Αρχισε να πίνει. 'Ασυνήθιστη στο οινόπνευμα, μεθούσε γρήγορα.

— 'Ο Φέλιξ άντεχε ύπομονετικά νοιώθοντας την έσωτερική της πάλη. Πότε— πότε διάβαζε στα μάτια της έναν άπερίγραπτο τρόμο και μίσος.

"Ένα απόγευμα, ξεκίνησε σ' αναζήτηση του Βάγκνερ. Μπήκε σ' ένα δωμεριό διάδρομο, ανέβηκε τα σκάγια σκαλιά και χτύπησε το κουδούνι.

"Τότερα από άρκετή ώρα ή πόρτα άνοιξε τριζοιντας και φανερώθηκε ένα γυναικείο καστάνο μάτι.

— Δεν είν' εδώ. 'Ελα αύριο.

Τα λόγια ειπώθηκαν διαστικά πίσω απ' την πόρτα. 'Ο Φέλιξ έχωσε γοργά το πόδι του στη χαλαμάδα.

— 'Ήρθα να μιλήσω στον χερ Βάγκνερ για μία θέση.

Τό αποτέλεσμα ήταν άμεσο. 'Η πόρτα άνοιξε διάπλατη και παρουσιάστηκε ή φράου Βάγκνερ. 'Ήταν νέα κι' όμορφη, αλλά τό κουρασμένο στόμα και τ' άχτένιστά της, μαλλιά την δείχνανε μεγαλύτερη, σχεδόν μεσοκόπη.

— Νόμισα πώς ήρθατε για τό νοίκι. 'Ο Ρίχαρντ βγήκε μία θα γυρίσει σύντομα. "Αν δεν σάς πειράζει να περιμένετε στην κουζίνα. Είναι πιο ξεστά έχει.

Την ακολουθούσε στη σκοτεινή κουζίνα. — Μήπως θέλετε να πιείτε τίποτε; τον ρώτησε αδέσβια. 'Εκείνος άρνήθηκε εύγενικά.

— Πού σάς έχω δει, είπε. Σα γνωστός μου φαίνεστε.

Και βέβαια είχε δει τό πορτραίτο του, που πουλιότανε σ' όλους τους μουσικούς οικους της Γερμανίας.

— Λέγομαι Φέλιξ Μέντελσον.

— Τώρα θυμάμαι. Είσαστε συνθέτης όπως ό άντρας μου. "Αρχισε να ξεφλούδιζει λίγες πατάτες. "Έχετε γράψει πολλά τραγούδια. Είστε πολύ τυχερός που τα έχετε εκδώσει. Κι' ό Ρίχαρντ έγραψε στοίβες, αλλά δεν βρίσκει κανέναν να του τα εκδώσει, έκανε με πίκρα.

— "Ίσως θα μπορούσα να βοηθήσω κάπως, προσφέρθηκε αυτός μ' αυθόρμητη θέρη. Γνωρίζω άρκετους.

— Μακάρι. Χρειάζομαστε τα λεφτά.

— Θα θέλατε να μάθετε πώς ή θέση που γι' αυτήν θέλω να συζητήσω με τον άντρα σας, εξασφαλίζει ένα σταθερό και καλό μισθό.

— Πολύ εύγενικό από μέρους σας να σκαρφώσετε όλ' αυτά τα σκαλιά, για να του προσφέρετε δουλειά, τον κόνταξε κουρασμένα.

"Η εύγνωμοσύνη γυάλιζε στα μάτια της. Χαϊρότανε, έχοντας κάποιον για να κουβεντιάζει, κάποιον που δεν ήθελε ν' άπειλήσει και να ζητήσει λεφτά.

— Πάνω δέκα χρόνια από τότε που παντρεύτηκα τον Ρίχαρντ και τα πράγματα πάνε όλο στο χειρότερο. Προτού να τον παντρευτώ, ήμουνα μία χαρά. "Ήμουνα θεατρίνα. Λέγομαι Μίνα Πλάνερ. "Ίσως να μ' είχατε άκουσει, ρώτησε με λαχτάρα.

— Και, βέβαια, της είπε ψέματα αυτός. Τ' όνομά σας είναι γνωστό.

Τα μάτια της σφάσαν με καμάρι και ξανάδειξε και πάλι νέα.

— Ο Ρίχαρντ διηθύνε την όρχήστρα

του θεάτρου. "Ήταν μονάχα είκοσιτοίς χρόνων κι' έγώ δεν το δίνω καμιά σημασία. "Αλλά αυτός δεν μ' άφηνε ήσυχη. "Αρρώστησε και τότε λυπήθηκα και τον περιποιήθηκα. Θαρρώ πώς καμώθηκε τον άρρωστο μόνο και μόνο για να με καταφέρει. Τέτοιους είναι. "Όταν βάλει κάτι στο νου του, πρέπει να τό τελειώσει — έστω κι' αν μετανοήσει άργότερα. "Απ' τη στιγμή που παντρευτήκαμε, όλα πήγανε στραβά. Δέ λέω, πώς είναι λάθος του, αλλά όπου πάει, μπλέκει σε μπελάδες. "Ο φουκαρής έκανε ό,τι μπορούσε. "Έχουμε μήνα να φάμε μία μπουκιά κρέας. Δεν έχω λεφτά ούτε για κεντά. Τρεις μήνες έχουμε να πληρώσουμε τό νοίκι. Και ξέρετε τι κάνει αυτός;

Κύτταξε τό Φέλιξ μ' ένα απελπισμένο χαμόγελο.

— "Ανακατεύεται στην πολιτική! Μάλιστα, λογαριάζει ν' άρχίσει μία επανάσταση, που θα τον κάνει πλούσιο. Θα πάρει τη θέση του χερ φόν Βίολινγκ, και θα παρουσιάσει τις άπερές του. Θάθελα να ξέρω, πώς θα τελειώσουν όλ' αυτά, είπε ξέπνοθ, αλλά δεν φαντάζομαι να υπάρχω ίσαμε τότε.

— "Ίσως να δεχτεί την πρότασή μου.

— "Άλλος νάτανε θα πηδούσε απ' τη χαρά του, άλλ' αυτός.. δεν ξέρω..

— Πιστεύετε, πώς θα γυρίσει σύντομα; ρώτησε ό Φέλιξ. Θα πρέπει να γυρίσω στο ξενοδοχείο μου.

"Η φωνή της βγήκε σαν ψίθυρος.

— Βρίσκεται σ' ένα ταβερνάκι, κάτω στο δρόμο. Θα δείτε μία πράσινη πόρτα. Χτυπήστε, πητε τό σύνθημα και θα σάς μάσουν με μέσα.

Τόν συνώδευε ως την έξορτα.

— "Ελάζω να δεχτεί τη θέση. Και σάς παρακαλώ, πέστε του νάθετε σπίτι. Είναι τόση μοναξιά εδώ, όλη μέρα όλο, μοναχή.

"Ο Φέλιξ μπήκε δίχως δυσκολία στο ταβερνάκι. "Αναγνώρισε τον Βάγκνερ και τον πλησίασε.

— Με συγχωρείτε που ήρθα εδώ, είπε χαμογελώντας, αλλά θάθελα να σάς μιλήσω.

"Τότερα από μίαν ώρα, έπωφελομένος μιάς διακοπής του λευτικού χειμάριου του Βάγκνερ, ό Φέλιξ έστρωξε την καρέκλα του και σηκώθηκε.

— Καταλαβαίνω για ποιους λόγους, δεν δέχεστε την ταπεινή θέση που σάς προσφέρω και δεχτήτε τις ευχαριστίες μου για την τόσο ενδιαφέρουσα συζήτηση. Δούλος σας.

"Ο Βάγκνερ παραμένει καθισμένος για να κρύψει τό κοντό του άνδστημα.

— Δούλος σας, έκανε τραχείά.

— "Αλήθεια, ή φράου Βάγκνερ με παρακάλεσε να σάς πω πώς είνα μόνη και σάς περιμένει.

"Ο Βάγκνερ δεν άπάντησε, κι' ό Φέλιξ βγήκε έξω.

Λημόνησε σύντομα τό έπεισόδιο με τον Βάγκνερ, άνησυχώντας με τα φροσμάτα της Μαρίας.

"Ένα απόγευμα καθότανε μόνος χαμένος στους λογισμούς του. "Ακούστηκε ένα χτύπημα στην πόρτα. "Ο Κάρλ Κλίνγκεμαν στεκότανε στο κατώφλι.

— Μη ρωτάς τίποτα. Πεινάω τρομερά. Βάλ' τό παλτό σου κι' έλα μαζί μου.

Λίγο άργότερα, καθόντανε στο κομ-

κάτερο εστιατόριο της Δρόσθης.

— "Η φίλια, άρχισε ό Κάρλ τελικά, έχει όλα τα κουσούρια του έρωτα, και καμιά μίαν απ' τις άπολαβές του. "Αν είχα άκόμη ένα φίλο σαν έσένανε, θα τίναξα τό μυαλά μου. Θα ήθελες να ξέρεις γιατί βρίσκομαι χειμωνιάτικα σε τούτη έδώ την πόλη;

— Και βέβαια.

— Για λόγου σου.

— Μπας κι' ήρθες να μου κάνεις κηρύγματα;

— "Όχι, ήρθα μονάχα για να κρίνω μόνος μου, αν σούχει στρίψει ή όχι.

— Και πώς βρήκες τό ξενοδοχείο μου;

— "Ο καλός μου φίλος, ό βαρώνος φόν Στουλενχάιμ, μου προμήθευε τη διεύθυνσή σου. Σάν όλους τους διπλωματικούς άρχηγούς, λαβαίνει καθημερινά άναφορές για κάθε σπουδαία άφιξη.

— Και τώρα, έκανε ό Φέλιξ ελφονικά, τώρα που με βρήκες, τι σκοπεύεις να κάνεις;

— "Εξαρτάται. Προτιμώ να μου πεις εσύ, τί σκοπεύεις να κάνεις;

— Λογαριάζω να φύγω σε λίγες μέρες στο Παρίσι με τη Μαρία. Τι άλλο θέλεις να μάθεις;

— Κι' ύστερα τί θα κάνετε;

— Δεν ξέρω ακριβώς. "Ανέφερε για κάποιο συμβόλαιο στη Βιέννη.

— Κι' ύστερα; "Η φωνή του Κάρλ έτρεμε από όργη. Στο Μιλάνο, στο Βερολίνο, στο Λονδίνο, ή Πετρούπολη. Κι' όπου πηγαίνει αυτή, κι' εσύ. Σάν γραμματικός, σύντροφος, έραστής. Σε κάθε πόλη θα δέχεται τα λουλούδια και τις προσκλήσεις των παλιών έρωμένων της. Θα την περιμένεις ύπομονετικά στο καμαρίνι ή στο ξενοδοχείο και θα παρακολουθείς κάθε παράσταση, απ' τα παρασκήνια φυσικά. Και γι' αυτό εσύ, έσύ ό μεγάλος μουσικός, θα παρατήσεις τη γυναίκα σου και τα παιδιά σου!

Σταμάτησε άπότομα.

— Παλαβέ! Ξέπασε. Βλέπεις τον έαυτό του σε μία τέτοια ζωή;

"Ο Φέλιξ ξαφνίστηκε απ' τη θιαύτητα του φίλου του. Ποτέ του δεν είχε δει θυμωμένο τον Κάρλ. Και μιλούσε σωστά.

— "Ίσως, άπάντησε, ίσως νάχεις δίκιο, αλλά, τουλάχιστον, αυτή μπορεί να μου δώσει την αγάπη.

— Τη σάρκα, θες να πεις.

— Πέσ' το, όπως θέλεις. "Ο έρωτας έχει πολλές μορφές.

— Μα έγω γνώρισα καλά τό σαρκικό έρωτα κι' έμαθα ένα πράγμα. Δεν κρατάει πολύ. Ξέρεις Φέλιξ, δεν νομίζω πώς αγαπάς τη Μαρία.

"Η παρατήρηση τον βοήκε άπροσέτοιμαστο. "Ίσως να είχε δίκιο ό Κάρλ, αλλά δεν του έμενε καιρός για να τό συζητήσει.

— Δεν νομίζεις, πώς αυτό πρέπει να τό κρίνω έγω;

"Ο Κάρλ άγνόησε τό σαρκασμό.

— Τό ξέρεις πώς έχω δίκιο. Πιστεύεις πώς την αγαπάς, έπειδή την έχεις ανάγκη κι' αυτό, έπειδή τα έχεις χάσει, φοβάσαι και θέλεις κάποιον για ν' άπαλύνει τις τύψεις και τους φόβους σου, με χάδια και φιλά. Δέ θέλεις να μείνεις μόνος.

— Τουλάχιστον μ' αγαπάει, ξεφώνισε.

— Ναί, συνέχισε ήρεμα ό Κάρλ. Ναί σ' αγαπάει. Με κάθε ίνα του κορμού της,

Αυτή ή αγάπη είναι μ' άλυσίδα, μια άρρώστεια. Τό ξέρεις πώς δεν ταιριάζετε, πώς θα καταστρέψει ό ένας τον άλλον. Τέτοιους έρωτας δέ στεριώνει την εύτυχία.

— Καλύτερα, παρά καθόλου αγάπη.

— Και πώς τό ξέρεις ότι ή Σεσίλ δεν σ' αγαπά τό ίδιο βαθιά, όπως ή Μαρία;

— "Η Σεσίλ. Τό φανεράει με πολύ παράξενο τρόπο.

— Σωστά, παραδέχτηκε ό Κάρλ. Μα για τόνομα του Θεού, δεν καταλαβαίνεις πώς είναι προίον της άνατροφής της; "Από παιδί διδάχτηκε πώς να είναι κυρία, πνίγοντας τα συναίσθημά της. "Αλλά ή φωτιά ύπάρχει. "Αληθινή αγάπη. Κι' αν της δώσεις την εύκαιρία..

— Την εύκαιρία να φανεί φιλεύσπλαχη; Ν' άνοίξει την άγκαλιά της συγχωρώντας τον μετανοικμένο σύζυγό της; Γιατί δεν ξαναγυρίζεις στο Λονδίνο; "Έκανε και τινάχτηκε όρθιος. Ποιός σούδωσε τό δικαίωμα ν' ανακατεύεσαι στις δουλιές μου;

— "Η φίλια μας! "Ο Κάρλ βρόντηξε τη βαρειά του γροθιά στο τραπέζι. Δέ θα σ' αφήσω να καταστρέψεις τη ζωή σου.

"Η άπάντηση του Φέλιξ ύπηρεξε ένα σκληρό γέλιο.

— Μπορείς να κοπανάς τη γροθιά σου, και να ξεφωνίζεις όσο θέλεις. "Εγώ φεύγω με τη Μαρία και δεν μπορεί να μās έμποδίσει κανένας. Δεν θέλω ούτε να σε ξαναδώ.

Μέ ξαφνιασμένο βλέμμα ό διπλωμάτης παρακολούθησε τον παιδικό του φίλο να φεύγει διαστικά. "Ένοιωσε ένα σφιξιμο στο λαμό, και, για μία στιγμή, πούθησε να τρέξει ξωπίσω του, να τον θερμοπαροκαλέσει. "Αλλά ό Φέλιξ είχε χάσει τό λογικά του.

Μία στιγμή άργότερα πηδούσε σ' ένα άμάξι.

— Στην πρεσβεία του "Ανόβερου, φώναξε.

ΦΕΛΙΞ, δεν ανέφερε στη Μαρία την έπίσκεψη του Κάρλ. Κουβεντιάσανε για την αναχώρησή τους κι' άποφάσισαν να φύγουν τό άλλο πρωί, ύστερα απ' την τελευταία παράσταση. Μένοντας μόνος ένοιωσε κουρασμένος, μόλις θυμωμένος και σαν χαμένος. "Ο

Η ΣΤΗΝΕΧΕΙΑ: Στο επόμενο

— Γιατρέ, όφείλω να σάς είδοποιήσω πώς παρακολουθείτε την τηλεόραση. "Απ' έδω είναι τό μηχανήμα της άκτινολογίας...

‘Η αναγέννηση τῆς ἰσπανικῆς μουσικῆς

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ-
ΤΗΤΑ ΤΟΥ ΙΣΑΑΚ ΑΛΜΠΕΝΙΘ

ΦΙΛΟΓΕΧΝΟΥ

‘Από τούς τρεις μεγάλους ‘Ισπανούς συνθέτες — Πεδρέλλ, Ντέ Φάλια, ‘Αλμπένιθ — πού ἔδωσαν στη μουσική τῆς πατρίδας τους παγκόσμια καθιέρωση, ὁ τελευταίος εἶναι ὁ πῶς μεγάλος κι’ ὁ αὐθεντικώτερος ‘Ισπανός. Χάρη σ’ αὐτόν, τὸ ἰσπανικὸ φολκλὸρ πήρε τὴ μορφή ἀριστουργήματος. ‘Η «‘Ιμπέρια» εἶναι ἡ μουσικὴ ἐκφραση τῆς ‘Ισπανίας. ‘Ο ‘Αλμπένιθ, ὅμως, μὲ τὴ μεγαλοφυΐα του, προχώρησε πέρα ἀπὸ τὸ φολκλὸρ: Τὸ ἀφωμίωσε στὴ δημιουργικὴ του ἔμπνευση καὶ τὸ μουσικὸ του ἔργο συγκινεῖ κάθε ἄνθρωπο, δίνει κάθε ψυχὴ. Μέσα στοὺς μεγάλους συνθέτες τῆς ἐποχῆς γύρω ἀπὸ τὸ 1900 ὁ ‘Αλμπένιθ ξεχωρίζει σὰν ἓνας ἀπὸ τούς πῶς σημαντικούς καὶ τούς πῶς τέλειους.

Ο ΚΤΩΒΡΙΟΣ 1867. ‘Ενας νεαρὸς ‘Ισπανὸς πιανίστας προσέρχεται στὶς εἰσαγωγικὲς ἐξετάσεις στὸ ‘Οδεῖο τοῦ Παρισιῦ. Προικισμένος μὲ ἐξαιρετικὰ χαρίσματα, καταπλήσσει τὴν ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ μὲ τὴν εὐκολία πού ἀντιμετωπίζει ὅλες τὶς δοκιμασίες. Τὴν καταπλήσσει, μάλιστα, διττά: Τὴ στιγμή πού οἱ ἐξεταστές, ἔχοντας ἀποφασίσει νὰ γίνῃ δεκτὸς ὁ ἐξεταζόμενος στὸ ‘Οδεῖο, σηκώνονται γιὰ ν’ ἀναγγελοῦν τὴν κρίση τους, ὁ νεαρὸς ‘Ισπανὸς θάγει μιὰ μπάλλα ἀπὸ τὴν τσέπη του καὶ τὴν πετᾷ, παίζοντας, μέσα στὴν αἴθουσα. ‘Η μπάλλα χτυπᾷ μιὰ προθήκη καὶ

τὴν κάνει θρύμμα. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ὁ ‘Ισπανὸς πιανίστας εἶναι ἐπὶ τὰ χρόνια κι’ οἱ ἐξεταστές ἀποφασίζουν ν’ ἀναβάλουν μερικὰ χρόνια τὴν ἐγγραφή του στὸ ‘Οδεῖο. Τὸ παιδί αὐτὸ ὀνομάζεται ‘Ισαάκ ‘Αλμπένιθ καὶ θὰ γίνῃ ἓνας ἀπὸ τούς μεγαλύτερους μουσικούς πού ἔδωσε ἡ ‘Ισπανία στὸν κόσμo.

Εἶχε γεννηθεῖ πρὶν ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια στὶς 29 Μαΐου 1860 στὸ Καμπροντόν, ἓνα χωριουδάκι τῶν καταλανικῶν Πυρηναίων, ὅπου ὁ πατέρας του, τελωνειακὸς υπάλληλος, εἶχε τοποθετηθεῖ πρὶν ἀπὸ λίγο καιρό. Βάσκος ἀπὸ τὴ Βιττόρια καὶ παντρεμένος μὲ μιὰ Καταλανή ὁ ‘Αγγέλ ‘Αλμπένιθ ἦταν ἓνας φιλόδοξος ἄνθρωπος. Πολὺ γρήγορα ἀντελήφθη ὅτι μποροῦσε νὰ ἐκμεταλλεῖται τὸ ταλέντο τοῦ γιῶ του. Καὶ τὸ 1864 τὸ «παιδί θαῦμα» δίνει στὴ Βαρκελώνη τὴν πρώτη συναυλία του. Τὸ κοινὸ μὲν ἐκθαμβο, δὲν πιστεύει τ’ αὐτιά του. ‘Ο δὸν ‘Αγγέλ, μεθυσμένος ἀπὸ περηφάνεια, πηγαίνει τὸ γιό του στὴ Μαδρίτη, ὅπου τὸν ἐπιδεικνύει μὲ τὴν ἴδια ἐπιτυχία.

Περιπετειῶδὴ νιάτα

ΜΕΤΑ τὴν ἀναβολὴ τῆς ἐγγραφῆς του στὸ ‘Οδεῖο τοῦ Παρισιῦ, ὁ ‘Ισαάκ ξαναγυρίζει στὴ Μαδρίτη. Τὰ πράγματα, ὅμως δὲ πᾶνε καλά: ‘Ο δὸν ‘Αγγέλ χάνει τὴ θέση του, γιὰτὶ ἔρχονται στὴν ἐξουσία οἱ ἀντίπαλοι τῆς πολιτικῆς παρατάξεως ὅπου ἀνήκει. Τὸ 1868 — 69 ὁ ‘Ισαάκ ‘Αλμπένιθ δίνει συναυλίες στὴν Καταλονία καὶ γράφει τὸ πρῶτο ἔργο του, τὴν πρώτη σύνθεσή του, ἓνα στρατιωτικὸ ἐμβατήριo ἀφι-

Τρεῖς μεγάλοι ἑρμηνευτὲς τῆς περιφημῆς «‘Ιμπέρια», τοῦ ἀριστουργήματος τοῦ ‘Αλμπένιθ: Οἱ διάσημοι πιανίστες Βάλτερ Γκίζικιγκ, Βίλχελμ Μπακχάους καὶ ‘Εντβίν Φίσερ.

ρωμένο στὸν προστάτη τοῦ πατέρα του, τὸ στρατηγὸ Πρίμ.

Στὸ τέλος τοῦ 1869 ὁ στρατηγὸς Πρίμ βρίσκεται στὴν ἐξουσία. ‘Ο δὸν ‘Αγγέλ ξαναδιορίζεται καὶ τοποθετεῖται στὴ Μαδρίτη, ὅπου καὶ ἐγκαθίσταται κι’ ὅπου στέλνει τὸ γιό του στὸ ‘Οδεῖο. ‘Η ἡρεμὴ, ὅμως, αὐτὴ ζωὴ δὲν ἐνθουσιάζει τὸν ‘Ισαάκ: Δὲν εἶναι τοῦ γούστου του. Μιὰ μέρα τοῦ Νοεμβρίου 1870 — εἶναι δέκα χρόνων — δίνει μιὰ μικρὴ γιορτὴ γιὰ τούς συμμαθητὲς του στὸ ‘Οδεῖο. Τὴν ὥρα πού πρόκειται νὰ πληρώσει τὰ ἔξοδα τῆς γιορτῆς βλέπει ὅτι δὲν ἔχει δεκάρα στὴν τσέπη του. Τὶ νὰ κάνει; Σκέπτεται ὅτι εἶναι μιὰ εὐκαιρία νὰ δραπετεύσει. Περιπλανιέται στὴν τύχη καί, φτάνοντας στὸ σιδηροδρομικὸ σταθμὸ τοῦ Βορρά, μπαίνει κρυφὰ στὴν ἀποβάθρα κι’ ἀνεβαίνει σὲ μιὰ ἀμαρσοτοχία πού φεύγει γιὰ τὸ ‘Εσκοριάλ.

‘Ετσι ἀρχίζει ἡ περιπετειῶδὴ ζωὴ του. ‘Ο μικρὸς ‘Ισαάκ, πού δὲν ξέρει καλὰ καλὰ νὰ διαδίδει, ταξιδεύει ἀπὸ πόλιν σὲ πόλιν, δίνοντας συναυλίες... στὴν ‘Αβίλα, ἔπειτα στὸ Τόρο, κατόπι στὴ Σαλαμάνκα καὶ σὲ διάφορες ἄλλες πόλεις τῆς Καστίλλης καὶ τοῦ Λεόν.

Στὸ Μπούργκος ἡ ἀστυνομία εἰδοποιεῖται ἀπὸ τὸν πατέρα του, τὸν βρίσκει καὶ τὸν στέλνει πίσω στὴ Μαδρίτη. ‘Αλλ’ ὁ ἀνίσχυρος ‘Ισαάκ ξαναφεύγει, αὐτὴ τὴ φορά γιὰ τὴν ‘Ανδαλουσία καί, στὸν Κάδικα, ὅταν ἡ ἀστυνομία ἐμφανίζεται ἀπειλητικῇ, δὲ διστάζει: Τὸ ἐπιβατηγὸ «Εσπάνια» ἀποπλέει γιὰ τὴν ‘Αμερικὴ: Καὶ ὁ ‘Ισαάκ γίνεται λαθρεπιβάτης. Τὸν ἀνακαλύπτουν κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ ταξιδιοῦ, τὸν ἀπειλοῦν μὲ φυλάκιση καὶ τελικὰ τὸν ἀποδιώκουν στὸ πρῶτο λιμάνι, στὸ Μπουένος ‘Αἶρες τῆς ‘Αργεντινῆς.

Τὸ 1873 βρίσκεται πάλι στὴν ‘Ισπανία, ὅπου ἔχει παλιννοστήσει μὲ τὴ βοήθεια κάποιου ‘Ισπανικοῦ προξενεῖου. Φτάνει ἐνῶ μαίνεται ὁ ἐμφύλιος πόλεμος καὶ ἐκμεταλλεύεται τὴν εὐκαιρία γιὰ νὰ δώσει συναυλίες καὶ γιὰ τούς Καρλιστὲς καὶ γιὰ τούς Φιλελευθέρους — τούς ἀντιπάλους πού πολέμου.

Οἱ μουσικὲς σπουδές

ΩΣΤΟΣΟ ἡ ‘Αμερικὴ τὸν τραβά πάντοτε. Διασχίζει καὶ δεύτερη φορά τὸν ‘Ατλαντικὸ, αὐτὴ τὴ φορά ὅμως μὲ τὴν πατρικὴ συγκατάθεση. Στὴ Νέα ‘Υόρκη κάνει τὸ χαμάλη γιὰ νὰ ζήσει ἢ παίζει πιάνο σὰ λαϊκὰ κέντρα τοῦ λιμανιοῦ. ‘Η ἀκροδοσία, ὅμως, ἐνδιαφέρει περισσότερο ἀπὸ τὴ μουσικὴ τὸ κοινὸ αὐτῶν τῶν κέντρων κι’ ὁ ‘Αλμπένιθ

παίζει μὲ τὴν πλάτη γυρισμένη στὸ πιάνο. Λίγο ἀργότερα, στὸν ‘Αγιο Φραγκίσκο, κερδίζει ἓνα ἀρκετὰ στρογγυλὸ ποσὸ πού τοῦ ἐπιτρέπει νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν ‘Ισπανία. ‘Εκεῖ, πείθεται ὅτι δὲν θὰ κερδίσει τὴ δόξα ἀν δὲν τελειοποιήσει τὴ μουσικὴ του μόρφωση καὶ πηγαίνει στὴ Λειψία, ὅπου καὶ σπουδάζει ὅσο ἔχει χρήματα.

Καὶ πάλι, ὅμως, ἡ φτώχεια τὸν ἀναγκάζει νὰ γυρίσει στὴν ‘Ισπανία. Εἶναι τώρα 17 χρόνων καὶ γιὰ πρώτη φορά ἡ τύχη τὸν εὐνοεῖ: Συναντᾷ τὸν ἄνθρωπο πού θὰ τοῦ ἐπιτρέψει νὰ πραγματοποιήσει τ’ ὄνειρό του — τὸν κόμητα Μόρφου, ἰδιώτη γραμματέα τοῦ βασιλιά ‘Αλφόνσου ΧΙΙ πού τοῦ ἐξασφαλίζει μιὰ ὑποτροφία γιὰ τὸ ‘Οδεῖο τῶν Βρυξελλῶν. Δυὸ χρόνια ἀργότερα, τὸ 1879, ὁ ‘Αλμπένιθ τελειώνει τὶς σπουδὲς του στὸ ‘Οδεῖο τῶν Βρυξελλῶν μὲ τὴν τιμητικὴ διάκριση τοῦ πρώτου βραβείου.

‘Η περιπετειῶδὴ ζωὴ ἔχει τελειώσει. ‘Ο ‘Αλμπένιθ γυρίζει στὴν ‘Ισπανία καὶ δίνει μὲ μεγάλῃ ἐπιτυχίᾳ συναυλίες στὴ Μαδρίτη καὶ στὴ Βαρκελώνη. ‘Οταν θὰ ξαναφύγῃ γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ θὰ εἶναι πλέον ἡ ἀρχὴ μιᾶς μεγάλης σταδιοδρομίας. Καὶ ὁ θιρτουζὸς θὰ ἐπωφεληθεῖ ἀπὸ τὶς συμβουλὲς δυὸ διασήμων μουσικῶν: Τοῦ Λιστ καὶ τοῦ Ντεμπνυσύ.

«Πῆγα καὶ εἶδα τὸ Λιστ. Μὲ δέχθηκε μὲ τὸν πῶς φιλικὸ τρόπο. ‘Επαιξα δυὸ σπουδὲς του καὶ μιὰ οὐγγρικὴ ρακωδία. Νομίζω ὅτι τοῦ ἄρεσα πολὺ, πρὸ πάντων ὅταν αὐτοσχεδίασα ἓνα ὁλόκληρο χορὸ ἑπάνω σ’ ἓνα οὐγγρικὸ θέμα πού μοῦ εἶχε δώσει. Μοῦ ζήτησε πληροφορίες γιὰ τὴν ‘Ισπανία, γιὰ τούς γονεῖς μου... καὶ τέλος γιὰ τὴ μουσικὴ γενικά» — γράφει ὁ ἴδιος σὲ μιὰ ἐπιστολὴ του.

‘Ο Λιστ ὑπέβαλε στὸ νεαρὸ ‘Ισπανὸ τὴν ιδέα νὰ ἐκμεταλλεῖται τὸ φολκλὸρ τῆς χώρας του. Καὶ ἡ ἐπιρροὴ τοῦ Πεδρέλλ, τοῦ Καταλανοῦ μουσικοῦ πού ἤθελε νὰ προκαλέσει τὴν ἀναγέννηση μιᾶς ἔθνικῆς μουσικῆς στὴν ‘Ισπανία, ἔκανε τὸν ‘Αλμπένιθ νὰ πιστέμῃ πῶς στέρεα αὐτὸ πού ἐνοιοθε ἦδη ὑποσυνείδητα: ‘Οτι ἡ μουσικὴ του ἔπρεπε νὰ εἶναι καθαρά ἰσπανικὴ.

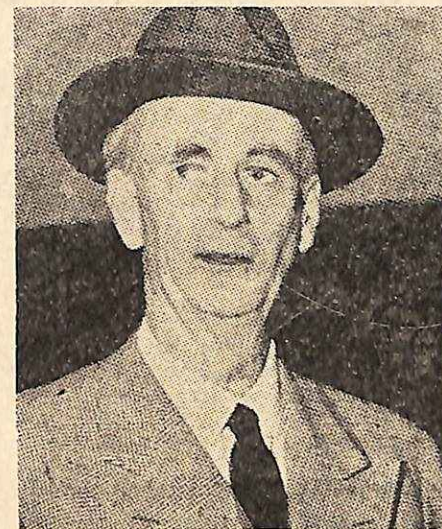
Τὰ πρῶτα ἔργα

ΣΤΙΣ 25 ‘Απριλίου 1889, στὸ Παρίσι, δίνει στὴν αἴθουσα Πλεγέλ ἓνα ρεσιτάλ πού καθιερώνει ὀριστικὰ τὸ ταλέντο του, ἀναγνωρισμένο ἤδη στὴν ‘Ισπανία. Τὸ χρόνο ἐκεῖνο τῆς Παγκόσμιας ‘Εκθέσεως, τὸ Παρίσι τὸν χειροκροτεῖ σὰν ἓνα ἀπὸ τούς μεγαλύτερους πιανίστες τῆς ἐποχῆς. Στὸ ‘Ισπανικὸ Περίπτερο τῆς Παγκόσμιας ‘Εκθέσεως ἓνας νεαρὸς Γάλλος μουσικὸς πού δὲν ξέρει οὔτε τὴ Γρανάδα, οὔτε τὴ Σεβίλλη, ἀκούει μὲ ἀπόλαυση τούς ‘Ισπανοὺς καθαριστὲς πού παίζουν σκοποὺς «φλαμγκο». ‘Αλλ’ ὁ Κλωντ Ντεμπνυσύ — γιὰτὶ αὐτὸς εἶναι — δὲν κατορθώνει ἀκόμα νὰ πείσει τὸν ‘Αλμπένιθ πόσο μπορεῖ νὰ ἐκμεταλλεῖται τὸ πλούσιο ἰσπανικὸ φολκλὸρ. ‘Ο ‘Αλμπένιθ συλλογίζεται περισσότερο τὶς ὁπερέτες, τὶς «θαρμούελας» καὶ τοῦ φαίνεται ὅτι θὰ βρεῖ περισσότερες εὐκαιρίες ν’ ἀσκήσῃ τὸ ταλέντο του στὸ Λονδίνο παρὰ στὸ Παρίσι.

Θὰ μείνῃ ὡς τὸ 1892 στὴν ‘Αγγλία — μὲ μικρὰ διαλείμματα πού ἀφιερώνει σὲ περιοδεῖες στὸ Βέλγιο καὶ στὴ Γερμανία. Στὸ «Θέατρο τοῦ Πρίγκιπα τῆς Οὐάλλιας» στὸ Λονδίνο θὰ κατορ-

θώσει νὰ παιχθεῖ τὸ πρῶτο μουσικὸ θεατρικὸ ἔργο του «Τὸ Μαγικὸ ‘Οπάλι». Τότε τὸν προσέχει ὁ τραπεζίτης Φράνσις Μάνου Κώουτς καὶ τοῦ προσφέρει ἓνα ἐπίδομα 200 λιρῶν τὸ μῆνα γιὰ νὰ γράφῃ τὴ μουσικὴ τριῶν μελοδραμάτων πού ἐκεῖνος ἔχει γράφῃ τὰ λιμπρέττα τους.

‘Ο ‘Αλμπένιθ δέχεται τὶς χρυσὲς αὐτὲς ἀλυσίδες γιὰτὶ περνᾷ βαρεῖες οικονομικὲς στενοχώριες: ‘Εξακολουθεῖ πάντοτε ν’ ἀντιμετωπίζει τὰ χρηματικὰ ζητήματα μὲ τὴν ἀπρονοησία ἑνὸς μεγάλου ἄρχοντα. Τοῦ συνέβη κάποιος Κυριακὴ, στὴ Μαδρίτη, πού ἦταν ἀπένταρος, νὰ θέλῃ νὰ παρακολοθεῖ ταυ-

‘Ο μεγάλος ἀρχιμουσικὸς Βίλχελμ Φουρτβάνγκλερ ἔχει δώσει μερικὲς ἀπὸ τὶς ωραιότερες ἑρμηνείες τῆς «‘Ιμπέρια», τοῦ δημοφιλοῦς ἔργου τοῦ ‘Αλμπένιθ.

ρομαχίες μὲ τὸ διάσημο ταυρομάχο Λαγκαρνίχο. Πῆγε καὶ ὤρεξε τὸν ἐκδότη του καὶ τοῦ πρότεινε νὰ τοῦ γράφῃ, γιὰ μερικὰ ἐντούρωσ, μιὰ σύνθεση, πού ἀρχισε ἀμέσως νὰ τὴν αὐτοσχεδιάζει καὶ νὰ τὴ συνθέτῃ: Εἶναι ἡ περίφημη «Παδάν» πού σὲ λίγο θὰ κυκλοφοροῦσε σ’ ἑκατοντάδες χιλιάδες ἀντίτυπα.

‘Ο ‘Αλμπένιθ ἐπωφελεῖται ἀπὸ τὴ διαμονή του στὸ Λονδίνο καὶ συνθέτει τρία μελοδράματα: «Μέρλι», «Ενρίκο Κλίφφορντ» καὶ «Πεπίτα Χιμένεθ». Μὲ τὸ τελευταῖο αὐτὸ ἔργο του παρατᾷ τὴν ἀγγλομανία του: Τὸ 1889 ἐγκαταλείπει ὀριστικὰ τὸ Λονδίνο κι’ ἐγκαθίσταται στὸ Παρίσι.

‘Ο ‘Αλμπένιθ δὲν ἀργεῖ ν’ ἀποκτήσῃ πολυἀριθμούς φίλους πού πολλοὶ τους θὰ καταλάβουν γρήγορα τὸ μῆνυμα πού ὁ ‘Ισπανὸς μουσικὸς φέρνει στὸν κόσμo: ‘Ο Πῶλ Ντεκά, ὁ Γαβριὴλ Φωρὲ, ὁ Βανσάν ντ’ Εντὸ καί, φυσικὰ, ὁ Ντεμπνυσύ, πού, ὅταν θὰ γράσῃ, θὰ παίζει ἀδιάκοπα τὶς ωραιότερες σελίδες τῆς «‘Ιμπέρια» (‘Ιβηρία).

‘Ο ἴδιος ὁ ‘Αλμπένιθ νοιώθει νὰ εἶναι γεμάτος φιλοδοξίες. «‘Ως τώρα δὲν ἔχω γράφῃ παρὰ μικροπράγματα» θὰ πεί μιὰ μέρα. Κι’ ὅμως τ’ ἀγαπᾷ τὰ κομματάκια αὐτὰ πού ἀποτελοῦν τὰ «Τραγῶδια τῆς ‘Ισπανίας», τὴν «‘Ισπανικὴ Σουίτα», τὰ «Χαρακτηριστικὰ Κομμάτια», πρελούνια καὶ σεγκεντίλλιες. Θέλει, ὅμως, εὐσυνείδητα ν’ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ

τὴν αἰσθησιακὴ καὶ γραφικὴ αὐτὴ μουσικὴ. Θέλει νὰ κάνει κάτι καλύτερο, νὰ ξεπεράσῃ τὸν εαυτό του. Οἱ ἐρμηνευτὲς του, ἡ Μαργκερίτ Λόγκ, ἡ Κλάρα Σανσόνι, ἡ Μπλάνκα Σέλβα κι’ ὁ ‘Αλφρέδος Κορτό κι’ οἱ ‘Ισπανοὶ Γιόακιν Μαλάτο καὶ Ρικάρντο Βίνες, γοητευμένοι ἀπὸ τὸ ἔργο του κι’ ἀπὸ τὴ «μαγεία» του, εἶναι οἱ πρῶτοι πού διακρίνουν τὴ μεγαλοφυΐα του καὶ τὸ νόημα τῆς μουσικῆς του.

Τὸ Καρτιὲ Λατὰν τοῦ Παρισιῦ ἀγάπησε τὴ σιλουέττα τοῦ διαχυτικοῦ καὶ ἐγκάρδιον αὐτοῦ ‘Ισπανοῦ, πού ἦταν γενναῖος καὶ πρόθυμος. ‘Ηταν πασίγνωστα τὰ μεγαλόπρεπα καστανά γένεια του καὶ τὰ αἰώνια ἀκριδὰ πούρα του, πού δὲν δίσταζε νὰ τὰ μοιράζῃ κατὰ δεκάδες.

‘Η περιφρόνηση ὅμως τῆς «ἀχάριστης μελαχροινῆς» του, ὅπως ἀποκαλεῖ τὴν ‘Ισπανία, θλίβει τὸν ‘Αλμπένιθ. Τὴν πατρίδα του, τὴν ‘Ισπανία, τὴν ἀπογομνώνει ἀπὸ ὅ,τι εἶναι πρόσθετο καὶ φτιαχτὸ καὶ τὴν περιορίζει σὲ μερικὰ διαλεγμένα μοτίβα, σὲ μερικὰ ἐπίμονα καὶ θεμελιακά θέματα: Στὴν ἀραγωνέζα, μὲ τὴ σκληρότητα, τὴ δύναμη καὶ τὴ λαϊκότητά της, στὴ μαατριλένα, μὲ τὸ κέφι καὶ τὴ λαϊκὴ ζωηρότητά της, καὶ πρὸ πάντων στὴν ἀνταλούζα μὲ τὴν ἀποχαύνωση τῶν κάμπων της, μὲ τὴ λευκότητα τοῦ ‘Αλμπαϊθίν, μὲ τὴ λάμψη τοῦ Κάδικα, μὲ τὴν περισυλλογὴ τῆς Κόρδοβας καὶ μὲ τὸ νυκτερινὸ ζῆλο τῆς Σεβίλλης. Κι’ ἔτσι γράφεται τὸ τελικὸ ἀριστοῦργημα, ἡ φημισμένη «‘Ιμπέρια», ὅπου ὁ ‘Αλμπένιθ φτάνει στὶς ψηλότερες κορυφὲς τῆς μουσικῆς, ἓνα ἔργο πού ἡ βαθεῖα ἐμπνευσή του τὸ κάνει νὰ ξεφεύγῃ ἀπὸ κάθε ψυχρὴ ἀνάλυση.

‘Ενας μεγάλος μουσικὸς

Η «‘ΙΜΠΕΡΙΑ» εἶναι τὸ κύκνειο ἄσμα τοῦ μεγάλου συνθέτη. ‘Η ὑγεία του εἶναι πειραγμένη κι’ ἡ νεφρίτιδα πού τὸν βασανίζει τὸν ὀδηγεῖ σιγὰ σιγὰ στὸ θάνατο. ‘Ο ‘Αλμπένιθ μὲνει πάντα στὸ Παρίσι καὶ πηγαίνει κάπου κάπου μόνο σ’ ἐπαρχιακὲς λουτροπόλεις τῆς Γαλλίας γιὰ θεραπεία, χωρὶς κανένα ἀποτέλεσμα. Πέθαινε νέος, 48 χρόνων, στὶς 19 Μαῖου 1909.

«‘Ο θάνατος — εἶχε πεί — εἶναι κάτι φυσικὸ καὶ ἀναγκαῖο». Ξαπλωμένος στὸ κρεβάτι τοῦ πόνου, στὴ μικρὴ βασκικὴ πόλιν Κόμπο — λέ — Μπαίν, λίγα μόνο χιλιόμετρα μακριὰ ἀπὸ τὰ ἰσπανικὰ σύνορα, κι’ ἐνῶ εἶχε ἐκδοθεῖ τὸ τελευταῖο μέρος τῆς «‘Ιμπέριας», ὁ ‘Αλμπένιθ κύτταζε ἀκόμα τὰ χέρια του χαμογελαστά καὶ ἔλεγε, καταλανικά, στὴ γυναῖκα του, τὴ Ροζίνα:

— Μασσὰ μ’ ἴλα μὰ! — (Χαίδεψέ μου τὸ χέρι).

Τὸ χέρι αὐτὸ, μὲ τὴ λεπτή, σὰν ἀέρινη, ἀφή ἦταν τὸ χέρι ἑνὸς μεγάλου πιανίστα, ἀπὸ τούς μεγαλύτερους πού γνώρισε ὁ κόσμος. ‘Ο ‘Αλμπένιθ, ὅμως, ἐπὶ ζῆναι σὰν πιανίστας, ὅχι σὰ δεξιό-τέχνης, ἀλλὰ σὰ συνθέτης, σὰ μουσικὸς πού ἔγραψε, στὸ διημιχλωμένο Λονδίνο καὶ Παρίσι, ἓνα ἔργο φωτεινὸ καὶ πού ξαναδύσε στὴν ἰσπανικὴ μουσικὴ, ἀποκοιμισμένη ἀπὸ τὸν 16ο αἰῶνα, τὴν ἰσχυρὴ προσωπικότητά της.

ΦΙΛΟΤΕΧΝΟΣ

ται και η κοροϊδία ακόμη, χωρίς να το θέλει, μπορεί να πιάσει σωστά. Πειθαρχική στη μορφή της και χωρίς να φαντάζεται ποτέ ότι ήταν δυνατόν να ενδιαφερθούν γι' αυτήν, η Κουτσάβλα δεν θα ένοιωθε ποτέ άλλο πράγμα από απλή συμπαθία ανάτηρης προς άλλον ανάτηρη κι' από δουλική εθνωμοσύνη για μερικές καλές κουβέντες που δεν τις είχε συνηθίσει. Κι' ο Μπορέ, συγκινημένος από τη φωνή της δεν θα έλεγε ασφαλώς ποτέ τίποτα.

Μα οι αδέλφιοι είναι παντού αδέλφιοι. Κι' όταν δέχονται κι' όταν αρνούνται... Οι προσηνέστεροι το ξέρουν καλά αυτό το πράγμα, που αρχίζουν με το να ανάβουν τους δυο ενδιαφερομένους δεβαιώνοντας στον καθένα ότι ο άλλος τον προσέχει. 'Α ξεδιάλτα ένωμένοι στη γλώσσα του κόμμου, η Κουτσάβλα κι' ο Μπορέ άρχισαν να σκέφτονται και οι δυο το ίδιο πράγμα.

Δεν ήταν εξ' άλλων πια μόνο ο Μάρκελλος, μα δέκα, είκοσι περιεργόι που γύριζαν τον τροχό. Μόλις έβγαινε από το σπίτι του ο τυφλός έδρασε δέκα προθυμία χέρια για να τον περάσουν απέναντι και ήταν σχεδόν βέβαιος πως θα άκουγε να του λένε:

— Πες λοιπόν στον «Πετενόν» να τη δεις;

Συνήθως δεν άπαντούσε κι' εύχαινοτούσε με μισό χαμόγελο. Καμμία φορά μόνο αποτολμούσε να πει με περιεργή έκφραση: — Ξέρεις καλά πως δεν πάω ποτέ ανά δωσ κάποιον.

Όσο για την Κουτσάβλα, που τη δούλευαν πιά άνοιγιά για τη την είχαν για πιά αγαθή, δεν περνούσε μέρα χωρίς να της πετάξει ένας πελάτης:

— "Ε! Μόλις συνάντησα το φίλο σου στο δρόμο.

— Τό φίλο μου! Έκανε αυτή τραγουδιστά "Εσείς το λέτε αυτό.

Μα η επιφυλακτικότητά της δεν είχε καμμία σχέση με την αδιαφορία. "Αν κατά τύχη ο τυφλός δεν έρχόταν, το μάτι της κάθε τόσο κτύπαζε κρυφά κατά την πόρτα. Τό περασμά της από το κομμωτήριο, όπου έκανε μιά περιανίντ τού που άρνι με καμένες τις άκρες των μαλλιών, σχολιάσθηκε και με το παραπάνω. Καί η άμνηστία της επίσης, που της ανέβαζε ένα κόμπο στο λαμπρό μολύβι παρουσιαζόταν ο Μπορέ. Ο Μάρκελλος ψιθύριζε:

— Τσιμπάει το ψάρι, σως λέω. Τσιμπάει.

Η αλήθεια είναι ότι δεν ήταν πια και τόσο ευχαριστημένος για το καθόρθωμά του. "Οχι που ένοιωθε τύψεις. Δεν χώνευε τη Κουτσάβλα και λίγο νοιαζόταν για τον τυφλό. Μα η φάρσα έπαιρνε από βλεπτή εξέλιξη. Οι γελοίοι είχαν αρχίσει να παίρνουν ύψος.

Κόντευαν να πιστέψουν πως ήταν κι' αυτοί όπως άλλος ο κόσμος. Μιλούσαν μεταξύ τους χρησιμοποιώντας το μικρό όνομα χωρίς να ντρέπονται καθόλου. — Μιά σόδα, Μαργαρίτα. — "Αμέσως, Πέτρο.

Δεν είχαν ακόμη προχωρήσει και πολύ, μα κάθε μέρα τα φερόματά τους γίνονταν και πιο φιλικά. Μιά δομάδα άργότερα ο τυφλός είχε πάρει τη συνήθεια να ρωτάει την Κουτσάβλα με τον παρामीρότερο τόνο που άκουγε ή με την ελάχιστη κίνηση που αντιλαμβάνονταν στη σάλα:

— Τί γίνεται; Πες να δω.

— "Γρήγορα σ' αυτό το "Πες να δω" μια

αφόρητη έμπιστοσύνη. Δεν ήταν πια για γέλια, καταντούσε αδηδία. Με τη φωνή της αυτή το θηλυκό είχε κατορθώσει ν' ανάψει τη φαντασία αυτού του ήλιθιου τον στραβό. Τού δέξιζε αλήθεια να την πάθει ο βλάκας για να έχει το χωριό να γελάει για χρόνια. Δεν θα ήταν άσχημο μάλιστα να τους αφήσει κανείς να φθάσουν ως την εκκλησία για να δημιουργηθεί το μεγαλύτερο πανδαμόνιο του αιώνα.

Μα ο γάμος της Κουτσάβλας, η νύχτα του γάμου της Κουτσάβλας, η ευτυχία της Κουτσάβλας, έ'δχι πιά! Καταντούσε πρόκληση, σκάνδαλο, άνατροπή των αξιών, βροσιά για τις γυναίκες της περιοχής. Έπρεπε να σταματήσει το κακό, να καταλάβει ο Μπορέ τι σκουπίδι είχε βάλει στο μυαλό του να τον τιλίξει.

Κι' από κείνη τη μέρα διάφορες κουβέντες, ειπωμένες τάχα στην τύχη, άρχισαν να πετούν γύρω από τον τυφλό: «Την παλιοβροχή αλήθεια! "Αναίθεια που την έχει να έπωλελείται από τη στραβάδα του»: "Η: «Τι τα θέλεις; Οι πιά άσχημες είναι συνήθως οι πιά πυνηρές». Μα με το άκουστέον του κρεμασμένου στον όμο του και το μαστούνι του τεγνωμένο μπροστά, ο Μπορέ προσέπερνούσε άταραχος.

Μετά από δεκαπέντε μέρες δεν είχε βάλει νερό στο κρασί του. "Αντιθέτως μάλιστα η δουλειά του πήγαινε μιά χαρά και οι μπλαζέ του χωριού άρχισαν να σηκώνουν τους ώμους με αδιαφορία. Καί κανείς δεν έδειξε μεγάλη άπορία όταν μιά Τρίτη, που το πανδοχείο έκλεινε, είδαν τον Πέτρο και τη Μαργαρίτα να κάμνουν τον περσιτάτο τους μαζί, ο ένας κρατώντας τον άλλον.

Πέρασαν άνόποτοι μπροστά από το κρεοπωλείο κι' ο Μάρκελλος, άμα τους είδε, κόντευε να πάθει συγκοπή. "Ολη τη μέρα δούλεψε το μαχαίρι του και τ' άλλα σύνεργά του με πραγματική λύσσα. "Ολη τη νύχτα στριφογύριζε στο στρώμα του πασχίζοντας να βρει ένα κόλπο, ένα τέχνασμα, μιά τελευταία έμπνευση που θα του επέτρεπε, άν όχι να ξεκάνει αυτό που είχε κάνει, τουλάχιστον να το χαλάσει όσο το δυνατό περισσότερο. Μόνο κατά τα ξεμερώματα τον πήρε επί τέλους ο ύπνος. Είχε βρει.

ΠΕΡΑΣΕ κι' άλλη μιά δομάδα και σ' όλο αυτό το διάστημα ο Μάρκελλος πήγαινε κάθε μέρα, μιά ή δυο φορές, στον «"Ασπρο πετεινό», όπου καθόταν σ' ένα τραπέζι κοντά στον τυφλό. Προσπαθούσε να περνά όσο το δυνατό πιο άπαρτήρητος, παρκαμονέοντας μιά ευκαιρία να του κάνει καμμία μικρή έξυπνότητη, να του άνοίξει κουβέντα. Μα δεν ήταν εύκολη δουλειά. Ο άλλος δεν έρχόταν πάντοτε την ίδια ώρα, ούτε άνοιγε εύκολα το στόμα του, ενώ από το ταμείο η Κουτσάβλα παρακολουθούσε το χασαπόπαιδο με κάποια άνησυχία.

Μα η δυσπιστία των άδώνων δεν έχει ποτέ τόση άνοχη όσο η άπομνη των δημιουργών. Μιά μελωδία του άκουρτενδών παιγμένη σιγανά έβωσε στον Μάρκελλο την ευκαιρία να μιλήσει για μουσική κι' ο Μπορέ φάνηκε σαν να μαλάκωσε λιγάκι. Την Τετάρτη, που ήταν το παζάρι, ο Μάρκελλος πέτυχε ακόμη καλύτερα. Πήδηξε πάνω στην ευκαιρία να βάλει

μπροστά ένα πελάτη που πείραζε την Κουτσάβλα.

— Δεν μπορείς να την αφήσεις στην ήσυχία της, έ; φώναξε.

Μιά γλώσσα άπλώθηκε στο πρόσωπο του τυφλού κι' ο Μάρκελλος κατάλαβε πως είχε κάνει διάνια. Η Κουτσάβλα τον ευχαριστούσε με το βλέμμα. Τό χασαπόπαιδο, της έκανε νόημα.

— Να μου φέρεις ένα ούζο, της είπε όταν ήθελε κοντά.

Και σιγανέοντας τη φωνή του πρόσθεσε:

— Βαρέθηκα πιά αυτά τα καμώματα. Τι τους κάνανε και σως φέρονται έτσι;

— Είναι αυτή που είναι κι' εγώ είμαι αυτός που είμαι, άπάντησε άπαλά ο τυφλός. Ο κόσμος δεν αγαπάει τους άναπνηρους. Τους φοβούνται γιατί μοιάζουν να έχουν τιμωρηθεί στη θέση τους.

— Αυτό είναι σωστό, είπε ο Μάρκελλος που για πρώτη φορά μιλούσε με ειλικρίνεια.

Μα και η ίδια η ειλικρίνειά του τον τρώαζε, τον άναποδογύριζε. Έπρεπε να συνεχίσει άμέσως, με κάθε θυσία.

— Είσαι τυφλός εκ γενετής; ρώτησε σχεδόν ψιθυριστά.

— "Οχι έντελώς, άπάντησε ο Μπορέ άπορημένος. Γεννήθηκα με τα μάτια μου, μα έπαθα οφθαλμία σαν ξγίνα οκτώ μερών.

Ο Μάρκελλος κατάπνε το σάλιο του που του είχε σταθεί κόμπο στο λαμπρό και γυρίζοντας το κεφάλι για να μη βλέπει αυτά τα γυάλινα άστρα σχεδόν μάτια που δεν κτύπαζαν τίποτα, μουρμούρισε:

— Τό ξέρεις ότι έγχειρίζονται τώρα αυτές οι περιπτώσεις; Τό διάβασα στην έφημερίδα τις προάλλες. Μπορεί να γίνει, λέει, μεταμόσχευση. "Αν βρεθεί κάποιος να σου δώσει το μάτι του, θα έχεις μεγάλες πιθανότητες να δεις. Μιά τύχη στις δυο κατά πως λένε.

— Τι; έκανε ο τυφλός τόσο άπότομα και με τέτοια δύναμη, που ο Μάρκελλος τράβηξε την καρέκλα του.

Μα ο άνάπνηρος δεν σάλεψε. Εμοιαζε άγανακτημένος, μα και σαν μοιρασμένος άνάμεσα στο ναί και στο όχι, σαν να πάσχιζε να κλείσει το στόμα στον κακό δαίμονα που είχε ξαφνικά ξυπνήσει μέσα του. Τότε ο Μάρκελλος, πολύ κόκκινος, και τραβώντας κατά πίσω κι' άλλο την καρέκλα του, πρόσθεσε μονορούρι:

— Είμαι σίγουρος πως άν της τό ζητήσεις, η Μαργαρίτα θα σου τό δώσει τό ένα μάτι της.

— Τό ένα μάτι μου.. νομίζετε; τραύλισε η Κουτσάβλα.

Ο Μάρκελλος δεν κτύπαζε παρά μόνο αυτή μ' ένα γλυκερό χαμόγελο που ξεσέπαζε τους δυο τον σκυλόδοντες. Η αλήθεια είναι ότι ντεσπόταν λιγάκι και η θαρεία σισπή του τυφλού τον άνησυχούσε. Μα τό άλαφιασμένο ύψος της Κουτσάβλας, η γλωμάδα της, ο τρόπος που στριφογύριζε το πιατόπανό της άνάμεσα στα χέρια της, τον άποζημίωναν για όλα. "Ηταν σίγουρος πως της φώναζε: "Ε! τι λές, Κουτσάβλα; Τόν αγαπάς ή δέν τον αγαπάς τό μουζικάντη σου. Για να βλέπει πρέπει άν του δώσεις τό ένα μάτι σου, μα άν δει, θα σέ δει και σένα φουκαριάρα και τό πράγμα θέλει σέψη». Η Κουτσάβλα έμενε μαρμαρωμένη και βουβή. Τά βλεφαρά της πετάριζαν

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 40

ΟΙ κατακτήσεις της έπιστήμης

ΟΙ "Αμερικανοί έλπίζουν ότι κατά τό προσεχές έτος θα πετύχουν την εκτόξευση του κοσμικού όχηματος «Ρέιντζερ» που προορίζεται να φθάσει στη Σελήνη, αλλά χωρίς επιδάτη. Ο «Ρέιντζερ» θα έχει βάρος περίπου 380 κιλών και θα εκτοξευθεί με πύραυλο τύπου «"Ατλας "Αντίνα». Όταν θα πλησιάζει στη Σελήνη, θ' άρπηνει να καταστεί την επιφάνεια του φυσικού μας δορυφόρου με τηλεοπτικές συσκευές που θα τεθούν σε λειτουργία από τό ύψος των 2000 μιλίων και θα πάνουν να λειτουργούν σε ύψος 20 μιλίων, λίγο προτού τό όχημα προσκρούσει στη Σελήνη και άφού προηγουμένως θα έχει μεταδώσει τις τηλεοπτικές εικόνες του στη Γη. "Αλλά τό όχημα δέ θα καταστραφεί: Θα είναι εφωδιασμένο με τέσσερα σωληνοειδή πόδια που θα προεκταθούν από τό έξάγωνο πλαίσιο του όχηματος και θα συγκλίνουν στις άκρες για να μετριάσουν την έκταση της προσκρούσεως πάνω στην επιφάνεια της Σελήνης.

Η προσπάθεια αυτή ένδεχεται να γίνει τον "Ιανουάριο, άφού προηγηθούν δυο άλλες δοκιμές με τη βοήθεια δορυφόρων που θα περιστρέφονται γύρω από τη Σελήνη. Στο μεταξύ, προετοιμάζεται η εκτόξευση του δεύτερου "Αμερικανού άστροναύτη, που θα πραγματοποιηθεί κατά πάσαν πιθανότητα στις 18 "Ιουλίου. Ο πύραυλος «Ρεντατόν», ύψους 21 μέτρων, που θα χρησιμοποιηθεί για την εκτόξευση του θαλαμίσκου, έχει κιάλας τοποθετηθεί στη βάση του και πρόκειται να ύποστεί τις τελικές δοκιμές. Η πτήση θα είναι παρόμοια με κείνη που πραγματοποιήσε στις 5 Μαΐου ο "Αλλαν Σέπαρντ, με τη διαφορά ότι ο δεύτερος "Αμερικανός άστροναύτης θα διαθέτει περισσότερο χρόνο για παρατηρήσεις έπειδή ο χειρισμός των διαφόρων οργάνων στο έσωτερικό του θαλαμίσκου έχει άπλουστευθεί. Ο δεύτερος "Αμερικανός άστροναύτης θα είναι ο Γκλέν ή ο Γκρίσομ, ένας από τους δυο «άναπληρωματικούς» της πτήσεως Σέπαρντ.

Στο μεταξύ, προετοιμάζεται η εκτόξευση του δεύτερου "Αμερικανού άστροναύτη, που θα πραγματοποιηθεί κατά πάσαν πιθανότητα στις 18 "Ιουλίου. Ο πύραυλος «Ρεντατόν», ύψους 21 μέτρων, που θα χρησιμοποιηθεί για την εκτόξευση του θαλαμίσκου, έχει κιάλας τοποθετηθεί στη βάση του και πρόκειται να ύποστεί τις τελικές δοκιμές. Η πτήση θα είναι παρόμοια με κείνη που πραγματοποιήσε στις 5 Μαΐου ο "Αλλαν Σέπαρντ, με τη διαφορά ότι ο δεύτερος "Αμερικανός άστροναύτης θα διαθέτει περισσότερο χρόνο για παρατηρήσεις έπειδή ο χειρισμός των διαφόρων οργάνων στο έσωτερικό του θαλαμίσκου έχει άπλουστευθεί. Ο δεύτερος "Αμερικανός άστροναύτης θα είναι ο Γκλέν ή ο Γκρίσομ, ένας από τους δυο «άναπληρωματικούς» της πτήσεως Σέπαρντ.

ΕΛΛ και τόια χρόνια, οι "Ηνωμένες Πολιτείες έξάπλωσαν τον πρώτο τους δορυφόρο, τον "Βάνγκαν 1». Δεν ήταν μεγαλύτερος από ένα καρπούζι, άλλ' εξακολουθεί να περιστρέφεται γύρω από τη Γη. Χρησιμοποιώντας την ήλιακή ένέργεια για τη λειτουργία του πομπού του, ο μικρός δορυφόρος δεν έπαυε να εκπέμπει σήματα προς τη Γη, και κατά πάσαν πιθανότητα δεν πρόκειται να καταστραφεί πριν από μερικές εκατοντάδες χρόνια. Μέχρι σήμερα έχει πραγματοποιήσει περίπου 12000 περιστροφές γύρω από τη Γη κι' έχει διατρέξει απόσταση 654.400 εκατομμυρίων χιλιομέτρων. Προσέφερε πολύτιμες ύπηρεσίες στην έπιστήμη: "Απ' αυτόν έμάθαμε πως ή Γη έχει τό σχήμα ενός άχλαδιού και όχι ενός πορτοκαλιού, ότι τό φώς του "Ηλιου μπορεί να τροποποι-

ΕΞΑ από τη Γαλλία, πέρασε σχεδόν άπαρατήρητος ο θάνατος, σέ ήλι-

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΕΣ

κία 89 έτών, του καθηγητού Γκερέν, ενός από τους έρευνότες του έμβολίου κατά της φυματίσεως. Καί όμως, ο Γκερέν ύπήρξε άναμφισβήτητα ένας από τους ευεργέτες της άνθρωπότητος. Ο Ζάν Μαρί Καμύ Γκερέν γεννήθηκε στο Πουατιέ τό 1872, στο "Ινστιτούτο Παστέρ της Αίλλης, άρχισε να συνεργάζεται με τον "Αλμπέρ Καμμέτ για την παρασκευή ενός αποτελεσματικού και άκίνδυνου έμβολίου κατά της φυματίσεως. Οι δυο έπιστήμονες πέτυχαν τό σκοπό τους χρησιμοποιώντας βακίλλους του Κόχ, των οποίων έμείωσαν βαθμιαία την τοξικότητα με μιά σειρά καλλιεργειών στο κατάλληλο περιβάλλον. "Αλλά για να φθάσουν ως εκεί χρειάστηκε να καλλιεργήσουν τις διαδοχικές γενεές των βακίλων σέ χολή βοδιού και σέ πατάτες έπί 13 δόκιμους χρόνια! Ο πρώτος έμβολιασμός με βακίλλους Καμμέτ Γκερέν (ή «Μπέ Σε Ζέ» — Β. C. G. όπως έπεκράτησε να λέγεται τό έμβόλιο) έγινε τό 1921 σ' ένα παιδί. "Από τότε, τό έμβόλιο άρχισε να χρησιμοποιείται ευρύτατα σ' όλο τον κόσμο και χρησιμοποιείται ακόμα ως μοναδικό προληπτικό μέσο κατά της φυματίσεως σέ περιοχές που μαστίζονται από τη φοβερή άρρώστια, μ' όλο που κατά τη γνώμη ώρισμένων έπιστημόνων ή προσπάσία που παρέρχει δεν είναι άπόλυτη.

ΕΛΛ και τόια χρόνια, οι "Ηνωμένες Πολιτείες έξάπλωσαν τον πρώτο τους δορυφόρο, τον "Βάνγκαν 1». Δεν ήταν μεγαλύτερος από ένα καρπούζι, άλλ' εξακολουθεί να περιστρέφεται γύρω από τη Γη. Χρησιμοποιώντας την ήλιακή ένέργεια για τη λειτουργία του πομπού του, ο μικρός δορυφόρος δεν έπαυε να εκπέμπει σήματα προς τη Γη, και κατά πάσαν πιθανότητα δεν πρόκειται να καταστραφεί πριν από μερικές εκατοντάδες χρόνια. Μέχρι σήμερα έχει πραγματοποιήσει περίπου 12000 περιστροφές γύρω από τη Γη κι' έχει διατρέξει απόσταση 654.400 εκατομμυρίων χιλιομέτρων. Προσέφερε πολύτιμες ύπηρεσίες στην έπιστήμη: "Απ' αυτόν έμάθαμε πως ή Γη έχει τό σχήμα ενός άχλαδιού και όχι ενός πορτοκαλιού, ότι τό φώς του "Ηλιου μπορεί να τροποποι-

ΕΛΛ και τόια χρόνια, οι "Ηνωμένες Πολιτείες έξάπλωσαν τον πρώτο τους δορυφόρο, τον "Βάνγκαν 1». Δεν ήταν μεγαλύτερος από ένα καρπούζι, άλλ' εξακολουθεί να περιστρέφεται γύρω από τη Γη. Χρησιμοποιώντας την ήλιακή ένέργεια για τη λειτουργία του πομπού του, ο μικρός δορυφόρος δεν έπαυε να εκπέμπει σήματα προς τη Γη, και κατά πάσαν πιθανότητα δεν πρόκειται να καταστραφεί πριν από μερικές εκατοντάδες χρόνια. Μέχρι σήμερα έχει πραγματοποιήσει περίπου 12000 περιστροφές γύρω από τη Γη κι' έχει διατρέξει απόσταση 654.400 εκατομμυρίων χιλιομέτρων. Προσέφερε πολύτιμες ύπηρεσίες στην έπιστήμη: "Απ' αυτόν έμάθαμε πως ή Γη έχει τό σχήμα ενός άχλαδιού και όχι ενός πορτοκαλιού, ότι τό φώς του "Ηλιου μπορεί να τροποποι-

ΕΛΛ και τόια χρόνια, οι "Ηνωμένες Πολιτείες έξάπλωσαν τον πρώτο τους δορυφόρο, τον "Βάνγκαν 1». Δεν ήταν μεγαλύτερος από ένα καρπούζι, άλλ' εξακολουθεί να περιστρέφεται γύρω από τη Γη. Χρησιμοποιώντας την ήλιακή ένέργεια για τη λειτουργία του πομπού του, ο μικρός δορυφόρος δεν έπαυε να εκπέμπει σήματα προς τη Γη, και κατά πάσαν πιθανότητα δεν πρόκειται να καταστραφεί πριν από μερικές εκατοντάδες χρόνια. Μέχρι σήμερα έχει πραγματοποιήσει περίπου 12000 περιστροφές γύρω από τη Γη κι' έχει διατρέξει απόσταση 654.400 εκατομμυρίων χιλιομέτρων. Προσέφερε πολύτιμες ύπηρεσίες στην έπιστήμη: "Απ' αυτόν έμάθαμε πως ή Γη έχει τό σχήμα ενός άχλαδιού και όχι ενός πορτοκαλιού, ότι τό φώς του "Ηλιου μπορεί να τροποποι-

ήσει την τροχιά ενός δορυφόρου, ότι τό φώς μπορεί να μετασχηματισθεί σέ ήλεκτρομαγνέτο και να τροποδοτήσει τους πομπούς άσφράτων.

ΟΙ Σοβιετικοί έπιστήμονες κατασκεύασαν ένα νέο ήλεκτρονικό μικροσκόπιο, που μεγεθύνει τ' άπειρά μικρά έμβολιασμούς με συνολική δαπάνη 22 εκατομμυρίων δολλαρίων. Τά άλλα τέσσερα έργοστάσια θ' άνεγερθούν στο Σάν Ντιέγο της Καλιφορνίας, στη Νότιο Ντακότα, στο Νέο Μεξικό και στη Νότιο Καρολίνα. Σέ καένα άπ' αυτά τά έργοστάσια θα δοκιμασθεί διαφορετική μέθοδος μετατροπής του νερού. Στην έγκατάσταση του Φρήπορτ χρησιμοποιείται ή μέθοδος «καθέτου άποστάξεως». Τό άμυρνο νερό θερμαίνεται μέχρις έξατμίσεως και ο άτμός συμπυκνώνεται σέ άποσταγμένο νερό. Όταν οι "Αμερικανοί έπιστήμονες και τζιχνικοί τελειοποιήσουν αυτή τη μέθοδο και την κάνουν σχετική φθηνή, ή μέθοδος θ' άποτελέσει δειό όαρο για τους κατοίκους δόκιμης της ύδρευσης και ιδιαίτερα για όσους κατοικούν στις άνωδρες περιοχές. Γιατί τότε, όπως έτόνισε ο πρόεδρος Κέννεντυ, θα ίδούμε τις δρόμους ν' άνθίζουν.

ΟΙ Χώρες που άποφέρουν από την άνεπαρκεία του νερού, πόσιμο και πλυστικό, ίσως κάποτε θα λύσουν τό πρόβλημα τους και θα ικανοποιήσουν τις άνάγκες τους με τη χρησιμοποίηση της νέας άμερικανικής μεθόδου, την οποία ο πρόεδρος Κέννεντυ χαρακτήρισε ως «ένα από τά σημαντικότερα έπιστημονικά έπιτεύγματα της ιστορίας. Στο Φρήπορτ τό Τέξας εγκαινιάστηκε ένα πρωτο έργοστάσιο μετατροπής του θαλασσινού νερού σέ πόσιμο. Τό έργοστάσιο παράγει κάθε μέρα ένα εκατομμύριο γαλόνια πόσιμο νερό που προέρχεται από τον κόλπο του Μεξικού. "Αλλά τό κόστος τό νερό είναι ακόμα αρκετά υψηλό και ή μέθοδος αυτή δεν είναι οικονομικά άποδοτική. Τό έργοστάσιο ιδρύθηκε για πειραματικούς σκοπούς. Τό νερό κοστίζει ένα δολάριο τό 1000 γαλόνια (περίπου όχτώ δραχμές οι 1000 λίφρες, δηλαδή κάτι λιγότερο από τό διπλάσιο κόστος του νερού στην "Αθήνα). Οι άμερικανικές έπιστημονικές έρευνες σ' αυτό τον τομέα τείνουν στην

ΕΛΛ και τόια χρόνια, οι "Ηνωμένες Πολιτείες έξάπλωσαν τον πρώτο τους δορυφόρο, τον "Βάνγκαν 1». Δεν ήταν μεγαλύτερος από ένα καρπούζι, άλλ' εξακολουθεί να περιστρέφεται γύρω από τη Γη. Χρησιμοποιώντας την ήλιακή ένέργεια για τη λειτουργία του πομπού του, ο μικρός δορυφόρος δεν έπαυε να εκπέμπει σήματα προς τη Γη, και κατά πάσαν πιθανότητα δεν πρόκειται να καταστραφεί πριν από μερικές εκατοντάδες χρόνια. Μέχρι σήμερα έχει πραγματοποιήσει περίπου 12000 περιστροφές γύρω από τη Γη κι' έχει διατρέξει απόσταση 654.400 εκατομμυρίων χιλιομέτρων. Προσέφερε πολύτιμες ύπηρεσίες στην έπιστήμη: "Απ' αυτόν έμάθαμε πως ή Γη έχει τό σχήμα ενός άχλαδιού και όχι ενός πορτοκαλιού, ότι τό φώς του "Ηλιου μπορεί να τροποποι-

Έπιτεύγματα της τεχνικής

ΕΞΑσφάλιση μεθόδου που συνεπάγεται χαμηλό κόστος παραγωγής πόσιμου νερού από τη θάλασσα. Τό έπαναστατικό έργοστάσιο του Φρήπορτ, που στοίχισε 1.255.000 δολάρια, είναι ή πρώτη από πέντε παρόμοιες έγκαταστάσεις τις οποίες πρόκειται να δημιουργήσει ή άμερικανική κυβέρνηση με συνολική δαπάνη 22 εκατομμυρίων δολλαρίων. Τά άλλα τέσσερα έργοστάσια θ' άνεγερθούν στο Σάν Ντιέγο της Καλιφορνίας, στη Νότιο Ντακότα, στο Νέο Μεξικό και στη Νότιο Καρολίνα. Σέ καένα άπ' αυτά τά έργοστάσια θα δοκιμασθεί διαφορετική μέθοδος μετατροπής του νερού. Στην έγκατάσταση του Φρήπορτ χρησιμοποιείται ή μέθοδος «καθέτου άποστάξεως». Τό άμυρνο νερό θερμαίνεται μέχρις έξατμίσεως και ο άτμός συμπυκνώνεται σέ άποσταγμένο νερό. Όταν οι "Αμερικανοί έπιστήμονες και τζιχνικοί τελειοποιήσουν αυτή τη μέθοδο και την κάνουν σχετική φθηνή, ή μέθοδος θ' άποτελέσει δειό όαρο για τους κατοίκους δόκιμης της ύδρευσης και ιδιαίτερα για όσους κατοικούν στις άνωδρες περιοχές. Γιατί τότε, όπως έτόνισε ο πρόεδρος Κέννεντυ, θα ίδούμε τις δρόμους ν' άνθίζουν.

ΟΙ Χώρες που άποφέρουν από την άνεπαρκεία του νερού, πόσιμο και πλυστικό, ίσως κάποτε θα λύσουν τό πρόβλημα τους και θα ικανοποιήσουν τις άνάγκες τους με τη χρησιμοποίηση της νέας άμερικανικής μεθόδου, την οποία ο πρόεδρος Κέννεντυ χαρακτήρισε ως «ένα από τά σημαντικότερα έπιστημονικά έπιτεύγματα της ιστορίας. Στο Φρήπορτ τό Τέξας εγκαινιάστηκε ένα πρωτο έργοστάσιο μετατροπής του θαλασσινού νερού σέ πόσιμο. Τό έργοστάσιο παράγει κάθε μέρα ένα εκατομμύριο γαλόνια πόσιμο νερό που προέρχεται από τον κόλπο του Μεξικού. "Αλλά τό κόστος τό νερό είναι ακόμα αρκετά υψηλό και ή μέθοδος αυτή δεν είναι οικονομικά άποδοτική. Τό έργοστάσιο ιδρύθηκε για πειραματικούς σκοπούς. Τό νερό κοστίζει ένα δολάριο τό 1000 γαλόνια (περίπου όχτώ δραχμές οι 1000 λίφρες, δηλαδή κάτι λιγότερο από τό διπλάσιο κόστος του νερού στην "Αθήνα). Οι άμερικανικές έπιστημονικές έρευνες σ' αυτό τον τομέα τείνουν στην

ΕΛΛ και τόια χρόνια, οι "Ηνωμένες Πολιτείες έξάπλωσαν τον πρώτο τους δορυφόρο, τον "Βάνγκαν 1». Δεν ήταν μεγαλύτερος από ένα καρπούζι, άλλ' εξακολουθεί να περιστρέφεται γύρω από τη Γη. Χρησιμοποιώντας την ήλιακή ένέργεια για τη λειτουργία του πομπού του, ο μικρός δορυφόρος δεν έπαυε να εκπέμπει σήματα προς τη Γη, και κατά πάσαν πιθανότητα δεν πρόκειται να καταστραφεί πριν από μερικές εκατοντάδες χρόνια. Μέχρι σήμερα έχει πραγματοποιήσει περίπου 12000 περιστροφές γύρω από τη Γη κι' έχει διατρέξει απόσταση 654.400 εκατομμυρίων χιλιομέτρων. Προσέφερε πολύτιμες ύπηρεσίες στην έπιστήμη: "Απ' αυτόν έμάθαμε πως ή Γη έχει τό σχήμα ενός άχλαδιού και όχι ενός πορτοκαλιού, ότι τό φώς του "Ηλιου μπορεί να τροποποι-

Η ΚΟΥΤΣΑΒΛΑ

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 38
και κύτταξε τον Μπορέ, ακίνητο πάλι τότε και τεντωμένο. Ο Μάρκελλος γύριζε τη γλώσσα του μέσα στο στόμα του κι' έτοιμαζε την τελευταία, φαρμακευή κουβέντα του, όταν ξαφνικά η Κουτσάβλα, σαν να είχε ξαναβρεί τον έναν της, έσκυψε πάνω στο τραπέζι, λες και δεν είχε συμβεί τίποτε, και βάδηκε να το σκουπίσει με επιμέλεια.

— "Αν γίνεται, είπε, εγώ δεν έχω αντίρρηση. Στο κάτω -- κάτω δεν θα γίνω πιά άσχημη απ' ό,τι είμαι.

"Τίποτα στη φωνή της τέτοια ταπεινοφροσύνη, τέτοια γλύκα, τέτοια έλλειψη κάθε ύπολογισμού, που ο Μάρκελλος άμέσως κατάλαβε πως αυτή είχε κερδίσει και πως για μια ακόμη φορά το τέχνασμα του γύριζε εναντίον του. Έμεινε μ' ανοιχτό στόμα για μια στιγμή, μα μετά προσπάθησε ν' αντιμετωπίσει την κατάσταση.

— Τό αντίθετο μάλιστα, έκανε. Δίνεις τό γκρόσο και φτιάχνεις ένα ωραίο γυάλινο καφέ..

Δεν πρόλαβε ν' αποτελειώσει τη φράση του. Ο τυφλός είχε σηκωθεί, προχωρούσε κατά πάνω του σαν τοίχος, με απλωμένα τα χέρια, μονογκρίζοντας.

— Φεύγα! Φεύγα ή σ' είνιγω..

Ο Μάρκελλος αυτή τη φορά πισωδρόμισε ως τη σόμπα. Ο τυφλός εξακολούθησε να προχωρεί ίσια μπροστά του, ενώ το χασαπόπαιδο τραβούσε πίσω στην πόρτα τώρα, πίσω στο πεζοδρόμιο. Τέλος ο τυφλός στάθηκε για να φωνάξει στην Κουτσάβλα:

"Άσχημη, άσχημη... Τι θα πεί αυτό; Ο νέγρος βρίζει ωραία τη νέγρα του, που έσύ τη βρίζεις φοικητή, έτσι δεν είναι; Έχει δικό του τρόπο να βλέπει κι' έχω κι' εγώ τον δικό μου. Τότερα ήσυχασε. Δεν μπορούσαν να μού κάνουν μεταμόσχευση, το νεύρο είναι νεκρό. Ποτέ δεν θα δώ. Μα πάντοτε θ' άκούω τη φωνή σου...

ΕΝΑ μήνα αργότερα ο Μπορέ παντρεύονταν την Κουτσάβλα μπροστά στα μάτια του χασαπόπαιδου. Ο γάμος ξόνησε κάπως τα παλιά πειράγματα. Έγιναν χοντρά άστεία, ύστερα λιγότερα και μετά από ένα χρόνο δεν είχε μείνει απ' όλη αυτή την ιστορία παρά μόνο μια παραλλαγή παλιάς παροιμίας, που έδινε κουράγιο στις άσχημες και στίς γεροντοκόρες: «Όλα γίνονται σ' αυτόν τον κόσμο. Δεν παντρεύτηκε κι' η Κουτσάβλα;» Τέλος, με το χρόνο που σκορπίζει σ' όλους τις ίδιες οντίδες και κάμνει μάταιες τις συγκρίσεις, έχασε κι' η παροιμία την αξία της.

Όταν η Κουτσάβλα έγινε σαράντα ετών, δεν ήταν πιά παρ' όλα τα σταβά κανιά της παρά μια γυναίκα σαν τις άλλες. Μια γυναίκα που δεν την έβλεπες ποτέ μόνη, μα πάντοτε पासμένη συνμπρόσω του τυφλού της, που από καιρό σ' καιρό, όταν συναντούσαν τον τάδε ή την τάδε, έσκυβε στο αυτί της και ρωτούσε:

— Ποιός είναι; Πες να δώ.

Η Κουτσάβλα χαμογελούσε με το άμωφο κι' ύμωο εξέλιωμένο χαμόγελό της. Η ερώτηση, που επαναλαμβανόταν είκοσι φορές τη μέρα, κρατούσε όλη την απλότητά της. «Πες να δώ». Δεν ή-

ταν καν μια ερώτηση, μια έκκληση στα δίχρωμα μάτια της. Ήταν κάτι σαν άποφθεγμα, σαν όρισμός: «Πες για να μάθω, για να δώ, για να γλυτώσω, χάρις στα δικά σου, απ' τη σωτή των ματιών μου». Και η Κουτσάβλα καθόταν και το έλεγε:

— Είναι ή κ. Μαλέν με τη σακούλα της.

— Είναι το καροτσάκι του χασαπύ μ' ένα γουρούνι μέσα.

Και η φωνή της έκαμνε τα ύπολοιπα σαν την πρώτη μέρα. Η φωνή της που είχε σταθεί η προίκα της κι' όπου εξακολούθησε να καθρεφτίζεται, χωρίς να το ξέρει, όλο το χρώμα, όλη η γλύκα του κόσμου.

(ΜΕΤ. ΕΛΕΝΗΣ ΓΟΝΑΤΟΠΟΥΛΟΥ)

ΟΙ ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΙ

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 17
της. Πρόκειται για κάποιον τετρακόσιες γυναικας. Τις βρίζει κανείς παντού. Αυτά απ' αυτές νοίκιασαν ένα δωμάτιο, που το παράθυρό του βλέπει στο γραφείο του Λονσνταίηλ. Αυτά άλλες κρύφθηκαν για πολλές μέρες σ' ένα παλιό λεωφορείο, κατεστραμμένο από ένα βομβαρδισμό του 1942. Βρίσκεται σ' ένα οικόπεδο γεμάτο έρειπια, κοντά στο σταθμό του Βατερόλ. Έπιβλέπουν τις συναντήσεις του Λονσνταίηλ, του Χιούτον και της Γκίη. Τα μάς, εξ άλλου, όπου σύχναζε ο «Καναδός», είναι γεμάτα από προκλητικές γυναίκες, όλες της Σκώτλαντ Γυάρντ.

Η έρευνα αυτή, που τη διηύθυνε ο Σμιθ, ήταν τόσο διακριτική, ώστε ποτέ δεν κίνησε την προσοχή του Λονσνταίηλ. Ήταν τόσο ήσυχος, ώστε στίς 3 'Οκτωβρίου παρουσιάστηκε στη Σκώτλαντ Γυάρντ και πρότεινε αγορά εξοπλισμάτων για τα αυτοκίνητά της.

Οι συναντήσεις του τριωνύμιου Λονσνταίηλ -- Χιούτον -- Γκίη γίνονταν όλοένα συχνότερες, κι' οι φάκελλοι που ανταλλάσσονταν, διαρκώς πιο πολλοί. Αλλά το νήμα φαινόταν να σταματά εκεί. Μετά τα μέσα Οκτωβρίου, η δραστηριότητα κρυβόταν, πιεζόμενη από τους Αμερικανούς, που φοβόταν καταστροφικές διαφυγές μυστικών, έδωσαν εντολή να μη συνεχισθεί η παρακολούθηση, αλλά να γίνουν συλλήψεις.

Ο Σμιθ κι' ο προϊστάμενός του Γκάρσον εξακολούθησαν να πιστεύουν, ότι έλειπε το κεφάλι της οργάνωσης κι' έπρεπε να βρεθεί. Ο Λονσνταίηλ, κατ' αυτούς, δεν ήταν παρά ένας απλός σύνδεσμος.

Πήραν έτσι μια παράταση 8 ημερών, για να συνεχίσουν την παρακολούθηση. Την παραμονή της μέρας, που έληγε η παράταση, το αυτοκίνητο του Λονσνταίηλ έκανε στο κέντρο του Λονδίνου μια πολύπλοκη διαδρομή, χωρίς φαινομενικό σκοπό. Ο άνθρωπος αυτός έπαιρνε περισσότερες προσφυλές από κάθε άλλη φορά. Σε μια στιγμή, που άναψε το κόκκινο φως στη Τζέριμον Στρίτ, οι αστυνομικοί τον έχασαν. Μια ώρα αργότερα, ένας συνάδελφός τους, απ' αυτούς που ήταν υποστηθιμένοι σε όλα τα στόμα του μετρό, είδοποίησε ότι ο Λονσνταίηλ είχε βγει από το σταθμό του Ροβίσιλ, ενός από τα προάστια του Λονδίνου, κι' ότι

είχε μπει στο σπίτι αρ. 45 της οδού Κράνλεϊ.

— Οι Κρόγκερ; Οι γνωστοί διδισκοπώλες του Στράντ; Απίστευτο! Είπε ο άκουγος Άμντης, όταν ο Σμιθ του τηλεφώνησε.

Πραγματικά, αυτό το ξενάγιο των φιλήσυχων ανθρώπων ήταν ένα πολύ άρροδο συναπάντημα στίς έρευνες. Έκείνος, ο Πήτερ Κρόγκερ, 50 χρόνων, με κάτασπρα μαλλιά, ένας πολύ καλλιεργημένος άνθρωπος, φορά διαρκώς παντόφλες, αγαπά τον Σούφρτ, τον Ντίκενς, την ύπερα. Έκείνη, η Έλεν, 47 χρόνων, είναι της ίδιας ακριβώς πάσας άνθρωπος. Εκτός από το πάθος τους, για τα παιδιά, σπάνια βιβλία, που πουλάνε στο μαγαζί τους, οι άνθρωποι αυτοί δεν έχουν κανένα άλλο τρόπο για να εκλύουν την προσοχή του κόσμου γύρω τους.

Ο Σμιθ θέλει να ψάξει το σπίτι τους. Αλλά δεν βρίσκει τρόπο. Περνά ένας μήνας. Κι' ύστερα, κάνει ό,τι δεν θα τολμούσε κανείς αστυνομικός στην Αγγλία, χωρά του «χάμπους κόρπους», του πιο ιδεώδους σεβασμού προς το άτομο και την ιδιωτική περιουσία. Σκαμνώνει μια ψεύτικη διάρρηση στο σπίτι τους, την προπαγανισμό των Χριστουγέννων, κατά την άπουσία τους. Και κάτω από τα πλακάκια της κουζίνας, βρίσκει αυτό που θέλει. Ένα δόκλιο μικρό εργαστήριο με μικροφίλμ, που έχουν αποτυπωμένα πάνω τους σχέδια και στοιχεία στρατιωτικής φύσεως.

Στίς 22 του περασμένου Μαρτίου, το κακουργιοδικείο του Όλντ Μπαϊλέϊ επέβαλε στίς Κρόγκερ και τους συννόχους τους τις πιο βαρείες ποινές που έξεδόθησαν σ' καιρό ερήνης εναντίον κατασκόπων την Αγγλία. Είκοσιπέντε χρόνια για τον Λονσνταίηλ, είκοσι για τους Κρόγκερ κι' από δεκαπέντε για τον Χιούτον και τη Γκίη.

Η Μ.Ι.5 ξαναβρήκε την κανονική αναπνοή της.

ΑΛΗΘΕΙΕΣ ΚΑΙ ΨΕΜΑΤΑ...

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 12

μήκους. Ο καθηγητής Στέφεν Ουίλλιαμς, ζωολόγος του πανεπιστημίου του Μαϊάμι, εκφράζει μια κατηγορηματική γνώμη: «Όσο κινδυνεύει ο κηπουρός να ύποστεί επίθεση από μια νεοροκολοκίδα στον κήπο του, άλλο τόσο κινδυνεύει και ο κολυμβητής από τα χταπόδια!»

"Ας αναφέρουμε, τέλος, και μια πρόληψη σχετικά με τον κεραυνό: Λένε πως ο κεραυνός δεν πέφτει ποτέ δυο φορές στο ίδιο μέρος (κι' αυτό έχει γίνει παροιμία που σημαίνει ότι σπάνια επαναλαμβάνεται το ίδιο ατύχημα στον ίδιο άνθρωπο). Η αλήθεια είναι πολύ πιο άνησχητική. Ο κεραυνός που προσελκύεται από κάθε σώμα που είναι καλός αγωγός ηλεκτρισμού, έχει πολύ περισσότερες πιθανότητες να πλήξει πολλές φορές συνέχεια το ίδιο μέρος. Στα δέκα χρόνια που ακολουθήσαν την άνεγερση του οδοντοδόστη Έμπαϊρ Στέντ Μπίλντιγκ της Νέας Τόρκης, η κορυφή του χτυπήθηκε 68 φορές από κεραυνό και το δρειχάλο του Ουίλλιαμς Πέν στο δημαρχείο της Φιλαδέλφειας έχει κεραυνοληθεί εκατοντάδες φορές.

BERGEN EVANS

Κοινωνικό μυστήρισμα Μαργαρίτα ΦΩΤΙΕΣ ΚΑΙ ΨΥΧΗΜΑ ΜΕΤ. Ε. ΓΟΝΑΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΥ

Η Βίβιαν Χουάιτ, μια νέα 26 ετών, νοικιάζει με τη φίλη της, Σέιλα Μπίγκχαμ, την αγροικία «Μπάρνσαϊντ» στο Λάθαμ Ουέστ, μερικά χιλιόμετρα έξω από το Σύντνεϊ, το «Μπάρνσαϊντ» είναι ιδιοκτησία του Άγκους Λάθαμ, παλιού φίλου της Βίβιαν, που μένει με τη μητέρα του και τον νεαρό άνημπο της γυναίκας του, Κουέντιν Ράϊνερς, σε μια άλλη έπαυλη εκεί κοντά, το «Πάιν Χιλ». Στο Λάθαμ Ουέστ μένουν ακόμη σε γειτονικά σπίτια ο συνταγματάρχης Φιούστερ με την οικονόμο του, κυρία Σίςκιν, ο Κάρλ Χένεσεϊ με τη γυναίκα του Τόνυ που έχει έρωτικό σύνδεσμο με τον νεαρό Κουέντιν Ράϊνερς και ο Ντένις Πέτερς, πρώην μνηστήρ της Βίβιαν, που κατασκηνώνει για το καλοκαίρι σ' ένα σπίτι με τροχούς. Την ημέρα που η Βίβιαν μετακόμισε όλοι οι γείτονες πήγαν να τη βοηθήσουν. Το βράδυ όμως η Βίβιαν έλας τυχαίως ανακαλύπτει στη σοφίτα το πτώμα της γυναίκας του σπιτονοικοκύρη της που είχε φύγει από την πόλη πριν από ένα χρόνο μετά από κάποιο σκάνδαλο.

90

Η ΒΙΒΙΑΝ κύτταξε τη φίλη της με άπορία. Πρώτη φορά την έβλεπε τόσο έννευρυσμένη.

— Ήσυχασε να χαρείς, έκανε πιο μαλακά. Δεν υπάρχει λόγος να θυμώνεις, ούτε και να τσακωνόμαστε για ένα τέτοιο πράγμα.

— Δεν είμαι καθόλου θυμωμένη, μα πιστεύω σαν τον Άγκους ότι κάποιος το κάπνισε να πάει ξαφνικά κι' απόδειξη που πήρε μαζί του και τα δικά μας τρόφιμα.

— Αποκλείεται δηλαδή να μπήκε στον κήπο κανένας αλήτης και να πήρε το κοντί από τη βεράντα;

— Έγώ το αποκλείω. Και θ' αναφέρω το γεγονός στην αστυνομία.

Και χτυπώντας δυνατά την πόρτα της κουζίνας πίσω της η Σέιλα ανέβηκε στην κάμαρά της. Η Βίβιαν έμεινε μόνη της κι' έτοιμαζόταν να κόψει το ψητό όταν κατέφθασε ο Ντένις που ήταν καλεσμένος για το φαγητό. Η νέα του διηγήθηκε με κάποια έξαψη όσα είχαν συμβεί ενώ αυτός άνοιγε ένα μπουκάλι μπύρα κι' άδειασε το περιεχόμενό της σε δυο ποτήρια.

Χρυσό μου κοριτσάκι, είπε ο Ντένις άφου την άκουσε, είσαι νευρική. Η Σέιλα θα σε χτύπησε στα νεύρα ασφαλώς. Πώς θέλεις να ξέρω τι σημαίνει η εξαφάνιση των τροφίμων του μπακάλη; Αφησε την να είδοποιήσει την άστυνομία και μην το σκέφτεσαι άλλο.

Η Βίβιαν αναστέναξε και το έδωσε την πατέλλα με το κρέας.

— Κάνε μου τη χάρη να τη βάλεις στο τραπέζι και φώναξε τη Σέιλα. Έρχομαι άμέσως.

Ο Ντένις έξετέλεσε την παραγγελία, φώναξε τα Σέιλα από τις σκάλες κι' άρχισε να κόβει βόλτες στην τραπέζα με τα χέρια στίς τσέπες περιμένοντας. Σε λίγο ακούστηκαν τα βήματα της Σέιλας που κατέβαιναν, ενώ η Βίβιαν έπαιρνε τρέχοντας από την κουζίνα.

— Σέιλα, φώναξε, έχω να σου πω κάτι.

Απορημένος με τον τόνο της φωνής της ο Ντένις πήγε κοντά της.

— Τι έχεις να μου πεις; Έκανε η Σέ-

ιλα που στεκόταν στο τελευταίο σκαλοπάτι.

— Βοήκα το κοντί με τα τρόφιμα.

— Τό βρήκες;

— Μάλιστα, έκανε η Βίβιαν ψυχρά.

— Βλέπετε λοιπόν; επενέβη ο Ντένις. Δημιουργήσατε δράματα στα καλά καθούμενα. Θα ήταν σε κανένα ντουλάπι ασφαλώς.

— Όχι καθόλου είπε η Βίβιαν. Τό πράγμα είναι μάλιστα πολύ περίεργο. Τό βοήκα άδικτο στο μικρό περίπτερο του κήπου.

— Ποιός διάβολος μπορεί να τό πήγε εκεί; Έκανε ο Ντένις με άπορία.

— Πάντως είχες φαίνεται δικιο, είπε η Σέιλα μ' ένα διασμένο χαμόγελο. Θα τό πήρε κανένας αλήτης από τη βεράντα.

— Και γιατί να τό πάει στο περίπτερο; Την ώρα που έγραφε με το κοντί, θα είδε ίσως κανένα, θα φοβήθηκε, και θα τό παράτησε στο περίπτερο με την πρόθεση να το βάλει πάλι το βράδυ να τό πάρει.

— Ναί... Έκανε η Βίβιαν συλλογισμένη. Μπορεί να έγινε κι' έτσι. Πάντως αποδεικνύεται τώρα ότι δεν τό πήρε ο Κουέντιν.

Ξαναπήγαν και οι τρεις στην τραπέζα και κάθισαν στο τραπέζι. Η Σέιλα έδειχνε διάθεση να συνεχίσει τη συζήτηση από τα τρόφιμα του μπακάλη, μα η Βίβιαν άλλαξε κάθε φορά κουβέντα. Μετά τό φαγητό η Σέιλα πήγε να ξαπλώσει σε μια σάλ -- λόγω του κήπου.

— Τομερό πράγμα να τσακωνόσαι με την φιλοξενούμενή σου, είπε η Βίβιαν όταν έμεινε μόνη με τον Ντένις.

— Και άλλο τόσο τομερό να υποψιάζεται η οικοδόσπινα την φιλοξενούμενη της ότι έκρυψε τα τρόφιμα του μπακάλη, συμπλήρωσε ο Ντένις γελώντας.

— Φάνηκε πολύ ότι την υποψιάστηκα κι' αυτό τό πράγμα; ρώτησε η Βίβιαν ιασημένη.

— Ας ελπίσουμε ότι όχι. Μα είμαι τρελός, είπε ο Ντένις, και να σου πω ότι απίστευτα τέτοια ιδέα.

— Μου φάνηκε ύποπτη από την αρχή. Αμέσως -- άμέσως υποστήριξε ότι τα τρόφιμα τό πήρε ο Κουέντιν κι' έγινε θη-

ρίο όταν έφερα αντίρρηση. Έμοιαζε πιο πολύ με άνθρωπο που θέλει να δημιουργήσει μια κατάσταση που του συμφέρει κι' όχι που κάνει μια άλλη υπόθεση.

— Μα γιατί να κρύψει τα τρόφιμα;

— Ίσως γιατί πήγα κόντρα στον Άγκους, τον υπεράνθρωπο κι' αλήτη, κι' υποστήριξα πως ο Κουέντιν πέθανε, ενώ αυτές επιμένει ότι τώσασε και κρύβεται. Ούτε ξέρω.

Έκανε μερικά νευρσιμένα βήματα στο δωμάτιο και στάθηκε μπροστά στον Ντένις.

— Λέν ξέρω αν είναι δουλειά της Σέιλας ή κανενός αλήτη. Εκεί που καταντήσαμε εξ άλλου αυτό τό καταραμένο κοντί μπορεί να πήγε μόνο του να κρυφεί στο περίπτερο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15ο

ΑΝΑΛΟΓΗ περίπου κουβέντα έλεγε την ίδια ώρα ο κ. Τάισον ο ρολογας στον επιθεωρητή Γκρόγκαν που στεκόταν δριχός μπροστά του.

— Δεν καταλαβαίνω τίποτε απ' αυτά που μου λέτε.

Όταν ο αστυνομικός μαζί με τον βοηθό του Μάννινγκ μπήκε στο ρολογάδικο, ο Τάισον έτρωγε ένα σάντουιτς κι' έπινε τσάι για μεσημεριανό. Είχε και τό ρολογάδικο του άνοιχτό που μετέδιδε μια σιγανή μουσική. Ο επιθεωρητής του ελξε κάνει μια ερώτηση:

— Θα θέλαμε να σ' ρωτήσουμε, κ. Τάισον, τι έχετε σχετικά με κάτι χαρτιά που η Ροβένα Λάθαμ είχε κλείσει σε μια μικρή καρέλα στη σοφίτα του Μπάρνσαϊντ.

Ακούγοντας την απάντηση του ρολογάρ ο Μάννινγκ σήκωσε με άπειρία τα μάτια του στο ταβάνι, ενώ ο Γκρόγκαν σκούπιζε με το μαντήλι του το ιδρωμένο μέτωπό του.

— Πώς έζηγυτε λοιπόν, έπαιμνε ο επιθεωρητής, που βρέθηκαν τα δακτυλικά σας αποτυπώματα πάνω στο κιβώτιο;

Ο Τάισον έμεινε άταραχος.

— Μπώ; Αποτυπώματα δικά μου;

— Μάλιστα.

— Δεν άπορώ καθόλου, έκανε ψυχρά. Τό κιβώτιο αυτό προερχόταν από ένα παλαιόπαιδο του Σύντνεϊ και μια εβδομάδα πριν...

— Πόιν φύγει η Ροβένα Λάθαμ από δώ; Πόιν ώρα χρόνο δηλαδή;

— Μάλιστα... εκεί που εργαζόμουνα ενα άπόγευμα, μπήκε στο κατάστημά μου και με ρώτησε αν θα μπορούσα να της αρομηθεύσω ένα κλειδί για τό κιβώτιο.

— Είχατε άγαθές σχέσεις μαζί της παρ' όλο τον σύνδεσμό της με τό γιό σας;

— Ό, ναί.

— Δεν επιχειρήσατε να βάλετε τέλος σ' αυτόν τον δεσμό;

— Όχι. Μαζί της δεν έδιξα ποτέ τέτοιο θέμα.

— Και με τό γιό σας;

Με τό γιό μου καθαρίζαμε συχνά. Την

τελευταία φορά ήταν η θραυρά του θανάτου του, πριν θγει για να πάει να τη βρει. Τό ήξερα πως αυτή η ιστορία θα είχε καλό τέλος.

— Γιατί; Συννά νέοι έρωτεύονται παντρεμένες γυναίκες. Ή τις βαρύνονται τελικά ή οι σύζυγοι τους βγάζουν έξω και το πράγμα τελειώνει χωρίς δράμα.

— Ό γιός μου δεν ξπαίρνε τίποτε επιλόγια. Αυτό έπρεπε να το ξέρει κι αυτή κι άνδρας της.

— Πιστεύετε ότι ο κ. Λάθαμ είχε αντίληφθει...

— Προτιμούσε να κάνει τα στραβά μάτια.

— Δεν είναι κάτι που τον τιμά αυτό.

— Και πολλοί άλλοι κάμνουν τα ίδια!

— Μά δε ξαναόρθουμε στο κιβώτιο, είπε ο Μάννινγκ. Βοήκατε κλειδί;

— Ναί. Δεν είμαι κλειδαράς, μά έχω πολλά κλειδιά και πολλοί έχουνται σε μένα όταν έχουν ανάγκη. Έκείνη τη μέρα λοιπόν δοκίμασα μερικά κλειδιά και σήκωσα μετά το καπάκι. Γι' αυτό βοήκατε τα δακτυλικά μου αποτυπώματα.

— Δεν πρόκειται γι' αυτά τα αποτυπώματα, μά για έντελώς φρέσκα. Έξ άλλου μία από τις καμαριέρες του Πάιν Χιλ που ρωτήθηκε, είπε ότι τη μέρα που η κυρία της έφερε το κιβώτιο κι' ανήχησε, την έβαλε να το ξεσκονίσει καλά μέσα κι' έξω. Τι έχετε να πείτε γι' αυτά;

— Ο κ. Τάισον έμεινε απαθέστατος, μά δεν βοήκα τίποτε ν' απαντήσει.

— Το κακό γι' ε σάς, είπε ο Γκρόγκαν, είναι που γνωρίζουμε αρκετά μικροπράγματα. Ή Ροβένα Λάθαμ πήγε στο Μπάρονσαιντ για να πάρει τα χαρτιά που ήταν στο κιβώτιο. Ή κάποιος την ακολουθούσε ή κάποιος πάλι ήταν ήδη στη σοφίτα όταν εκείνη έφθασε. Τποτέτω κ. Τάισον, ότι πήγατε να βρείτε τα γραμμάτια που ο γιός σας της είχε γράψει κατά καιρούς, ότι σάς βρήκε εκεί, ότι τσακωθήκατε κι' ότι στην παραζάλη σας τη χτυπήσατε. Δεν λέω ότι σκοπεύατε να τη σκοτώσατε κιόλα. Μά θα την χτυπήσατε λίγο περισσότερο απ' όσο έπρεπε. Την θεωρούσατε υπεύθυνη για το θάνατο του γιού σας, θέλατε να βρείτε μία άποδειξη καί...

— Και την βοήκα, συμπλήρωσε ο Τάισον. Όχι την απόδειξη πως ήταν μαζί το μοιραίο βράδυ, μά την απόδειξη του μεγάλου αισθηματισμού που το παιδί μου έπρεπε γι' αυτήν. Τα γραμμάτια δείχνουν ότι τον κοίμιζε με την ιδέα πως θα γάριζε για χάση του. Ήταν άξια αυτή να θυσιάζει τα χρήματα των Λάθαμ και την κοινωνική της θέση από αγάπη. Δεν είμαστε καλά. Μά τα γραμμάτια, κ. επιθεωρητή, δεν τα βοήκα τη μέρα που πέθανε.

— Δηλαδή;

— Τα βοήκα μία βδομάδα πριν. Ή μητέρα του κ. Άγκους μου είχε τηλεφωνήσει για να μου πει ότι οι Μπάρονσαιντ είχε νοικιάσει στη μίς Χουάιτ κι' ότι το ρολόι του γραφείου δεν δοβλανε. Με παρακάλεσε να πάω να το πάρω για να το διορθώσω κι' ότι θα ήταν μία παραδολεύτερα στο σπίτι. Πήγα το ίδιο απόγευμα. Μά δεν πήρα μόνο το ρολόι από καί.

— Πώς ξέρατε ότι είχε τα χαρτιά της στο Μπάρονσαιντ;

— Τα πάντα είναι γνωστά στο Λάθαμ Οθέστ. Πήρα μερικά κλειδιά μαζί μου, άνοιξα την κασέλα και πήρα

τα γραμμάτια του γιού μου.

— Πού ήταν ή παραδολεύτερα εκείνη την ώρα; Σας είδε ν' ανεβαίνετε;

— Όχι.

— Κρύμα! Έκανε ο Μάννινγκ.

— Δούλευε κάτω κι' ανέβηκα αθόρυβα. Όταν ξανακατέβηκα, στο γραφείο, πήρα το ρολόι και τη φώναξα για να της το πω.

— Και που είναι αυτά τα γραμμάτια; ρώτησε ο Γκρόγκαν.

— Τα έκαψα. Τα διάβασα το ίδιο βράδυ και τα έκαψα.

— Όταν οι δυο άστυνομικοί έφυγαν ο Τάισον έμεινε μία στιγμή άκίνητος με τα μάτια καρφωμένα στην πόρτα. Τότε-οα στράφηκε και πήγε προς το τζάκι. Έσκυψε και σήκωσε ένα κομμάτι καμένο χαρτί. "Ό,τι είχε απομείνει από τον έρωτα του Μάρκ... στάχτες.

— Ο Τάισον άνασκήθηκε μ' έναν άναστεναγκυό κι' έριξε μία κυκλική ματιά στα διάφορα αντικείμενα που του είχαν φέρει για επιδιόρθωση και είχαν

ξεχάσει να ξαναπάρουν. Στο σωρό ξεχώρισε ένα ρολόι χωρίς όνομα. Πότε τοτ είχαν φέρει; Και ποιος; Ήταν ένα ώραίο ρολόι με φωτεινές βελόνες. Ήταν σταματημένο στις έννιά παρα τέταρτο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16α

ΛΙΓΟ πριν από τις δώδεο ο Άγκους ή Σέιλα, ή Βίβιαν κι' ο Ντένις έπαιζαν μπριτζ στο Πάιν Χιλ. Πριν από λίγη ώρα είχαν σηκωθεί από το τραπέζι και ή άτυόσφορα ήταν ξεχάδια. Ο Άγκους είχε δηλώσει την πεποίθησή του ότι άσασδήποτε ο Κουέντιν δεν θα άργούσε να γυρίσει, γιατί ήταν καλμααθημένος και δεν άντεχε για πολλόν καιρό τη ζωή του εγγένη.

Ένω ήταν βυθισμένοι στο παιχνίδι τους, άκούστηκαν θήματα στη βεράντα κι' άμέσως μετά ή δυνατή φωνή του συνταγματάρχη Φιόπτερο.

Η ΣΤΝΕΧΕΙΑ: Στο έπόμενο

Η ΔΕΛΦΙΚΗ ΙΔΕΑ

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΑ 5

κέντρο ένα συμβολικό σημείο του κόσμου, με κέντρο τον άνθρωπο, με κέντρο έναν όποιοδήποτε όμφαλό της γής, πρέπει το διεθνές πνεύμα να εγκαίνιάσει το πρώτο έθνος του. Οι άληθινές συνειδήσεις που γνωρίζουν τι μπορεί να συμβεί από ώρα σε ώρα στον πλανήτη μας, πρέπει να προχωρήσουν στη δημιουργία του δικού του Διεθνούς Όργανισμού, να γίνουν — πέρα από τις εθνικές τους υποχρεώσεις, υπήκοοι της ανθρωπίνης συνειδήσεως και της ανθρωπίνης ευθύνης. Νά δημιουργήσουν το κέντρο των νέων Άμφικτυονιών, που ή φίλια και ή πολιτιστική άμιλλα θ' άνικαταστήσουν την έχθρότητα και τον πόλεμο. Ένα κέντρο που θα είναι σε θέση να φρονημάτσει την πολιτική και τα συμφέροντα, να προστατέψει τον άνθρωπο από τη δόρδαρη επιδρομή των ένστικτων. Αυτό, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, άποτελεί σήμερα άμεση ανάγκη. Παρακολουθώντας καμείς την άνησυχία του διεθνούς πνεύματος, έχει την αίσθηση πως οι άνθρωποι του ψάχνουν, άναζητούν, ένα κέντρο να συναντηθούν. Θα μπορούσε αυτό, αν ή έλληνική πρωτοβουλία το ήθελε, να είναι και οι Δελφοί.

— Άν φανταστούμε πως αυτό πραγματοποιείται κι' ότι ή πρώτη συνάντηση γίνεται στις κερκίδες του ίδιου αρχαίου θεάτρου που πριν από 34 χρόνια πολλοί άνυποψίαστοι θεατές παρακολούθησαν παιζόμενο τον Άπρομηθέα του Αίσχύλου και άκουσαν τη βροντερή φωνή του Σικελιανού, θ' άποτελούσε παράλειψη ή μη άπόδοση φόρου τιμής στον ποιητή κατ' άρχήν. Όλες οι μεγάλες παραμοποιήσεις, ξεκινούν από μία άσκαφή ποιητική σύλληψη, από μία πρωταρχική ιδέα. Και ή Δελφική Ίδέα του Σικελιανού, έκλινε μέσα της πολύ αίσθημα, πολλή παγκοσμιότητα και πολλή Ελλάδα.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΒΡΕΤΤΑΚΟΣ

ΤΟ ΙΝΤΕΡΦΕΡΟΝ

ΣΤΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 21

άνακάλυψη. Αυτό είναι άληθινό. Πρώτα, γιατί με την ουσία αυτή κατακτήσαμε ένα έντελώς νέο φάρμακο, που χωρίς καμμία άμφιβολία, άβριο, θα πάρει μία πολύ σπουδαία θέση στον άγώνα κατά των μολύνσεων των ιών. Για τη θεραπευτική τους άντιμετώπιση, τα τόσο πολύτιμα στο βακτηριολογικό πεδίο άντιδιωτικά δε, συνεισφέρουν άξιόλογες υπηρεσίες. Ή άνακάλυψη του ίντερφερόν, λοιπόν, άναποκρίνεται σ' ένα σγεδόν παρόθεο θεραπευτικό τομέα. Αυτή ή ουσία φαίνεται ότι είναι όχι μόνο δραστική, άλλα και στερημένη από τοξικότητα. Ή χρήση της, λοιπόν, δεν προσιώνίζεται κινδύνους καί δυσάρεστα ένδεχόμενα.

Όστόσο, κατά την προσωπική μας γνώμη, ή θέση πρώτου επιπέδου που άξίζει στη μικροβιολογία το παρασκευάσμα του Ίζακας, δεν στηρίζεται στην πρακτική του ώφελιμότητα. Μεγαλύτερη σημοςία έχει το γεγονός ότι ή άπομώνωση του ίντερφερόν μας άνοίγει νέους όρίζοντες γνώσεων πάνω στο μυστηριώδη χώρο των άμυντικών μηχανισμών του οργανισμού έναντι των ιών. Χδές, άκόμα, οι γνώσεις μας σ' αυτή την περιοχή ήταν πενικρώτατες. Έξηγούσαμε, τα όσα συμβαίνουν, με την παρέμβαση των άντισωμάτων, και μιλούσαμε έπίσης για ένα είδος ειδικής άνοσίας των κυττάρων και των ιστών. Όλα αυτά, όμως, ήταν θεωρίες. Τώρα, που ήρθε στη μέση το ίντερφερόν, έπεσε φως πάνω στο ζήτημα. Ή έπιστήμη ξέρει πλέον, πως έχει άπομώνωση τον άποφασιστικό άμυντικό παράγοντα. Ξέρει έπίσης και πως ο παράγων αυτός ενεργεί.

Τι μάς επιφυλάσσει στο προσεχές μέλλον, τόσο από πρακτική όσο κι' άπό θεωρητική άποψη το νεόκοπο αυτό θέμα του ίντερφερόν; Κατά τη γνώμη μας, πολλά. Σε έξη μήνες, σ' ένα χρόνο το άργότερο, θα είμαστε σε θέση να ξαναγράψουμε γι' αυτό, άναφέροντας νέα, έντυπωσιακά στοιχεία.

ΔΡ ALBERT DELAUNAY

ΜΙΚΡΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Τὸ πνίγεις;

Του Γερμανού συγγραφέα ΧΑΝΣ ΡΑΪΜΑΝ

Ο Χάινς Ράιμαν που γεννήθηκε στη Λειψία το 1889 και κατοικεί σήμερα στο Άμβούργο, έδειξε επανειλημμένως τα προσόντα του σαν παρατηρητής και χιουμοριστής στο θέατρο. Είναι επίσης συγγραφέας πολλών μυθιστορημάτων.

ΗΤΑΝ ένα άγοράκι τεσσάρων ετών και λεγόταν Πάουλο. Δεν θυμούμαι πιά σε ποιά σταθμό άνέβηκε στο άμαξιόμας της τρίτης θέσεως, μά τραβούσε από αίσω του μία καλοντυμένη κυρία. Ήταν βουτηγμένη στα άρμάτια και είχε — άπως μου δόθηκε ή ευκαιρία να το διαπιστώσω μετά — έναν ύπεροχο τόνο φωνής. Το άγοράκι, άφου στρογγυλόκαθισε μ' όλη την άνεσή του πάνω στον χαρτοφύλακά μου, άρχισε να κάνει έρωτήσεις χιλιάδες έρωτήσεις. Με άπιστευτη άδιαντροπία και φωναχτά, έλεγε τα πιά άπίθανα πράγματα κι' έβγαζε στη φόρα όλα τα οικγενειακά. Κι' άσφαλώς δεν θα ήμουν ο μόνος ταξιδιώτης του τραίνου που άναρωτιόμουνά σ' όλη τη διαδρομή, πως διάβολο αυτή ή κομψή κι' άρωματισμένη κυρία δεν είχε άκόμη τρελ λαβεί. Θα ήταν φαίνεται προσηνημένη. Πάντως ήταν ή παιθίγνια σκλάβά του παιδιού, του όποιου θα γνώριζε και θα έκτιμούσε τις κρυφές άρετές, κρυφές στάμια μας και προπαντός σι' ατία μας.

Το μεγαλύτερο μέρος των συζητήσεών τους έσβησε από τη μνήμη μου. Μά αυτά που είχαν λίγη ώρα πριν κατεβούν μου έκαναν τέτοια έντύπωση που θυμούμαι άκόμη την κάθε λέξη που χρησιμοποίησαν.

— Όχι, φτάνει πιά για σήμερα, Πάουλο, είπε ή κυρία νομίζοντας πως είχε γλυτώσει.

Πάυση
Και έαφονικά το άγοράκι δυνατά και ζωηρά:

— Λοιπόν, θεία Λουκία, το σήμερα είναι το ίδιο πράγμα με το χθές;

— Πώς σου ήθελε αυτή ή ιδέα. Πάουλο;

— Γιατί χθές είπες για σήμερα πως είναι άβριο.

— Όχι Πάουλο. Χθές μίλησα για σήμερα. Άν είπα άβριο το είπα γιατί χθές το σήμερα δεν ήταν άκόμα σήμερα ήταν άβριο.

— Τότε, θεία Λουκία... χθές είναι ίδιο με άβριο;

— Όχι Πάουλο, σήμερα είναι σήμερα.

— Καλά... και άβριο;
— Άβριο, Πάουλο, είναι άβριο. Μάγο που άβριο θα λέμε σήμερα. Άκούβως άπως το σήμερα, ως προς το χθές, ήταν άβριο.

— Δηλαδή άβριο είναι το ίδιο πράγμα με σήμερα.

— Όχι, Πάουλο. Άβριο, αν μίλησου με για χθές, θα λέμε προχθές. Και μεθαύριο θα λέμε σήμερα πάλι προχθές. Ή μέρα που έρχεται, Πάουλο, είναι πάντοτε άβριο. Μά όταν έρθει, είναι σήμερα.

— Και τι μέρα είναι σήμερα;

— Σήμερα είναι Πέμπτη.

— Μά Πέμπτη ήταν την περασμένη βδομάδα.

— Κάθε βδομάδα υπάρχει μία Πέμπτη, Πάουλο.

— Και Τετάρτη;

— Και Τετάρτη, Πάουλο.

— Τότε Τετάρτη και χθές είναι το ίδιο;

— Ναί, Πάουλο, μά μόνο σήμερα. Άβριο ή Πέμπτη θα είναι το ίδιο πράγμα με το χθές. Κι' άβριο που είναι Παρασκευή, θα λέμε σήμερα. Όπως το Σάββατο σήμερα το λέμε μεθαύριο... μά το Σάββατο θα γίνει σήμερα όταν φθάσει το Σάββατο. Σήμερα όμως μιλώντας για το Σάββατο λέμε μεθαύριο.

— Και ή Κυριακή τότε μπορεί να είναι σήμερα;

— Βεβαίωτατα, Πάουλο, όταν είναι Κυριακή. Κάθε μέρα μπορεί να είναι σήμερα.

Και ή άδριανή:

— Και ή άδριανή.

— Τότε άβριο θα είναι σήμερα;

— Μά ναί, Πάουλο. Σήμερα είναι σήμερα κι' άβριο θα είναι ένα άβριο που θα το λέμε σήμερα.

Την ίδια στιγμή ένας μεσόκοπος κύριος, που λαγοκοιμόταν στη γωνιά του, τινάχτηκε επάνω και ξεφώνισε:

— Κι' έδώ βρισκόμαστε στο τραίνο κι' αν συνεχίσετε θα χτυπήσω τον κώδωνα του κινδύνου.

Αυτή ή κρίση δεν έφερε το άποτέλεσμα που μπορούσε να περιμένει κανείς. Χωρίς να έννοληθεί καθόλου, το άγοράκι ρώτησε:

— Θεία Λουκία, τι κάνει το τραίνο τη νύχτα; Κοιμάται;

— Όχι, Πάουλο, άπάντησε ή θεία που είχε κι' αυτή διατηρήσει όλη την ήρεμία της. Για να κοιμάσαι πρέπει να έχεις μάτια.

— Ά! Και το τραίνο δεν έχει μάτια; Τι έχει τότε;

— Έχει ρόδες, Πάουλο.

— Και τα ποδήλατα δεν έχουν κι' αυτά ρόδες;

— Φυσικά, Πάουλο.

— Και οι Ποδήλατα που έχουν τοδήλατα κοιμούνται;

Δεν μάθαμε αν οι Ποδήλατα κοιμούνται, γιατί ή κυρία και το άγοράκι έφυγαν. Όλοι οι ταξιδιώτες έβγαλαν βιαία στεναγκά άνακουφίσεως και μετά εξέφρασαν την άγανάκησή τους. Άδωκα. Γιατί στο κάτω — κάτω, που έέραμε αν ο Σάπεν-ζαουερ, ο Κάντ κι' ο Σπινόζα δεν άρχισαν με τον ίδιο τρόπο;

(Μετ. Ε. Γ.)

Ο ΚΑΠΚΙΝΟΣ ΚΑΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ

ΠΕΡΑ από τις άκτες του Μαΐαμι το μικρό νησί Μπιμίνι, παράδεισος των ψαράδων, έχει μεταβληθεί σ' ένα από τα σημαντικότερα κέντρα βιολογικών έρευνών που άπόχουν σήμερα στον κόσμο. Το Μουσείο Φυσικής Ίστορίας έχει οργανώσει εκεί το εϋδρобиολογικό εργαστήριο Λέονερσ που άποβλέπει κυρίως στην ανακάλυψη «μιάς πιθανής εξήγησεως του καρκίνου σε άρισμένες μορφές θαλασσινής ζωής».

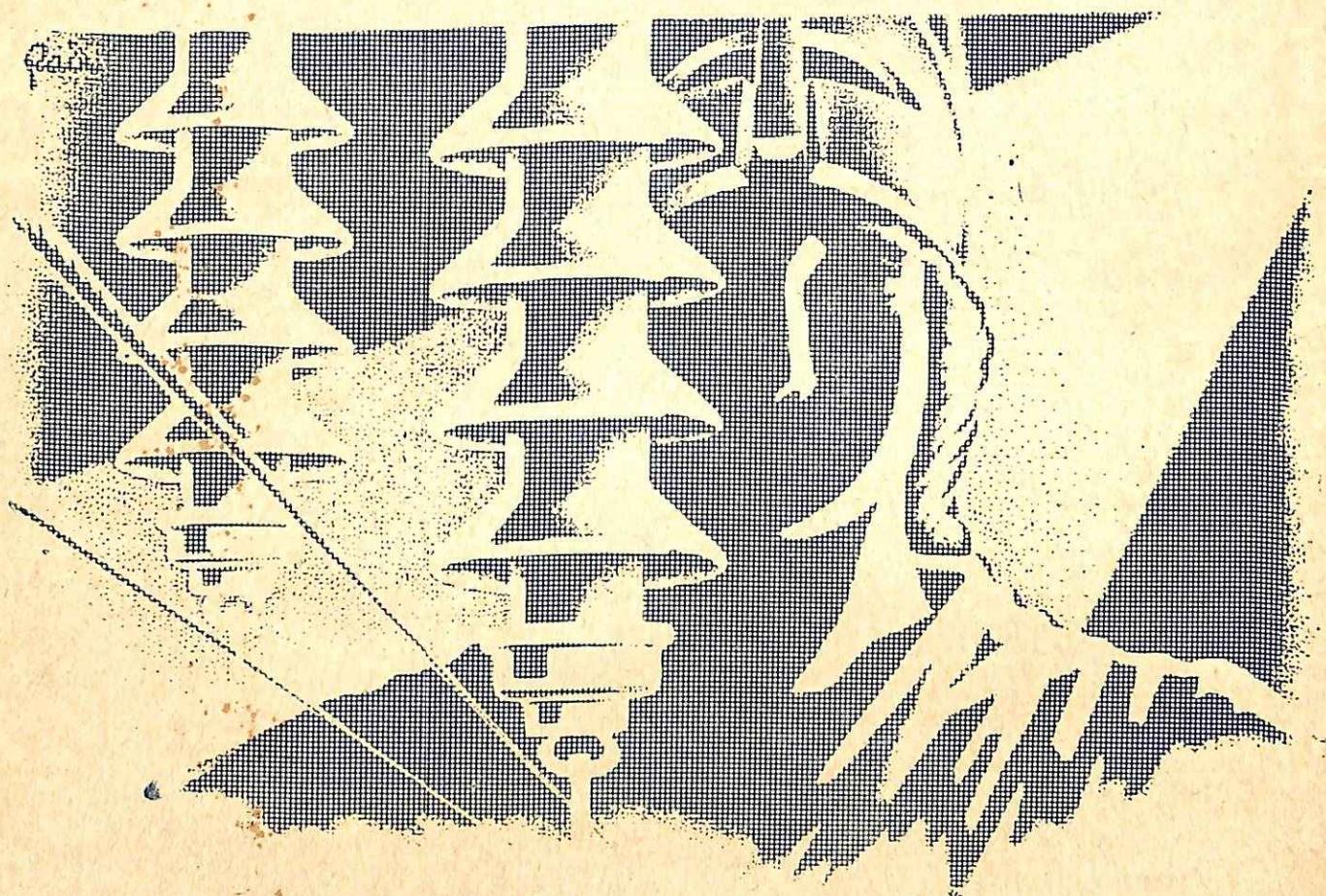
Ή θάλασσα ύπηρεζε ή κοιτίδα των πρώτων μορφών της ζωής. Έκεί άναπτύχθηκαν οι διάφοροι βιολογικοί τύποι από τους όποιους εξέλιχθηκαν άργότερα όλα τα ζωικά και φυτικά είδη του πλανήτη μας.

Ή θάλασσα προσφέρει στους έπιστήμονες ένα πεδίο έρευνών ε-ξαιρετικά έννοϊκό για τη μελέτη άρισμένων μορφών ζωής που παροιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον άνθρωπο, άπως οι μικροοργανισμοί, τα βακτηρίδια, οι κοιλίες των ιών κτλ.

Οι θαλασσινοί οργανισμοί άναπτύσσονται και πολλαπλασιάζονται ταχύτατα. Ή μελέτη της άναπτύξεως αυτών των πρωτόγονων μορφών ζωής θα επιτρέψει στους έπιστήμονες να λύσουν άρισμένα προβλήματα της άναλής ή άνώμαλης άναπτύξεως των ζωντανών κυττάρων, που πολλαπλασιάζονται με πολύ βραδύτερο ρυθμό. Άλλ' ή άνώμαλη άνάπτυξη των κυττάρων είναι άκοιβώς το κεντρικό πρόβλημα της καρκιολογίας. Άνάλογες παρατηρήσεις στον άνθρωπο και σ' άλλα ζώα, θα άπαιτούσαν πολλούς αιώνες συνεχούς έρευνής.

Έξ άλλου, πολλά υδροβία ζωικά και φυτικά είδη παράγουν δηλητηριώδεις ουσίες έξαιρετικά δραστικές. Και κάθε μία απ' αυτές τις ουσίες θα μπορούσε ένδεχομένως ν' άποδειχθεί άποτελεσματικό φάρμακο στην ύπηρεσία της ιατρικής.

Έρευνώντας προς αυτή την κατεύθυνση, οι έπιστήμονες του εργαστηρίου Λέονερσ άνεκάλυψαν ότι το δηλητήριο που έκκρίνεται από ένα «δολοφόριο» (θαλασσινό άσπόνδυλο που συγγενεύει με τους χιτώνες) έαυρά στην εξέλιξη των καρκινικών όγκων, των όποιων έπιδραίνει την άνάπτυξη. Ίσως λοιπόν ή θάλασσα κλείνει το μυστικό του καρκίνου.

ΟΜΟΛΟΓΙΑΚΟΝ ΔΑΝΕΙΟΝ

ΤΟΚΟΣ 7%
ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΟΣ

ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΔΟΛΛΑΡΙΟΥ

ΠΡΟΕΓΓΡΑΦΑΙ ΗΡΧΙΣΑΝ

